

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA

Class No.

Mat
920.7

Book No.

N4.55

N. L. 28.

MOIPO-21-19 LNL/22-27-2-22-100,000

അഗ്ര

മാവ ദീപി കലയധരണി:

നർമ

എസ്. ചന്ദ്രശങ്കരൻപിള്ള എം. എ. ബി. എസ്.
എം. എസ്. എ. എസ്.

പ്ര. രാണി അമ്മയ്യയായി.

നർമ

മാവ കണ്ണാടകമാരി.

മാവ

പ്ര. രാണി അമ്മയ്യയായി.

പ്ര. ചന്ദ്രയായി.

മാവ

എം. വി.

മാവ അംഗീകരിച്ച രാണി.

മാവ

എം. വി. എ.

മാവ അംഗീകരിച്ച.

മാവ

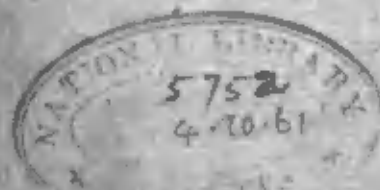
പ്ര. രാണി അമ്മയ്യയായി.

Mal

207

1455

SHAW-LITFD

73

PREFACE.

The present volume is a series of short biographies of the great women of Upper India within historic times down from the days of the famous Prithivi Raja of Delhi and Ajmere, who flourished in the latter part of the 12th century A. D., up to the comparatively recent days of the Great Indian Mutiny in 1857. The names selected are just 17 in number, and the list can (and will in the proposed second volume) be indefinitely increased seeing that no less than nine centuries of Indian history are covered by the period included in these modest sketches. We are conscious that these stories of the 'Heroines of Ind' can be made more elaborate in treatment, graphic in description and dramatic in incidents. But the defects of these translated sketches are those of the original—a volume entitled 'Gleanings from Indian Classics' hailing from Calcutta (1803) edited by the well-known scholar and Pandit the late Mr. Manmath Nath Dutt M. A., Rector of the Keshub Academy. The regrettable absence in India of authentic and reliable narratives of national and personal history, except as shadowed forth in legendary and traditional songs, must serve the authors of the original and ourselves as an excuse for the thinness and the boldness noticeable in these biographical narratives, the translators being entirely innocent in this matter. The translators have not made any appreciable changes by way of adaptation except in a very few cases. There are a hundred other faults in these sketches and a hundred things might be said to prove them beauties or to

attenuate the blemishes of matter or of style. But it is needless; we launch this volume on the indulgent public of Karia in the confident hope that this humble attempt at enriching their national prose literature will meet with a kind reception at their hands, especially of the fair section of them for whose pleasure and profit it is designed in the first instance.

The women of India! What were they? What are they? And what shall they be? These are indeed most momentous questions, not to be answered except with leisure, research and reflection. It is too much the fashion now-a-days to speak of India's women as a set of unlettered domestic drudges—blind, custom-ridden, superstitious, and conservative to a degree unknown in any country claiming to be civilized. We are not going to deny that there is some truth even in this unfair estimate—the result of an ill-advised comparison with foreign womanhood or oftener of too impractical an ideal of excellence imposed all too theoretically upon this work-a-day world of our fair companions with all its social and religious limitations. Whatever our ladies are not in the present, or may not have been in the past, they have been and continue to be beyond all doubt the safe repositories and faithful guardians of our religion, of our family tribal or racial traditions, and of a thousand nameless little virtues that have combined to make the Indian home the purest and so far the happiest home in the world—a shrine of simplicity and temperance and devotion, of tenderness, of love, of unostentatious religion. They may have been too much of slaves to custom; but it is beyond all question that they act to-day as a useful and moderating drag upon those rockets

of go-ahead innovation in social revolution mis-called reform. Speed and expedition are good things; but they also serve, who by their immobile inertia tend to slacken the speed of those, who, if left to their own reckless haste, would soon wreck the vessel of national individuality and social distinctness. But what with peace, education, and the gathering enlightenment due to western influence along with the transitional upheaval and the nascent feeling of nationality dawning upon us, we would fain hope that a day of real progress has really come upon the weaker half of our society. Whatever the women of India may become in the future or may tend to become the resultant issue must be a compromise between what our women were and are on the one hand, and what they would in their ideals be on the other. The future of our women as that of our men, depends for its birth and development upon a comingling of our inherited social and racial and instincts, tendencies and even prejudices, with the ideals and possibilities of the labouring generative present. Strange as it may seem, it is the past that ever moulds the future; if we wish the coming issue to be healthy and handsome, we should weed the past of its ugly features and graft ideal of our future on this chastened residuum of the past. Hence the importance and utility of placing before our young men and women these accredited and avowed historical biographies with no fables about them. The examples of womanly virtue and excellence now set before our young ladies will disabuse their juvenile minds of a not very unusual contempt for what is our own and of an excessive admiration for what is foreign and new. An intelligent yet discriminating estimate of our own past

perfections and a judicious common sense appreciation and adaptation of foreign customs and manners would seem to be the most desirable end of education on western lines now common in our schools and colleges. The present volume aims at this, and it is to be hoped that the examples of heroic fidelity, of staunch patriotism, of devoted religiousness, of a sense of personal honor choosing death before its inglorious compromise—will tend towards educating and perfecting the ideas and ideals of those for whose benefit and delight it is intended.

It would be presumptuous on my part to speak about the way in which the translators have done their work. Highly educated and enlightened gentlemen, well-known in the field of vernacular literature, they have come forward out of sheer public spirit and patriotism to enrich their language and benefit the rising generation whose best interest, they would serve even at considerable trouble and self-sacrifice. In point of style, scholar-like dignity, chaste elevation, and withal a desirable simplicity of language, the present volume will compare favourably with any recent publications in the field. The book is eminently suitable, alike in matter, language and treatment of details, for a text-book in our schools, where unexceptionable vernacular literature is a lamentable want felt too long to be tolerated any longer; especially as the Madras University has pronounced in favour of modern vernacular prose books for the Matriculation and higher examinations. Apart from all this, a versatile and vigorous prose literature is a welcome sign of healthy growth in any language.

I should not omit to mention here the extremely grateful feelings with which I appreciate the efforts of Mr. Vallaikal Narayana Menon the publisher of this volume. He is a past student of mine; and his unaided efforts at journalism and publication in these days of much talk and little action by way of patronage of indigenous efforts at vernacular revival has come upon his friends and upon myself as an example of self-reliance and perseverance under difficulties—the more to be appreciated as it has been a mere labour of love. Some of these lives have been already published at various intervals in the well-known Ladies' Magazine of Malabar 'the Lekshmi Bhai' of Trichur. They are now collected and issued for obvious reasons in the hope that these scattered biographies will do good, if brought together and issued in one volume at a very moderate price.

The printing and general got up of the book reflects great credit on the Bharata Vilasam Press, Trichur, the authorities of which have been at all times in the front rank of those who help forward the efforts of pioneers and improving and enriching the Malayalam Language—perhaps the poorest of the major Dravidian Languages—at all events in classic prose literature.

St. Thomas' High School,
TRICHUR.
26th. November 1906

P. SUBRAMANIA IYER, B. A.

ഒന്നാം പതിപ്പിന്റെ മുഖവുര

മനുഷ്യരുടെ ഉൽക്കർഷ്ഠിത ദോഷഭൂതമായ വിദ്യാഭ്യാസമാകുന്നു. ഈ വിദ്യാഭ്യാസം സ്രീപുരംനാഥരിൽ അദ്ദേഹമായി പ്രചരിക്കുന്ന രാജ്യം ഏതാ അത് ഇതരരാജ്യങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ആചാരപരിഷ്കാരങ്ങളിൽ മുന്പിട്ടുനില്ക്കുമെന്നു നിരീക്ഷണപരമായ സംഗതിയാകുന്നു. ഈ സംഗതിയെ ഹിന്ദുക്കളുടെ പുഷ്പചരിത്രം തെളിയിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ യഥാർത്ഥമായ പുഷ്പചരിത്രം മനുഷ്യരുടെ ഉപയുക്തിപൂർവ്വകമായ അഭിരുചിയെ തുടർത്തുന്നതല്ല സംഗതി പൊതുവേ നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ഭാഗമായി ഏതോ ചരിത്രമെഴുതി സൂക്ഷിക്കുന്നതിൽ കാണിച്ചിരുന്ന ഉദാഹരണ ദോഷനിയമമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി പലതും പലവുമായ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ അതിനെ സംബന്ധിച്ച് ഇവിടെ ശക്തി പരക്കെ വിചാരിക്കുന്നില്ല. നാലാതിരം കൊല്ലങ്ങൾക്കുമുമ്പു യൂറോപ്പ്, അമേരിക്ക മുതലായ ഭൂഖണ്ഡങ്ങളിലെ നിരവധി വനമൃഗങ്ങളെപ്പോലെ വസിച്ചിരുന്ന കാലത്തു സിന്ധു നദി തീരവാസികളായ ആര്യന്മാർ വളരെ പരിഷ്കൃതന്മാരായിരുന്നു എന്നുമാത്രമല്ല സ്രീകൃഷ്ണ പുരുഷനാമകാര്യം ഒട്ടും അപ്രധാനമാല്ലാത്ത വിദ്യകളായിരുന്നുവെന്നുകൂടി പ്രാചീനഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരിശോധിക്കുന്നതായാൽ നമുക്ക് അറിയാവുന്നതാണ്. ഇതിനെ തെളിയിക്കുന്നതിനായി പ്രാചീനവിദ്യകളുടെ രേഖാപ്രകാരമുള്ളതെങ്ങനെയെന്ന് സ്വയം ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നത് അനാവശ്യമാകുമല്ലോ വിശ്വസിക്കുന്നു.

വിശ്വപര - ഈ സ്രീയുടെ ഭാരതാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചു കേരളത്തിൽ അധികമാളുകൾ കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു ഞാനുണിപ്പു. ഭൂഗോളം മറ്റും ഭൂഖണ്ഡം മറ്റും സൂക്ഷ്മ

സ്പുരിച്ചത് ഈ മഹതിയിൽനിന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഇവരുടെ മറ്റൊരു കൃത്യത്തിന്റേ വിശേഷവിധിയായി ഒന്നും പറയേണ്ടതെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഈ ശാപസങ്കല്പത്തിന്റെ പാലമാക മാതൃകകളാക്കാനു പരിചുണ്ണവും വേദാന്തമേന്മകളുമാകുന്ന വിദ്യാരത്നന്മാരായ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ ഐകകണ്ഠ്യത അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പ്രഗോഭം ൧-ാം മന്വലം ൧൨൫-ാം സ്കന്ദം സ്പുരിച്ചത് അംഭുജഭഞ്ജിയുടെ പുത്രിയായ 'വരകി' എന്ന വിദിക്കിൽ നിന്നാണ്.

അഗസ്ത്യമഹാഷിഷ്യനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധർമ്മനിരായ 'ലോപമുദ്ര'യേയും നശിപ്പിച്ചവനും കേന്ദ്രിയൻഷ്. എന്നാൽ ഈ വിദിക്കിയാണ് പ്രഗോഭം ൯-ാം സ്കന്ദത്തിന്റെ പ്രകാശനിശ്ചി എന്ന് അധികം ആളുകൾ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിക്കുകയില്ല. വിദിച്ഛാവാദിന്റെ പുത്രിയായ ഈ മാതൃനി തന്റെ ജന്മാപരണിച്ച താപസവൃത്തി ആലമിക്കയാണ് ഉണ്ടായത്.

താപസവല്ലഭമഹാഷിഷ്യന്റെ മാതൃയായ 'കൈത്രി' അസാധാരണ ബുദ്ധിശക്തിയും പാണ്ഡിത്യവും ഉള്ള ഒരു തരണിയാണായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു 'കാത്യാനിനി' എന്ന വേറെ ഒരു മാതൃയും ഉണ്ടായിരുന്നു. സപതിമാർ തമ്മിൽ പ്രായേണ കലഹിക്കാറുണ്ടല്ലോ പതിവ്; ഏകിലും 'കാത്യാനിനി'യെ തന്റെ സഹോദരിയെപ്പോലെയാണ് 'കൈത്രി' കരുതിപ്പോന്നത്. മഹർഷി ഐഹികസുഖങ്ങളെ ത്യജിച്ച താപസവൃത്യാകാലം കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ നിശ്ചയിച്ച തന്റെ സ്വത്തു മുഴുവനും വീതിപ്പെടുത്തുവാൻ പതിമറ്റൊരു പാങ്ങു. അപ്പോൾ ആ ദമ്പതിമാർ തമ്മിലുണ്ടായ സംഭാഷണത്തിന്റെ സാരം എത്രയോ വിചര്യകരമാണ്.

കൈത്രി - ജീവനാഥ! ഇമ്മേയുകാണിയെ ധനമുടം എത്രയെന്ന കിട്ടിയപ്പോൾ അകാതപം സിദ്ധിക്കുമോ!

ഭൂമി - മറ്റു കൈമാറ്റം അതിനുള്ള സംഭരണമാണ്.

മൈത്രി—എന്നാൽ ജന്മജന്മ തെങ്ങല്ലോ? എടുത്തു കൊടുവാൻ പറഞ്ഞ ദ്രവ്യംകൊണ്ട് ഏതാണ് തെങ്ങിന്റെ വയ്പ്പേണ്ടത് എന്നും മറ്റും കർമ്മപുരായി ഇടയാക്കുന്നതിൽ ഉദ്ദേശമായതല്ലേ അതിപ്രശസ്തങ്ങളായ ബ്രഹ്മസംഗതി കരുപ്പറ്ററി നടന്ന സംഭാവണം പരിഷ്കാരലക്ഷ്യം ഇ ന്നും നിവിശേഷം ശ്രദ്ധിച്ചുപോരുന്നു. ഭൗകരോഗരാജസഭ യിൽവെച്ചു തപോധനങ്ങൾ തല തഴുകിക്കൊടുക്കുന്നും മ ള്ള വിദ്യയിലൂടെയും ഏന്നു കേൾക്കുന്നത് അതിശയമല്ല യോ! ആ വനിതമാണെന്നിരിക്കും ചേർ ഗോട്ടീ' എന്നു ണ്. ഗോട്ടീ' നല്ല വംശാവതാരത്തിന്നുവെന്നല്ലാതെ അ വയുടെ മറ്റു യാതൊരു സംഗതിയും അറിവില്ല.

പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട ഹിന്ദുസ്ഥാനികന്മാരായ മൈവിലൻ
പുത്രി 'മേവറ്റതി' മൈവിലൻ മേവിലൻ. ഇവർ പ്രസിദ്ധ
നായ മൈവിലൻ പുത്രിയെന്നെങ്കിലും മൈവിലൻ
വരിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതും ശാസ്ത്രാധികാരിയും തമ്പാനിയ
യിലും അഭിനയിക്കുന്ന കളിക്ക് ഏതെങ്കിലും കലാകാരനാ
ണ്. അദ്ദേഹം സമസ്ത കലാകാരന്മാരും ഉപേക്ഷിച്ചു മൈ
വിലൻ മേവിലൻ താമസിക്കുന്നിടത്തു. ഇതിനുള്ള
കാരണം 'മേവറ്റതി'യെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും ഇഷ്ടമേ
യിലുള്ള അതികാലത്തുമാണെന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്ന
താണല്ലോ. ഏകാന്തമായിത്തന്നെ വിശകലനം ചിന്തിക്കുക
യാൽ പ്രകൃതിയുടെ മനോഹരം സിദ്ധിക്കുന്നതിന്നു ഇടയാ
യി. സമസ്ത കലാകാരന്മാരുടെ കാഴ്ചകാണത്തക്ക പെട്ടിയാണു
ന്നതായും ദിവ്യവിവാഹംചെയ്തു ശാസ്ത്രമായ ബ്രഹ്മണ
നും സിദ്ധിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ മുന്നിക്കാണിക്കുന്ന
തായുള്ള സമസ്ത കലാകാരന്മാരുടെയും കവിതകൾ ഈ
കലാകാരന്മാരുടെ മകനാണ്. നമ്മുടെ ഇടത്തുള്ള വിഷയ

ഭൂതമായ മറ്റൊരു കിരീടമായി മനുഷ്യാകത്തിന്റെ കൈകൾ നിറഞ്ഞുളള സാഹസികരൂ 'ഭേമണ്ണി' കൈകൾ വഴിത്തന്നു തന്റെ തനയനെ തൊട്ടിലാക്കി. പുത്രൻ പ്രായമായപ്പോൾ മാനുഷമായ മറ്റൊരു ചുഴിയികാണിച്ചു കൊടുത്തിട്ടുള്ള മറ്റൊരു കൈകൾ സൂക്ഷ്മമായി പ്രയാണം ചെയ്തുകൊണ്ട് 'സംഭവം' എന്നും കണ്ടുപിടിച്ചത് കവിതയെ കവിതയാക്കുന്നതിനുള്ള 'ഭേമണ്ണി'യെന്ന പദത്താൽ മതിയല്ലോ.

ബുദ്ധമതാശ്രമങ്ങളിൽ കവിതകളാക്കിത്തീർന്നു കണ്ടെന്ന് തോന്നുന്ന പല ചരിത്രകൃതികളെ പ്രസംഗിച്ചു പുനർജന്മിപ്പിച്ചു മനുഷ്യാകത്തിലായ ബുദ്ധമതക്കാരന്റെ പാർശ്വം അഥവാ ഇന്ത്യയിൽനിന്നു നിഷ്കാസനം ചെയ്ത ഭേമണ്ണി ഗോപാലൻ, ഉപനിഷത്തുകൾ, ബ്രഹ്മസൂത്രം മുതലായ മറ്റേ ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ അർത്ഥം, യാമ്യമെന്ന പദം ഉപയോഗിച്ചു തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിൽ ചേർന്നു കണ്ടുനോട്ടം താമസം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന സമീപത്തു കാലടിത്തറയിൽ കയ്യാളിത്തന്നു ചുറ്റുമുള്ള മറ്റൊരു പലകുലത്തെയും ശ്രീമദ്വേദം പാഠ്യമെന്ന ഭേമണ്ണി ഗോപാലൻ കൈകൾ വഴിയും സുപ്രസിദ്ധമായ കവിതകൾ വിശദീകരിക്കുന്നതും ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതെന്നു തോന്നുന്നു. സാഹസികരൂ ജനനത്തിന്നു മുമ്പുതന്നെ പിതാവു അന്തരിച്ചുപോയതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തിട്ടും മറ്റും അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'വിശിഷ്ട'മായൊന്നെന്നു പറഞ്ഞാൽ ഇത് മതിയെന്നു ചോദ്യം ഉണ്ടല്ലോ.

മൈതലവർണിതശാസ്ത്രങ്ങളിൽ അഭിജ്ഞാനം എന്ന പദം ഉപയോഗിച്ചു പുതിയ 'ലീലാവതി'യെന്നു മറ്റൊരു വിഭാഗം. 'ലീലാവതി' അക്കാലത്തെ പല പ്രാവിമുതിന്നാൽ തന്റെ പിതാവിന്റെ കൂടെ താമസിച്ചു ഗാനം ചെയ്തു.

മിടു. ഗണിതശാസ്ത്രത്തിൽ തന്റെ പുതിയ ഒരു പദ്ധതിയെ പരസ്യം ചെയ്ത സന്ദർഭത്തിലും തന്റെ ഒരു ഗണിതശാസ്ത്രജ്ഞാക്കി തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവരുടെ വേദിയിൽ സമ്മേളിക്കുകയും ചെയ്തു. അതാണ് ഇന്നും പ്രസിദ്ധിയുള്ള 'ലീലാവതി' എന്ന് ഗണിതശാസ്ത്രം. ഈ വിദ്യാലയം കണക്കശാസ്ത്രത്തിൽ എത്രയെ പാണ്ഡിത്യമുണ്ടെന്നു പറയാൻ പ്രയാസമാണെങ്കിലും എത്ര വൃക്കങ്ങളുണ്ടെന്നു ഇലകൾ ഇത്രയെന്ന് എണ്ണിത്തന്നാക്കുക കണക്കുകൾക്കു സാധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രം പറയാം.

കണക്കശാസ്ത്രത്തിൽ ലീലാവതിയെന്നപേരെ മറ്റു വൃക്കത്തിൽ സമയമായ ഒരു വഴുത്തുതായിരുന്നു 'ഭാരതത്തി'. ഇവരെക്കുറിച്ച് വിശ്വാസയോഗ്യമല്ലാത്ത ചില കഥകളല്ലാതെ യഥാർത്ഥമായി തരുന്നതും കേൾപ്പാൻില്ല. എങ്കിലും എത്ര മാന്ത്രികവും ആയോളം കർമ്മം തുടങ്ങുന്നതിനുമുമ്പ് 'ഭാരതത്തി'യെ വന്ദിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ഈ വിദ്യാലയ മറ്റുവൃക്കത്തിൽ വിചിത്രമായിരുന്നു എന്നുമാത്രമേ നമുക്ക് ഉറപ്പാക്കാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ.

ജ്യോതിഷശാസ്ത്രത്തിൽ അതിസമയമായ ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു 'ചന്ദ്ര'. ഈ വിദ്യാലയം ആയിരുന്നു, 'ഭാരതപിതാ'ക്കന്മാരുടെ പേര് എന്തായിരുന്നു' എന്നും ഭാരതം യാതൊരു നിശ്ചയവുമില്ല. ജ്യോതിഷശാസ്ത്രത്തിൽ ആയുരാരംഭം വിചിത്രമായിരുന്നു യവനന്മാരാണ് ഇവരെ വളർത്തിയതും വിദ്യാലയത്തിലുള്ളതാണ് ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ട്. 'ചന്ദ്ര'യുടെ പ്രതിഭാവിശാസത്താലും അതിതാൽപര്യത്താലും ജ്യോതിഷശാസ്ത്രത്തിൽ അനന്യസാധാരണമായ പാണ്ഡിത്യമുള്ളവരുമായിരുന്നു. ഈ വിദ്യാലയത്തെ വിവാഹമോചനം 'ചന്ദ്രിമംചാട്ടം'യാണ്. ഇദ്ദേഹം മാതൃവർഗ്ഗാധിപതിയായിരുന്ന വിശ്വമാലിത്യമോഹാജസരയിലെ നവാനുജിയിൽ ജനിച്ചതായിരുന്നു എന്നു താഴെ കാണുന്ന ശ്ലോകത്തിൽനിന്നു തെളിയുന്നുണ്ട്.

അതിനോടൊപ്പം കൈമാറ്റത്തിന് ഈ സന്ദർഭത്തിൽ ഇത്രയും പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

[illegible]

എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലാകുന്നു. ഇവയിൽ ഏതാനും ചിലർ രാ-
 ണിമാനം രാജാവിൽ കലിനകളാണ്. പരിഷ്കൃതലോ-
 കങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഇന്നും ഈ മഹതികളുടെ തശ്ശി നില്പു-
 നിന്നുവരുന്നതു ധനാശ്വതകൊണ്ടും, വാചാലതകൊ-
 ണ്ണും, വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടും അല്ല; തങ്ങളുടെ സ്വരാജ്യം
 കീഴുമിടും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും ചാരിത്രശുദ്ധിക്കും മുക്തി-
 ക്കും ആയി ജീവനെ തുണികരിച്ച്, അപാരദൈരവനിധി-
 കളായ ഏതിരാജികളായ സഭയെയും പടവെട്ടിയതുകൊ-
 ണ്ടാകുന്നു. ഭൂതശ്ലാഘ സാധാരണയായി പതിച്ചുള്ളതിനാൽ
 ഇതും അപ്രകാരമായിരിക്കാം എന്ന് ആശങ്കിക്കേണ്ടതി-
 ല്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഈ മഹതികളുടെ മഹാമത്യ-
 തങ്ങളെക്കുറിച്ച് അംഗീകാരത്തോടെ നിർവ്വരണം ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്.
 എന്നാൽ ഇവരുടെ യുദ്ധതന്ത്രീകര്യവും രാജ്യം പരിണാമമാ-
 ലം എന്നെന്ന് ആലോചിക്കുന്നതായാൽ 'അവരുടെയും' 'മ-
 ണെ'യുടേതും പരമാതിരിപ്പാൻ നിയുത്തിയില്ല. ഇതിന്നു
 ഒരു കാരണം, അതാതു കാലത്തെ രാജാക്കന്മാർക്കും പ്രജക്കന്മാ-
 ർക്കും ഇവരുടെ ഉൽക്കർഷത്തിലുണ്ടായിരുന്ന കണ്ണുകടിയും
 അസഹിഷ്ണുതയും, ഹിന്ദുക്കൾക്കു സമരമായിട്ടുള്ള സ്വർവ്വ-
 യും ഐക്യമൃതിലായുയരുന്നതും ചരിത്രം നമ്മെ പഠി-
 പ്പിക്കുന്നു. എങ്കിലും 'സംയുക്ത'രാണിയുടെയും 'പത്തനി'
 യുടെയും ഭർത്താസ്സഹോ, വിവേകം, ബുദ്ധിമുട്ടുകൾക്കും, സാ-
 നസമതി, നിശ്ചഞ്ചലത, സ്വാഭാവികസ്സഹോ ഇവയുടെയും ആ-
 ധനികരണകർമ്മങ്ങൾകൂടി കണ്ടുപറിക്കേണ്ടവിധം രാ-
 ണി'അഹല്യാഭായി'യുടെ പ്രശാന്തമനോഭാവമായ രാജ്യഭര-
 ണരീതിയും; രണ്ടാളെത്തിച്ചെത്താപോലെ ആലോചനാമ-
 ണ്യപത്തിലും പ്രകടിച്ചിരുന്ന 'ചന്ദ്രവതി'യുടെ അശാധ-
 ബുദ്ധിയും, സ്ഥിരമധ്യസ്ഥയും, യുദ്ധവും, രാജ്യഭരണവും മ-
 ണെ സഭയ്ക്ക് ഒരേ മോത്താൽ നടത്തപ്പെട്ടതും, ശത്രുനി-
 ഗ്രഹത്തിനുള്ള ഉപരേതവും; ശിവനിയമമനുസരിച്ചുള്ള തത്വ

അനുകൂലിക്കല്ലാത്ത ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയുടെ പ്രവൃത്തികളെ വിസ്മി
ച്ച് അവർ വേണ്ട സഹായം ചെല്ലുകൊടുത്ത മുൻസിഫി
ലെ റാണിയുടെ സഹായത്തോടെ; താൻതലം രാജ്യത്തിൽ
കലയുണ്ടാക്കുകയും കണ്ട് സ്വരാജ്യത്തിന്റെ സഹായം
ത്തിരുവേണി പ്രാണനെ വരിച്ചുവെച്ചു ക്രൈസ്തവരാജാവിന്റേ
ടെ ഭാരതസേനയും ആളുകളെ എത്രതന്നെ വാട്ടിലാ
യും അവസാനിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ പ്രസ്തുതനാഥത്തി
ലെ ഭാരത സേനയുടെ ഗുണഭോക്താക്കളെ വെട്ടിപ്പുറം ഗ്ര
ന്ഥകളെക്കൂടി കയ്യാൽ കയ്യാൽ തുടർച്ചയായി.

ഇതാശ്വാസം അറിയിക്കുന്നതിന്നു ഇതാശ്വാസം അറിയിക്കുന്നതിന്നു
അധികം സാക്ഷ്യവും അഗാധബുദ്ധിയും ഹിന്ദുക്കൾക്കു
കൊണ്ടുള്ള വിസ്മയത്തോടുകൂടി. പ്രസംഗത്തിലും ഗ്രന്ഥ
ത്തിലും ഇതാശ്വാസം അറിയിക്കുന്നതിന്നു പലതും വെട്ടിപ്പുറം
അവരിൽ പലതും ഒന്നു നമ്പ്രവേണ പ്രവർത്തിപ്പാൻ അത
കരുതാമായിട്ടാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. എന്നാൽ വാക്കു
പ്രവൃത്തിയും ഭാരതസേനയായിട്ടുള്ള ഒരു ഭാരതീയനാണ് മേ
ലോടായി. ഇവർ ഭാരതസേനയെ കണ്ടിറക്കുകയും പട്ടമതി
യിലും മീനാരിലെ രാജാവിനും കയ്യാൽ കയ്യാൽ തുടർച്ചയായി. ക
യ്യാൽ കയ്യാൽ തുടർച്ചയായി. ഇതിലൂടെ സുഖം വേ
കരുതാമായിട്ടുള്ള ഒരു കയ്യാൽ.

അതാശ്വാസം അറിയിക്കുന്നതിന്നു
അതാശ്വാസം അറിയിക്കുന്നതിന്നു

എന്ന വചനപ്രകാരം സർവ്വവ്യവസ്ഥകളിൽ ആത്മാവി
നെ രക്ഷിപ്പാനായി 'കിരോളാ' രാജധാനി വിട്ടുപോയി വ
ന്നവനായിട്ട് പലതും ക്രിസ്ത്യൻസഭയെ ഭരിക്കുകയും ആ ക
ന്യാസം അറിച്ച് അതേകം കീഴ്ത്താൻ ഉണ്ടാക്കി സ്വയം
മേല പാടുകയും കയ്യാൽ കയ്യാൽ തുടർച്ചയായി. ഇ
പ്രസ്തുതത്തിന്റെ പാടുകയും കയ്യാൽ കയ്യാൽ തുടർച്ചയായി. ഇ
താശ്വാസം അറിയിക്കുന്നതിന്നു പലതും കയ്യാൽ കയ്യാൽ തുടർച്ചയായി.

അതികതവ്യത്വാസക്തോ സകലതഃ ശോഭിച്ചുവെന്നു. ഈ മഹതിയുടെ ബുദ്ധിശക്തിയും പാരമ്യത്തോടുകൂടിയും എത്ര പരമമല്ല! മിന്നിപ്പോയതും മിന്നുകയും ഉള്ള കാലത്തോളം അവയുടെ യശശ്ശരീരം നശിക്കുന്നതല്ല. ജന്മസാക്ഷാത്കരണമിയ മഹതി ഇവർതന്നെ. ഇവരാണ് സാക്ഷാൽ ദേവി.

അനേകം മഹതികളും വിദൂഷികളും ഇന്ത്യരാജ്യത്തുണ്ടായിരുന്നു; ഇപ്പോഴും ഉണ്ട്. അവയുടെ ധർമ്മവും മറ്റും അവർ അനുഷ്ഠിക്കുന്നുമുണ്ട്. അവരെ പിന്തുടരാൻ മറ്റുള്ളവർക്കുതന്നെത്തത് അതുടെ ദോഷം പ്രകൃതഗുണമതിയെ നാനികമാർ ഇത്ര യശസിനികളും പരാക്രമശാലിനികളും ആയിത്തീർന്നത് എങ്ങിനെ എന്നു നാം ആലോചിക്കുന്നതായാൽ,

‘മല്ലപിലോചനമാകിമന്മാലഃ’

‘വല്ലഭീശ്ചമനെന്നിത്യേനം’

എന്ന ആപ്തവാക്യം അനുസരിച്ച് ഭർത്തൃശുശ്രൂഷയെ ഇതിനാലാണെന്ന് അറിയാവുന്നതാണ്. ഇവർലോകത്തെ മൈഥുനം തെരുവാടണന്നു ദൃഢമായി കരുതി മരിച്ചുപോയ സാധുചിമണികൾക്കു സാക്ഷ്യമല്ലാതെ യാതൊന്നും കണ്ടെത്തില്ല.

തങ്ങളുടെ കൃത്യനന്മകളുടെ ഇടയിൽ എന്റെ അപേക്ഷയെ അനുസരിച്ച് ഈ ഗുഹയെ പരിശോധിച്ചു കണ്ടിരുന്ന ഭാഷാജിഹ്വകളോടും ഇതിന്ന് ഇംഗ്ലീഷിൽ മെണ്ണമുഖോപന്യാസം ഏഴുതിയെന്നഎന്റെ വസ്ത്രശുദ്ധി സുബ്രഹ്മണ്യൻ്റെ ബിംബം. അവർകളോടും ഈ പുസ്തകത്തെ ഭംഗിയായി അച്ചടിച്ചതായ ‘ഭാരതവിലാസം’ മുദ്രാലതാജ്യങ്ങൾ അവർകളോടും ഞാൻ അത്യന്തം കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നു.

ഗുജിറാത്തിൽ }
34 - 4 - 84 }

വെള്ളൂർ നാരായണക്കോരൻ
പ്രസാദകൻ

ഇന്ത്യയിലെ മഹതികൾ

എ. സ. ശങ്കരറാണി.

മുതലപ്പാലാരി ഇന്ത്യയെ ആക്രമിച്ച കാലത്ത് ഓരോരുത്തരും പ്രതിരോധത്തിൽ പെട്ടു കൊണ്ടിരുന്നെങ്കിലും അക്കാലത്ത് ഒരു മാത്രമായിരുന്നു സുന്ദരിയും സർവ്വസമ്മതിക്കുന്നതായും ആയ സഞ്ജയൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിയായിരുന്നു. അവർ ആകൃതിയിലും പ്രകൃതിയിലും അഗാധമായതായിരുന്നുവെന്നുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയിലെ രാജകുമാരികളിൽ പ്രഥമഗണനീയവസ്വയ്ക്ക് അർഹമായി ചിലിറ്റു. സമീപസ്ഥന്മാരും ദൂരസ്ഥന്മാരായ അനേക രാജകുമാരന്മാർ അവരെ പരാജിതമാണെന്ന് ചെയ്യണമെന്ന് ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തന്റെ പ്രിയ പുത്രി, അധർഷ്ഠിത അനുഭൂതവന്മാർക്ക് അയാളിനെ പാപപുത്രനെന്നും വധിക്കണമെന്നായി ചൊല്ലുന്നത് നിശ്ചയപ്രകാരം ഒരു സഹനം വരുത്തണമെന്നും, എല്ലാ പ്രശ്നങ്ങൾക്കും, പ്രശ്നങ്ങളിലും അതിശയം കണ്ടിറങ്ങണമെന്നും ഒരു മാത്രം നിശ്ചയിച്ചു. അദ്ദേഹം ഒരു രാജസുന്ദരനായും കലാകൃതിയും ആ ജീവനത്തിൽ സകല പ്രശ്നങ്ങൾ, അധികാരികളും തന്റെ വർഗ്ഗങ്ങളിൽനിന്നായി വരുന്നതെല്ലാം അവരെ കണ്ടിറങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഒരു മാത്രം ഒരു പ്രവലമായ ഭരണകർത്താവായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ എല്ലാവരും അനുസരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെയും ചെയ്യണമെന്നും. വർത്തിയിലെ രാജാവായ പൂമിരാജവനാഴികയുള്ള സകലരും അന്നത്തെ പാണ്ഡുരായ ചാക്കരായി. പൂമിരാജൻ വരാജനായ ഒരു മാത്രം അതിന്റെ ദൈവമായി. അദ്ദേഹം അമ്മയായി ആ രാജാവിന്റെ ഒരു മകനായി പിറവി നൽകിയപ്പോൾ.

ധരിപ്പിച്ച സമരമണ്ഡലത്തിന്റെ വാതകം സ്ഥാപിച്ചു. രാജകുമാരി ഈ മണ്ഡലത്തിൽ ചെന്നു ഭാഗ്യം കണ്ടുവെന്നു തിരഞ്ഞെടുക്കണമെന്നായിരുന്നു നിശ്ചയം. സംയുക്ത കിളാടി കൊണ്ടിരുന്ന മേലാല ധരിച്ച സമരമണ്ഡലം സത്തോടു കൂടി രാജകുമാരിയിൽ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന ആ മണ്ഡലത്തിലേക്കു പ്രവേശിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ നില്ക്കുകയായിരുന്നു. ആ രാജസഭാമണ്ഡലത്തിൽ, സംയുക്ത, മേലാല എന്നിവയെന്നപോലെ സ്ഥിതിചെയ്ത സകലവും നോക്കിക്കണ്ടു. രാജകുമാരി കാരാ രാജകുമാരന്മാരുടെ അരികെ കൂടി സാവധാനത്തിൽ നടന്നു കൂടി. ഒടുവിൽ അവർ പൂർണ്ണമായിട്ടും രൂപം സ്ഥാപിച്ചിരുന്ന വാതകം എത്തി. ആ സഭയിൽ കൂടിയിരുന്നവർ വരകന്മാർ, പ്രവർത്തിക്കുന്ന ചെമ്മീൻ എന്നെന്നാദിവരൻ, സംയുക്ത കൂടിക്കുകയും തിരിഞ്ഞുപോകുകയും ഉണ്ടായില്ല. രാജാവിന്റെ കഴുത്തിൽനിന്നു മാലയെടുത്തു ഡൽഹിരാജാവിന്റെ മൂൽസ്വരൂപത്തിന്റെ കഴുത്തിലിട്ടു. ഇതു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവിടെ ചെമ്മീൻ തിരക്കും കലശലായ്. രാജകുമാരിയുടെ ഈ പ്രവൃത്തി അസഹനീയമെന്നു തോന്നാതെ കവണ്ണം ഭയചന്ദ്രൻ കവിതനായിത്തീർന്നു. ഈ പെണ്കുട്ടിയെ ഉടനെ ഭേദിപ്പേക്കു മണ്ണുണക്കുന്ന ചെമ്മീനായ വിശ്വരൂപമോത്തു അനുതപിക്കുന്നതുവരെ അവിടെ പാപ്പിടണമെന്നും ഭയചന്ദ്രൻ തന്റെ മന്ത്രിമാരെപ്പോലെയായിട്ടു. സംയുക്തയെ കൽക്കണം പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അവിടെ കൂടിയിരുന്ന പ്രഭുക്കളും, സാധികാരികളും തങ്ങളുടെ നാട്ടിലേക്കു തങ്ങളു തിരിച്ചു.

ഈ വർത്തമാനം ഡൽഹിയിൽ എത്തി. കരണാജി പല രാജകുമാരി പ്രവർത്തിച്ചതും അവരുടെ ധീരപ്രവൃത്തിക്കു അവരെ ശിക്ഷിച്ചതും പൂർണ്ണമായി അറിഞ്ഞു. പൂർണ്ണമായിട്ടും കേട്ട ഉടനെ ഭയചന്ദ്രന്റെ രാജ്യത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടവൻ ഭേദിക്കാത്തതുകൊണ്ടു തന്റെ പട്ടാളത്തിനു

കല്പനകൊടുത്തു. പൂമിരാജൻ വന്നു യുദ്ധം ചെയ്തു. യുദ്ധം
യേക്കരമായി വടന്നു. യെചന്ത്രൻ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പുയും
പൂമിരാജൻ രാജകുമാരിയെ കാശ്ശേരിയിൽനിന്നു വിടുവി
ച്ചു. ഡൽഹിയിലേക്കു കൊണ്ടുവരുകയും ചെയ്തു. പൂമിരാജൻ
അവനെ സകല ആദരവോടെയും ആശ്വസനത്തോടുംകൂ
ടെ വിവാഹം ചെയ്തു.

യെചന്ത്രൻ ഡൽഹിയിലെ രാജാധിപനായ യുദ്ധം ചെ
ന്ത്രൻ വേദകയ്യണായില്ല. ഏകിലും ഇതെല്ലാം യെചന്ത്ര
ന്റെ ചിത്തത്തിൽ പ്രവൃത്തിയായിരുന്നു. ദുഷകരമായ
ഈ കഡംബകലാഹം കഴിഞ്ഞ തുടനെ മൃഗങ്ങൾക്കുവേണ്ട
രാജാവായ മഹമ്മദ്, സകലാത്തയും നശിപ്പിച്ചുവന്ന യെക
രയെക്കൊടുക്കുവാനുവാദിച്ചു. ഇന്ത്യയിലേക്കു വന്നു ആ
ക്രമിക്കാൻതുടങ്ങി. ദോഷമുള്ള തട്ടിത്തകർച്ചയും വിഗ്ര
ഹങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുകയും ഗ്രാമങ്ങളിൽ കടന്നു കൊള്ളയിട്ടു
കൊള്ളിക്കുകയും, സാധുക്കളായ അസംഖ്യം സ്ത്രീകളെ
തടവുകാരാക്കി അവരെ കാമപരമ്പരയായ തോടുകൾക്കു
എന്നെന്നും അടിക്കുകയായിരിക്കത്തക്കവണ്ണം എല്ലിച്ചുകൊ
ടുക്കുകയും ചെയ്തു. മഹമ്മദിന്റെ അയാളുടെവിവാഹങ്ങളും കടന്നു
പോകുന്ന രാജ്യങ്ങളിലേക്കും അവരോടും മരണവുമല്ലം
തെക്കുറോന്നും ഇല്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. തിന്മയെക്കൊ
ന്നുകൊണ്ടു ഇവരെ ശിക്ഷിച്ചു കൊടുക്കുകയെന്നതിൽ കാലവി
ദ്വേഷം പാടില്ലാത്തതാണ്. തങ്ങളുടെ രാജ്യത്തുള്ള സ്ത്രീക
ളുടെ മരണത്തെയും ദൈവങ്ങളുടെ വിശുദ്ധിയെയും, രാജ്യ
ത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെയും പാലിക്കേണ്ടതിനാൽ യുദ്ധം
ചെയ്തു അത്യാവശ്യം എന്നുള്ള വിവരം പൂമിരാജൻ എല്ലാ
രാജകുമാരായും, അധികാരികളെയും അറിയിച്ചു. പൂമിരാ
ജന്റെ ഈ അഭിപ്രായത്തെ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടു സകലരും
വേഗേന ഡൽഹിയിൽ എത്തി. എന്നാൽ യെചന്ത്രൻ ഇ
ന്നകവും ശ്രദ്ധനീയവുമായിട്ടുള്ളതിനെ മറന്നുകൊണ്ടു,

വൈദികന്മാർ ചിന്തയോടെ, ഇതിൽ നിന്ന വിമോചനം
നേടേണ്ടതുണ്ട്.

ഹിന്ദു മതം മാനുഷികത തമ്മിൽ തിരഞ്ഞെടുത്ത
നത്തിൽപ്പെട്ട വലിയൊരു മത മൂലം ഉണ്ടായി. മതമതം
അതാളുടെ സൈന്യം തന്നെ. സാമ്പ്രദായം മാനുഷികത
വാളിനിറയായി. 'ഭീമനേ' എന്നും 'എന്നെ' എന്നും നിലയിൽ ഗോ
വി മേടി കൈ പ്രാപിച്ചു എന്നുള്ള വാചയം.

പുരിമാമതം വിജയത്തിൽ ജയചന്ദ്രൻ വ്യക്തമാ
ണമാണ്. മതം പ്രധാനമായും പുരിമാമതം
വിജയം കഴിഞ്ഞു സകല സംഗതികളും ജയചന്ദ്രൻ സ
ഹിക്കാൻ തന്നെ. വൈദികന്മാർ ചിന്തയോടെ ജയചന്ദ്രൻ
നിന്നും ലഭിക്കാവുന്നതായ പ്രയത്നങ്ങൾ ചെയ്തു. അദ്ദേഹം
മാനവമതം അടക്കമുള്ളതല്ല, വിജയം ജന്മയി
ലേക്കു വരണമെന്നും, ഇവ കരുത്തിൽ പരസ്യമായി സ
ഹായിപ്പാൻ താൻ സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നു എന്നും പുരിമാ
മതം മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിൽ സമൃദ്ധത താൻ നഷ്ടി
ച്ചിരിക്കുകയുണ്ടെന്നും ഇതേവണ്ണ പുരിമാമതം സഹായിപ്പാൻ
ആഗ്രഹിക്കുകയില്ലെന്നും പറഞ്ഞു.

ജനങ്ങളെ അവരോടുകൂടിയും നാട്ടിൽ കൊള്ളിയിടകയും
ചെയ്യുന്നതിൽ വിജയമായ ആ വലിയ ശത്രുവിനെ കണ്ടി
ക്കു മറ്റും ചെയ്യാൻ ഭയപ്പെടുന്നു കരുതി തൃപ്തിപ്പെടുകയ
ല്ല ജയചന്ദ്രൻ ചെയ്തത്. ഭരണകർമ്മങ്ങൾ തമ്മിൽ കല
രിക്കുന്നതിനു വേണ്ട സകല ശ്രമവും ചെയ്തു. ഇതു വി
ജയം മറ്റു മതങ്ങളിലാകും പുരിമാമതം സഹായി
ച്ചില്ല. പുരിമാമതം അന്ത്യസമയമായി ശത്രുവിനോടു
നേരിടേണ്ടിവന്നു. കൊള്ളിക്കാത്ത ജയചന്ദ്രൻ പരസ്യമായി
ശത്രുക്കളിൽ ചേർന്ന സൈന്യത്തോടു കൂടി മഹമ്മദിനെ
എതിർപ്പാൻ ചെയ്തു.

ജയചന്ദ്രൻ സൈന്യസമേതനായി യമുനതീരത്തിൽ പാട്ടുതളിപ്പിച്ചു. ചന്ദ്രന്റെ സൈന്യസമേതനായിത്തന്നെ ആഗമനത്തെ പ്രതിഭിന്നം പ്രതിഷ്ഠിക്കുകക്കണ്ടിരുന്നു. യുദ്ധമുഖ്യ പൂമിശ്വരൻ തോറ്റാൽ തനിക്കുണ്ടാകുന്ന സന്ദോഷം തിരക്കത്തപ്പുറം ജയചന്ദ്രൻ ഒരു ദിവസം ഏകനായിത്തന്നെ കൂടാത്തതിൽ ഇത്തരംകൊണ്ടു ചിന്തിക്കുകയായിരുന്നു. ഇരു സേനകളിൽ ഒരു ഭടൻ വന്നു രാജാവിനെ അറിയാൻ ചെന്നു. 'ശത്രുപക്ഷത്തിലെ ഒരു സേനാധാപ്യ തിരുമുഖ്യം കാണുന്നപക്ഷിക്കുന്നു' എന്നുണർത്തിച്ചു. 'എന്ത്? ശത്രുപക്ഷത്തിലെ ഒരു ഭടനോ? അയാൾ വേണ്ടതെന്ത്?' എന്നു രാജാവു ചോദിച്ചു. 'ഒരു രാജഭട്ടനാണ്. അതിനാൽ അടിയന്തരമായി സാലത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽക്കൂടി അയാളെ കണ്ടെത്തിവിട്ടു. അടിയൻ അദ്ദേഹത്തെ ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ട്' എന്നു ഭടൻ തിരുമനസ്സുറിച്ചു. 'അവനെ ഇങ്ങനെയ്ത കൊണ്ടുവരികയാണോ ചെയ്തത്? നീ പുറത്തുപോയി അവനെ ഇങ്ങോട്ടുവരു' എന്നു രാജാവു കല്പിച്ചു വരമുട്ടപ്പാൻ എന്തു നേറ്റു.

ഒരു ഭടൻ അകത്തേക്കു കടന്നു വന്നു ചെന്നു കാണാൻ വീണു. ജയചന്ദ്രൻ വിസ്മയഭരിതനായി 'നിനക്കെന്തുവേണം?' എന്നു ചോദിച്ചു. 'പിതാവേ! ഞാൻ അനുഗ്രഹമുപേക്ഷിക്കുന്നോന്ന് വന്നിരിക്കുന്നത്. ഞാൻ എന്റെ രാജ്യത്തിന്നുവേണ്ടി യുദ്ധം ചെയ്താൻ പോകുകയാണ്. പിതാവിന്റെ അനുഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ ജന്മം നിശ്ചയം. അതുകൊണ്ടു ശത്രുവിനോടുമതിപ്പാ നായി എന്റെ അനുഗ്രഹിച്ചുയരുണം' എന്നു ഭടവേഷം ധരിച്ചു സംയുക്ത പരഞ്ഞു. ജയചന്ദ്രൻ അഞ്ചു കിനിട്ടുനോക്കു തൂണുപോലെ നിന്നതിന്നു ശേഷം പരവാൻ ചാവിച്ച് അവനെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി; 'നീയെന്ന് ഇതിനെല്ലാറ്റിനും കാരണം. സഭയം തെറ്റി; പൊതുക്കൾക്കുവേണ്ടു' എന്നു പറഞ്ഞു. 'അല്ലേ! അവനും അനുഭവി

പ്രാനിയിടുന്ന സ്ത്രീകളേയും നാശോന്മുഖങ്ങളായ വിഗ്രഹങ്ങളേയും അയ്യപ്പപ്പട്ടണവരൻ ചോദനം കേൾക്കുമ്പോഴും 'കൊന്നേ' എന്നു പറഞ്ഞു തീരുന്നതിനു മുമ്പായി ഓരോവു, 'കുതി കുതി; സമയം തെറ്റി; പൊക്കുപ്പാക' എന്നു പറഞ്ഞു. 'എന്റെ പ്രാർത്ഥനകളെല്ലാം വ്യർത്ഥമായി ഭവിക്കുകോ' എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു ഓരോരാളി ഏഴേന്തറു. അവർ കോപയുക്തരായ നീക്കി എന്നുപോലെ തന്റെ പിതാവിന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞു, 'വിശ്വാസ നഷ്ടപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾ പൂർണ്ണമായി അവസാനിക്കുകയും ലഭ്യമായും വരുത്തുന്നതിനു മുമ്പായി സ്വന്തം പുത്രിയെ കൊല്ലണം. അപ്പൻ ഭാര്യയെപ്പോലെയോ മേയ് സ്വരമുണ്ടെ അവർ വില്ലു. കഷ്ടം' എന്നു പറഞ്ഞു.

ജയചന്ദ്രൻ കൂടാതെത്തീർന്നു ചുറ്റുംനിൽക്കി. തന്റെ കാര്യമായി വന്ന ഭാര്യ അവർക്കും മേൽ കൂടാതെ സ്വന്തം പാളയത്തിൽ പെണ്മക്കൾ ചേർന്നു കരുതൽ ചെയ്യേണ്ടതെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഇതിന്റെ ശേഷം ജയചന്ദ്രൻ കതിരപ്പാറത്തു കയറി കാര്യങ്ങൾ പാളയത്തിലേക്കു കയറ്റി സ്ഥലത്തുനിന്നു കയറ്റി. സംയുക്ത കാൽ മണിക്കുന്നതും അവിടെ താമസിച്ചതിനു ശേഷം, പുറത്തുവന്നു പിതാവിനെ നോക്കി; എങ്കിലും അവിടെ എന്തും കണ്ടില്ല. അനന്തരം അവർ അവിടെനിന്നു പുറപ്പെട്ടു കോട്ടയിൽ അരികുതെത്തി.

ഇതാവണ ജയം സിദ്ധിക്കുകയും പൂർണ്ണമായിത്തീർന്നു. സംയുക്തയും ഈ തത്വം ഗ്രഹിക്കാതിരുന്നില്ല. രാജ്യവും മേൽപ്പറഞ്ഞതും തമ്മിൽ യാത്രപറഞ്ഞുപിരിഞ്ഞു. സ്ത്രീകളുടെ ചെറുപ്പംകൊണ്ട് പാലിക്കുന്നതിനായി ഓരോ വർഷത്തിലൊരിക്കലും ചോദനം തന്റെ കൈകൾ തന്നെത്തന്നെ അവസാനിക്കാതിരിക്കുന്നതിനായി പൂർണ്ണമായി ചോദനത്തിൽ തന്നെ പാലിക്കും ചെയ്യും. 'ജീവനോ! എന്തിനേ

വരങ്ങളോടൊത്തും, യുദ്ധത്തിൽനിന്നു പിൻതിരിഞ്ഞു എ
ന്നെന്തെന്നു ഞാൻ അവരോടൊന്നിച്ചു. എന്റെ എല്ലാ ഭക്
തിയും അപ്രകാരംതന്നെ ചെയ്യുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കു
ന്നു' എന്നു മറ്റൊരു വാക്കു. 'പ്രിയ ബന്ധുവി! അതു നിമി
ത്തമാണ് ഞാൻ അവരോടു ഇവിടെയെല്ലാ വിട്ടുപിടിച്ചു
ത്. ഞാൻ വൽക്കിയെല്ലാ ഭക്തിയെല്ലാതിന്നാൽ ആ
സംസ്കാരമെല്ലാവരും തെറ്റാത്തതായിരിക്കും. എന്നാൽ എ
ന്റെ പിതാവു തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരോടുള്ള വൽക്കിയി
ലേക്കു വരുമ്പോൾ നീയെന്നു ഒരു സ്ത്രീയെപ്പോലും അവർ
അവിടെ കാണുകയില്ലെന്നു ഉറപ്പുവരുത്തുകയേ വേണ്ടു' എ
ന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു.

• യുദ്ധം കലശലായിത്തീർന്നതിന്നു കരം മാസം ക
ഴിഞ്ഞുപോയി. യുദ്ധം ആരംഭിച്ചാൽ ഇരുകക്ഷികൾക്കും അ
ത്ര നേസ്സുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു കക്ഷി മാത്രം കഷ്ടതയേ
പ്പെടുവാൻതക്കവണ്ണം ഇരുഭാഗത്തും സൈന്യമുണ്ടായിരുന്നു.
പുലിയാടൻ ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണത്തെ പ്രതിരോധിക്കുക
ക്കായിരുന്നു. പുലിയാടന്റെയടുത്തു കരം മാസം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ
ശത്രുക്കൾ ഏതാനും മാസം കൂടിയിരിക്കണമെന്നു വന്നു.
ഈ മാസങ്ങളിലെല്ലാം വൽക്കിയിൽ സംഭവങ്ങളുടെ ഭക്തി
ബാഹ്യങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ പട്ടാളങ്ങളും മാത്രമായിരുന്നു.
അവിടെ അവർ സന്യാസാശ്രമത്തിൽനിന്നു കൂട്ടുകാ
രികളായിത്തീർന്നു. അവരുടെ പ്രശംസാപരമായ
ഉത്തമഗുണത്തെ കണ്ട് അവിടുത്തെ മറ്റു സ്ത്രീകളും അ
തുപ്രകാരംതന്നെ ചെയ്യുന്നു. മരിച്ചാൽ അതോര ഭക്തി
യും അവർക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഓരോരുത്തർ ഭക്തി അർപ്പി
ച്ചു നടക്കുന്ന സ്ത്രീ വരെയുള്ള സ്കലവും തങ്ങളുടെ ശത്രുക്ക
ളെ സഹായത്തോടെ ലക്ഷ്യം, യുദ്ധത്തിൽ മരം പ്രാപിച്ചാ
ൽ അതിനെപ്പറ്റി പ്രാർത്ഥിക്കുകയായിരുന്നു.

മേലിൽ യുദ്ധം ആരംഭിച്ചു. മുമ്പായി വിചാരിച്ചിരുന്ന

ന്നു വിചരിച്ചിരുന്ന മഹമ്മദുഗാരി, അദ്ദേഹം കൊല്ലത്തിൽ തന്നെ അദ്ദേഹത്തെ തൊല്ലിച്ചു, രാജ്യം വിട്ടിച്ചുടക്കി വൽ ഹിയിലെ മഹമ്മദീയസാമ്രാജ്യത്തോടു ചേർക്കും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴത്തുതൂക്കുകയും ചെയ്തു വിചരം ചരിത്രം വായിക്കുന്ന ഏവരും അറിയാവുന്നതാണ്.

൨. ചങ്ങിനി.

വന്ദുണ്ടും നൂററാഖിന്റെ പ്രമോദകരവത് ഉത്തര ഇന്ത്യയിലെ രാജ്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും ശക്തിമത്തായിട്ടുണ്ടായിരുന്നതും മീവാർ രാജ്യമായിരുന്നു. അതിന്റെ തവസ്ഥാനമായ ചിറൻ, ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ രാജവൃന്ദസ്ഥാനത്തിലെ ഏറ്റവും വിശ്വാതമായ വഗാകായിരുന്നു. അതു വീഴും, വരിച്ചാരം, പ്രതാപം, മഹിമ, സൗന്ദര്യം എന്നിവിടെ ഇടുങ്ങിയ സമുദ്രശാഖയുടെയും കേന്ദ്രസ്ഥാനമായിരുന്നു. ഈ കഥാപ്രസംഗകാലത്ത് അവിടെ വാണിരുന്ന രാജാവിന്റെ തീയനാമം 'മഹാരാണ ലക്ഷ്മണവർമ്മൻ' എന്നാണ്. അദ്ദേഹം പ്രായം തികയാത്ത കുമാരനായിരുന്നതിനാൽ രാജ്യവും ഭാര്യവുമായ മീമസിംഹനിൽ നിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. യുദ്ധത്തിലും ആസ്ഥാനഭരണവത്തിലും അദ്ദേഹത്തിനു ഇല്ലാത്ത വിവരണമായി മറ്റൊരു ഇല്ലമായിരുന്നു. പ്രഭുകൾക്ക് ഇതു കേൾക്കേണ്ട രാജ്യഭാരം മീവാർ രാജ്യത്തിൽ മറ്റൊരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. രാജ്യത്തിൽ എവിടെയും സമാധാനവും സന്തുഷ്ടിയും പരിപൂർണ്ണമായിരുന്നു. മീമസിംഹൻ സകലതടയും പ്രേമത്തിനും, സ്തുതിക്കും, അർച്ചനയും അർഹനായും ചെയ്തു.

എന്നാൽ അപ്രതീക്ഷിതമായി മീവാർ രാജ്യവാസികളുടെ സമാധാനത്തിനും ശാന്തിയുടെയും അന്ത്യമായിരുന്നു. മഹമ്മദീയരുടെ മഹാരാജാവായ അലാവുദ്ദീൻ ഉത്തര ഇന്ത്യ

ഒരു മുഴുവൻ ആഴ്ചയിൽ നഗരത്തെ കൈയടിച്ചെടുക്കുകയും രാജാ
 ത്വാനെ ഇടിച്ചു തകർക്കുകയും വിഗ്രഹത്തെ തട്ടിയെടുക്കുക
 യും ജനങ്ങളെ ആത്മഹത്യയ്ക്കും നിഷ്പന്നം വാളിത്തന്നുമാ
 കയും ചെയ്തുകൊണ്ട് ആ മുഴുൻ ദിവസം രാജ്യത്തിന്റെ സ
 ിദ്ധിതെത്തി. ആ രാജ്യം ധീനാദം പ്രതാപനാശമായ ക
 ട വളർക്കാൻ പാലിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി അവർ കണ്ടു.
 അത്ര ബലവത്തായ ഒരു രാജ്യത്തോടു എതിർത്തു താൻ അ
 ത്തുവരെ സമ്പാദിച്ച യശസ്സിനെ പണയത്തിലാക്കുവാൻ അ
 വൻ വളരെ മെലമനസ്സു മുദ്രാതിരുന്നതിനാൽ, വാരിധി
 പോലെ പാന്ന അവന്റെ വൻപടയെ അന്യദിക്കിലേക്കു
 നയിക്കുവാൻ ആലോചിക്കുമ്പോഴാണ് രാജപ്രതിനിധിയൊ
 രു ചീതസിംഹന്റെ ധർമ്മത്തിനായ പത്മിനിദേവിയുടെ അ
 സര്യമാണെന്നും, ഉപദർശിതപ്രകാരം സൗരജ്യം തിരുത്തേ
 ല്ലാറില്ലെങ്കിൽ അവൻ കേട്ടത് അവന്റെ അന്തരവികാരങ്ങളിൽ
 പ്രഥമഗണനീയങ്ങളാകുമെന്നുള്ളതായിരുന്നതിനാൽ തൽ
 ക്ഷണം അവൻ അവിടെത്തന്നെ സൗരയെ നിന്തി പാള
 യെടുത്തു. ആദ്യം അവൻ ഉദ്ദിച്ചുസംഖ്യത്തിനായി ആളെ
 റിയെക്കണ്ട യന്ത്രങ്ങൾ ചെയ്തു. അവൻ ശുഭചാരങ്ങൾ നഗ
 രത്തിലേക്കയച്ച് അവർ മുഖാന്തരം, അഭിനാമിണികളായ
 കലാകർത്താക്കൾ കൊടുത്തു സ്വധീനപ്പെടുത്തി റാണി
 യോടു ഉടമ്പടിക്കെ ത്താൻ ഉത്സാഹങ്ങൾ ചെയ്തു. ഏതാൽ
 ചരിത്രശുദ്ധി മുതലായ സന്തോഷനീക്കുകളെപ്പറ്റി അവൻ
 ബാഹിരണ കൊറത്തിന്റെയും ആലോചനയുടേയും അതു
 ത്തിയിൽനിന്ന് എത്രയോ വിട്ടുമാത്ര ഒരു സ്ഥാനത്തിൽ
 ആരോഹണം ചെയ്തിട്ടുള്ള പത്മിനിയെ സംബന്ധിച്ചു താൻ
 വിചാരിച്ചതു കേവലം തെറ്റായിപ്പോയി എന്ന് അവൻ
 കണ്ടു. ഇപ്രകാരം തന്റെ ശുഭരാലോചനകൾ വിഫലങ്ങ
 ളായി എന്നു കേട്ടപ്പോൾ ആ മഹമ്മദീയൻ അവന്റെ മ
 ധാകസേനയെ വിരമിപ്പിച്ചു നഗരത്തിൽ പോകാ നയിച്ച്

ആ വിശേഷപ്പെട്ട നഗരത്തെ നിരോധിച്ചു. എന്നാൽ അതിനീക്കുറയായ സൽക്കാരമാണ് അവനു ലഭിച്ചത്. ആയുധങ്ങൾ ആയുധങ്ങളാക്കിത്തന്നു. മീവറിലെ ധീരപുത്രന്മാർ അവരുടെ കോട്ടയുദ്ധസ്ഥലമായ ശിലാസമുച്ചയം പൊക്കി സമ്പന്നരാക്കിത്തന്നു. അതി ശേഷമാകട്ടെ ആയോധനങ്ങൾ ഉണ്ടായി. രാത്രിയും വകയും ഇടയ്ക്കിടെ യുദ്ധങ്ങൾ നടന്നു കൊണ്ടിരുന്നു. രാജപുത്രന്മാർ മരിക്കുന്നതിനോ അല്ലെങ്കിൽ വിജയം നേടുന്നതിനോ സന്നദ്ധന്മാരായി. നേരമറിച്ച് മഹമ്മദീയർ രാജ്യത്തെ ആക്രമിച്ചു പിടിച്ചെടുക്കുന്നതിനും തയ്യാറെടുത്തു. പത്തമിനിയെ കാരാഗൃഹത്താക്കിക്കൊണ്ടു. അദ്ദേഹത്തെ രാജപുത്രസ്ഥാനത്തിൽ പ്രാണൻ കളയുന്നതാണെന്ന് അലാപ്പുവിൻ ഒരു പ്രതിജ്ഞയും ചെയ്തു.

അനേകം ദൈവങ്ങൾ ഈ വിധം കഴിഞ്ഞിട്ടും മറ്റൊരു ഗതിയായ ചിററർ മഹമ്മദീയരുടെ അക്കീണമായ നിരോധത്തെ തടുത്തു നിന്നു. എന്നാൽ ആ പുത്തിലെ കക്കര ദൈവങ്ങളുടെ സംഖ്യ നാറുകുന്നാൽ കുറഞ്ഞു വന്നു. മഹമ്മദീയർ അവരുടെ എണ്ണത്താൽ വിജയം നേടുന്നതായി. മീസസിലേക്ക് ആ നഗരത്തെ അവസാനം വരെ കാത്തു. എന്നാൽ ഒടുവിൽ അദ്ദേഹത്തിനു നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിനാൽ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മടന്മാർ മിശ്രപതം മരിച്ചു മുറിയേറ്റും നശിച്ചുപോയി. അതിനാൽ ഒടുവിൽ മീസസിലേക്ക് സമരധ്വനിയായിട്ട് അഭയാർത്ഥിയായും അതിന്നായി ധനം കൊടുക്കാമെന്നറിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ വിധമുള്ള ആലോചന നടത്തുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ കലമനസ്സുണ്ടായിരുന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ധീരശീരോഭണിയായ ആ മഹാപുരുഷന് ഇവയെല്ലാമുള്ള അവരോന്നത്തേക്കാൾ മരണം കാമ്യമായിരുന്നു. എന്നാലും തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട പ്രജകളുടെ കൈമുതലായിത്തീരുന്നതായ അദ്ദേഹം എല്ലാവരിനും കീഴടങ്ങി. എന്നാൽ മറ്റൊരു ചോദ്യം അങ്ങനെ

ഇക്കാലത്തു രാജപുത്രന്മാർ വളരെ കയ്യത്തിലായിരുന്നതിനാൽ അവർ സൈനികനിയോഗങ്ങൾക്കായ ഒരു യോഗംകൂടി കാഴ്ചയോടുകൂടി ചെയ്തതും കട്ടവിൽ പത്മിനി യുടെ മൊത്ത കച്ചശ്ശാടിയിൽകൂടി കണ്ട തൃപ്തിപ്പെടാൻ അലാവുഡിൻ സന്നദ്ധനാണെങ്കിൽ അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നതിന് അയച്ചുകൊണ്ടുപോയും, എന്നാൽ അയാൾ സ്വല്പം ചില അനുചരന്മാരോടുകൂടി മാത്രമേ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ പാടുള്ളൂ എന്നും തീർച്ചയാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടു വിവരം അയാൾക്കു അറിയിച്ചു. ഈ ആലോചനയെ അലാവുഡിൻ സ്വീകരിച്ചതിനാൽ ഒരു ദിവസം നിശ്ചയിക്കയും, യുദ്ധം നിർത്തുകയും ചെയ്തു. നിശ്ചയിച്ച ദിവസം അലാവുഡിൻ ഉന്മേഷപ്രകാരം കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ വന്നു പത്മിനിയെ ഒരു കണ്ണാടിയിൽകൂടി കണ്ടു. അയാൾക്കും അയാൾക്കും അത്യന്തം സന്തോഷത്തോടുകൂടി അവിടെയും, രാജ്യത്തെ ആക്രമിച്ചതിനു വലുതായ പ്രകാരത്തിൽ ഭീമസിംഹനോടു കൂടാതെ ചെന്നുചെയ്തതും, ചിരദൂരിന്റെ ഉറപ്പു സന്ധ്യയായി ആഭിമുഖനാകയും ഇരുനാളുകൾക്കു മുമ്പെ വാഗ്ദാനം ചെയ്തതും ചെയ്തു. അയാൾ ഭീമസിംഹനോടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു. — 'എന്റെ സ്നേഹിത! വോന്റെ വംശക്കാരായ രാജപുത്രന്മാർ ഇത്രാഞ്ഞാളും ശൗഷ്ഠമാകുമുള്ളവരെന്നും അവരുടെ രാജപ്രതിനിധിയായ അങ്ങുണ്ണ് ഈ വിധം കീഴ്ത്തിക്കൊണ്ടു ശ്രേഷ്ഠനാണെന്നും ഞാൻ ഭൂമിയിൽ അറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ അങ്ങയുടെ കൈയെറകുന്നതിനു പകരം കൈകളിൽ കാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്തായാലും ഇപ്പോഴെങ്കിലും അങ്ങയുടെ സ്നേഹം സമ്പാദിക്കുവാൻ ഏറിയ സാധിച്ചതിനാൽ ഞാൻ കൃതജ്ഞനായി. ഇനി ദൈവം ഏതു കാലത്തും അയച്ചുവരുന്ന രാജപുത്രന്മാരും സഖികളായിട്ടു ഇരിക്കട്ടെ. നാം തമ്മിലുള്ള വൈരം ഇപ്പോൾ അവസാനിച്ചിരിക്കുന്നു' എന്നു പറഞ്ഞ് അലാവുഡിൻ ഭീമസിംഹന്റെ കൈപിടിച്ചുകൊണ്ടു

പിന്നെയും ഇപ്രകാരം അവേണിച്ചു: - 'നാം തമ്മിൽ പിരിയുന്നതിന്നു മുമ്പിൽ ഏറ്റവും അങ്ങയോട് ഒരു പ്രാർത്ഥന ചെയ്യാനാണ്. എന്ന് ഏതൊരു അകാശത്തിൽ ഭഗവാൻ നൽകുകയില്ലെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. യിഹോയ അത് ഏതൊരു പാപത്തിൽ വന്ന് അങ്ങയുടെ കാരുണ്യം സാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ട് ഭക്തിയോടെ അലങ്കരിക്കുന്നു. ഇതാണ് ഏതൊരു അവേണി.' ശ്രേഷ്ഠസ്വഭാവം നൽകുന്നതായ ഒരു മനുഷ്യപുത്രവീരൻ ഈ ജനങ്ങളെ സ്വീകരിച്ച് അടുത്തുവെക്കുവാനും പാപങ്ങളെ ഭരിക്കാനും വരാനും ചെയ്തു.

അപ്രകാരം ഒരു ദിവസം കീരീസിയോൻ ഏതാനും ചില അനുയായികളോടുകൂടി കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്നിറങ്ങി പാപത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ വൻചതിയനായ മുസൽമാൻ ആ വഴിയിൽ ഒരു സ്ഥലത്തു നൂറു സാദികളെ കൂട്ടിച്ചിരുത്തിയിരുന്നു. ഒരു കാട്ടിനേറു പിൻമാറ്റത്തു കൊണ്ടു നിന്നിരുന്ന അവർ, കീരീസിയോനും പരിവാരവും അടുത്തത്തിരുപ്പോൾ ഭരണാധികാരി സംഭയം കൂടാതെ പ്രയാണം ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യപുത്രന്മാരെ ഏതിക്കും വേണ്ടുന്നവെ ആകയാൽ അവർ തടുക്കുവാൻ ഇടയുണ്ടെന്നു മുമ്പിൽ തടവുകാരാക്കുകയും ചെയ്തു. ആ വൃത്താന്തം പത്രപത്രങ്ങളിലും മറ്റുമുള്ള പാപങ്ങളിൽ എത്രത്തോളം വലുതായ സന്തോഷവും കേൾപരഹലയും ഉണ്ടായോ ആത്രത്തോളം ഭയവും വ്യസനവും കഷ്ടപ്പാടും ചിരദുഃഖവും ഉണ്ടായി. സംഭവകൂടായ ചിരദുഃഖ നിവാരണത്തിനായി ഈ വിധമുള്ള മനോവ്യഥകൾ, മഹത്തീയപാപങ്ങളിൽനിന്ന് ഒരു ദൂതൻ വന്നു കേട്ടുകൊണ്ടു പുറത്തുനിന്നു താമര പരമ്പരപ്രകാരം പരത്തപ്പെട്ടാൽ, ദൈവത്തെ അഭിമാനിക്കുന്നു. 'അല്ലായ്കയാൽ മനുഷ്യപുത്രന്മാരെ പിടയ്ക്കുന്നതിനായി രാജാവിന്റെ അടുത്തുകയ്ക്കു ചെയ്യിക്കപ്പെട്ടവർ. നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ പണിയിറങ്ങി

യെ നമ്മളുടെ രാജാവും, സൈന്യപാലകനായ അലാപ്പു
ഡിനു തൽപ്പരനും കൊടുക്കാതെപങ്കും ചീമസിംഹനെ വ
ധിക്കുകയും, യുദ്ധം വീണ്ടും ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

രാണ ലക്ഷ്മണസിംഹനും ചീമസിംഹന്റെ പന്ത്രണ്ടു
പുത്രന്മാരും മോലന്മാരായിരുന്നതിനാൽ ചീമസിംഹൻ ബ
ലനായപ്പോൾ സൈന്യങ്ങളുടെ നേതൃത്വം വഹിച്ചതു വ
രതിനുമുമ്പെ സമോദാനായ മേദമസിംഹനാണ്. എ
ന്നാൽ രാജ്യമാണം ചീമസിംഹന്റെ മാമന്തിയായ പത്മി
നി തന്നെ നടത്തി. ആ മഹതി രാജ്യത്തുള്ള സകല സ്വർ
ഭക്താരയും സേനാനായകന്മാരേയും സാമന്തന്മാരേയും വി
ളിച്ച് ഒരു യോഗംകൂട്ടി രാജ്യപ്രതിനിധിയായ വീ നുകൊണ്ടുവ
രുന്നതിനും നഗരത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിനും വേണ്ട ശത്രുക്കൾ
ആലോചിച്ചു. ധീരയായ രാണി ശത്രുസമേതസ്ഥലത്തെ
ക്കുപോകുമെന്നു സമ്മതിച്ച് ഒരു സ്വയം പ്രയാഗിച്ചു. അ
തിൽ മഹമ്മദീയൻ കടന്നിറങ്ങി.

സമോദാനത്തിനുള്ള ആലോചനയാടുകൂടി ഒരു ദൂത
നെ മഹമ്മദീയരാജാവിന്റെ സന്നിധിയിലയക്കുകയുണ്ടു. 'ത
ന്റെ മന്ത്രിയെപ്പോലെയോ അതോ മറ്റൊരു നഗര
ത്തിലേക്കു മടക്കി അയക്കുകയും, തന്റെ ദാസീവർഗ്ഗം അവ
സേനാവരെ തന്നെ വിട്ടുപിടിച്ചുത്തല്ലായ്ക്കയാൽ അവർ ത
ന്നോട് ഭേദവിവരത്തെ യാത്ര പറയുന്നതിനു പാളയത്തിൽ
വരുവാനനുവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നപക്ഷം താൻ മുസൽ
മാൻ രാജാവിന്റെ പ്രണയിനിയായിക്കൊള്ളാം' എന്നു രാ
ണി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി ദൂതൻ അലാപ്പുഡിനെ അറിയി
ച്ചു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ അലാപ്പുഡിന്റെ സന്തോഷത്തിന്
അതിരുകളായിരുന്നില്ല. യാതൊരു പത്മിനിയുടെ വാചാല
ശോചനയോ സൗന്ദര്യോതിശയം തന്നെ പ്രായമാനസനാ
ക്കിത്തീർത്താവാ ആ പത്മിനി തന്റെ അകമ്പടിതയാകാറാ
യി എന്ന് ആ കരമകൻ തീർച്ചയാക്കി. അതിനാൽ അവളു

ഒരു ഉപസ്ഥിതികളെപ്പറ്റം അമതാത സംഗതയും കൂടാതെ
 ഒരു ക്ലാസ്സൻ സമ്മതിച്ചു. രാണിയെ കഴിയുന്ന വേഗത്തിൽ
 തന്റെ സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു കൊണ്ടുവരിക എന്ന നിർദ്ദേശിച്ചു
 യച്ചു.

പഞ്ചിനി ഒരു പല്ലക്കിൽ കയർട്ടാണ് കേരളം പുറത്തു വന്നത്. ആ രാജാവിന്റെ പിന്നാലെ, കണ്ണുകൾ ഉടൻ തുറന്നു. ആയുധങ്ങൾ കളിമുറവെച്ചിട്ടുള്ള മല്ലന്മാരായ രാജപുത്രന്മാരും കന്മാരും എട്ടക്കുളച്ച എഴുന്നൂറു പല്ലക്കുകൾ വേരെയും ഉണ്ടായിരുന്നു. മാരാ പല്ലക്കിലും ആകണ്ഠം ആയുധം ധരിച്ചിട്ടുള്ള ശൂന്യരായ ഇവരാണ് രാജപുത്രവീരന്മാർ ഇരുന്നിരുന്നത്. ആ കൂട്ടത്തിൽ ദേവനാഥനായകനായ രാജാവിന്റെയും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പന്ത്രണ്ടു വയസ്സു മറ്റെല്ലാം പ്രായമുള്ള ബാലൻ എന്ന പുത്രനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇവരാണ് മുൻപോട്ട് നോക്കിപ്പോകാൻ ഉണ്ടായില്ല. അവർ സ്വാഭാവികമായിട്ട് രാജാവിനെ എതിർക്കുകയും അകമ്പടിയായി വന്ന അടച്ചു മുട്ടിച്ചിട്ടുള്ള എഴുന്നൂറു പല്ലക്കുകളെയും നിശ്ശങ്കം തടയരുടെ പാളയത്തിനുള്ളിൽ കടത്തുകയും ചെയ്തു.

അലാവാധിൻ പത്മിനിയെ എതിരല്ലെന്നതിന്നു പല
 പക്ഷമുണ്ടു്. എന്നാൽ ആ നായിക തന്റെ മൂടിന പല്ല
 കീൽപ്പിന്ന് 'അല്ലായാ കോമരജയം' ഞാൻ നിങ്ങളുടേതാ
 വുന്നതിന്നായി ഇതാ വന്നിരിക്കുന്നു; ഏന്റെ കണ്ഠാവി
 നെ ഞാൻ ഇതിനയാദിക്കും കാണ്കയില്ലല്ലോ. അവ
 സരണകാഴ്ചയായി അദ്ദേഹത്തെ കിടക്കൽ കാണുന്നതിന്ന്
 എന്റെ അനുവദിക്കുന്ന'കേണിപ്രകാരം പരാത്മ. രജയം
 കളെ, ഇതിന്നു സ്ത്രീയായ വിശാധാമാനും കാണാത്തതി
 ന്നാൽ മിമസിംഹൻ തടവുകാരനായി കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്ത
 ൾ പല്ലക്ക കൊണ്ടുപോകുന്നതിന്നാണു് അർത്ഥം.

കലേരിയുൾക്കാട്, ധീരവർമ്മൻ നായർ

തൃക്കാർ മഹമ്മദിയവയോദ്ധവണികളായി മുസൽമാൻ പാട്ടയത്തിൽ കടന്നു കൂടിയിരുന്നു. ഏറ്റവും നല്ല രണ്ടു കതിരകളോടുകൂടി വന്ന് അവർ ആരുമറിയാതെ പാട്ടയത്തിനടുത്തു കടന്നു കൂട്ടുകയാണ് ചെയ്തിരുന്നത്. തട്ടപുകാനായി രാണാവിന്റെ ചെല്ലിയിലുണ്ടാകൂടാത്തതിന്നു സമീപം ഈ കതിരകളെ മയ്ക്കുവാൻ വിളിക്കുന്നതിന്നു അവർക്ക് ഉത്തരവു മുഖാഴിച്ചു. പല്ലക്കു രാണാവിന്റെ കൂടാരത്തിനു സമീപമെത്തി. പത്മിനി കതിരക്കാരായ ഒരു ഭടന്മാരെ കണ്ടെന്നതിന്നു അത്യാനുമോത്തോടുകൂടി അല്പം താമസിച്ചു. ഉടനെ അവരെ കൂടാരത്തിന്റെ കവാട സമീപസ്ഥരായി കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു. പരിഭ്രമമെല്ലാം തീർന്ന കൂടാരത്തിൽ കടന്നു.

മന്ത്രകളുടെ സാക്ഷരത്തിൽ തന്റെ പ്രാണപ്രിയയെ കണ്ടെത്തുകയോ ടീമനിയോടൻ അത്യാശ്ചര്യപ്പെടുകയും 'എന്താണിത്? റീ എന്തിനായി ഇവിടെ വന്നു?' എന്നിങ്ങിനെ അദ്ദേഹം ഉദ്യത്തിൽ ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു. 'നിശ്ചയമായിരിക്കണം. കാലം ധൃമം കളയുന്നതിന്നു താടില്ല. ആയുധം ധരിക്ക. കൂടാരത്തിന്റെ വീതിൽ കതിരകളുണ്ട്. വാളുടെ മോരോത്തീന്നുവണ്ടിയുള്ള ഏറ്റവും ഏറ്റവും കളുപ്പം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പ്രാണപാഥം വരു, വരു' എന്നിങ്ങിനെ ആ ധീര പറഞ്ഞു. തങ്ങളെ റിപ്പോണുചെയ്യുന്നതിന്നു കരാൽക്കാൽ സമയം മിറ്റാതിരിക്കത്തക്കവിധം ആവേശത്തിൽ ടീമനിയോടനും പത്മിനിയും കൂടാരത്തിൽനിന്നു പുറത്തു ചാടി മിന്നൽവിണയകളെപ്പോലെ കതിരകളുടെ നേക്കു അവർ പറഞ്ഞു. റിമിഷാൽകൊണ്ടു അവർ ആശ്ചര്യപരമായി ആമോഹണം ചെയ്തും മധ്യത്തിൽ അവിട്ടു നമകയും ചെയ്തു.

പരമ്പകന്മാർ മോചനാർത്ഥമുണ്ടാക്കിത്തീർത്ത പാട്ടയമാസകലം പരിഭ്രമകൊണ്ടും ഭീതികൊണ്ടും ചുറ്റും അതിനടിയിൽ രാജപുത്രന്മാർ തങ്ങളുടെ പല്ലക്കുകളിൽ

നിയമനിർമ്മാണസഭയിൽ ചർച്ച ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് രാജ്യവ്യാപ്തമായിട്ടുള്ളതും അഭ്യന്തരത്തിന്റെ വിഭാവനമായതായതും വിവിധ വിവിധതരത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായതും സർവ്വതോമുഖമായതുമായതും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അയർലണ്ടിലുള്ള വിവിധതരത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായതും സർവ്വതോമുഖമായതും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അയർലണ്ടിലുള്ള വിവിധതരത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായതും സർവ്വതോമുഖമായതും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

[illegible]

മരപുത്രന്മാർ മൂലനാശം ചെയ്യപ്പെടുന്നവരെ വേദം
രക്ഷി. അങ്ങനെയുള്ള പ്രിയപ്പെട്ട നാശനാശപ്പെടുത്തുന്നതി
നുവേണ്ട അമ്മേയെ വർദ്ധിപ്പിക്കാനിട ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്ക
ന്നതിനായിത്തന്നെ അവർ ചരച്ചപ്പട്ടവെന്ന്. അപ്രകാരം
അവരുടെ മാതാപിതാവായി മരപുത്രന്മാർ അവരുടെ ദീ
വാന ഉപേക്ഷിച്ചു. യേശുവിൽ മുമ്പാകെ അവസാനി

കുറും അയ്യപ്പൻമാരും അവിടെ ചെന്നിരുന്നു. അയ്യപ്പൻമാർക്കും
കുറുക്കന്മാർക്കും തീരെ പാടിപ്പിടിച്ചു. ഏകിലും ആ വാ
ക്കു കരളാറിയിൽ അരിച്ചിരുന്നതിനാലും കരളെഴു
പ്പും ശേഷിക്കാതെ മരണവുമായി ഏല്പിയതും വാക്കു
ക്കൽ പതിച്ചു. അങ്ങനെയൊരു കാലത്തോടുകൂടി
ഇതു കഴിഞ്ഞിട്ട് ഇപ്പോൾ പന്ത്രണ്ടു ശതാബ്ദങ്ങളിൽ പരം
കഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നുവെങ്കിലും രാജകുടുംബമായ അയ്യ
പ്പൻമാരും ആ ധീരന്റെ മരണവുമായി ബന്ധമുള്ളതും വിരക്
തങ്ങളായ ചെറുപ്പം സമരങ്ങൾക്കും ഗാനങ്ങളും ഇന്നും നഗ
രങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും പാടിവരുന്നതിനാൽ അവരുടെ
യശസ്സ് ഇപ്പോഴും അറിവുകാരികളെന്ന ഇരിക്കുന്നു.

ചീമസിംഹൻ ഒരു പ്രാപിയും ധീരനായ യുദ്ധജ്ഞാ
വധിതപുരുഷനും ചെങ്കുതിന്റെ ശേഷം യുദ്ധത്തിൽ ഇരു
കക്ഷികളും കൈമാശ്യത്തോടുകൂടിയവരായി. മുസൽമാന്മാ
രെ നാമാവശേഷമാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ പോയിൽ വരി
ച്ചുകൂട്ടാമെന്നു രാജവുമായി പ്രതിജ്ഞ ചെയ്തു. മുസൽ
മാന്മാരും ചിറുർ നഗരം കൈവശപ്പെടുത്തുന്നതിനും അ
ല്ലാത്തവരും ശത്രുക്കളായതാൽ ഉന്മൂലനാശം വേണ്ടെന്ന
തിനും തീർച്ചയായി. ചിറുഗവശാൽ രാജവുമായി പിരി
യിക്കുവാൻ തീരുമാനം വരുത്തുവാൻ തീർന്നു. ഉപരാ
ജാവരും ചീമസിംഹൻ ഒരു സഖ്യം കണ്ടു. 'എന്നിങ്ങ വി
ശേഷം, എന്നിങ്ങ വിശേഷം' എന്ന് ഒരു ചിലപ്പിള്ളി രാത്രി
തോറും അപ്പോൾ കേൾക്കുന്നതായി തോന്നി. ചിറുരിലെ
അധിപനായവരായ ഒരു വനിത ചീമസിംഹൻ പ്രത്യക്ഷ
യായി, രാജകുടുംബത്തിലെ പന്ത്രണ്ടാളുകളുടെ ശിരസ്സുകളും
ചെങ്കുതിന്റെ പാദം ചെങ്കുതിന്റെ തലൻ്റെ ദാഹം തീർന്ന
തല്ലെന്നു അരുൾ പെട്ടു. ഇതിന്റെ ശേഷം ചീമസിംഹ
ന്റെ പുത്രന്മാർ കാരോടുകൂടി പതിനൊന്നുപേർ മുസൽ
മാന്മാരെ യുദ്ധത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടതും കാരോടുകൂടി

രൂപതാൽ കൊല്ലാപ്പട്ടക്കും ചെട്ട. ഇനി രാജാജാധനം
 മറ്റും ഉണ്ടാകാറിടയുള്ളു. തങ്ങളുടെ നഗരപാലത്തിൽ
 വന്നുവെക്കുന്ന മുസൽമാന്മാരെ കൊല്ലുകയുമാണ് രാജ
 പുത്രന്മാർ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതായി കിട്ടിയവസാനത്തെ
 ഈ ചരിത്രത്തിലുണ്ടെന്നതാണ്. ഇതിലും അധികം ഇതും സി
 ങ്കിപ്പിലുമാണ് അതേതര മാർഗ്ഗവും നല്ലൊരു പ്രകാരമാണ് കാ
 ണത്താൽ. എങ്കിലും കൊല്ലാപ്പട്ടക്കാൽ അധികം സംഖ്യ എത്ര
 നും ഗതാകുലത്തിലും മഹത്തീയങ്ങളുള്ള ചുരുക്കം സ
 മന്യങ്ങളായിരുന്നു. എന്നാൽ അവർ എല്ലാവരും തങ്ങളു
 കളെ സ്വപരമ്യരെന്നുവെണമെന്നു മറ്റൊരു നായകനെ വി
 ശ്വസിച്ചാലും തങ്ങളെല്ലാവരും സ്ഥിരപ്പെടാതെന്നും അവർ ക
 ണ്ഠിതരായി ചിറകു കൊടുത്തിന്റെ പുനഃസ്ഥാപനത്തിന്നു
 വേണ്ടി തങ്ങളുടെ രാജകടംബത്തിൽനിന്നു മെ കഞ്ഞിനെ
 കെട്ടിപ്പോക്കിക്കൊണ്ടെന്നും രാജപുത്രന്മാർ തീർച്ചയാക്കി ഹി
 മസിയേന്റെ പുത്രന്മാരിൽ കനിയുനെ മക്കളെപ്പട്ടത്തി. ക
 ട്ടിയെ മെ ദംസിയുടെ പക്കൽ കൊടുത്തയച്ചു. അവർ
 കട്ടിയെയുംകൊണ്ടു ഒരു കരട്ടിൽചേരി അയച്ചു പ്രാപിച്ചു.
 ഇപ്രകാരം രാജപുത്രന്മാരുടെമുമ്പാകെ കരകളെ തങ്ങളുടെ
 മേനകളോടു വിരോധത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടുപോയിട്ടുണ്ടായി
 രുന്നു എന്നു സഹോദരി മുസൽമാന്മാർ അറിഞ്ഞതായിട്ടു.

ചിറകു കൊട്ടുവീടാക്കിയിട്ടുള്ളിൽ അംഗരവകല്പമുള്ള
 വരേണ്യകന്മാരും നിസ്സഹായരായിട്ടുള്ള കട്ടികളും ഒഴിച്ചുവെ
 ക്കിയെല്ലാവരും നായകനായ ഹിമസിയേന്റെ കീഴിൽ ശ
 ത്രകരസമ്പ്രദായം യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനായി പഠിപ്പിച്ചു. ത
 ങ്കളുടെ ഭീമനെ പ്രിയമായി വിളയ്ക്കുകയും എതിർസൈ
 ന്യത്തെ കഴിച്ചുതന്നുടത്താലും അവയെപ്പട്ടത്തിയുമെങ്ങ
 ള്ളതാകുന്നതിന്നു മെ പാലാർ ഉറപ്പുകൊണ്ടു നടത്തിയ ക
 യകരമായ സമരത്തെ അധികമായി വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ ആവശ്യ
 മില്ലല്ലോ. പ്രകാരംകൽ അസുരനായവരെ കരകളായി

5752 74 10 61

പോർച്ചുഗീസ്. അസ്മാനിയിൽ കാലക്രമേണ സന്ധിയിൽ
ജീവനാടെ കൈമാറേണ്ടിയിട്ടു ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടു. എന്നാൽ
അലാസ്കയിൽനിന്നും മറ്റാരുമെങ്കിലും ആ കിരീടവും ഈ
സന്ധിയിൽ വെച്ചു കൈമാറ്റം.

ഈ തൃസംവത്സരമാസം ജൈകർത്തം ചന്ദ്രത്തിൽ അറിഞ്ഞപ്പോൾ രാണി പത്മിനിയുടെ നിന്ദാഗ്രന്ഥകരം ഒരു ചെറുതൂണിൽ പട്ടണത്തിന്റെ നടുവിലായി ഒരു വലിയ ചിത കൂട്ടി. രാണി തന്റെ ദേശികളെയും പട്ടണവാസികളായ സകല സ്ത്രീകളെയും അനുഗതനായി പുറപ്പെടുവരിച്ചിരുന്നു. അന്നു രാത്രി കോട്ടത്തു. ഉടനെ സമുദ്രതീരത്തു നിൽക്കുന്നതിനായി ഒരു കപ്പൽ കയറിയപ്പോൾ അതിൽനിന്നു പട്ടണത്തിൽ ചെന്നുവന്നു. അപ്പോൾ അതിൽനിന്നു പട്ടണത്തിൽ ചെന്നുവന്നു. അപ്പോൾ അതിൽനിന്നു പട്ടണത്തിൽ ചെന്നുവന്നു.

അവൻ ഇരിക്കുന്ന യുദ്ധത്തിൽ മരിക്കയും ചിരമുൻ ചി-
ട്ടിച്ചുടക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നിട്ടു അവനങ്ങനെയു ലാഭമെ-
ന്നാണ്? അംഗങ്ങൾ സ്വദേശിനകീഴ്ചാത്ത വരയാധികന്മാ-
രും, അനാഥന്മാരായ കുഞ്ഞുക്കളും—ഇവർ മറ്റൊരാളിന്നു
അവനു കൊള്ളയിട്ടുവാൻ കിട്ടിയ മുതൽ. ശിശുക്കളെല്ലാം
നശിച്ചുപോയി.

௩. அந்தஸ்து அதிகமாக உள்ளது.

സുഹൃദ് കേരളം ഇപ്പോഴത്തെ അക്ലിരിക സമീപം
അക്ലിരിക സമീപം ഒരു മിനുസപാത്രമനുഭവിക്കുക

നമു. ഗോപതന്റെ പുത്രനായിരുന്നു അവിടുത്തെ രാജാവിന്റെ നാലുപുത്രൻ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കളിപ്പാട്ടായ നാമുന്റെ കഥാനായിക. രാജാവ്, ധർമ്മി നഗരത്തിൽ വാണിരുന്ന മഹാജാതിയ ചക്രവർത്തിയെ കൊടുക്കണമിതിന്നു കല്പം കൊടുക്കണമെന്നു കേൾക്കുകയും, അദ്ദേഹത്തോടു യുദ്ധം ചെയ്യുകയായി തന്നമരംമീയുവാൻ അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ചക്രവർത്തിയുടെ നിരൂപണമായി യഥാർത്ഥ രാജാവിനോടു കിടന്നില്ലാൻ തന്നെ കഴികയില്ലെന്നു ഗവണ്ണൻ വേഗത്തിൽ അറിയപ്പെട്ടു; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഹതശേഷമായ ചക്രവർത്തിയുടെ സൈന്യം അന്നുതന്നെ പരാജിതമാക്കപ്പെട്ടു. പരാജയത്തിന്നു സമയമായു കഴിഞ്ഞാലും ഭയത്തോടും ഇതിനെ സൈന്യശേഷം മടങ്ങിയതിൽ പിന്നെ രാജാവു തന്റെ പ്രകാരത്തിലുള്ള ഒരു ഭരണ പ്രാധാന്യത്തോടുകൂടി പ്രത്യേകമായി സ്വയംഭരണത്തോടുകൂടി ഒരു സഭ്യ ത്തി പ്രസിദ്ധമായി കഴിച്ചു.

പിന്നെ മരിക്കൽ, പെണ്ണുക്കൾക്കിടയിൽ വളരെ ഉൽക്കണ്ഠകരമായിത്തീർന്നു; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവർ പാവനിരയെ ഗംഗാനദിയിൽ സ്നാനം സംഗമിച്ചിരുന്നതിൽ, അതു സ്വന്തമായി വല്ല ഗ്രാമപ്പിഴയും സംഭവിക്കുന്നതിന്റെ സൂചനയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഗംഗയുടെ തീരത്തും അവരുടെ ശത്രുക്കളുടെ കൈവശത്തിലിരുന്നിരുന്നു. ഏകാന്തത്തിൽ ഇരുന്ന ഈ കാലത്തു പാർവ്വതി ഗംഗയായി ചിന്നപ്പെട്ടതിന്റെ ശേഷം, തന്റെ പരിചരിക്കാത്തൊരു പ്രകാരത്തിൽനിന്നു തെറ്റിപ്പോയി, എന്നാൽ കൈൽസമാത്രം ദുഃഖത്തോടെ ബുദ്ധിമുട്ടുന്ന 'സ്ഥലത്തുള്ള സ്നാനത്തോടെ' ബുദ്ധിപ്പെട്ട ചെന്നു കളിച്ചുപോകുന്നതിന്നു അവർ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അങ്ങനെയായി സഞ്ചരിച്ച പ്രകാരത്തിൽ തടവിൽ കടക്കിയതുകൊണ്ട് അവർ കഴിയുകയായിരുന്നു.

രാത്രിയിൽ ഭക്തസൂക്തമേതം കാൽനടയായി അവർ ഗമിച്ചു. പ്രഭാതമായപ്പോൾ,

‘കപലിനാവിഗമണൈഃ സൂതാ കപലി

ദിനംഗസംപൂജിതാ

കപലിൽ കലകലസ്വന്താ കപലി-

ദധീരതാദേവനാ

കപലിദ്രവികമോഘപാ കപലി-

ദദേവപാതാകലാ

കപലിനാവിഗമിതാ യത-

തി ഭീഷ്മതാ സതീ.’

‘പാപാപഹരേ ദിതാരിതംഗധാരി

കൈലാസമാരി ഗിരിമാന്മുന്മാവിഭാരി

സ്വംകാരകാരി ഹരിവാരോജോപഹാരി

ഗാംഗം പുനാതു സ്വതന്ത്രം ശുഭകാരി വരേ.’

ഏകദാ കവികളാൽ വർണ്ണിതമായ ഗംഗയുടെ തീരത്തെ പ്രാപിച്ചു. തപാമാണയമായ പാദങ്ങളോടും സുശുദ്ധമായ ശുഭദന്തോടും അവർ ബലപ്പെട്ട് ഘട്ടങ്ങളിൽ ചെന്നുവന്നു; പാർവ്വണാശ്വത്തും കഴിച്ച് പുണ്യാദിയിൽ സ്നാനവും ചെയ്തു. ഇത്രയും ശുഭമായി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഏകദാ ഇങ്ങിനെ ഒരു കവിന, അവർക്കിതയായി ഗംഗാഘട്ടങ്ങളിൽ ചെല്ലുന്നതു അസംശ്യാമകണമല്ലോ. ഉടൻതന്നെ ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി സകിപത്തുതന്നെ കൂടാമെന്ന് ചൂ് വസിച്ചിരുന്ന അയോധ്യാഗവ്യസ്തൻ അറിവുകിട്ടി. ഈ കവിന, അക്രമത്തിലെ രാജാവിനല്ലാതെ മറ്റൊരാളല്ലെന്നു അയാൾ വേശത്തിൽ നെണ്ണിലാക്കുകയും ചെയ്തു. വേശവും താമസം കൂടാതെ രാജാവിനെ താഡനസ്ഥയെന്നതിന്നു അയാൾ ആഹ്വാനം ചെയ്തു.

പരിചാരികമാരാടുകൂടി രാജാവി സ്വപ്രകാരത്തിലേക്കു കടങ്ങിവരുമ്പോൾ, അവർ മുമ്മുമ്പിനേക്കാൾ ചു

ചുറ്റും വന്നുവെച്ചപ്പോൾ, തന്റെ പിടിച്ചാൻ തന്നിട്ടിരുന്ന കണ്ടുകണ്ടാരിൽനിന്നു ഉദ്യമിരുന്നതിന്നു സ്വയംകൈവെച്ചു കൊണ്ടുനിന്നിരുന്ന രാജാവിനെയും പരിവാരത്തിന്റെയും സമീപത്തെ പ്രഭുവിനെയും അത്ഭുതമായ സാഹസം ചെയ്ത് ജനസംഘത്തിന്റെ നടുവേ, അവർ ഒരു രാജ്യം തെളിയിച്ചതിന്റെ ശേഷം സ്ത്രീകളെ തങ്ങളുടെ മേൽപ്പാക്കിയിട്ടു കൊണ്ട് പ്രാകാരത്തിൽ ചെന്നുചെന്നവർ തന്നെയും. എന്താൽ ആ ഉദ്യമം കൈവന്നിടാത്തും വഴിയിൽ മൂന്നാഴ്ചക്കു മുമ്പെ അടിയും വസ്ത്രപാകംകൊണ്ട് സമ്പാദിക്കുന്നതും ആയിരുന്നു. മൂന്നാം ദിവസത്തേക്കവിധത്തിൽ മുറിയേറ്റു തുറന്നുവെച്ചിട്ടുള്ളതായും അവന്റെ കൂടെ മറ്റൊരാൾക്കും പേരും നിലത്തു വെച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ പിന്നെയും വേഗത്തിൽ രാജാവിനും അദ്ദേഹത്തിനും രക്ഷപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഈ വർത്തമാനം അശ്വതിലേ പ്രഭുവിന്നു കിട്ടിയ ഉടൻതന്നെ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹത്തിനായി തന്റെ പണിയെ രക്ഷിക്കുവാൻ വന്നുചേർന്നു. കൈയെഴുത്തു, അദ്ദേഹത്തെയും ധീരനായ ജനപ്രവാചകനെയും കണ്ട മാത്രയിൽ പിൻതിരിഞ്ഞു ധാരാളം ചെയ്തു.

‘സകലതലോട്ടത്തിലേന്നാൽതോഷമേന്മാൻ,
വികലതകൾകളഞ്ഞുംമുറിയെയുളകലനും
പരിജനമെടുചെന്നാമൊന്നിട ചങ്ങോത്തയ്യയും
നിമിളത്തമമെയ്യെക്കൈകളോന്നവർ.’

അന്നത്തരം അശ്വതിലേ രാജാവു അതേചന്ദ്രന്റെ മെയ്യുളകൾ സ്വപ്നത്തിൽ അയാൾക്കു വിവരമെടുത്തുകൊടുത്തു. അതോശ്വതിലേ ഗവണ്ണരുടെ കഥ മടുവില്ലെന്നായി എന്നു വിചാരിക്കുന്നു? അശ്വതിലേ രാജാവിനെ പിതൃപ്രഭുവിനായി എതിർത്തതിന്നു ശത്രുവും മിത്രവും ഒരുപോലെ അയാളെ അധീകരിച്ചു.

‘മഹത്വമുള്ളവർക്കുപദംഗനസ്തു നാർ
 ഗ്രാമീകന്മാനായുധമെന്നമുഖമാൽ
 വഹിച്ചുപോകേണ്ടതവൻവരേ -
 ബഹുതപമാണാനന്ദനാമുദേശ്യം’.

മ. കുമാരദേവി.

അവസ്ഥിതം എന്ന നാട്ടിൽ മഹീജനാഥന്റെ മകളായി കുമാരദേവി എന്ന ഒരു കന്യകയുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു മഹാമാരുതം മഹാദേവം ആയിരുന്നില്ലെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മകൾ സൗന്ദര്യവും പരിപൂർണ്ണ ഒരു കമാരിയായിരുന്നതിനാൽ ഭാസ്കർ രാജ്യത്തിലെ രാജാവ് ആ കന്യകയെ വിവാഹംചെയ്യാൻ കൊള്ളാതെ താല്പര്യപ്പെട്ടു. മഹീജനാഥൻ രാജാവിന്റെ താല്പര്യത്തെ അംഗീകരിച്ച് മൃഗഭൂകാരം വിവാഹനിശ്ചയം ചെയ്തിട്ട് മംഗലകരമായ തിരഞ്ഞെടുത്ത ദിവസം നിശ്ചയിച്ചു.

എന്നാൽ അതിലേക്കു ഉത്സാഹത്തോടെ ചെല്ലു എപ്പോഴകളല്ലോ അവസ്ഥിതത്തിലെ പ്രഭുവിന്റെ ഗ്രാമത്തിൽ പരിചിതനല്ലാത്ത മോൾ വന്നപ്പോൾ, തെറ്റിപ്പോയി. അയാളുടെ പേർ സര്യ എന്നായിരുന്നു. സര്യ വലിയ പരമ ക്രമശാലിയും ഉറച്ച മധ്യേയമുള്ളവനും വനപ്രദേശത്തിലെ ഒരു പ്രഭുവും ആയിരുന്നു. നാട്ടിൽ ഉള്ളവരുടെ കീഴിൽ പാത്രമായിരുന്ന സര്യ വളരെ ദുഃസ്ഥലങ്ങളിലും ആകൃഷ്ടനായിരുന്നു. അവസ്ഥിതത്തിലെ പ്രഭു സര്യവിന്റെ പരാക്രമത്തെക്കുറിച്ച് പരാപ്തം കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു; എന്നാൽ സര്യവിനെ കേൾക്കും കണ്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. അതിനാൽ കേൾക്കൽ ഒരു ലക്ഷ്യ നഷ്ടത്തിക്കുടിയേറ്റ സര്യ കാട്ടിയുള്ള വാസസ്ഥലത്തെക്കുറിച്ച് പരാപ്തം കേൾക്കൽ മഹീജനാഥൻ

സാമൻ അയാളെ ഗ്രാമത്തിലേക്കു ക്ഷണിക്കയും സമുദാരം സ്വീകരിച്ചാൽ കൊല്ലത്താണെന്നു അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ അപേക്ഷയെ കൈക്കൊണ്ട് സാധു അവസ്ഥിതിയിൽ വന്ന് ഏഴുദിവസം താമസിച്ചു.

പിന്നാൽ ആ യുവാവിനെ കഷ്ട മാത്രയിൽ അയാളുടെ കണക്കാരനെ ശമിപ്പത്തിന്റെ കാര്യവും അന്തര്യയശസ്സും കർമ്മഭവിയുടെ മനസ്സിനെ ആകയിച്ചു. അയാളുടെ പാർത്ഥ്വനാളെ വസ്ത്രീകുന്ന അതുതകരണമായ കഥകളെ കർമ്മഭവി ശ്രദ്ധാതാളുടെ കേട്ടപ്പോൾ ആ മനസ്സിനെയുടെ ഹൃദയം സാധുവിന്നു അധീനമായിത്തീർന്നു. എന്നാൽ ആ സ്ത്രീയുടെ കയ്യുൾക്കൊണ്ടാൽ ആ പ്രേമം തരവാട്ടിലുള്ള പാർത്ഥ്വനാളെയും ആ പന്തുകാരെയും ഉണ്ടാക്കി. മണ്ഡലിലെ മാന്ദ്യവിന്നു കർമ്മഭവിയെ വിവാഹംചെയ്തുകൊടുപ്പാൻ ഓരിളനാഥൻ ഭവിയ്ക്കുതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരുന്നതുകൊണ്ട് സാധുവിന്റെ പേരിൽ തോന്നിയ പ്രേമം ആ സാധുവിയുടെ മണത്തിനുള്ള കാരണമായിത്തീർന്നു.

കർമ്മഭവി തന്റെ അനുരാഗത്തെ സമീപമാ മനസ്സിലാക്കി. അവർ ആ വിചാരം കന്യകയുടെ അമ്മയെ ധരിപ്പിച്ചു. അമ്മതാക്കട്ടെ കെട്ടുടെ അനുരാഗകാളും അച്ഛനോട് വെളിപ്പെടുത്തി. അപ്പോൾ ഓരിളനാഥനും എന്തു ചെയ്യണം എന്ന് അരിവരൻ പാടിപ്പറഞ്ഞതായി. മണ്ഡൂർ രാജ്യത്തിലെ അധിപതിയോടു ചെയ്തു നിശ്ചയത്തെ അദ്ദേഹം ഏതിനെ തെറ്റിപ്പോ! അതിനെ ചെയ്യുന്നതു സംശയം കൂടാതെ ഒരു വലിയ അവസരമായി രാജാവു വിചാരിച്ചു; അപ്പോൾ യുദ്ധവും ആളുപായവും ശൈലുപായവും ഉണ്ടാകും. അതെന്ന്—ഒരു താണുനാണിയായ പെണ്ണിടാവിന്റെ കഥയില്ലാത്ത ആഗ്രഹത്തെ സാധിപ്പിക്കുക എന്നതാൽ വേദമായ യുദ്ധമുണ്ടായി രാജ്യം ചോരപ്പെട്ടതിൽ രണ്ടുവാൻ ഒരിക്കലും സംഗതിയാകരുത്, കർമ്മഭവി മറ്റൊ

രണ്ടാം മനസ്സിൽ കരുതുക, - മനുഷ്യരിലെ രണ്ടാവിനെ വരികുന്നത് അല്ലെങ്കിൽ ആരെയും വിവാഹം കഴിക്കാതെ ഇരിക്കണം.

എന്നാൽ തന്റെ പ്രാണവല്ലഭയുടെ ധീരതയിൽ വിവരിതമായി പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയാത്ത ഒരു മനുഷ്യൻ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ സ്ത്രീകളുടെ നിശ്വാസം എല്ലാത്തോഴം ഫലിച്ചു കണ്ടെന്നതുപോലെ, ഇവിടെയും കർമ്മം മേയിൽ സ്ത്രീകൾ വിഴിച്ചുവിടുന്നതെന്നു നടന്നു. മഹിമനാഥൻ അവരുടെ മനോഭാവത്തെ അനുസരിക്കുന്നില്ല. മരണാശ്വാസംഗതികളോടും പ്രധാനമായി മകളുടെ സന്തോഷത്തോടൊപ്പം. ആലോചിക്കുന്നത് 'ചേണ' എന്നു അമ്മ വാരിയപ്പോൾ കർമ്മത്തിൽ വളരെ ഗൗരവമുണ്ടായി. സാധുവിന്റെ അസ്തിത്വം വിവാഹകർമ്മം പഠയ്ക്കാൻ മഹിമനാഥൻ ഒരു പ്രതീകം ആയി. അയാൾ വലിയ സന്തോഷത്തോടെ ആ ആലോചനയെ അംഗീകരിച്ചു എന്നു പറയാനാകുന്നില്ലല്ലോ. എഴുത്തു ബലവാന്മാരായ മറ്റു പാത്രങ്ങളുടെ പുറംകൂട്ട വാൻ അതല്ലെങ്കിൽ എങ്കിൽ. മഹിമനാഥൻ കർമ്മവിരുദ്ധ വിചാരമോശസ്വയത്തെ വളരെ ചോദ്യപ്പെട്ടു കഴിച്ചു. വധുപരമാർ സന്തോഷത്തോടെ വന്നുവരുന്നതിൽ ഉള്ള ഘോരതലം പുറംകൂട്ട.

മഹിമനാഥന്റെ പ്രസ്തുതി മനുഷ്യരിലെ രണ്ടാവിനെ വളരെ കൊപിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൽ വിവാഹത്തെ തടയാൻ കഴിയില്ല എന്നാൽ പ്രതികാരം ചെയ്യണമെന്നു ഏതൊ നിശ്ചയിച്ച നാലായിരം മേന്മാരെ ചേർത്തുകൊണ്ടു പുറംകൂട്ട വധുപരമാർ പോകവേണ്ടുന്ന വഴിയിൽ അദ്ദേഹം കയ്യാളിയില്ല.

അനുപാതാശ്വരന്റെ മുമ്പിൽ തന്റെ മേന്മാക്കളും കൂടാതെ സാധുവും മറ്റും ഉത്സാഹത്തോടെ വന്നുപ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അധികമുറപ്പോടെയും.

உயர்வாகவும், விசுவாசமாகவும் இன்புரிசை மார்பு பதம
 உறவாக உயர் உயர்வாக வசி தகனதுமிடமுள்ளுமவர்
 உயர். முற்றிலுமே உயர்வாக வசிக்ருணம் அருகிற்
 வசி யுயர்வாக உயர்வாக உயர்வாக.

கனியூரிஷை ஓங்காது, யிண்ணை கஷ்டமென்று வினாதுவர
வது, புகை நவலகைகாணுது சுமார்வரை வகைவழியு. எ
ஜெயம் சுமையுமினா உயரபயமுணிகா விதித்து. ரஸபக
ணியுணு கணநாண கனிப்பாமில் ரெண்டு வகைநாசுரி
துப் பவ வகைகளைக் கருளியு. காணபநாணை வைய
துணைநாண சுமகந்துணைநாண கணா' நாணாணியு' ரஸப
கணநாண கரு ரெண்டு நிண.

[illegible]

പുതിയൊരു രൂപ രേഖ വെട്ടുകയുണ്ടായതായാ അത് ആയിരിക്കണം എന്നുള്ള ആശയം അങ്ങനെയൊന്നാണു്. എന്നാൽ സാധ്യതയുണ്ടാകുന്നതും ക്ഷാമപരിഹാരത്തിന്നു് വികസന കഴിവിന്നു് ഒരു വഴി തുറന്നിരിക്കുന്നു. കിരണവികസനം

രാജാക്കന്മാരുടെ അദ്വൈതം എതിരാളിപ്പം നേർ കൊടുത്തു. തന്റെ പ്രാണനാശനേർ തലയിൽ വാൾ വീഴുന്നതു കർമ്മവികണ്ഠ. ഭൌമവേദം നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നു. സാധുവിന്നു ഭരണത്തെയും വന്നുപോയി; രാജാവിന്റെ ഭൂമിയിൽനിന്നു വളരെ കൈം ഭേദിച്ചതിനാൽ അദ്വൈതത്തിന്നു തളച്ചുവെട്ടേ കേ ഉണ്ടായുള്ളു.

സാധു മരിച്ചുപോയതിനാൽ വാഴിയ വിജാലവും വില്പവിളിയും ഉണ്ടായി. എന്നാൽ കർമ്മദൈവിയുടെ കണ്ണിൽ നിന്നു കേ ഇളളിയെങ്കിലും വന്നില്ല. ഉടനെ ഭക്താവിന്റെ പട്ടാളക്കാരുടെ നേതൃത്വത്തെ ആ സ്രീ വഹിച്ചു. അന്താളുടെ സമീപത്തിൽ കിടന്നിരുന്ന പാളിനെത്തന്നെ എടുക്കയും തട്ടുകാൻ ഇടകൊടുക്കുകയും തന്റെ ശോഭിയിൽനിന്നു ഇടത്തെ കൈവെട്ടി ഇടക്കയും ചെയ്തു. കാഴ്ചയിൽ ഉള്ള കൊട്ടയിൽ ചെന്ന ഭക്താവിന്റെ അപ്പൂക്കൻ അടുക്കൽ ആ കൈകൊടുക്കണം എന്നും ധീനമായ കൈകൾ അയ്യായിരിപ്പാൻ തക്ക യോഗ്യത താറിക്കുണ്ടായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നതെന്നും ആ സ്രീ ആജ്ഞാപിച്ചു. പിന്നീട് തന്റെ വലത്തേ കൈ വെട്ടിയെടുത്തു അപ്പൂക്കൻ കയ്യിൽ കൊടുക്കുന്നതെന്നും ധീനമായ മെരിച്ചന്മാരുടെ വംശത്തിൽ ജനിച്ച സ്രീ മരിച്ചുവെന്നു പോലെ തന്റെ മരിച്ചു എന്ന് അദ്വൈതത്തിനോടു പാത്രണമെന്നും കർമ്മദൈവി കൂടെയുള്ളവരോടു ആജ്ഞാപിച്ചു. തന്റെ ആജ്ഞയെ അനുസരിക്കുവാൻ അവർ മടിയുണ്ടെന്നു കർമ്മദൈവി കൺപോലും സിംഹിതയെപ്പോലെ അവരുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞു 'നിങ്ങളുടെ നാഴികയുടെ വരതിനെ ലംഘിക്കുവാൻ നിങ്ങൾക്കു മുമ്പും ഉണ്ടായി' എന്നു 'ഉച്ചത്തിൽ ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ പട്ടാളത്തിൽനിന്നു രോധ മുന്മാദൃവന്നു പാഞ്ഞു. 'ദൈവി! ചട്ടയെല്ലാം ഞങ്ങൾ മറന്നുപോയി. നിങ്ങളുടെ പേരിൽ ജോണിയ കൈകൊണ്ടും ബുദ്ധനെക്കൊണ്ടും ഞങ്ങൾ സംശയിച്ചു നിന്നതാണ്'. നിങ്ങളു

നായികയായി അങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചില്ലെന്നും അതിനാൽ നിങ്ങളുടെ വരതിനെ അങ്ങൾ വകവെച്ചില്ലെന്നും ആരും പറയുവാൻ ഇടയാകരുത്. നിങ്ങളുടെ അനുവാദപ്രകാരവും ഉത്തരവും പ്രകാരവും നിങ്ങളുടെ കൈ ഞാൻ വെട്ടുന്നു. കർമ്മദേവി ഒരു വാചയെപ്പോലെ നിന്നു ഒന്നാമത്തെ കൈകളുടെ വേർപെട്ടതായി കണ്ടു.

പിന്നീട് ആ മഹതി അഗ്നിപ്രവേശത്തിനായി കെട്ടിപ്പോകട്ടെങ്കിൽ സാധു മരിച്ചുവീണ സ്ഥലത്തുനിന്നു ഒരു ചിത ഉണ്ടാക്കിച്ച്, ഒരു പട്ടാളക്കാരനും ആത്മസാക്ഷിയായി കൊണ്ടിരിക്കവെ, കർമ്മദേവി കത്തിക്കാളുന്ന നീരിൽ ചാടി, ജന്മാവിന്റെ പ്രേതാത്മാക്കളുടെ തന്റെ ശരീരത്തെ, ശരണമായും നിശ്ശബ്ദമായും മരിപ്പിച്ചു.

൫. താരാഭാതി.

‘തോലര എന്നുള്ള ശബ്ദമുണ്ടെന്നിലെ ഒരു ചെറിയ രാജ്യമായിരുന്നു. പതിനൊരാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ‘സുഗമൻ’ എന്ന രാജാവായിരുന്നു ആ രാജ്യം മരിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം വൽക്കിയിലെ മുഗൾവക്ത്രവർത്തിയുടെ ശക്തിമത്തായ സേനയുടെ ആക്രമങ്ങളിൽനിന്നും സ്വരാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിന്നു തക്ക ബലവാനായിരുന്നില്ല. അവർ കൂട്ടുകായി വന്ന് ഞെരുക്കിത്തുടങ്ങി. ഇതിനെക്കുറിച്ച് സുഗമൻ അയൽപ്രധാനികളോടും അധിപതിയായ മീർജിയിലെ മഹാരാണാ സംഗ്രാമസിംഹനോടുംനേരിട്ടുവന്നോ സേനകളെ അയച്ചും സഹായിക്കുന്നതിന്നു അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ മഹാരാണാ മുതൽ ഏറ്റവും ചെറിയ രാജാവായ താക്കർ വരെയുള്ള എല്ലാ രാജവംശങ്ങളുടെയും മഹാരാജാക്കന്മാർ അവനവന്റെ രാജ്യം

കുറഞ്ഞപ്പോൾ ഉൽകണ്ഠിതനായിരുന്നു. അവരെല്ലാവരും അതേകാതിരി കഷ്ടാവസ്ഥയിൽ ആയിരുന്നല്ലോ. അവരിൽ ഓരോരുത്തരെയും മുസൽമാന്മാർ ഏതിക്കുകയും അവർ അവരുടെ രാജ്യം രക്ഷിക്കുന്നതിൽ ശ്രമിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ ആരും സുഖമെന്ന് സഹായത്തിനായി വന്നില്ല.

അദ്ദേഹം തന്റെ രാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കാൻ നിവൃത്തിയുള്ളതെല്ലാം ചെയ്തു ഏകിലും അവസാനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന് സ്വരാജ്യത്തിൽനിന്നു ഓടിപ്പോകേണ്ടിവരികയും തന്റെ ഏറ്റവും പ്രിയങ്കരയായ തോഡംസംസ്ഥാനം വിജയികളായ മുസൽമാന്മാർക്കു അധീനപ്പെടുകയും ഉണ്ടായി.

അദ്ദേഹം തന്റെ ഏകപുത്രിയായ താരയെപ്പോലും ചിററുദിന സമീപമുള്ള 'മീവർ' രാജ്യത്തിലെ തലസ്ഥാനമായ ബിഡ്നൂരിലേയ്ക്കു തിരിച്ചു. അദ്ദേഹം അവിടെ സ്വസ്ഥവൃത്തിയിൽ കുലശേഖരം ചെയ്തവളിലും തന്റെ തോഡംസംസ്ഥാനത്തെയും അവിടെ കയ്യെടുത്തുകൊണ്ടിരുന്ന സ്വപ്രഭുക്കളെയും ഒരിക്കലും വിസ്മരിച്ചില്ല. മടന്താരം, ഉലായത്തൂർ, പണാറ്റം, ആയുധത്തുളമില്ലാതെ അദ്ദേഹത്തിന്നു ഏതു ചെയ്യാൻ കഴിയുമായിരുന്നു? അധിരാജനായ ചിററു രാജാവു കയ്യെടുത്ത അദ്ദേഹം തന്നെ ഡിപ്പിസൈന്റുതലമുള ഉപദ്രുതനായിത്തീർന്നാൽ സുഖമനു താരതര സഹായവും ചെയ്യാൻ ശക്തനായില്ല. എന്നാൽ സാധനം തന്റെ നടുക്കായ രാജ്യത്തെ വീണ്ടെടുക്കുന്നതിനുള്ള ആശയ ഉപേക്ഷിച്ചില്ല. തന്റെ 'തോഡം'യുമായി വീണ്ടും കൂടിച്ചേരുന്നതിനുള്ള കലോ കീച്ചയായി വരുമെന്നതെന്ന പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. സുഖമനു പുത്രാധിപതിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശയമെല്ലാം പ്രിയപുത്രിയായ താര അവലംബമായിത്തീരുകയും, അദ്ദേഹം താരയെ ഒരു പുത്രനെപ്പോലെ വളർത്തുകയും, ആ അംഗികയ്ക്ക് ഒരു ഭടനു വേഷം വിദ്യാഭ്യാസം ഉൾപ്പെടെ നൽകുകയും ചെയ്തു. താര ചാലൂക്യത്തിൽ തന്നെ കുതിരസവാരി ചെയ്യുന്നതിനും വാൾ, അമ്പ്, വില്ല

[illegible]

• ഭാഗ്യത്താൽ രാജ്യം വിഭജിക്കുന്നതിന്നു അവസരം ലഭിച്ചില്ലെങ്കിലും താൻ പുതിയ കൊടുത്തുപറന്ന യുദ്ധശിക്ഷണം തന്റെ വിൽക്കുവെങ്കിലും രാജ്യം വിഭജിക്കുന്നതിന്നു പുതിയ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന അദ്ദേഹം പ്രത്യാശിച്ചു. സ്വാഭാവികമായ അപരവിൽ നിന്നു മുൻകാതാക്കാക്കിക്കുന്നതിന്നു കഴിയുന്ന അവസരങ്ങളെക്കൊണ്ടും അതിസന്നദ്ധിയും സജ്ജമായതായ തന്റെ നോക്കുവാനിഹമെന്നും ചെയ്യാമെന്നും അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചു. താൻയുടെ നിസ്തുലമായ സൈന്യസാമർത്ഥ്യത്തോടെ യാതൊരു രാജസ്ഥാനത്തെയും പരന്നു. മനോഹരമായൊരു നായകൻ ആയിരിക്കുന്ന വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിൽ അനുകരാദികാരന്മാർ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടുവെങ്കിലും സ്വാമൻ തന്റെ നിശ്ചയത്തെ ഭേദിച്ചില്ല.

പല വർത്തമാനം താരതമ്യ പാണിതരണം ചെയ്യാൻ
 വന്നതിൽ ഓരോത്തരവും ഉപയോഗപ്പെട്ടു. ഒട്ടായിട്ട് മൂ
 വരിയെ രണ്ടാവിന്റെ മുമ്പാകെത്ത പുത്രപാത്ര ജനകല്ലൻ
 ആ ധീരനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു. സ്വാമൻ രണ്ടാവിനു കപ്പം
 കൊടുത്തുവന്നിരുന്നു ഒരു രാജാവായിരുന്നു. ഈ രാജാന്റെ

പുത്രനെ സ്വപുത്രിക്കു വേണ്ടി ലഭിക്കുന്നതു അദ്ദേഹത്തിന്നു ഏറ്റവും വാഗ്ദാനവുമാകുന്നു. എന്നാൽ സമ്രാജൻ സ്വദേശത്തേക്കും മറ്റൊല്ലാ ഉപാധികളിലും ഉപരിയായി വരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം അയാളുടെ അപേക്ഷകൾ നിറയിച്ചു 'ഏതൊ ദൈവത്തെ വീക്ഷിക്കുന്ന ഭക്തന്മാർക്കു മുമ്പെ കൊടുക്കുന്നതു' എന്നു ബധിതമായി പറഞ്ഞു. ഇതല്ലെന്ന് ഗുപ്തിക്കും ഭാഷിതാനിയം ദുഷ്കൃതനായിത്തന്നെത്തുടങ്ങുന്ന ഒരു വിജയം നീചനമായ വിടനമാകുന്നു. അയാൾ സാധാരണ പുല്ലിക്കു കൂട്ടിച്ചേർത്താൽ വെളിച്ചം അയാളുടെ പുത്രിയെപ്പറ്റി 'നിന്റെ സുന്ദരിയായ പുത്രിയെ നന്ദനാചാര്യന്മാരും ഏതൊ കതിരക്കാരനും കൊടുപ്പാൻ തേങ്ങുന്നതുവണ്ണം ഒരു അധോഗതി നിറക്കു താമസിച്ചാകത സംഭവിക്കും' എന്നു അധിഷ്ഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. സാധാരണ തീമം സമീപാൽ വാഴിച്ചാകത ആയി തന്റെ വാൾ ഉൾക്കൊള്ളാൻ തടക്കൻ സാധിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പിൽ അയാളുടെ ശിരസ്സിനെ നിറത്തു പാതിപ്പിച്ചു.

'മുരണമെന്നു മറുപുത്തുകളുടെ ഒരു അധിപതി ഇരിക്കുന്നതുപോലെത്തന്നെ മഹത്വമുള്ളവനായിത്തന്നെ അദ്ദേഹം തന്റെ പുത്രന്റെ കലാപുകൾ അറിയുന്നപ്പോൾ ഇതിനെ പറഞ്ഞു. 'കൊള്ളാം—അവനതു വേദാന്തത്തന്നെ; കലത്തിനവർക്കു നകാരിയും, മറ്റൊരു മറുപുത്രനും ചെയ്താൽ തുനിയാത്ത നിന്ദകൾക്കു തന്നെ മേവൻ ഭക്തവെട്ടുവനും ആകയാൽ അവനെ കൊന്നു കരർത്തിന്നു ഞാൻ സാധാരണ മറ്റു കൊടുക്കുന്നു.'

മാണാധിപ 'പുലിമാധി' എന്നു പേരിട്ടിട്ടു വേദാന്ത പുത്രൻമാരായിത്തന്നെ. അയാൾ തന്റെ പിതാവിന്റെ മുമ്പാകെ സമ്പാദിക്കുകയും ഭീഷൻ രാജ്യത്തിൽനിന്നും നാടുകടത്തപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ ഇതല്ലെന്റെ മറ്റൊരു

[illegible]

പുലിയാതി ഒരു ശുഭദൃഷ്ടിയാകാൻ നിശ്ചയിച്ചു. യ
ന്നംകെട്ടു യുദ്ധത്തിൽ മരിക്കുക; അല്ലെങ്കിൽ പ്രിയതാമ
യെക്കൂടാതെ ജീവിച്ചിരിക്കുക. താമയോടുകൂടാതെയും അ
വരാനുമാകാതെയും ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ ബുദ്ധമതി
അോടുകൂടി മരിക്കേണ്ടതല്ലെന്നു സാധിക്കും നല്ലതാണ്. അതാൽ സ
മയംതന്നെയായ ഇങ്ങനെയൊക്കെപ്പറ്റി സാദികളെ ശ്രദ്ധിക്കുക
യും ദൈവത്തിലധരം ചുരുക്കുന്നതിന്നു സന്നദ്ധനാകയും
കെട്ടു. തട്ടിയും വരുന്നതൊന്നും കൂടാതെ താമ നി

കേരള പ്രിയഭാരതകുടുംബത്തിനോടു വിരോധമില്ലാത്ത
താഴെ നിലകൊള്ളും.

അവർ തോലാശ്ശു സഭിാം ചെയ്ത ഒരു വർക്കട്ടിൽ
 ചാട്ടുചെയ്തു. മതിയിലോ സത്തിനോടൊന്നി പ്രാണസ്തംഭം
 ചെയ്തു പറായ 'ഇസക്' വിജയം കാഴ്ചക്കാരി ആവാമായി
 കൈപ്പട്ടന്ന 'കോമരം' എന്ന ചാടികളാമാസവദിവസ
 ത്തിൽ പൂമിറായി അപ്രതീഷിതമായി കാലമേക്കാൾ എ
 തിപ്പാൻ വിശ്വസിച്ചു. ഈ നന്മത്തിൽ മഹമ്മദോർ ഉ
 ദേശംകൊണ്ടു ഓരോന്നും ഭാരാൽ അണുക്കൊണ്ടു ഉജ്വലി
 ക്കുവെക്കുകയായിരുന്നു. അവർ രാജസന്ദർശനാലോ ഒരു
 കരണമായി തീരുന്നതു ഈ ദിവസത്തിലാണി; എന്നാൽ
 പൂമിറായി അവരെ എതിപ്പാൻ വിശ്വസിച്ചതും ഈ ദിന
 ത്തിൽ തന്നെ ചെയ്തിരുന്നു. അവരൊന്നത്തിൽ നോക്കത്ത ക
 ണ്ടു സാദികൾ ഒരൊരത്തൊരാൾ അനുഗതമായി തോലാ
 തിലെ ക്ലിഷ്ടത്തിൽ പ്രാവശിച്ചു. ഇതിൽ ആദ്യത്തെ ഒരു
 പേർ അതയും പൂമിറായിയും മൂന്നാമത്തെ പൻ പൂമിറായിട്ടു
 ഏറ്റവും വിശ്വസ്യനും സ്തുതിക്കുമായ സൈംഗരിലെ നാ
 തകൾക്കായിരുന്നു. അവർ തന്റെ ആളുകളെ കോട്ടയ
 ക്കു പോലെ അറത്തു വെക്കുന്നതിന്നു ആജ്ഞാപിച്ചിരുന്നു. രാജ
 പുത്രസാദികൾ കോട്ടയുടെ ചുവട്ടിൽ എത്തി വിശ്വലഭായും
 നിശ്ശബ്ദമായും കൈപ്പാലകളോടൊന്നു തന്നെ നോക്കിയിര
 നു. ഇതിനിടയ്ക്കു കോട്ടയ്ക്കകത്തു കടന്ന ആ മൂന്നു ശൂന്യരും
 അശ്വങ്ങളെ കഠിനകൃത്യങ്ങളെ ആരംഭിച്ചിരുന്നു. അവർ ത
 ത്തങ്ങളുടെ കയ്യിൽ കിട്ടിയവർ ആറായിരത്തോളം കൊല്ലാൻ
 തുടങ്ങി. അവിടെ എല്ലാം അന്നംകൊണ്ടു ചവിട്ടുകയും കൊ
 ലാറവെച്ചുകൊണ്ടി. ജനങ്ങൾ മേന്ന കാടിത്തുടങ്ങി. മേന്മാൻ
 ആയുധങ്ങളും കവചങ്ങളും കൂടാതെ നാനാഭാഗങ്ങളിലേക്കും
 വാങ്ങതു. വലുതായ ദേശി മുഴങ്ങി. ക്ലിഷ്ടയിൽനിന്നും വാതിൽ തു
 ള്ളിക്കപ്പെട്ടു.

ഇതെല്ലാം പൂരിപ്പാക്കി കരുതിയിരുന്ന. അതാൽ തന്നെ എല്ലാ ആളുകളോടുകൂടി പോയിത്തന്നാൽ മനസ്സിൽ അപ്രകീർത്തിതമായി അതിജീവൻ സാധിക്കുമെന്നു അറിഞ്ഞിരുന്നു. അതാൽ കോട്ടവായുക്കൽ എത്തുമ്പോൾ തന്നെ കർമ്മകൃഷ്ണൻ എന്നും പ്രാകൃതവാസികൾ കേൾക്കും ഉടനെ കോട്ടവായിൽ സ്വസ്ഥീകരണം നേടിക്കൊണ്ടു അയാളുടെ മേന്മാരുടെ മേൽ മനസ്സിൽ എല്ലാവിധ അസൂയ നശിച്ചും പ്രാമാന്യീകരണം ചെയ്യും. ഇതായിരുന്നു അദ്ദേഹം തന്റെ ആളുകളോടുകൂടി കോട്ടയിൽ വരാൻ പ്രാപ്തമാക്കിയ കാരണം. അവരുടെ ആത്മാവും ശ്രദ്ധയെ ആകർഷിച്ചിട്ടു. അവർ മനസ്സിൽ അതിർത്തിപ്പാലം എല്ലാവരുടെയും ശ്രദ്ധ സമാഹരിക്കാൻ അവരിൽ പതിനഞ്ചു അലങ്കരിക്കാൻ കോട്ടയിലേക്കു അടക്കാത്ത തക്കം കിട്ടിയതിനാൽ അയാളുടെ ആളുകൾ മൂന്നരട്ടു പാഞ്ഞു. രാജകുമാരൻ കോട്ടവായുക്കൽ പാടി എത്തി അതിനെ തുറന്നു രാജപുത്രന്മാർ അകത്തു വരണമെന്നു പറഞ്ഞതിന്നു അപസരം കേൾക്കുകയും ചെയ്തു.

എല്ലാം മുൻകൂട്ടിത്തന്ന എല്ലാമെഴുതിയതുപോലെ
 പൂർത്തിയാക്കി. കോട്ടവാതിൽ തുറന്ന പൂമിരായിയുടെ വീ
 മന്മാരാൽ മാജപുത്രഭടന്മാർ കൈകളു പൊങ്ങുകകുന്നു പരിഭ
 മിച്ചു കഴങ്ങുന്ന മഹമ്മദീയരെ ചെട്ടിന്ദുക്കൻ തുടങ്ങി. അ
 വർ മെതിച്ചുകൊണ്ട് ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും അവരുടെ ശ്രമം വി
 ഫലമാവുകയും കരിമ്പുകൾപോലെ മാജപുത്രഭടന്മാരുടെ
 വാളിൻകീഴിൽ പതിച്ചുതൂടങ്ങുകയും ചെയ്തു. താമ തമൻ
 പ്രിയന്മാർ ചേർന്ന് ചൊമ്മതു സ്വരജ്യത്തിന്നു ശത്രുക്കളും
 സ്വപ്രഭുക്കൾക്കു ഉപദ്രവകാരികളുമായ വലവായും ചെട്ടിമ്പീ
 ടിച്ചു. വൈകുന്നേരത്തോടുകൂടി വിജയം സിദ്ധമായി. നാ
 ലിൽ ഭൂന്നു ശേഖം കോമ്മന്മാർ ചത്തുവീണു. ശേക്കിച്ചവർ
 നാലു വഴിക്കും ഓടിത്തുടങ്ങി. അവരെ പിന്തുടർന്ന മാജപു

ഇങ്ങനെയൊക്കെ തന്നെ നടത്തൽ 'അവർ ജീവിക്കുകയാണു്; നമ്മുടെ ഉദ്ദേശം സ്വമാർത്ഥത്തന്നെ വീണ്ടെടുക്കുകയല്ലാതെ അവരെ കൊല്ലണമെന്നില്ലല്ലോ' എന്നു ഒരു ധീര പറഞ്ഞു. ഈ വിജയാനന്തരം അയ്യപ്പാചാര്യവും അമ്പലമുഖ്യവും പുലിയാടിയുമുടേയും വിവരംമാത്രമേ നടന്നതായും പിടിച്ചിട്ടു പറഞ്ഞിരുന്നുണ്ടതില്ലല്ലോ. സമേതം തന്നിരിക്കുന്നതുമാത്രമായ കോഡയിലേക്കു തിരിച്ചുവന്നു. അങ്ങിനാതെ പുലിയാടിയെയും അമ്പലമുഖ്യം മാർദ്ദകിയായ സുകല ചന്ദനലക്ഷ്മിയും അധികാരങ്ങളെയും എല്ലിച്ച് അദ്ദേഹം ബഹുനിലേക്കു നടക്കി സ്വസ്ഥയ്ക്കായി അവലംബിച്ചു. അവർ സഖമാരി ഒന്നോ മണോ വാങ്ങും മാത്രം വാങ്ങ. അപ്പോൾ അവളുടെ മേൽനോട്ടം ജീവിതത്തിന്നു അവസരം വരുത്തുന്നതായ ഒരു ദൃഷ്ടിയും സംഭവിച്ചു.

അകാതതു ഫ്രമിറാതി 20 : താമ്ര 1720 യതസ്സ
പ്രായമാതപ്തോർ തന്നെ അവരുടെ സർവ്വാധാരാഗാരിഭാ
നമായ ജീവിതം അന്യജീവിതമായി. പൂമിക് എന്ന
വം പ്രിയമുള്ള ഒരു സഹോദരി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഐ സ്രീ
യെ പ്രാപ്തമായി എന്നൊരാൾ വിവരം ചെയ്തിരുന്നു. ഈ
പ്രാപ്തമായി ഒരു ധൂത്തനം പരോപദ്രവിച്ചുവായിരുന്നു കൂടാ
തെ തന്റെ രാജ്യത്തേയും ഉപദ്രവിച്ചുവന്നു. അവ സാന്ന
ത്തിൽ യുദ്ധമായിത്തീർന്നു. അതാളുടെ ഉപദ്രവം ദൃസ്
തമായി അയാളോടുകൂടി ചരിച്ചുകൂട്ടാൻ വിധത്തിയില്ലാത്ത
സ്ഥിതിയിലായിത്തീർന്നു. സ്വപക്ഷാവിരന്തം ശല്യത്തിൽനി
ന്നും രക്ഷപ്പെടാൻ അന്യഗതിയില്ലെന്നുകണ്ട് ആ യുദ്ധ
തന്റെ ധൂതനായ സഹോദരൻ ഒരു ഏഴഞ്ചയച്ചു. തന്റെ
ജ്ഞാപ്യ തന്നോടുകൂടി അവരാനത്തിനു പ്രതികാരി വര
ത്താൻ ആരംഭിച്ചു. കൈകൾക്ക് അതു തന്റെ ധീരനായ സ
ഹോദരൻ പൂമിറായി അല്ലാതെ മറ്റൊരാളല്ലെന്നു ആ യുദ്ധ
തി അറിഞ്ഞിരുന്നു. ഐ സ്രീ 100 കാരും ഏഴതി: -

‘എന്നെ കൈമാറിന്റെ ഉപദ്രവങ്ങൾ അസഹ്യമാ
യിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അതാൻ എല്ലാദണ്ഡവും കഴിക്കുകയും
പരമാൻ വയ്യാത്ത സംഗതികളിൽ സദാ ചുറ്റപ്പെട്ട കരല
ഞ്ചേലും കഴിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നിത്യമുണ്ടു പാവപ്പെട്ട
സ്വസാവിനെയെക്കുറിച്ച് അല്ലക്കേകിലും പണ്ഡിതരോ അനുകമ്പ
യോ ഉള്ളവരും ദുഃഖാസ്വരൂപം നിന്ദാപാപവും ആയ ജീവി
തത്തിൽനിന്നും അവളെ രക്ഷിക്കുക.’

പുലിരാതി എഴുത്തു കിട്ടിയ ഉടനെ പ്രാച്ചരായിയുടെ
ശ്രദ്ധയിലാക്കുവാൻ പാടില്ല. അയാളുടെ ജീതപരത്തയും ഗ
ർഭകാല നടുങ്ങലും പാടി അയാളെ ശരസിച്ചു. കഴി
ത്തുപോയ ദുർന്നടത്തയ്ക്കു പരിഹാരമൊന്നും അവിധിലെ നല്ല
നടത്തയ്ക്കു അഭ്യുക്തരും അയാളുടെ അയ്യയുടെ ചെറിയപ്പിനെ
തലയിൽ വെക്കുന്നതെന്നു അയാളെ നിർബ്ബന്ധിച്ചു. പ്രാ
ച്ചരായി തന്റെ സ്വർഗ്ഗലോകത്തിലു ചെന്നുവന്നായിരുന്നു;
പുലി ഒരു സ്ഥിരചിന്തനാണെന്നു അയാൾ അറിഞ്ഞിരുന്നു.
പുലിരാതിയെ വന്നെങ്കിൽ പ്രാച്ചരായിയെ കൊല്ലാമതി
യെന്നു. കാനാട് ആരോടായില്ലതിന്നു പ്രാച്ചരായി ചെയ്തു;
എങ്കിലും അയാൾ പുലിയുടെ നേരെ കഠിനദോഷാത്മാക്കെ
വെക്കുകയും തന്നെ പരസ്യമായി അവമാനിച്ചതിന്നു
പ്രതികാരം ചെയ്യാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ അയാൾ തന്റെ ദുഷ്ടതയെ നിശ്ചയത്തെ മ
റന്നുപിഴുപ്പിക്കുകയും പുലിരാതിയിൽ ഏറ്റവും ആരാധ്യന്റെ
അയാളെ തന്റെ ആതിഥ്യം സ്വീകരിക്കുന്നതിന്നു നിർബ്ബ
ന്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. ശുദ്ധനും നിഷ്പാപബുദ്ധിയുമായ പുലി
രാതി തന്നെ അപരാധപ്പെടുത്താൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന ചിവ
രം സ്വപ്നത്തിൽപോലും അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം പ്രാ
ച്ചരായിയുടെ ഷണനത്തെ സമ്പന്നനാക്കു സ്വീകരിക്കുക
യും അയാളുമായി ഒരു മുന്മാഴത്തിന്നു താമസിക്കുകയും
ചെയ്തു.

ആ ദേവനത്തിൽ ഭാണകാരായ വിഷം, വാനം ചെയ്യാനുള്ള കല്പത്തിൽ കലത്തി, പ്രാപ്തമായി പൂമിരാനി ക്കു കൊടുത്തു. ആ ദാമകരമാൻ ഒരു കലയും കൂടാതെ അതു കടിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം തന്റെ സഹോദരിയുടെ വീടു വിട്ടുപോകാതെത്തന്നെ മോരിച്ചു മുറയ്ക്കു വീണു. ആ വടക്കുമാനം ഭാണത്തിൽ തന്റെയും അച്ഛന്റെയും കൊടുക്കലിൽ എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാണപ്രിയനായ തന്റെ തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ സമീപത്തിൽ കടിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വൃദ്ധനായ പിതാവും സഹോദരന്മാരും വസ്തുത എന്തെന്നറിയാതെ ബദ്ധപ്പെട്ടവർ. പൂമിരത കഷ്ടിക്കാൻ പല ഉപായങ്ങളും ചെയ്തുകൊണ്ടും ഒന്നുംതന്നെ ഫലിച്ചില്ല. ഉച്ചത്തിൽ മുറവിളിക്കുന്ന ചിറകർ നിവാസികളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ പൂമി കരഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തന്റെ പ്രിയതമയുടെ കടിയിൽ കിടന്നു അന്ത്യശ്വാസത്തെ ഉച്ഛ്വാസിച്ചു.

താൻ തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ കൂടെ മരിച്ചു സതിവ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുകയാണ് വിചിന്തിച്ചത്. ആ പതിവ്രത ബദ്ധ്യത്തിലും ഭയഭയനത്തിലും ഇരുത്തുപോലെ അവസരത്തിലും ഒരു ധീരനായിത്തീർന്നുവന്നു. ആ ധീരയുടെ ശപഥമുൾക്കൊണ്ടു, പിതാവായ സുഹൃത്ത്, സ്വർഗ്ഗം എന്നുവെണ്ട, ചിറകർ നിവാസികളെല്ലാം മൃതനായ ഭർത്താവിനെ അനുഗമിക്കുന്ന വിദ്യയ്ക്കു ആ മനസ്സിനെയുടെ നിശ്ചയത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിന്നു അപേക്ഷിച്ചു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അവരെല്ലാവരും താൻ അതിജീവനം പ്രമോദനമാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ ആ സതി അതുകൊണ്ടു അപേക്ഷാ കല്പിക്കാതെ അത്ര കരുണയായ സ്വപ്നത്തിൽ അവരെ കണ്ടുവെന്നു ചെയ്തു. എത്രയെന്നാൽ—അവൾ മരണമായി വിദ്യകളെല്ലാതെ തങ്ങളുടെ അപേക്ഷയെ ആവർത്തിക്കുന്നതിന്നു തുറിയുൾ കഴിഞ്ഞില്ല. താമസിയാതെ ഒരു ചിത്ര മാ

ജ്യോതിഷം അതിൽ പൂമിയുടെ തുടക്കത്തിൽ ആരംഭിക്കുകയായി. അത് യോഗവേദത്തെ സങ്കീർണ്ണമാക്കുകയും ആരംഭിച്ചു. അത് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തവും ചെയ്യുന്ന ചാവറാ ലോകം ഉടലെടുത്തു. ധീരദാരുണങ്ങളായ അനേകമണിത്തൂണുകളും അനുഷ്ഠിച്ചു. ക്രിസ്തുവത്സരത്തിൽ ദേശികളുടെയും പെടികളുടെയും ശബ്ദം മുഴങ്ങുന്നതിനിടയിൽ ചിതയിൽ അഗ്നി വിതരായി. അതു കണത്തിൽ പ്രകാശമാക്കി ഉപരികളും ശബ്ദങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. അത് യുദ്ധ ശരീരത്തിൽ ചലനമേ ഉണ്ടായില്ല. സ്വർണ്ണാഭിരംഭം ശവശരീരങ്ങളെപ്പോലെ നിർജീവമായി കിടന്നു. പക്ഷെ അഗ്നി പരിഭവങ്ങളെക്കൊണ്ട് അത് മരിച്ചിരിക്കാം.

• ഒരു മണിയുടനീളം എല്ലാം പര്യവസാനിച്ചു. ധൈര്യവതിയും മൈത്രിയവതിയുമായ അദ്ദേഹം ആ സ്മിതത്തിൽ സമരം ഉദാത്തമാക്കി പൂമിരായിരം എറിഞ്ഞു സ്മരണയെക്കൊണ്ട്. ചിന്താ നിവാസികൾ തങ്ങൾക്ക് വേണ്ടുന്നതെല്ലാം സമാഹരിക്കുകയും ചെയ്തു. ആ നഷ്ടം എന്നെന്നേക്കും അപരിഹാര്യമാണെന്നും അവർ വിചാരിച്ചു.

൩. പാന്നാ.

സാഹസികമായി അഭ്യുദയത്തിൽ തീവരിലെ ഏറ്റവും കീഴ്ന്നൊട്ടു മാറ്റാക്കുറയിൽ മാറ്റംവന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം തന്നെയാണത്രെ, പണ്ടു പരിചരകനായിരുന്ന ജാപ്പാൻ പ്രധാനമന്ത്രിയെക്കുറിച്ചുള്ള ധാരണയെക്കൊണ്ട് മാറ്റംവന്നു. പണ്ടെങ്ങും പണ്ടിന്റെ സമാധാനം വാസ്തവത്തിൽ എല്ലാവരും ധരിച്ചിരുന്നതുപോലെ ഉരുതായിരുന്നില്ല. അതായത് മാർക്സ്

തിരുവല്ലയിലെ അമ്മാണിയിൽ വന്നുകിട്ടിയ വാളകന്മാരായ മഹാവിജയപ്പാലയെ കൂടും ആയിരുന്നു. എന്നാൽ മഹാവിജയ അമ്മാളുടെ പേരിൽ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. അമ്മാളെ വളരെ സ്വാമിക്കേറിയും സ്നേഹവും ഉള്ള കൊളാശണന്നാണു അദ്ദേഹം ധരിച്ചിരുന്നതും. അമ്മാളെക്കൊണ്ടു അദ്ദേഹം കരിക്കാരായപ്പോൾ ആറു വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുള്ള പുത്രനായ ഉദയനീലമഹാദേവൻ രക്ഷാധികാരിയായി ബാനസീലിൽ നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

ബാനസീലിൽ ഉദയൻ സമാധാനം നൽകാൻ മാത്രമല്ല കടുംബത്തിൽ ജനിച്ച പന്നാ എന്ന പേരുള്ള ഒരു ധാത്രിയുടെ ചക്രവർത്തിയായിത്തീർന്നു. അവർ രാജകുമാരനെ സ്വയംസ്വന്തമായ അവരുടെ പുത്രനെപ്പോലെ പാലിച്ചും സ്നേഹിച്ചും വളർത്തി. അവർ കൊളാശത്തിലെ വടക്കുംപേരൻ ഒരു ശേഖരക്കാരായിരുന്നു. അവർ അമ്മാളെ വളർത്തുന്നതിന്നു അവരുടെ അമ്മയും അമ്മയുടെയും പൂർവ്വികന്മാരും കൊളാശത്തിൽ ജോലിക്കാരുമായിരുന്നു. അമ്മാളെ അവരുടെ കടുംബത്തിൽനിന്നു രാജകടുംബത്തിൽനിന്നു വെക്കുകയും സ്നേഹം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരെല്ലാം അവരുടെ സ്വാമിക്കാരോടു വിശ്വാസത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുകയും അവരിൽ വലിയ രാജകുടുംബത്തിൽ വലിയ അംഗങ്ങൾക്കും അമ്മാളെക്കൊണ്ടു സ്വന്തമായും ചെയ്തതും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ അവരിൽ മഹാദേവൻ സ്വാമിയെപ്പറ്റി ഗുണമോടും സ്വഭാവമോടും സ്നേഹത്തോടും പന്നാത്താൽ ചെയ്തപ്പോൾ ആ പ്രവർത്തിയോടു കൂടിയും ഉപദേശിച്ചു തന്നു.

ബാനസീലിൽനിന്നു സഹിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത അമ്മാളെക്കൊണ്ടു അവർ രാജസ്ഥാനത്തിൽ ഏറ്റവും മഹാദേവനും ധനവുമുള്ളതുമായ രാജ്യത്തിൽനിന്നു പ്രധാനമന്ത്രിയും പിന്നീട് രാജപ്രതിനിധിയും ആയതിന്നു ശേഷവും തുച്ഛ

വന്നില്ല. അയാൾ അതിലും അധികമായ സ്ഥാനത്തിന്നു ആഗ്രഹിച്ചു. സിംഹാസനാവരോഹണകൊല്ലത്തെ കരോണകൊണ്ടും അയാൾ തൃപ്തനാകുന്നതല്ലായിരുന്നു.

ഈ ഹീനജാതിയിൽ ഒരു പാമ്പല്ലെട്ട ഭാസിയുടെ പുത്രനായി ജനിച്ച അദ്ദേഹത്തെ വിദ്യാഭ്യാസവും കൂടാതെ വിധി വൈദികനാകാണ്ടു കാഴ്ചയിൽ അയാൾ കീവാരിലെ രാജാവുതന്നെ ആയിത്തീർന്നു. ഇതുപോലും അയാൾക്കു തൃപ്തിയായില്ല. അയാൾ തനിക്കു കാത്രമല്ല തന്റെ സന്തതിക്കുമാർക്കുപദവിയും ബഹുമാനങ്ങളും കിട്ടുന്നതിന്നു ആഗ്രഹിച്ചു.

എന്നാൽ ഉദയസിംഹൻ ജീവനോടു കൂടിയിരിക്കുന്നില്ല. ആ കരാറൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതുവരെ അയാൾക്കു കീവാരിലെ രാജാവായാകാൻ താമില്ല. അത്യാഗ്രഹം, അയാൾക്കു മുമ്പും പിമ്പും പലരായും എന്നുപോലെ, അയാളിനും ഒരു മരണസനാകിത്തീർന്നു.

അയാൾ അല്പകാലം കൊല്ലുന്നതിന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി. ആ അത്യാഗ്രഹമായ പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നതിന്നു അയാൾക്കു മരണമെന്നും വിശ്വസിച്ചു പരദാശ്വത്തിന്നു പാടില്ലായിരുന്നു. അതു ചെയ്തിട്ട് അയാൾ അയാളുടെ സ്വന്തജീവൻ ഒരു കശിക വില്പയില്ലാതെത്തരകം, രാജകുടുംബത്തിൽനിന്നു ബന്ധുക്കളും ആശ്രിതന്മാരുമായ സകല രാജപുത്രന്മാരുടെയും കണാതിട്ടുപോയ അയാൾ ഏകിടെത്തന്നെ അദ്ദേഹം പ്രാപിച്ചുപോലും തിരഞ്ഞെടുപ്പിട്ടു കൊല്ലും, കാര്യം ഹൈന്ദവരാതിനടത്തണം. മറ്റൊരും അറിയുന്നതിന്നു മുമ്പാകാതെ ആ ക്രൂരമായ കലപാതകത്തെ അയാളുടെ സ്വന്തക്കൈകൾ തന്നെ ചെയ്യുകയും ചെയ്തെന്നും, കാര്യം നടന്നുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ നല്ല വാക്കുകൊണ്ടും മുമ്പുതികൊണ്ടു അയാൾക്കു നല്ല പരിചയവും സംരക്ഷണവുമുള്ള നല്ലതാ ചീത്തയോ ആയ മരണകം വിദ്യകളാലും മണ്ണുനായ ആ രാജപുത്ര

നായകന്മാരും മിഷിനുകൾക്കുപോകുമെന്നും ആയാൾക്കു അറിയാമായിരുന്നു.

രാജപ്രതിനിധിയുടെ അത്യാഗ്രഹത്തോടുകൂടിയ ഏതെങ്കിലും അഗാധതയെ ആരംഭിക്കുന്ന സൂചിപ്പിക്കുന്നില്ല. സിംഹാസനത്തിലേക്കുള്ള അയാളുടെ പ്രാവീണ്യമോടുകൂടിയ തടസ്സമില്ലാത്ത ആ മേൽനോട്ടത്തെ തുടർച്ചയായും അയാൾ ഏകാന്തതയോടെ ആലോചിച്ചിരുന്നതെന്ന് ആരും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്നാൽ ആ മഹത്തായ രാജകുടുംബത്തിൽ അയാളുടെ സ്വഭാവത്തെ അറിഞ്ഞിരുന്ന ഹാർഡി ഉണ്ടായിരുന്നു. എത്ര തേക്കാനും ഉയർന്ന വിചാരങ്ങളാണ് അയാളുടെ മനസ്സിൽ ഉയർന്നു മറിക്കുകയാണിരുന്നതെന്നും എത്ര കഠിനമായ കലപാതകം ചെല്ലാനാണ് അയാൾ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതെന്നും അവനു മനസ്സിലായി. അവൻ കൊട്ടാരത്തിലെ ഭൃത്യനായിരുന്നു. പരന്നൊരുപ്പാലം അവനും ഒരു പഴയ ഭൃത്യനായിരുന്നു. അവൻ മാത്രമല്ല, അവന്റെ മുമ്പ് അവന്റെ അച്ഛനും അമ്മയുടെയും അച്ഛന്റെയും അമ്മയുടെ പൂർവ്വികന്മാരും കൊട്ടാരത്തിൽ ജോലി ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു ഭൃത്യന്റെ നിലയിൽനിന്നും പ്രധാനമന്ത്രി പദത്തിലേക്കും അവിടുന്ന് രാജപ്രതിനിധിയായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹം കയറ്റിയതിനാൽ അയാൾക്ക് അയാൾക്ക് ഒരു സിദ്ധി.

രാത്രിയിൽ ഏകദേശം 10 മണിയിൽ. പരന്നൊരുപ്പാലം അവനും സ്വന്തപുത്രനെയും ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് ഏതൊരു അന്ത്യമായി ചെല്ലുകയായിരുന്നു. സകലരും നിശ്ചയിച്ചായി മരിച്ചതും ഒരു ശബ്ദവും ശബ്ദമില്ലാത്തതായി. പെട്ടെന്നു അവരുടെ മുറിയിലേക്കു പ്രതിയോടുകൂടി അടുത്തു വന്നു പാലംകൊണ്ടാൽ അവരുടെ ശരീരം ആകർഷിക്കപ്പെട്ടു. ഈ സമയത്ത് അവരുടെ പുരുഷന്മാരിലേക്കു വന്നാൽ ആരായിരിക്കും എന്ന് അവർക്ക് ആലോചിക്കാൻ കഴിയുന്നതിനുള്ള

മ്പ കൊട്ടാരത്തിലെ ജ്ഞാതൻ അവളുടെ മുമ്പിൽ വന്നുനിന്നു. പാന്നം—‘എന്താണ് വന്തൻ? വിശദീകരിച്ചു വെച്ചു ചത്തതോ നമ്മളുണ്ടോ?’

ജ്ഞാതൻ—‘ഉണ്ണ്. ഏറ്റവും മനോഹരമായ വർണ്ണമാണു ഉണ്ണ്. രാജകുമാരനെ കൊല്ലാൻ രാജപ്രതിനിധി ഇപ്പോൾ ഇവിടെ എത്തും.’

പാന്നം—‘ഇങ്ങിനെ സംഭവിക്കുമെന്നുള്ള ഏതൻ യോഗ്യവുമായി. ഞാൻ മരിക്കാനിടയും അയാളെ സ്നേഹിക്കാൻ വിചാരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടില്ല. രാജകുമാരനെ നരം കളിക്കണം.’

ജ്ഞാതൻ—‘നാം വിചാരിച്ചാൽ എന്തു കഴിയും? പാന്നം! നീ പറയുന്നതുപോലെ ഞാൻ ചെയ്യും.’ കുറച്ചുനേരം മൗനമായിത്തന്നെയിരുന്ന് ദശരഥ പാന്നം പറഞ്ഞു. ‘നാം രാജകുമാരനെ കൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നും ഏതെങ്കിലും രഹസ്യത്തോടെ സ്ഥലാന്തരം മാറ്റണം.’

ജ്ഞാതൻ—‘ഏറ കഷ്ടം! രാജപ്രതിനിധി ഇന്നു കൊട്ടാരത്തെട്ടു കവാളിയിട്ടുണ്ട്. ഇന്നു രാത്രിയിൽ ഒരു കഞ്ഞി നേയും കൊണ്ടുപോകുന്ന മന്ത്രിയോടും വെളിയിൽ വിടരുതെന്ന് അയാൾ പ്രത്യേകം കല്പന കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്.’

പാന്നം—‘അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ഞാനിടും നമുക്കയാളെ കളിപ്പിക്കാം ആ കട്ടയിങ്ങെട്ടേ. ഞാൻ രാജകുമാരനെ അതിൽ കിടത്തി ചവറുകൊണ്ടു മൂടിക്കളയും. ഒരു തൂപ്പുകാരനെപ്പോലെ താൻ അതെടുത്തു കൊണ്ടുപോയാൽ താണാട്? ഇതും മനം ചോദിക്കുന്നില്ലെന്ന് എനിക്കു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ട്. കുമാരനെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതില്ലാത്ത ഒരു സ്ഥലത്തു കൊണ്ടുപോക.’

പിന്നീട് പാന്നം ഒരു ചുമ്പുവടക്കാരന്റെ വേർ പറഞ്ഞു, രാജകുമാരനെ അയാളുടെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോകാൻ ജ്ഞാതനാട് ആവശ്യപ്പെട്ടു.

ജോർജ്ജ് — എന്താൽ രാജപ്രതിനിധി വേഗം ഇവിടെ വരട്ടെല്ലോ. രാജകുമാരൻ പോയ്ക്കൊള്ളുകയും കണ്ടാണുവാൻ വട്ടണം മുഴുവൻ തിരഞ്ഞു കണ്ടുപിടിക്കാൻ ആളുകളെ അയക്കും. രാജകുമാരനെ രക്ഷിക്കാൻ ഒരു നിയുക്തിയുമില്ലാതെയാകും. പാത്താ വളരെ സാവധാനമായി പറഞ്ഞു. 'രാജകുമാരനെ ഇവിടെനിന്നു രാഹിതയായി അയക്കണം. അവിടെനിന്നു എന്റെ മകൻ ഇവിടെയുണ്ടല്ലോ. അയാൾ അവനെക്കണ്ടെത്തു പള്ളിമെത്തയിൽ കിടത്താം. എന്റെ മകന്റെ വാമകണ്ഠ ജീവൻ അനേകം തലമുറകളായി എന്റെ കുടുംബത്തിന്റെ രക്ഷിതാവും ഉപകാരിയും മീവാരിയെ രാജാവും ആരു കണ്ടാണെ രക്ഷിക്കാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ — പാത്താ അവളുടെ ജീവിതം അനുഗ്രഹിക്കപ്പെടുമെന്നു കരുതാം.'

ജോർജ്ജ് ഭാരം പറയാൻ ശക്തിയില്ലാതെ സൂക്ഷ്മമായി നിന്നു. പാത്താ ഏഴുനേരമു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാജകുമാരനെ അതിൽ കിടത്തി പാവുകാണു മൂടി അതു തലയിലെടുത്തു. രാജകുമാരനെ കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നും ചെളിയിൽ വെക്കാൻ ജോർജ്ജ് പറഞ്ഞു. അവൻ വിരമവും ഭാരം കിടന്നുവെക്കു വിശ്രമംപോലെ നിന്നു. പാത്താ വീണ്ടും അവനെക്കു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കൊണ്ടുപോകാൻ പറഞ്ഞു. ജോർജ്ജ് — 'പാത്താ! നീ എന്താണ് ചെയ്യുന്നത്?' പാത്താ — 'അയാൾ എന്റെ കൃത്യമെന്താണ് ചെയ്യുന്നത്.'

ജോർജ്ജ് വേരുന്നതിനു നിർബ്ബലനായി ഭവിച്ചു. പാത്താ പുത്രനെ എടുത്തു പള്ളിമെത്തയിൽ കിടത്തി ജോർജ്ജ് വേരുന്നതിനു വരുവു കാത്തിരുന്നു. നേരം ഒന്നു പത്തുമായി; കൊട്ടാരം മുഴുവൻ നിശ്ശബ്ദമായിരുന്നു. എന്താൽ പെട്ടെന്നു കാലടികളുടെ ശബ്ദം കേട്ടു പാത്താ ഓടുകയും അവൾ തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ ബാണജിർ അവിടെ നി

പൂണത്തു കണ്ടു. പാമ്പാ ഏഴേനാൾ അയക്കുക ഉപയോഗം ചെയ്തു.

ബോമ്പർ - 'മാജകമാരെ പത്തു ചെമ്പൂണി അൻ അട്ടമത്തിന്റെ പ്രദീപസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് ഉൽകണ്ഠിതരായി അട്ടമത്തെ കാണാനാണ് വന്നത്.'

ആരാണ് മേത്തയിൽ കിടക്കുന്നതെന്നു നോക്കുന്നതായാ ആ ബാമ്പന്റെ ധാരാളം ഒരു മൂപ്പുയുള്ള കാരാകത്തിൽനിന്നും, മാജകമാരെ ഒരു നിലവിളി മാത്രമേ നിശ്ശബ്ദതയിൽ മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടു കൊട്ടാൻ മുഴുവൻ അതിന്റെ പ്രതിധ്വനി ആവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു. ബോമ്പർ വേഗം പുറകോട്ടുപോയി. ആ ചാതുരകൃത്യത്തിൽ കൈമാണിത്തന്ന കൈകളോടു കൂടി പിടിക്കുന്നതിന് ഇടയാകരുതെന്നു കരുതി സ്വന്തം മുറിയിലേക്ക് ഓടിപ്പോയി.

നാലുവശത്തുനിന്നു മാജകമാരെ മുറിയിലേക്ക് ആളുകൾ ഓടിക്കൂടിവന്നു; പാമ്പാ കോരംലാശ്യപ്പെട്ട ബോധമില്ലാത്തതും മാജകമാരെ കൈത്തിൽ കിടന്നു പിടിക്കുന്നതും കണ്ടു. കൊട്ടാൻ മുഴുവൻ ഉച്ചത്തിൽ വിളാവങ്ങൾ തുടങ്ങി. പട്ടണമെട്ടുക്കു വലിയ വൃശ്ചന്തത്തിലായി. പാമ്പയ്ക്കു ബോധം വന്നപ്പോൾ മാജകമാരെ കൊന്നൊടുക്കുന്ന പരവാൻ ആളുകൾ അവരെ നിശ്ചയിച്ചുതുടങ്ങി. സത്യത്തെ മറയ്ക്കുന്നതാണ് നല്ലതെന്നു നിശ്ചയിച്ച് അധർമ്മത്തിനെ വരഞ്ഞു.

പാമ്പാ - 'ഒരു കറുത്ത മനുഷ്യൻ സ്ഥിതിയായി വന്നു കയറി മാജകമാരെ കൊന്നു.' ഉദ്യോഗസ്ഥമാണ് മരിച്ചു മവനതന്നെ എല്ലാവരും തീർച്ചപ്പെടുത്തി. പാമ്പാ ജാലിയിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു മാജകമാരെ ശുദ്ധമായി സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന സ്ഥലത്തു പോയി താമസിച്ചു മാജകമാരെ 'അക്കൂ' എന്നു പേരുായ ഒരു ഒഴുക്കുവൃദ്ധന്റെ വീ

കീഴ് തരസിപ്പിക്കുകയും യോഗ്യരാകുന്നതുകൊണ്ടുവിടെ
തന്നെ ഗുരുഭാതി വളർത്തുകയും ചെയ്തു.

ഉദയസിംഹൻ രാജകുമാരനായി അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട
എന്നും ബാണവർ ശിഷ്യമരണം ചെയ്യപ്പെട്ട എന്നും സംഗാ
രമസിംഹന്റെ പുത്രനും അവകാശിയായ കരോൻ സിം
ഹാദപദാഭിഷേകം ചെയ്തു എന്നും പ്രത്യേകം പറഞ്ഞിട്ടാ
വശ്യമില്ലല്ലോ. ഹൈന്ദവ ആരാധനാ രീതികൾ രാജാ
വു സ്നേഹിക്കുകയും നൽകാനിടയുണ്ടാകുകയും ചെയ്തു.

൭ ഗാന്ധാരിയുടെ ഭാജനം.

ഗാന്ധാർ ചൈത്ര ഇന്ത്യയിൽ ഒരു ചെറിയ ഹിന്ദുരാ
ജ്യമായിരുന്നു. ഹിന്ദുരാജ്യങ്ങൾ കോരാനായി, ചന്ദ്രോദയ
ത്തിൽ അണ്ണിതരംഗങ്ങൾപോലെ; കേരീക്കരി വരുന്ന മ
ഹമ്മദീയപ്രതാപത്തിന്റെ അലംബനിയമായ ആക്രമണ
ത്തിന് അധീനപ്പെട്ട നാടാവശേഷമായിത്തീർന്നുകൊണ്ട്
ഈ ചെറുരാജ്യമായ ഗാന്ധാർ മാത്രം നിലയുറ്റം പോരാടി
സംരത്നരൂപത്തെ നിലനിർത്തിപ്പോന്നു. കാലക്രമത്താൽ പരാ
ണികൾ ഡൽഹിയിൽനിന്നു ബഹിഷ്കൃതന്മാരായി കൂടുകൂ
ട്ടുകൊണ്ട് ഇന്ത്യയെ ആക്രമിച്ച അംഗീകൃതന്മാരായ പരാണി
കൾ നാനാ ദിക്കുകളിലേക്കു ഭ്രമിക്കപ്പെട്ടു. അവരുടെ രാജ്യ
ങ്ങൾ ഭേദതരംഗം കയറിയായി. പരാജിതന്മാരായി എങ്കിലും
ധീരന്മാരും ബലവന്മാരായ പരാണികളുടെയും ഒരു
സ്മരധിവന്മാരും ഡൽഹിയിൽ നിന്നും പലായനം ചെയ്ത
തരുന്നമാളു, ജടക മരകവൽപ്പെട്ടതുമ്പാൻ തുടങ്ങുകയും ഹി
ന്ദുരാജാക്കന്മാരെ അവരുടെ സമുദായംകൂടാ ചെല്ലുപോയിത്തീ
ന്നു ഭ്രമിക്കുവാൻ സന്നദ്ധരായും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ പാ
പ്പെട്ട പരാണികളിൽ ഒരു നൂറുക്കൊട്ടായിരം നായകന്മാരും

അം ചെയ്തു വാണികൾ കോട്ടക്കുളകളെ ചേർപ്പും കയറിക്കടന്നും കോട്ടക്കുളത്തു ചാടിയില്ല. ഈ സ്ഥിതിയിൽ, ചീഴക്കുളകൾക്കു നിയന്ത്രിതമല്ലെന്നു കണ്ടു. മരണി, താൻ കീഴടങ്ങുവാൻ കരുതാതിരിക്കുന്നതിനാൽ സൈന്യവധം നിവർത്തിക്കുന്നു. ജന്തോടിലെ മരണിക്കുളം ഒരു ഉത്തമ നിയന്ത്രികളായി.

മുതിർന്ന വയസ്സുള്ളവർക്കു മരണിക്കുളം വാണി നായകൻ വളരെ സഹായകമായിരുന്നു. ഉത്തമ സഞ്ചാരികൾക്കും സഹായികൾക്കും ചെയ്തു. മാതൃഭാഷയിൽ തോന്നും കഴിഞ്ഞാൽ വാണിക്കർക്കും മരണിക്കുളം ആഗ്രഹം വേണ്ടിയുടെ വാണിനാലായിരുന്നു. ആ വീരവാനിയുടെ സൈന്യവിശേഷത്താൽ ആ നിയമൻ അവളെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. അതിനാൽ അവൾ ഒരു ഉത്തമനായി ഇല്ലാതെ വാണിയായി. 'എങ്ങോ വീര! താൻ ചെയ്ത മരണിയോട്' അവളുടെ മെയ്യും കണ്ടു താൻ വളരെ സഹായകമായിരുന്നു. അതും, അവർ, മരണിയായിരിക്കുവാൻ എല്ലാവരും ആഗ്രഹിച്ചതാണെന്നും, മുന്തിയതോളം താൻ മരിച്ചിരിക്കുന്ന കലാത്തോളം അവർ മരണിയായിരിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണെന്നും, താൻ അവളുടെ മരിക്കും അവളായിരിക്കുവാൻ സഹായകമായ മരണിക്കുളം വാണിക്കർക്കും മരണിക്കുളം എങ്ങനെയും അവർ ഒരു വലിയ ഭരിക്കുന്നതിൽ എനിക്ക് പൂർണ്ണസമ്മതമാണെന്നും, താൻ എന്തും ചാടിക്കയറ്റാമെന്നും അവരെ അവസരിച്ചു തന്നെന്നും അറിയിക്കുക. വാണിക്കർക്കും മരിക്കുന്ന അവർ സഹായകമായിരിക്കുന്നതും പ്രയോജനമില്ലെന്നും, വിശപ്പും പാഞ്ഞാൽ നിർമ്മയം നിശ്ചയമാണെന്നും കയ്യർ വരിയായ നമ്മുടെ നാടികൾക്കു മരിക്കുന്നതിനാൽ അവർ സഹായകമായിരിക്കുവാൻ മറുവകിയോടുകൂടി ഉത്തമനായിരുന്നു അവർ.

“അങ്ങനെയൊരു കാര്യവുമില്ലെന്നും സ്ഥിരനിശ്ചയവും കണ്ടു ഞാനു ഏറ്റവും സന്തോഷിക്കുന്നു എങ്ങനെയെന്നു യജ്ഞ സ്മിതർ സർവ്വഭാഗ്യമതത്തെയും സാമന്ത്യത്തെയും അറിഞ്ഞിരിക്കണമെന്നാണ്. എന്റെ ഭക്താചാര്യന്മാർ അങ്ങനെയൊക്കെ തന്നെയാണെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ അങ്ങനെയൊരു കാര്യവുമില്ലെന്നു സ്ഥിരനിശ്ചയവും അതു എന്നിങ്ങനെയല്ലെന്നു മറ്റൊരു സാമന്ത്യവുമുണ്ട്. എന്നാൽ നേർ അങ്ങനെയല്ലെന്നു. എന്റെ കർമ്മസമ്പ്രദായം അനുസരിച്ചു നമ്മുടെ വിവാഹകാര്യങ്ങൾ ഈ രാജ്യത്തിന്റെ ചന്ദ്രമണ്ഡലത്തിൽ വെച്ചുകൊണ്ടു നടത്തണം. അങ്ങനെയും എന്റെയും അവസ്ഥയ്ക്കു നരവർമ്മയെ വന്നു നോക്കുകയും ചെയ്യാൻ വിവാഹത്തിനു തയ്യാറായി വരുവാൻ എനിക്ക് മുന്നിട്ടു സമയം തന്നെ”.

ഈ കാര്യം കേൾക്കുന്നവർ സകല അഭിപ്രായവും വാഗ്ദാനവും സന്തോഷവും സമ്മതിച്ചുവെന്നു വാഗ്ദാനത്തില്ലല്ലോ. ആ ദൈവമനുജനിലധികം സന്തോഷം ഇനി വരുവാനില്ല. വിവാഹസമയം ധരിക്കുന്നതിനായി മനോഹരമായ ഒരു കണ്ണികയും വിലയേറിയതും മനോഹരമായ ഒരു ധാരയും അയാൾക്കു സമ്മാനമായി കൊണ്ടുവന്നു വരുത്തിയ കിട്ടിയപ്പോൾ അയാളുടെ പുരോഹിതൻ എന്തും കവിതകൾ കിട്ടി. യുദ്ധസംബന്ധമായ കേൾക്കുമ്പോൾ നിലവിളികളും വിവാഹപൂർവ്വകരമായ സംഗീതം കേൾക്കുമ്പോൾ സന്തോഷം കീഴടക്കിക്കഴിഞ്ഞു. സന്തോഷകാര്യങ്ങൾ മാത്രമേ ഏകദേശം കേൾക്കുവാൻ ഉള്ളൂ. വാഗ്ദാനം എത്രയും ഉപയോഗിച്ചു നോക്കുന്നതും മനോഹരമായ കല്പനയും സമ്പന്നവും ഉദ്ദേശിച്ചു സമാധാനം ചെയ്തതായി. തന്നാൽ കാലികമെന്ന പ്രകാരമായ സമ്പന്നത്തിന്റെ സൗന്ദര്യവിലാസം ഇക്കാര്യം ചെയ്യുന്നതിനു അക്കമറ്റായിട്ടു വാഗ്ദാനം കൊണ്ടുവന്നു.

[illegible]

താൻ കല്യാണവസ്ത്രങ്ങളെ കീറി എറിയുവാൻ തുടങ്ങി. ഈ അവസരത്തിൽ രാജ്ഞി ഏഴുനീറ്റുന്നിന്ന് അതോളോടിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: — “ഏടോ! ദുഷ്ട! തന്റെ അവസാനം അടുത്തു എന്നരിക. താൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്ന വസ്ത്രങ്ങൾ വിഷയങ്ങളാണ്. തന്നെ കൊട്ടു അതുലമാകാതെ കഴിക്കുവാൻ എനിക്കു ഗത്യന്തരമുണ്ടായിരുന്നില്ല”. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ വാണിന്റെ അമ്പലത്താൽ, തയത്താൽ ഇടിവെട്ടുകൊണ്ടുവരാപ്പോലെ സ്തംഭിച്ചു നിന്നുപോയി. അപ്പർ ഷണും ഗുഹാരായ ആ മോഹാലസ്യത്തിൽ നിന്ന ഉണർന്നുവന്നു. മുഖത്ത് വീരപത്നിയും പതിവുതാഴിയാകുന്നിരുന്ന രാജ്ഞി ചന്ദ്രാകണത്തിൽനിന്ന്, അഗ്രധാരായ നാർത്തകിയിൽ കൂടുതൽ ചാടി വീഴുവാനും പ്രാപിച്ചു, അങ്ങിനെ അന്ത്യമേൽ.

ദുരന്തചിന്തയായ പാശ്ചാത്യ ചൈതന്യ സ്രീകളോടടുത്തു. അവരായെ യാത്ര കൂടാതെ അപ്പർ ഇന്ത്യയിൽ ആസനങ്ങളിൽ കയ്യിരുത്തുന്ന പാശ്ചാത്യർ തീർക്കുകയായി. ആ ആസനങ്ങൾ വെടിമരുന്നു നിറച്ചിട്ടുള്ള പാശ്ചാത്യർക്കായിരുന്നു. ഉടനെ ഭൂമിയെയും ആകാശത്തെയും നാരായണവാരാഭെ ഇളക്കി വലിക്കുന്നതായ ഒരു അതി ഭയാനകവും വെറുപ്പും ഉണ്ടായി. കോട്ട അസ്ഥിരോത്തോടുകൂടി ഇളകുകയും ഭയാനകമായ ഒരു ധൂമ്രസംഭവം ആകാശത്തോളത്തോളം ഉയരുകയും ചെയ്തു. ധൂമ്രാലയത്തിൽനിന്നു ദീപകളും പരിവർത്തിതമായിപ്പോയി. ഗാന്ധിജിയുടെ അന്ത്യമേൽ ചന്ദ്രാകണത്തിൽ പിന്നാലായിരുന്ന ചില ശവശരീരങ്ങളും അതിൽ അടങ്ങിയിരുന്നു. കാരണമന്തരമായിരുന്നു.

വാണിന്റെ അന്ത്യമേൽ ഭാരം കയ്യിട്ടു. അതിനെ പാശ്ചാത്യർ ചോറ്റാൽ രാജ്യത്തേക്കു പോകുന്ന വഴിയിലിരിക്കൽ കഴിയിട്ടു. ഇപ്പോഴത്തെ ചോറ്റാൽനവാബ് യാശ്വിന്റെ സ്ഥാപകൻ മേൽ വിവരിച്ച വിധം അകാലമു

തിന്റെ പ്രാപിച്ചു മാറാണു്. അതാളുടെ ശവകുടീരത്തെ മരിക്കാൻ ആ ദിക്കിൽ നടപ്പുള്ള ഒരു കരാരിലി മറ്റൊരാൾക്കു് വെച്ചു. ഏതാലിന്നും ഒരു സിദ്ധശാസ്ത്രമെന്നു പ്രസിദ്ധമായിപ്പോന്നു. ഇതുകൊണ്ടാണു് തന്റെ

൮. നായകന്റെ ചതി.

ബങ്കാലാദേശ്യം ഭരിച്ചിരുന്ന പാർണിരാജാക്കന്മാരിൽ ഒട്ടവിലുണ്ടെ ആളായിരുന്നു സുലിക്കൻ. അദ്ദേഹർ ഡൽഹിയിൽ സിംഹാസനമേറുന്ന ചെറുപ്പാൾ ഉത്തമനായിൽ ബങ്കാലാദേശികയുള്ള സകല രാജ്യങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭരണത്തിന്നുടീനമായി ഭവിച്ചു. പാർണിരാജാവിനെ വഴിപ്പെടുത്തി ബങ്കാലാദേശികരാജാക്കന്മാരിന് അദ്ദേഹർ ഡൽഹിയിൽ നിന്നു മുനിംപരനെ ഒരു വലിയ സൈന്യത്തോടുകൂടി അയച്ചു. സുലിക്കൻ കൊല്ലപ്പെടുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻകൊമ്പെന്റെ മരീച്ഛയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ മുഹമ്മദാർ സമീപത്തേക്കു വരുന്നതന്നു കേട്ടപ്പോൾ സുലിക്കൻ തന്റെ സ്വന്തം മുഴുവൻ ബങ്കാലാദേശിന്റെ തൊഴുതോളത്തുള്ള ജന്മം എന്ന നഗരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവെച്ചു. ഈ സ്ഥലം, ഒരു ബങ്കാലിയും തന്നാൽ 'രാജാവിന്റെ' എന്ന സ്ഥാനം നൽകപ്പെട്ടവനും ആയതന്റെ ഭർത്താവായൊരു പാർണാ കന്ത്രിയുടെ അധിവാസസ്ഥലമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സുലിക്കന് ഏതൊരു വിശ്വസ്യമുള്ള സേവകന്മാരിൽ ഒരാളായിത്തന്നെ പുറമെ സമുദായത്തോടു അടുക്കിക്കൂടെന്ന ഭാവിണബങ്കാലാദേശ്യൻ ഭരിച്ചിരുന്നതിന് അദ്ദേഹമാണെന്നു പറയാം.

അക്കാലത്തു ബഹുജനങ്ങളെ രാജ്യഭരണസമ്പ്രദായം
 മെലക പ്രദേശത്തു രാജ്യഭരണത്തോടു കൂട്ടുകാണെന്നും
 ശ്രീമധികാരികൾ അവരവരുടെ അധികാരമനുഷ്ഠിക്കുകയു
 ഖണ്ണസമാനരൂപത്തോടു കൂടിയവരായിരുന്നു. രാജകീയരായ
 സകല ജനങ്ങൾക്കും പ്രത്യേകാധികാരങ്ങളും അവർ അ
 നുഭവിച്ചിരുന്നു. നവാബിനു കപ്പം കൊടുത്തു വാങ്ങുകാല
 ത്തോളം അവരെ സ്വേച്ഛാധിപത്യം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനു
 വരാണിമാർക്കുവേണ്ടി അനുവദിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ പല
 പ്ലാഴം അവർ മത്സരിക്കുകയും കപ്പം അടയ്ക്കുന്നതിൽ ഉടവ
 ള്ക കാണിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. പലപ്പോഴും അവർ ത
 ള്യിൽ തമ്മിൽ കലഹിക്കുകയും നവാബിന്റെ അധികാര
 മെല വിസൃതപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. നവാബിന്റെ സൈന്യ
 ത്തിന്റെ മുഖ്യവല കലഹജനകന്മാരായ ഈ അധികാരി
 കളെക്കൊണ്ടു കൂലിപ്രകാരം കപ്പം അടപ്പിക്കുകയും അവർ
 അന്യന്മാരും കലശ്ശെട്ടത്തുവാൻ ഇടകൊടുക്കുന്നതെ നോക്കുക
 യും ആയിരുന്നു.

സുലിമൻ ധനനാശകയും മരിച്ചവന്റെ കൊടിയുദ്ധകയും ചെയ്തപ്പോൾ ബങ്കാർ ജിതനായില്ല. അധികാരികൾ കല്ലു ഞടക്കാനായി. പക്ഷെ മുകിൾ സേനാധിപതിക്കു അതിലേക്കു ഭയപ്പെട്ടപ്പോൾ അവസരമുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കൊടിയുദ്ധ നവരജിനെ പിന്തുടർന്നു. അയാളെ പിടിക്കുവാൻ ഒരു രാജാക്കന്മാർക്കിന്നാണ് അദ്ദേഹം അപ്പോൾ നന്നു മുഴുവൻ വെച്ചിരുന്നത്. ഒരു കൊല്ലം സൈന്യത്തിന്റെ ശക്തി മരിച്ചവന്റെ കൊന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ സൈന്യത്തെ മറിഞ്ഞിരുന്നു. നവരജിന്റെ സേനാധിപതിയായ കല്ലുവന്റെ ചെറുവെട്ടിനായി സമാധാനമാവുകയും ഒരിസ്സലിൽ വാണകൊൾവാൻ അനുവദിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

പ്രധാനപ്പെട്ട ക്ഷിപ്രഗവസ്തുവായ ഒരു ഭൗമകർമ്മം

ദൃഷ്ടി പ്രധാനികളുടെ ചേരം വർത്തിക്കുമ്പോൾ അവർ എല്ലാവരും പ്രത്യേകമായി സംഭാവനകൾ ചെയ്തതായി കണതിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് മോശംഗിയർ കോട്ടയ്ക്കുള്ള ഒരു പ്രവിഷ്കാരി വന്നു. ഹിന്ദുക്കളും പരാണികളായ ബുദ്ധർ പ്രഭുക്കന്മാരെല്ലാവരും കോട്ടയ്ക്കു ചുറ്റും വളർന്നു. ഐക്യവും ഒന്നും കൊല്ലത്തോളം പുറത്തു പെരുകാൻ വിട്ടുപോയില്ലാതെ കോട്ടയ്ക്കുള്ള കിടപ്പടങ്ങി വന്നു. മറ്റവിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധമായ സന്ധികൾ സമമത്വത്താൽ ഹിന്ദുപ്രധാനികളെ സഹായിച്ചു. അവരുടെ സഹായത്താൽ പരാണികളെ നശിപ്പിച്ചു. പിന്നീട് കോട്ടയ്ക്കു ചുറ്റും വളർന്നു വീണ്ടും സമാധാനം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. ഹിന്ദുക്കളാകാൻ കൊല്ലത്തിന്റെ മേൽക്കരയായ സമതലങ്ങളും പരാണികളായിരുന്നു കോട്ടയ്ക്കു പരിസരത്തുപോലെ അദ്ദേഹത്തിന് കപ്പൽ കോട്ടയ്ക്കു നോക്കുന്നതിന്നു എല്ലായ്പ്പോഴും ചെയ്തു. മോശാവിക്രമാഭിക്രമം എന്ന പ്രഭുക്കന്മാരുടെ ദൃഷ്ടാന്തത്തെ അനുസരിച്ച് മകിൾക്കുവേണ്ടിയെ അടിച്ചെന്നതിനാൽ അധികാരസ്ഥരായവർ പോയി. കരം സംവത്സരത്തോളം അദ്ദേഹം തന്റെ രാജ്യത്തെ സമാധാനത്തോടെ ഭരിച്ചുകയും 'മോശാപ്രതാപാഭിക്രമം' എന്ന ഒരു പുത്രനെയും വിട്ട് ജന്മത്തിൽ വെച്ചു ചരമഗതിയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

പ്രതാപാഭിക്രമം വളരെ ശക്തിമാനായ ഒരു മോശാമായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് 'മോശാശാപതി' എന്ന പേരോടു കൂടിയ ഒരു ഭാര്യയുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ യഥാർത്ഥമായ പേർ എന്താണെന്നു അറിഞ്ഞുകൂട. 'മോശാശാപതി' എന്നുള്ള അർത്ഥത്തെ കർമ്മഭയത്തിന്റെ പേരാണ്. വരദസ്ഥാപകന്റെ മുമ്പാകെ ദേവി പ്രത്യക്ഷമായി കറുപ്പായതിൽ വന്നതും സൽഗുണവും ഉള്ള കുലത്തോളം അവിടം വിട്ടു പോകാതില്ലെന്നു അഭ്യർത്ഥിച്ചതായി പറയ

പ്പെടുന്നു. പ്രസ്ഥാനസൂചകമായി ഓജ്ജിനിത്തോടു തൊട്ടു കിടക്കുന്ന ദേവദായത്തിലെ വിഗ്രഹത്തിന്റെ മുമ്പം തിരിച്ചു വെക്കുന്നതാണെന്നു ദേവിവാശാനും ചെയ്തതും ഉണ്ടായത്രേ. ഓജ്ജിനിയിൽ ഇപ്പോൾ ഒരു അന്യമംഗലികളുണ്ട്. ഒരു ദേവിയും കേരള പ്രതാപാദിത്യന്റെ പണിയും. പക്ഷെ ഒരു സമേതനവും കേരള ശിലാനിക്ഷിതവും ആകുന്നു.

പ്രതാപാദിത്യൻ ക്രമേണ വളരെ വളരെ ശക്തിക്കും വളരെ ദുർവ്വരതയും ആയിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു വമ്പിച്ച സൈന്യത്തെ ശേഖരിക്കുകയും ഓജ്ജിനുള്ള കലഹകാരന്മാരായ സകലരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാഗത്തു ചേരുകയും ചെയ്തു. അന്നത്തെ നാടുകളും നഗരങ്ങളും കൊള്ളയിടവരും നശിപ്പിച്ചുവാനും കല്ലും തന്നെതിലേക്കു അയക്കുവാക്കുവാനും അനന്യമായി ശാസിപ്പാനും തുടങ്ങി. പാശ്ചാത്യസേനകൾ കടൽക്കരത്തുടലായും മറ്റും കൊള്ളകൾക്കും തന്റെ സൈന്യത്തോടു ഏകോപിപ്പിച്ചു. ഓജ്ജിനിന്റെ കേരള ഭൂമി അങ്ങ അററം വരെ നശിപ്പിച്ചുവാനായി അദ്ദേഹം പുറപ്പെട്ടു. മുകിൾ വൈശ്വര്യം അതിബലവാനായ അദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിക്കത്തക്ക ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. സ്വന്തനഗരത്തിൽ വെച്ചുതന്നെ അദ്ദേഹം വൈശ്വര്യം എഴുതിത്തു. ചക്രവർത്തിയായ തന്റെ രാജാവുമാണെന്നു സമ്മതിപ്പാക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്നു കല്ലും കൊടുപ്പാക്കുന്ന പ്രതാപാദിത്യൻ കൂട്ടാക്കിയില്ല.

എന്നാൽ അയൽരാജാക്കന്മാരിൽനിന്നു ധനം അപഹരിക്കുകയും അവരെ കലശപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടു മാത്രം അദ്ദേഹം തൃപ്തിപ്പെട്ടില്ല. സ്വന്തം രാജാക്കനായ വസന്തനായിയുടെ നേക്കുതന്നെ അയാൾ തിരിഞ്ഞു. വസന്തനായിയെപ്പോലെ മുന്നവനായിട്ടു അക്കലത്തു ആനക്കത്തു ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം സകല ഭനങ്ങളുടെയും

സ്നേഹമുള്ളതന്നെയും ഭരണമായ ഒരു വായാധികാരത്തിന്നു. തന്റെ ഭാഗീകതയുടെ നവോദയപുരം വസന്തമായി അശേഷം തൃപ്തിയുണ്ടായിരുന്നു. പ്രതാപാഭിപ്രായം ദുർമ്മതിയിൽനിന്നു തിരിച്ചു കൊണ്ടുവരുന്നതിന്നു കഴിയുന്നതും അദ്ദേഹം യാചിച്ചു. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിപൂർവ്വവും യുക്തിയുക്തങ്ങളും ആയ വാക്കുകൾ കേവലം അറണ്ണിന്റെ മുമ്പിൽ കലാശിച്ചതല്ല. തന്റെ പ്രഭുകൾ തന്നെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നില്ലെന്നു പ്രതാപാഭിപ്രായം അറിഞ്ഞു. തന്റെ ഭാര്യയുടെ അടുത്ത 'ഇടപാട്' എന്നും അദ്ദേഹം നേർത്തിലക്കി; ഒരു സമയം ജനങ്ങൾ തന്നോടു ഏകാന്ത വസന്തമായിരുന്ന സിംഹാസനാഭ്യർത്ഥനകളെങ്കിലും എന്നു യോഗ്യമായിരുന്നു. തന്റെ സ്ഥാനം ഉറപ്പിച്ചുനന്നായിത്തന്നെ ആ സമയത്തുതന്നെ കടുത്തതോടുകൂടി കലശപ്പെട്ടതുവാൻ തീർത്തുകൊണ്ട്. സാധാരണയായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്രി അങ്ങനെയെന്നു ഈ ക്രമംകൂടാതെ ലോകത്തിൽനിന്നു പിൻവലിച്ചിട്ടുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടു വിഫലമായെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ഈ നിയമത്തിൽ ചെറുതാൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു ഭവിയും ഇടകൊടുക്കുന്നതില്ലാത്തതും മാത്രമേ ആ സമയം കൈയ്യുണ്ടായിരുന്നു. അവലംബിക്കുവാൻ തീർത്തുകൊണ്ട്.

അക്കാലത്തു പ്രഭുക്കന്മാർ ആചരിച്ചും ബഹുമാനിച്ചും വന്നിരുന്നതും ഇപ്പോഴും ബഹുമാനിച്ചു നോക്കുന്നതും ആയ ഒരു പഴയ ആചാരമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു മന്ത്രിയെങ്കിൽ തന്റെ പക്ഷത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതിന്നു പരാക്രമശാലിയായ ഒരു യോദ്ധാവിനെ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ അവർ തന്റെ കക്ഷണത്തെ ഒരു പ്രസിദ്ധ ധീരപുരുഷന്റെ അടുക്കലേയ്ക്കും യോദ്ധാക്കന്മാരുടെ ഒരു സമുദായത്തോടും അയയ്ക്കും. ആ കക്ഷണം ആ സംഭവത്തിന്റെ ഭവ്യത്തിൽ വലിച്ചെറിയുവാൻ പറ്റാത്ത ഒരു രോഗിയെങ്കിൽ അയയ്ക്കും. അവിടെ ഹാജരായി ധീരപു

കഷ്ടമായി വെവ്വേറേതെത്തുന്ന ആവളുടെ ആവളത്തെ
അവ സിദ്ധിക്കാനും മറ്റൊരവളെ ആവളുടെ പക്കൽത്തന്നെ സ
ഹായിക്കുന്നതാണെന്നും പ്രതിജ്ഞചെയ്യുന്നു. ഒരു ദിവസം
പ്രതാപദാസി കൂടെ ചെന്നപ്പോൾ ഇരിക്കുന്നവരെ രാജാവിന്റേ
ടെ വാടി പരമികമാറിപ്പോയ പാർ ആ സമയത്ത് ചെന്ന എല്ലാ
വർഷം ആശ്വത്ഥമുണ്ടാക്കുന്നതാണെന്നും 'കകണ്ണ'ത്തെ ആ പൂ
മുളയത്തിന്റെ മേൽക്കൽ എറിഞ്ഞു. സഭസമുദായം എല്ലാവരും
അത് ആശ്വത്ഥമുണ്ടാക്കുന്നതിന് എല്ലാവരും രാജാവിന്റെ ചന്ദ്ര
നെ അതിരൽപ്പാട്ടുതോർത്തി നോക്കി. പക്ഷെ അദ്ദേഹം
അനന്തിയത്തെയല്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നൃത്തമായ മുഖത്ത്
ഒരു കറുപ്പുനിറം വ്യാപിച്ചു. ഒരു മോശാപു വളരെ ഏഴ്
നിറം. അദ്ദേഹം രാജാവിന്റെ പ്രധാനസേനാധിപനും രാ
ജാവിന്റെ സേനാനായകനും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹം പത്തു കൊ
ടുത്തുവെന്ന് 'കകണ്ണ' എടുത്തു രാജാവിനെ നോക്കി
ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: - 'ഈ കകണ്ണ രാജാവിന്റെ പക്കൽ
നിന്നു വരുന്നതാണ്. എന്തു കാര്യത്തിലാണ് അവരെ സ
ഹായിക്കേണ്ടതു എന്നു ചോദിക്കുന്നതുകൂടി. അവർ ഒരു 'നാ
യകണ്ണ' ആവശ്യപ്പെടുന്നു. രാജാവിന്റെ നിന്നു വരുന്നതാ
കകണ്ണാണ് അതു അവളുടെ അന്ധരും മൂർഖനും സഹാ
യിയും സഹായിയുമായ നമ്മുടെ ധീരനായ രാജാവിനെ തന്നെ
സഹായിക്കേണ്ടതാണ് വിചാരിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ അ
വിട്ടു അതു സഹായിപ്പാൻ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതെ അതു ഒരു
മറ്റൊരു ഇരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ സംഭവത്തിൽ ശ്രദ്ധയേറിയതാണ്
ആയിരിക്കുന്നുള്ള അവയെക്കുറിച്ച് ഇടയാക്കുകയും എന്ത
യെക്കൂടി അത് തന്നെ അതെത്തുന്ന മറ്റൊരവളെ ആവള
ടെ പക്കൽത്തന്നെ കൈമാറ്റംകൊള്ളാതെ സത്യത്തിന്റെ വാ
ഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു.'

രാജാവിനെക്കുറിച്ച്. പക്ഷെ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. രാ
ജാവിന്റെ മുമ്പാകെ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: - 'രാജാവിനെ സഹാ

രായിത്തെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കടംവരെയും രക്ഷിക്കണമെന്നാണ് രാജാവിന്റെ ആഗ്രഹവും ഈ കാരണം സ്വീകരിക്കുന്ന ധീരപുരുഷന്മാരുടെ ആലോചനയും. 'അങ്ങനെയൊരു അതു ചെയ്തുകൊള്ളാം' എന്നു പറഞ്ഞ് ആരെടുത്തുപുറത്തു സ്വസ്ഥരായിത്തീർന്നു.

രാജാവു വെട്ടുന്ന കൂടിക്കാഴ്ച അവസാനിപ്പിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അകത്തേക്കു പോയി. അദ്ദേഹത്തിന്റെയും ചേരകത്തിൽ ആരെടുക്കലും ചേരകത്തിൽ അതു അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യത്തെയാണ്. എല്ലാംകൊണ്ടും അവർ പ്രതിവാദിത്വം രാജ്യത്തിലിരിക്കാതെ ഒരു ശ്രമം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അവർ കൂടാനായ ഒരു സിംഹത്തെപ്പോലെ ചേരകത്തിൽ ഒരു പെൺസിംഹമാണ്. അദ്ദേഹം അവനെ അതിന്റെ വിളിച്ച് ആശ്വതിയും നല്ല വാക്കുകൾ പറഞ്ഞും ശാസിച്ചും പലവിധത്തിലും വസന്തരായിത്തന്നെ രക്ഷിക്കണമെന്നുള്ള അവരുടെ വിചാരത്തെ മാനുഷൻ നോക്കി. അദ്ദേഹത്തിനു അനുഭവിക്കുവാൻ വെച്ചിട്ടുള്ള ഇന്നതാണെന്നും തീർച്ചയായിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം മരിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ നമ്മൾ അവകടത്തിലാകും എന്നു രാജാവു പറഞ്ഞു. 'അവകടത്തിലായാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു കഠിന ക്രിമു ചെയ്യാൻ ഞാൻ മരിക്കും അതായത് അനുഭവിക്കുക' എന്നു രാജാവു മറുപടി പറഞ്ഞു.

സുഖനായ രാജാവനെ കൊല്ലുന്നതു അസംബ്ധമാണെന്നു കണ്ടപ്പോൾ പ്രഭാവൻ ചതിപ്രഭാവംഗത്തെ ആലോചിച്ചു. തന്റെ ദയ്യം ക്രിമുക്കളെ കുറിച്ച് അദ്ദേഹം പരോധരവം അറിവു. അമ്മാളന്റെ അരികെ പോയി കറുപ്പുതവിണ് അനേകം പ്രവൃത്തികളാലായാലും ചെയ്തു. രാജാവനു നരായി ഇന്ത്യയിൽ നിന്നു കര അകലെയുള്ള ഒരു കോട്ടയിലാണ് പാർത്തിയത്. പ്രഭാവന്റെ കൈമാറ്റത്തിലേക്കു ചെയ്യുന്നതിനു അദ്ദേഹം സ്നേഹപൂർവ്വം അണിയിച്ചെടുത്തു കണ്ടും സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ എത്രതന്നെ പശ്ചാത്താപം ഭാവിച്ചെങ്കിലും രണ്ടാളുകൾക്കും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്ദേശത്തോടൊപ്പം വളരെ സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. വസന്തരാതിയുടെ പുതുക്കുന്നതിന്റെ ഐക്യരൂപം നാഷണലിന്റെ ശ്രദ്ധേയമായ റാണി അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടിരുന്നതിനും അർത്ഥവിനയവാരം കൊടുത്തു. സ്വന്തമായ വസന്തരാതി ജന്മദിവസം പുറപ്പെട്ടെന്നതിനും മുമ്പ് ഒരു കലാപത്തെ കയ്യിലെടുത്തു. 'ഇതുകലാപം തിരികെ നിന്റെ അടുത്തുവരും ചത്താളുകൾക്ക് അത് മരിച്ചു എന്നോ ബന്ധനത്തിലാണെന്നോ തീർച്ചയാക്കിക്കൊള്ളൂ' എന്നു അദ്ദേഹം അയച്ചുയോട്ട വാങ്ങി.

വസന്തരാതി ആദ്യം ചില അകമ്പടിക്കാരോടൊപ്പം പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ കൂടാതെ പ്രതാപവരനാൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട പാതകന്മാർ വഴിയിൽവെച്ച് അദ്ദേഹത്തെ തടയ്ക്കുകയുണ്ടായി. പ്രാവു തക്കവണ്ണം കോട്ടയിൽ എത്തി. വൃദ്ധരാജാവിന്റെ അയ്യപ്പം കടംബവും ഇനിയും തന്നെയും വല്ല ഉപദ്രവം നേരിട്ടെങ്കിലും എന്നു തോന്നിപ്പോയി. അയ്യപ്പത്തിൽ മുങ്ങിമരിച്ചു. വസന്തരാതിയുടെ പുത്രൻ റാണിയുടെ അധീനത്തിൽ ആയിരുന്നതിനാൽ കൈപ്പെട്ടു.

ഇതിനെത്തുടർന്ന് രാജാക്കന്മാർക്കും സൈന്യത്തിനും അയ്യപ്പം ചെറുതാൽ സംഭവിക്കുന്നതല്ല. യുദ്ധനായ ഈ രാജാവിനെ ശിക്ഷിക്കുന്നതിനും മുകിറ ചക്രവർത്തിയുടെ സേനാധിപന്മാരിൽവെച്ച് ഏതൊരു യോഗ്യനായ രാജാക്കന്മാർക്ക് ഒരു വലിയ സൈന്യസമേതം അയയ്ക്കപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഗംഗാനദിയിൽത്തന്നെ ചെന്നു പ്രളയത്തോടെ സംശയമായും സമ്പാദിച്ച് ജന്മദിവസം നേരെ പുറപ്പെട്ടു. നഗരത്തിന്റെ സമീപം പാതയ്ക്ക് അടുത്ത് രാജാവിന്റെ അടുത്തുവരും ഒരു 'പ്രാണ'വും അയച്ചുയോട്ടിക്കൊണ്ടു ഒരു തൂക്കത്തോടും വാളും കൊടുത്ത് ഒരു ഉത്തരവ് അയച്ചു. പ്രതാപൻ ആ പ്ര

കുറഞ്ഞതായാ തുടർച്ചയായി കീറി വലിയാ തുടങ്ങിയതായാ
 കണ്ടാൽ തുടർച്ചയായാ ഉണ്ടായാ തിരികെ പൂർണ്ണമായി
 വാൻ വാങ്ങാൻ. 'ഇതു സ്വന്തം അമ്മയുടെ കഴുത്തിരി
 വാൻ നിന്റെ ദയനാപതിയായാ വാൻ' എന്നു പറഞ്ഞു.

[illegible]

അസംസ്കാരികഗവതി തന്റെ പ്രസ്ഥാനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുകയും അവളുടെ പ്രയാണത്തോടു കൂടി ജന്മമലയിൽനിന്നു അസ്തമിക്കുകയും ഉള്ളതു സകലാർദ്ധം വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു ഐതിഹ്യമാണെന്നും മുമ്പു പറഞ്ഞുവെല്ലാം. ദേവി ഭവംതിരിച്ചു, എന്നുവെച്ചാൽ അവൾ ദേവം

തി എന്ന ഒരു ശ്രുതി പട്ടാളികളുടെ ഇടയിൽ കൗട്ടൻ വോളെ പണം, അവരുടെ ബുദ്ധി ക്ഷയിച്ചു. ജനിക്കാമെന്നുള്ള മോഹമെല്ലാം തൃപ്തിച്ച് നല്ലവരുത്തേക്കും മേടി. 'എത്രയും ചെയ്യുമുള്ള മാനുഷനും ഈ ആവർത്തനമേ വിശ്വാസത്തെ തൃപ്തിപ്പാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.' ഈ വർത്തമാനം കേട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം മോഹാലസ്യപ്പെട്ടു. ശത്രുവർക്കുമാർ ഈ അവസരത്തെ വേദത്തെ വിളിച്ചു. മേൽക്കൂടം കതിരപ്പട്ടാളം ചെല്ലന്നു അദ്ദേഹത്തിനെ ചെന്നു പിടിക്കുകയും അല്പനികഷത്തിനകം അദ്ദേഹം ശത്രുക്കളാൽ ബലനാശകരമായി.

മാതൃകയുടെ സത്യത്തിന്റെയും പൂർണ്ണമായി. മോഹം കാൻസിസ് നഗരത്തിനടുത്തു ചെന്നു. എന്നാൽ ആ നല്ലവണ്ണം മെക്കിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതായി കണ്ടതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. അന്വേഷിച്ചതിൽ ധീരനായ രാജാ സൈന്യാധിപനും വരിച്ചതായും സാക്ഷാത്കൃതിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം കണ്ടു. കൊട്ട വിട്ടതായാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു കാൻസിസ് മെല്ലെ നഗരം അയച്ചു. 'ഇല്ല, കൊട്ട വിട്ടതാണെന്നെങ്കിൽ ചില നിശ്ചയങ്ങൾ അനുസരിക്കണം. ചക്രവർത്തിയുടെ സൈന്യത്തോട് ഏതിനുള്ള നിന്ന ഈ കൊട്ടത്തെ മെക്കിക്കു എന്നുള്ളതു അന്വേഷണമായി അനവധി ആളുകളുടെ ജീവനാശം വരുത്തുകയാണെന്നു ഏകീകരിച്ചു. ഏതന്റെ നഗരം കൊള്ളിച്ചുകയറ്റിയെന്നും ഏതൊരു പ്രജകളിൽ യാതൊരുവനും യാതൊരുവിധം ഉപദ്രവവും ചെയ്തയില്ലെന്നും മറ്റൊരു കാൻസിസ് മെല്ലെ നഗരം വരുന്ന വരകയാണെന്നിൽ ഞാൻ യാതൊരു തടസ്സവും കൂടാതെ കൊട്ട വിട്ടുകൊടുക്കാം. വേറെ ഒരു നിശ്ചയം കൂടിയുണ്ട്. ഏതന്റെ തോൽവ് മീമ്പിച്ചിരിക്കുന്നെങ്കിൽ ആ തോൽവിനെ അനുഗമിപ്പാൻ അദ്ദേഹം മെല്ലെപ്പിടിക്കാൻ നിലയിൽ ഒരു മിത്തുപണിയാതെ ഏതെ അനുവദിക്കും.

കണം. ഇതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തോടു പറയു. അദ്ദേഹം സമ്മതിക്കുമ്പോൾ ആകട്ടെ സമ്മിക്കുന്നതിന്നു ഒരു ഖിഖിപ്പോലും ഇവിടെ കേന്ദ്രിക്കാത്തതല്ലവരെന്നുള്ളതു യുദ്ധം ചെയ്താൽ എന്നു മേലർ പറഞ്ഞു.

രാജാ മാൻസിൽ ജീവനരുടെ അപേക്ഷകളെയെല്ലാം കേൾക്കുന്നു. അവർ അതാവുന്നിപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധനാവസ്ഥയിൽ പങ്കെക്കുന്നു. ഡൽഹിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ചെറിയ ഇരിപ്പുകുട്ടി ലാക്കി സൂക്ഷിച്ചിരുന്നതിനാൽ കാശിക്കു സമീപം വഴിയിൽ ചെല്ലുന്നതന്നെ അദ്ദേഹം മരിച്ചുപോകയും, രാജാവിന്റെ അടുത്തുവന്ന അംഗീകരണത്തിൽ തന്നെ ചാടി ജീവശ്വാസം ചെയ്തുകൊണ്ടു.

ൻ ജോഡ്‌പൂരിലെ രാണി.

ശാജിഹാന്റെ വാഴ്ചക്കാലത്തു ഡൽഹിരാജാവു നിതിചെയ്തതും പ്രവാചനയെ പ്രകൃതസ്വഭാവത്തിൽ സിംഹാസനം പിടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും ബന്ധനത്തിലാക്കുവാനായിക്കൊണ്ടു ഡൽഹിയിൽ എത്തിപ്പോൻ അങ്ങനെയായി വന്നതും നിരോധിക്കുന്നതിന്നു ഭഗവദ്‌സിംഹൻ എന്താലും മാർദ്ദവ്യത്തോടുകൂടി പുറപ്പെട്ടു. നമ്മുക്കിടയിൽ സമീപത്തുവെച്ചു ഒരു യുദ്ധം ഉണ്ടായി. ഇങ്ങനാൽ സൂര്യോദയത്തോടുകൂടി അവിടെ പതിനായിരംപേർ ഒന്നാകുന്നതിൽ ഉത്തരായനത്തിനാൽ ഭഗവദ്‌സിംഹൻ സ്വപ്നാഭ്യുത്ഥനം ഉണ്ടാക്കിയെന്നു. പത്താംകൊല്ലം വൃശ്ചനകാവുമാത്രം ഈ പരാജയം തന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു കലശലായ വൃശ്ചനത്തെയും കേൾവത്തെയും ഉണ്ടാക്കുന്നതും

നിശ്ചയമുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ കലാസ്ഥാനത്തു 55 ശതമാനം മുൻ ഓർത്തുകൊണ്ടിരുന്ന കലാസ്ഥാനം വർദ്ധിച്ചുവന്നു.

ജന്മരവ്യ സമീപത്തെത്തിയ വിവരം മറന്നി കേട്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർഭാഗ്യത്തിൽ തന്നിക്കുള്ള സമരപത്തെ അറിയിക്കുന്നതിനായി ആളെ പറഞ്ഞുനടക്കുന്നതിനു ചകരം ആ മധ്യസ്ഥ രാജിവി കോട്ടപാതിലുകളെ അടയ്ക്കുന്നതിനും അവരാനിക്കുറപ്പു് ആ പുത്തനെ അകത്തു പ്രവേശിപ്പിക്കാതിരിക്കുന്നതിനും ആജ്ഞാപിക്കുന്നുണ് ഉത്തരവ്.

‘ആനന്ദം എങ്കൽ ജന്മവല്ല. ജ്ഞാപ്തിയിലെ രാമരൂപം ധീരനായ ജീവൻ രാജയുടെ ഭാരമേറ്റവുമായ രാമൻ ഇത്ര നികുത്തുന്നതില്ലാൻ പാടില്ല’ എന്നാണ് രാജാജി പറഞ്ഞത്. പക്ഷെ ഈ കഥയുടെ മനസ്സമാധി ‘എങ്കൽ ജന്മവല്ല കമിച്ച്രിക്കണം. പാരമിതനും നിന്ദിതനും രാജി അദ്ദേഹം കടക്കി പീടികയില്ല’ എന്നു പറഞ്ഞു. സ്വദേശസ്വാഗതം ചെയ്യുന്നതിന്നു തീർക്കണം കൂട്ടപാൻ മരണി ആനന്ദവില്ല.

[illegible]

തക്കം നോക്കി അവിടെ കയറു കൈയെടുത്തതിന്റെ നായകനായി ആ രാജാവിനെ വിധിയോഗിച്ചു. ലഹളകാരനും മുറുത്തുറപ്പായ പാറണികൾ പ്രയത്നമായ രാജാവിനേയും ദൈവതുശാലികളായ താഴെപുത്രന്മാരേയും കീഴടക്കി കൊല്ലമെന്ന ചക്രവർത്തിയെ പൂർണ്ണവീശ്വരസമുദയമായിരുന്നു.

ആ ഉദ്യോഗം ബഹുമാനത്തിലും അവകാശത്തിനും ഹേതുഭൂതമായിരുന്നതുകൊണ്ടു ജസദേശീസിനാൽ അതിനെ സ്വീകരിച്ചു. അതാവിനെ അനുഗമിച്ചു കയ്യുപ്പാടുകളെ ചകരകൊള്ളുന്നതിന്നായി ധീരനായ രാജനിയും കൈവെട്ടു. ജോഡ് പൂരിലെ രാജാവാം തങ്ങളുടെ പുത്രനായ പൃഥ്വിസിംഹനെ ഏല്പിച്ചു യുദ്ധവിശേഷങ്ങൾക്കായ കൈയെടുത്തുപോയ പാറണികളുടെ നേരെ യുദ്ധത്തിന്നായി പുറപ്പെട്ടു.

മെ സാധാരണസ്ത്രീയുടേയും രാണിയുടേയും നിലയിൽ തന്നെ ആരോടൊന്നുതന്നെ ആ രാജാവിനെ അനുഗമിച്ചില്ല. ആ ദൈവതുശാലിനി മെ യോദ്ധാവിനെപ്പോലെ തന്റെ അർത്ഥം വഹിച്ചു സഖാരിയെക്കൂടും യുദ്ധതന്ത്രയുടെ ബുദ്ധിമുട്ടുകളെല്ലാം അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ ഇങ്ങിനെ കനം താഴ്ന്നവരും ഹിമസംഹതികളും കടന്നു വളരെ നാൾ കയ്യുപ്പാടുകൾ സഹിച്ചു കരണ്ടിൽ എത്തുകയും തദ്രാജ്യവാസിതകളെല്ലാം രാജാദ്രോഹികളായി കാണപ്പെടുകയും ചെയ്തു. അവർ വിശ്രമം ഉണ്ടായാറെ ഏതും സംശയമാണ്. അനുഗമിക്കില്ലാത്തവരുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ അവരിൽ ചികാലാലവസ്ഥകൊണ്ടും അതി കഠിനമായ രണ്ടുതരം ആവർ നന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടി. തന്റെ അതാവിനെ നേരിട്ട സകല ആവത്തുകളിലും രാജാവിനെ സമവകാശിയായിരുന്നു. ആ രാജാവിനെ അടുത്തുവെച്ചു (അടുത്തുവെച്ചുവെച്ചു) അനുഗമിച്ചു ശത്രുക്കളോടു പോരാടി. രാജാവിന്റെ ദൈവതുശാലി സഹനശക്തി നിശ്ചയമായതുകൊണ്ടു ഗുണങ്ങൾ ധീ

മനോരം ച. വാ. രാജാജായ രാജപുത്രവിരന്മാരിൽ അത്തരം ഒന്നിപ്പിച്ചു.

ഏകിലും നിർദ്ദാശ്യവശാൽ ഭസുപന്ത്സിംഹൻ ഭീഷ്മ കുലം ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ ഇടയായില്ല. അതിനുള്ള കാരണം അദ്ദേഹം ആരോടൊന്നിലും അന്യായകർമ്മത്തിനായിനന്നായതായിരിക്കണം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനായ പൃഥ്വിസിംഹൻ, ചക്രവർത്തിയാൽ വൽക്കരിച്ചിലെക്കു ക്ഷണിക്കപ്പെടുകയും ബഹുമാനപൂർവ്വം ഏതിരപ്പുകുറ്റകളും ചെയ്തവെന്നു വരികിലും ആ രാജകുടുംബത്തെ തൽക്കണം വിഷം കൊടുത്തു കൊന്നു. ഭസുപന്ത്സിംഹൻ കരച്ചിൽനിന്നു തിരിച്ചൊഴുകുകയില്ലെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രന്മാർ തന്നിൽ കനസ്സുമാധനം ഇല്ലാതാക്കുന്നതിന്നു ജീവിച്ചിരിക്കയില്ലെന്നും അംശസിങ്ങ് ശവധം ചെയ്തതായി പറയപ്പെടുന്നു.

മർത്ത്യനായതായി അഹ്മഗനിസ്തറിൽ കൊടകാടുകൂടെ ക്ഷത്രികിടയായ രാണിയുടെ സ്ഥിതിയും വളരെ കഷ്ടമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. പ്രണേപ്രണയിനി എന്ന നിലയിൽ തന്നെ ഭർത്താവോടു കൂടി ചിതാപ്രവേശം ചെയ്തതായിരുന്നു. രാജാവിന്റെ ഗർഭിണിയായിത്തീർന്നാൽ അതിന്നു വധിക്കപ്പെട്ടില്ല. അതിനാൽ അവകൾ കൂടാതെ അവർ ഇന്ത്യയിലെ ഇന്ത്യക്കാളെക്കുറിച്ചും വിശ്വസ്തരായതായ നേതൃത്വം വരിച്ചു.

അധികനാൾ കഴിഞ്ഞതിന്നു മുമ്പു കറുപ്പുനഗരത്തിൽ വെച്ചു രാജാവിനെ ഒരു ബാലൻ സഞ്ചാതനാകയും പ്രസവമെടുത്തതെല്ലാം തീർന്ന ശരീരവുമായ ചെറുപ്പത്തോടു സിദ്ധിച്ചവെന്നു കണ്ടപ്പോൾ സമരധീരന്മാരായ ഭസുപന്ത്സിംഹൻ ഇന്ത്യയിലേക്കു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. രാജാവർദ്ധനായ അവർ യുദ്ധം ചെയ്തുകൊണ്ടുതന്നെ വേദാഭിഷിക്തരായിരുന്നു. വിദഗ്ദ്ധരായതായ തങ്ങളുടെ രാജാവിനെ യാതൊരാളും

ഇതും കൂടാതെ ഏഴതിരോളം നാട്ടിലുള്ള കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുവാൻ പുറപ്പെട്ടിരുന്ന രാജപുത്രന്മാർ ഇവിടെ ചെച്ച് അവരോട് ചേർന്നു.

പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഏഴതിരോളം നാട്ടിലുള്ള കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു; ഏകിലും യുദ്ധംകൂടാതെ അത്ര സ്വാധീനമില്ലെന്ന് അവർ കണ്ടു. രാജകുടുംബത്തെ അറുപതു വർഷം ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കണമെന്ന് അറുപതിന്റെ രാജാവിനെ നിർബന്ധിച്ചു; ഏതാൽ അയാളുടെ ആജ്ഞയെ രാജാവിന് തീർക്കു നിർബന്ധം അനുവദിക്കരുത്. രാജകുടുംബത്തെയും രാജാവിനെയും രക്ഷിക്കണമെന്നു തക്കതായ പീഠാനുഷ്ഠാനവും തുണികരിച്ചു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ രാജപുത്രന്മാർ തീർച്ചയാക്കി.

രാജകുടുംബത്തെ ഒരു പലതരം കോട്ടയിൽ വെച്ചു വിശ്വസ്തനായ ഒരു മഹാജനിയെ ഏല്പിക്കുകയും, അവർ പരസ്പരം സ്ഥലത്ത് എത്തുന്നതുവരെ ആ ബാലനെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളാമെന്ന് അവർ വാക്കുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

അവൻ രാജകുടുംബത്തെയുംകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ട ഉടനെ അവർ പാർത്തിയെ കൊട്ടാരത്തിൽനിന്ന് ആയുധധാരണികളായി നിൽക്കി. ധീരനായ രാജാവിനും അവരുടെ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ മഹതി ധരിച്ചിരുന്ന മേൽപ്പാദം, അവരിൽ ചിലരുടെ കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന ദീപപാലങ്ങൾ തൊൽ മിന്നൽപോലെ പ്രകാശിച്ചിരുന്നു. പെട്ടെന്നു ചതുരപ്പാലത്തിൽ സൈന്യങ്ങൾ രാജധാനിയെ വളയക്കുകയും ആ സൈന്യങ്ങൾക്കു നയിക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ അവർ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തു. രണ്ടാളാൽക്കൂടി ധൈര്യത്തോടുകൂടി പോരാടി വീഴുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ യുദ്ധവർത്തനം പണിയിക്കുന്നതിന്നു ദർപ്പണം ചിലർ ശേഖരിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നു. വളരെ ചെറിയതായ രാജപുത്രനെ സന്തോഷത്തോടെ അറുപതു വർഷം

പൽക്കിവിമിക്തികളിൽവെച്ചു നടത്തപ്പെട്ട യുദ്ധം ഏതാനും പ്രശംസാർഹമായ കൃത്യങ്ങളിൽ ഒന്നായിട്ടാണു ചരിത്രം നമർ ഇന്നും ഓർമ്മിച്ചുവരുന്നത്....

എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ -

“എങ്കോശേശസഹസ്രാണി യോധായശ്ചസ്ത്രധാരിനാം ശസ്ത്രശാസ്ത്രപ്രവീണശ്ച കേശമ ഇതി സ്മൃതഃ”

എന്ന പ്രമാണപ്രകാരം ചക്രവർത്തിയുടെ സൈന്യത്തിലെ ആയിരം പടയാളികൾക്കു എതിരായി കശാശ്മനായ ഒരു രാജപുത്രൻ വീതമാണ് യുദ്ധം ചെയ്തത്. ധീരോത്തമനായ സേനകളുടെ ഈ പ്രയുക്തി തങ്ങളുടെ രാജ്യത്തെയും രാണിയെയും ബാലനായ രാജകുമാരനെയും രക്ഷിച്ചുവാനായിത്തന്നെവെന്നു വിശിഷ്ട പ്രസ്താവിക്കേണമെന്നില്ലല്ലോ.

രാജകുമാരനെ കൊണ്ടുവന്നു സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി ചട്ടംകെട്ടിയിരുന്ന സ്വപത്തു ശേഖിച്ചു പടയാളികളോടുകൂടി മുറിയേററു കൈം പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രാജാവിന്നു എതിരായിപ്പോൾ അതികോലമാകാനായിരിക്കുന്ന രാജകുമാരൻ സുഖമായിരിക്കുന്നതിനെ അവർ കണ്ടു. പുത്രാവലോകനത്താൽ ആനന്ദനിമഗ്നനായ രാജാവിന്നു പുത്രനെ എടുത്തു വരുത്തപ്പെട്ട നടക്കുകയും മിഥർമാരുമായ സഹോദരന്റെ അടുക്കലുള്ളതുകയും ചെയ്തു.

രാജാവിന്നു മുമ്പിലേക്കു മടങ്ങിയപ്പോൾ ചക്രവർത്തിയെ എതിർത്തു പരാജയപ്പെടുത്താനുള്ള ഉദ്ദേശത്തെ കരുതി കൊണ്ടു ആ വംശശത്രുക്കളോടു പോരാട്ടുവാൻ തക്ക പ്രായം തന്റെ തനയനു തികയുന്നതുവരെ ആ രാജകുമാരൻ അവികാശശാല കൂട്ടു രക്ഷിച്ചുപോന്നു. ചക്രവർത്തിയുടെ മിത്രതാസ്യധകമായ പ്രയുക്തി രാജപുത്രന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ എതിർക്കുവാൻ കാരണമാക്കിയിട്ടു. നിസ്സഹായനായ ഒരു വിധവയായും തൽപുത്രനായും എതിർക്കുന്നതി

തും ഹിന്ദുക്കളോടുകൂടിയായ ആയോജനം കഴിഞ്ഞു പ്രതി
 ക്തിയ ചെമ്പുണ്ടതിന്നു രാജപുത്രവീരന്മാരെല്ലാം ഏകോപി
 ത്വമെന്നു പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞുവല്ലോ. ഡൽഹിസമുദ്രാജ്യ
 ത്തിലെ ജനങ്ങളിടത്തു മാത്രമല്ല, അതിന്റെ അധീശത
 ന്നേതയും കൂടി കാണത്തീന്നു വിധവയായ രാജ്ഞിക്കു സം
 ഗതിയായി. വിശ്വതയും ഭൂതയുടേതായ രാജ്ഞി വീഴ്ചസ്വർഗ്ഗം
 പ്രാപിച്ചു തന്റെ പ്രിയതമനെ സന്ദർശിക്കുവാനോ എന്നു
 തോന്നുമ്പോൾ, വല്ലഭാകം പ്രാപിച്ചു.

൧൦ ചോനിരാണി.

ബാഹുള്യം മഹത്തീതമോ ആധിപത്യത്തിൻകീ
 ഴിലായിരുന്ന കാലത്തും ആ രാജ്യത്തിലെ ആഭ്യന്തരകാര്യ
 അല്ലെല്ലാം നടത്തിവന്നിരുന്നതിന്നിടത്തോളം അർത്ഥത്തെ
 അറിഞ്ഞു, ഹിന്ദുരാജാക്കന്മാർ വളരെ പ്രബലന്മാരും ആ
 കാലത്തെ ബാഹുള്യത്തെ സ്വന്തമായിരുന്ന മൂപ്പിരാജാക്കന്മാർ
 വാണിരുന്ന നവരജിന്നു അധികം സംഖ്യ കല്പിക്കാതെ
 ഞ്ഞുകൂടാതെ കഴിച്ചു ശേഷം എല്ലാ അവസ്ഥകൾ
 കൊണ്ടും സ്വതന്ത്രന്മാരും ആയിരുന്നു. വല്ലഭ അവസര
 മിലും ഇവരിൽ രാജാക്കന്മാർ കല്പം കൊടുപ്പാൻ കൂട്ടം
 കാതിരിക്കുകയും അല്ലെല്ലാം ഇവരെ കീഴടക്കുവേ
 ഞ്ചി നവരജിന്നു സൈന്യത്തെക്കൂടി അയക്കുകയും വേണ്ടിവ
 ന്തിരുന്നു.

ക്രിസ്തുമ്മും പതിനെട്ടാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാന
 തോട്ടുകൂടി മഹത്തീതമോ പ്രതാപം കൈവന്നിട്ടായി.
 ഡൽഹി ചക്രവർത്തിയെ ചക്രവർത്തി എന്ന നാമം മാത്രമേ
 ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആക്രീതന്മാരും കീഴ്
 ദ്രോഹസ്ഥന്മാരും സ്വതന്ത്രന്മാരും പ്രാപിച്ചു. ചക്രവർത്തി

എന്നൊരൊരും ഉണ്ടെന്നുള്ള ഭാവനകൂടി അവർക്കുണ്ടായിരുന്നു. കൽക്കട്ടയെന്ന ഇവരുടെ ശക്തിയെ പ്രകാശത്തിനും ധർമ്മത്തിനും ഉപകരിച്ചു. ഇവരുടെ കീഴിലായിരുന്ന രാജാക്കന്മാരും ഇവർക്കു കീഴടങ്ങാതെ എതിരായി പ്രവർത്തിച്ചവരും സ്വാതന്ത്ര്യം നേടിപ്പോന്നു തുടങ്ങി.

ബങ്കാളത്തിലെ പ്രബലന്മാരായ മഹമ്മദീയരാജാക്കന്മാരിൽ ഒടുവിലത്തെ ആൾ ആലിഖട്ടി എന്നവനായിരുന്നു. അയാളുടെ പിന്തുടർച്ചാ കാര്യം സാക്ഷാത്കൃതം ആകുന്നതായ ചെറുപ്പക്കാരൻ ആയിരുന്നു. ആലിഖട്ടി തന്റെ അസാധാരണ സാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടും നയോപായംകൊണ്ടും നന്നെ പണിപ്പെട്ട് ബങ്കാളരാജാക്കന്മാരെക്കൊണ്ടു തന്റെ ആധിപത്യത്തെ സമ്മതിപ്പിച്ചിരുന്നു, ഏകിലും സൂക്ഷ്മത്തിൽ നവോദ്യമെന്ന നിലയിലുള്ള ഇവരുടെ വേദാന്തം പോലെ ആയിരുന്നു. ബങ്കാളരാജാക്കന്മാരിൽവെച്ചു ഏറ്റവും പ്രബലന്മാർ കണ്ണടാശാജാവാൽ കണ്ണടാശാജാ, ഡക്കാലിലെ രാജാവായ രാജവല്ലഭൻ, പാട്നാലിലെ രാജാവായ ഹിമദർപ്പൻ, നാട്ടുലിലെ രാണിയെപ്പറ്റി ഏതാനും വർഷം ആയിരുന്നു. ഇവരെപ്പോലെത്തന്നെ പ്രബലന്മാരായി വേറെ രണ്ടുപേർകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ മൂന്നു പേർ എന്ന ഉണ്ടികൾക്കുവേണ്ടുന്നതും, സേനാനായകനായ മിർജാഹ്ം ആയിരുന്നു. ബങ്കാളരാജാക്കന്മാർക്കു തോൽവി നൽകി നിശ്ചയം ഈ ആറു പേരുടെയും അധീനത്തിലായിരുന്നു. അവർ അത് ഇംഗ്ലീഷുകൾക്ക് കൈമാറുകയും ചെയ്തു.

മഹാനിരോധി മരിച്ചിരുന്ന നാട്ടുരാജ്യം സ്കോട്ട് ലണ്ടിനോടും വലിപ്പമുള്ളതായിരുന്നു. ക്രിസ്തുമതത്തിലെ നവോദ്യം ഈ രാജ്യത്തിൽനിന്ന് അമ്പത്തിയെട്ടുലക്ഷം രൂപയിൽ കച്ചം കിട്ടിയിരുന്നു. അമ്പതിനായിരത്തോളം കരിമ്പുതൂണുകളും കല്ലാൽപ്പടയംകൂടിയുള്ള മഹാസേനയിൽനിന്ന്

വിവര്യകഴിച്ച് ഈ രാജ്യത്തിലേക്കു നേരെക്കുടി ഉറപ്പി-
ക ഭതലേട്ടപ്പുറമായിത്തന്നു. ചെറുനീനാണിയുടെ ഭർത്താവായ
രാമകാന്തൻ നന്നെ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ രാജാവായിത്തന്നു.
ഈ കാതിരി സ്വർഗ്ഗത്തിൽ സാധാരണ സംഭവിക്കുന്നതു-
പോലെ യുദ്ധായുധ രാമകാന്തനും വിജയസുഖത്തിലും സ്ത്രീ-
സ്വേദത്തിലും ഏറ്റവും ആസ്വദിക്കുന്നതിന്നിന്നു. അയാളുടെ
അർപ്പണം ഭിക്ഷനായിത്തന്നു ഭയക്കുന്നു അയാളുടെ ദുഷ്ട-
പ്പകളിൽനിന്നു രാമകാന്തനെ വിവര്യവരൻ കഴിഞ്ഞല്ല.
അയാളുടെ കർമ്മം താഴെപ്പറയുന്നതായ ചെറുനി കണ്ണി-
രോടുകൂടി അറയെത്തിച്ചിട്ടും ആവലാതി പറഞ്ഞിട്ടുംകൂടി അ-
യാൾ തന്റെ വിടവുതരികളിൽനിന്നു വിരമിച്ചില്ല. അ-
യാൾ ഭയക്കുന്ന പണിയിൽനിന്നു പിരിച്ചു. പണം പ-
ല്ലപോലെ ധനംസമ്പന്നനായു. അയാൾ രാജ്യകർമ്മങ്ങളിൽ
ലേഗം ശ്രദ്ധവെച്ചില്ല. പത്തൊളികൾക്കുള്ള ശമ്പളം അ-
കിലെച്ചു. നവാബിന്നു കൈപ്പടക്കുന്നതായ കപ്പം ഭതലായ
തു കൊടുക്കുകയായി. അതിനാൽ നവാബ് നാട്ടിലേക്കു
തന്റെ കൈവന്നതെല്ലെ അയച്ചു രാമകാന്തനെ രാജ്യകർമ്മ
കളി വേറെ കൈവന്ന രാജാവായിക്കൊണ്ടിട്ടു. രാമകാന്തൻ നാ-
ട്ടുപോലുംവിട്ടു ഭൂമിഭാഗങ്ങളിൽ താഴെപ്പറയുന്നതായ ജഗൽസ-
മ്നൻറെ വീട്ടിൽപോയി ശരണം പ്രാപിച്ചു.

വിജയത്തിൽ മുതിരിയുന്ന രാമകാന്തൻ നേരിന്നു
കൊള്ളുകതെത്തവന്നായിത്തന്നു. അയാൾ കച്ചപ്പാടിപ്പു-
വൃസനത്തിലും കൈക്കൊള്ള. നിത്യസ്മരണകൂടി നന്നെ ക-
ഴക്കത്തിലായപ്പോൾ ചുമ്പിശരിനിന്നും പതിവുതയ്ക്കായ
തന്റെ രാജ്യം കീഴടക്കി ആ സാധുവി പറഞ്ഞതുപോലെ
കേട്ടുനടന്നു. അയാൾ അന്നുതന്നെ കൈവന്ന പൂർണ്ണപ്രായ-
നായിത്തന്നു. അയാളുടെ കർമ്മമെല്ലാം നടത്തിവന്നതു
ചെറുനിയായിത്തന്നു. നാണി ഭയക്കുന്ന വിജയം വിളിച്ചുവരു-
ത്തി, തന്റെ പണക്കേറ്റലും വിരമ നവാബിന്റെ ഉ-

കിടക്കയിൽ നിന്നിറങ്ങുക. അവർക്ക് രാജ്യകുടുംബം നോക്കുന്ന
 തുടങ്ങിയതിനാലേയും അന്നത്തെ നവോത്ഥാനം ആ കൃഷ്ണ
 മിഷൻ നിന്നു തന്റെ രാജ്യത്തെ രക്ഷിച്ചാൽ മേ പ്രബലമാ
 യ സൈന്യം ഉയർന്നു വന്നുവന്നുവന്നു ആ മിഷൻ അ
 ത്തി. ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ നവോത്ഥാനം ആദ്യത്തെ നവോത്ഥാനം
 ഉണ്ടായതിന്റെ കാര്യം അറിയാൻ എന്നു ധാരാളം അറി
 വാൻ ഇടയുണ്ടാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് സമാധാനപരമായ പ
 ണം ഏതൊരു ആവശ്യമാണെന്നു. പുതിയതൊരു സമാധാന
 മൂലമുണ്ടായ പണമെല്ലാം അതൊരു പദ്ധതിയനുസരിച്ചു. ത
 ന്റെ രാജ്യത്തിലെ മതമതങ്ങളെക്കൊണ്ടു അതുകൊണ്ട് ചിലവു
 കൾക്കു മതിയായില്ല. പണത്തിനനുസരിച്ചു എന്തും ചെയ്
 വാൻ അതൊരു സമാധാനമാണെന്നു. നീതിയുടേതും എന്നൊ
 രെന്നു അതൊരു അറിവില്ലാത്തതും. അതാവശ്യമായ പ
 ണം അതൊരു അതുകൊണ്ട് നിത്യജീവിതത്തിലായി
 തന്നു. തന്റെ സൈന്യങ്ങളോടു എതിർത്തുനിൽക്കാൻ വളര
 തെ നാട്ടുമാറ്റംകൊണ്ടുവന്നു സർവ്വസംസ്കാരം അപമാനിച്ചു അ
 തൊരു അവസ്ഥ കലശമായിട്ടു. എന്നാൽ ഈ കൃഷ്ണ
 മിഷൻ നടത്തിയിരുന്നതു മുഴുവനും അതുകൊണ്ട് അറിയാമെന്നു
 കി അതിനെപ്പറ്റി ഇവിടെ പറയാൻനിൽക്കുന്നു. ഈ കൃഷ്ണ
 മിഷൻ നടത്തിയിരുന്നത് അതുകൊണ്ട് ചുറ്റും കൂടി
 യിരുന്ന എന്തും ചെയ്യാൻ കഴിയില്ലാത്ത ചില ദുരന്തങ്ങൾ
 ആയിരുന്നു. അതൊരു നന്നെ ചെയ്യാമായിരുന്നു.

ചരകഭാര്യയ്ക്കിടെ സ്ഥിതി ഇന്നവിധം പശുപതം
നില്ക്കുന്നു മുൻകൂട്ടി കാണാനുള്ള ബുദ്ധി ചോരനിഷേധത്തി-
ന്നു. ഏകദേശമായിത്തന്നെ രാജ്യത്തിൽ ഒരു പരിവർത്ത-
നഭവാനുമെന്നു ആ സ്ത്രീയും മുൻകൂട്ടി കണ്ടു. മഹമ്മദി-
യുടെ ആധിപത്യം അസ്തമിച്ചപ്പോഴത്തെപ്പോലെ ചോരനി-
ഷേധമായിട്ടു. ഹിന്ദുക്കൾക്കു പ്രായപൂർവ്വം കുടുംബം ഇ-
ന്നപ്രകാരം അവസരമായിരുന്നു. ഹിന്ദുക്കൾക്കു തന്നെ തന്നി-

പുണ്യ ഭൂമി സൗന്ദര്യമുള്ള ഉപജാത അന്ധനായവർക്കും ബാലകളായും വിശുദ്ധമായ അധീനതയിലായവരാണ്. അവരാണ് രാജാക്കന്മാരും ലോകം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ബാലകളായും തനിക്കു കിട്ടുന്നതൊന്നും ആ രാജാവിന്നു കാരണമായില്ല. എന്നാൽ ആ രാജാവിന്നുവേണ്ടി ഒരു വലിയ യുദ്ധം ഉണ്ടാവുമെന്നു അവർക്കു മുൻകൂട്ടി കണ്ടു. ആ യുദ്ധത്തിന്നു തയ്യാറെടുപ്പിച്ചപ്പോൾ നവോത്ഥാനം ആരംഭിച്ചു. തടസ്സം നശിപ്പിച്ചു മാർഗ്ഗം തെളിയിക്കുകയും സൈന്യത്തിൽ പല പരിഷ്കാരങ്ങളും വരുത്തി അതിനെ നല്ല സ്ഥിതിയിലാക്കുകയും പരിശുദ്ധിച്ചു. അപ്പോൾ അതിന്നുള്ളിൽ ആ രാജാവും ബാലകൾക്കും സൈന്യത്തിന്റെ ഇടയിൽ വെച്ചു വന്നു കിടന്നു. ആ രാജാവിന്റെയും യോഗ്യത പരിഷ്കരിച്ചപ്പോൾ ഉടനെ ഒരു യുദ്ധം വന്നു.

കേവലവും പ്രാവിച്ചിതന്ന, വേണിയുടെ കേൾ അ
 ന്ന കലത്തുണ്ടായിരുന്ന സ്രീകളിൽകെച്ച ഏറ്റവും സ
 ന്നായിരുന്നു. നാരാജിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന ചില
 ദർശനികൾ അദ്ദേഹത്തെ വലുതായൊരു പണ്ഡിതന്റെ
 കൂടെ വളരെ പ്രശംസിച്ചു പറഞ്ഞു. വേണിയെപ്പോലെ
 പാൽക്കാരം ചെയ്തും ആ യുവതിയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരവു
 നായി നവരത്നം അവർ കല്പനകൊടുത്തു. ഇവ ആൾക്കു
 തടെ മുഖ്യമന്ത്രിയും നാട്ടുർ രാജ്യത്തിലേക്കു പോയി രാണിയു
 ളെ ഭണ്ഡാരം കവർച്ചയെന്നുതന്നെയായിരുന്നു. നവരത്ന
 ന്റെ പേരും പറഞ്ഞു മറ്റൊരു കേന്ദ്രത്തിന്റെ സ
 ഹായത്തോടുകൂടി തന്നെയും ഉദ്യം നിറവേറ്റാൻ അവർ
 തീർത്തു.

തുടർച്ചയായ നവംബറിന്റെ തൊട്ടാഴ്ചയിൽ വെള്ളി ൧൦ കളെ അമ്പലമുക്ക് കടന്നു കയറിയപ്പോൾ ൨൩ ഭൂതൻ മുഖം നോക്കി നോക്കിയിട്ടു. 'ഭൂതൻ അമ്പലമുക്ക്' എന്നൊരു പേരിട്ടു വെള്ളി ൧൦ ഭൂതൻ കൊല്ലിയിട്ടു. ൧൦

കിഷം ആ കൂട്ടം ഒഴിച്ചു ശേഷം വേണ്ടതായതൊക്കെ മേലോ
പറ്റവം ചെയ്തു. 'തന്റെ അവയുടെ കല്പന കേട്ടു നടക്കുവാൻ
ഇരിക്കുന്നവളല്ല' എന്ന് അവരെപ്പോലെയുള്ളവർ പറയുന്നതി
ആ ദൂതനെ കടക്കി അയച്ചു. ഉടനെ തന്റെയ ബലാൽ
കാരണമായി പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതും വേറൊരു രാജ്യത്തു
യോക്കി ഭണ്ഡാരം മുഴുവനും കവച്ച് കയറ്റാനും വേണ്ടി അ
വർ ഒരു സൈന്യത്തെ അയച്ചു. എന്നാൽ സൈന്യത്തെ
അയയ്ക്കുന്നതിൽ ആദ്യമായെങ്കിലും ഇവയുടെ നേതൃത്വം കടക്കുന്ന
തിന്നു മുമ്പായിട്ടുതന്നെ അവർ മുൻകരുതലോടെ കൂടി അവ
രെ എതിർപ്പോടെ തയ്യാറായിരുന്നു. രാജാവിനെയും തന്റെ
സൈന്യത്തിന്റെ നേതാവായി നഗരത്തിന്റെ ബലികർമ്മ
മുതലായവന്നു ശത്രുക്കളോടു യുദ്ധംചെയ്തു. ഹോമ്മീയയുടെ
സൈന്യം തീരെ തോറ്റു പിന്തിരിഞ്ഞു ഓടിപ്പോയി. അവർ മൂ
യിലോടുകൂടിയെല്ലാം തിരിച്ചുപോവുവാൻ ശ്രമിച്ചു. തന്റെ രാ
ജ്യത്തിന്റെ അറ്റത്തിൽ കടക്കുന്നതുവരെ രാജാവിനെ ശത്രുക്കൾ
സൈന്യത്തെ പിന്തുടർന്നു. വാസ്യവത്തിൽ ആ കറുത്തു ബലം
മുറച്ചതിനാലായിരിക്കാം മുഴുവനും ഹോമ്മീയയുടെ വിമോചനം
യായിരുന്നു. ഹോമ്മീയയുടെ സൈന്യത്തിന്നു നാട്ടുകാരിൽനിന്നു
അടിക്കുകയും നേരിട്ടു. അവയുടെ സംഭരണങ്ങളെല്ലാം
നാട്ടുകാർ തട്ടിപ്പിടിച്ചു. കുന്നുകളിൽ വെച്ചു നാട്ടു
കാർ ഹോമ്മീയയെപ്പോലെയുള്ളവരെ വധംകൂടി.

സമാജകധർമ്മം അന്തർ രാജ്യത്തിൽ ഇരിക്കട്ടെപ്പോ
തിരിച്ചറിയപ്പെടുകയുള്ളൂ. നല്ല പുരുഷനെന്നും ശത്രുക്കൾ
അയാളെ അറിയുകയുള്ളൂ. ആയതിനെ നോക്കിയാണ് ആ
കൃഷിക്കാരന് ഏതും ആരോടാണ് എതിർത്തുനിൽക്കേണ്ടത്
എന്നും അയാൾക്ക് അറിയാമായിരുന്നു. ഹിന്ദുക്കൾ
കന്മാർ അയാളെ രാജ്യഭരണത്തിലേക്ക് വെക്കുന്നതിനും
അയാളുടെ വാഗ്ദാനം തീർത്തുകൊണ്ട്. കർമ്മപരമായ
പുര രാജ്യവ്യവസ്ഥയെപ്പറ്റി ചിലർക്കുണ്ടായ അറിവ്

വിട്ടിൽ തേറ്റിപ്പുട്ടി തങ്ങളുടെ മന്ത്രാലയം ചെന്നു ചവർനിറം
 നിയമം കണ്ടിട്ടു. മീർജാഹ്നീർ തങ്ങളുടെ ഉപദേശപ്ര
 കാരം നടന്നുകൊള്ളാമെന്നും ബഹുമാന്യരെ കഴിയുന്ന
 തോറും കാക്കിപ്പുത്തോട്ടുട്ടി വെച്ചുകൊള്ളാമെന്നും ഏ
 റിട്ടുണ്ടെന്നും അതുകൊണ്ടു അയാളെ രാജാവായി വാഴി
 കൊണ്ടുവരുന്നതും മുഗൽസേട്ട പ്രസ്താവിച്ചു. മീർജാഹ്നീർ
 നവംബറിന്റെ സേനാപതിയാണ്. മഹമ്മദിയർക്കു സേനാ
 മുഖനും അയാളുടെ കീഴിലാണ്. ആ സ്ഥിതിക്കു യുദ്ധ
 വും ആധിനയവും കൂടാതെ മീർജാഹ്നീർ രാജാവായി വാ
 ഴിക്കാൻ കഴിയുന്നതാണ്. 'മാന്യസ്ത്രേമിതാണ് മഹാരാജാ
 കന്മാരെ ബഹുമാന്യരായി സിംഹാസനത്തിൽ കെ
 റിത്തുരാജാവിനെ വാഴിപ്പാൻ നിങ്ങൾ വിചാരിച്ചാൽ ക
 ഴിയുന്നതല്ലേ? അതിന്നു തക്ക കാലവും അവസരവും ഇതാ
 നല്ലതല്ലേ? എന്നു ചവർനിറംണി പറഞ്ഞു.

"ഹേ രാണി! അതിന്നു ആഗ്രഹിക്കാത്തവർ ആരെണ
 ഇതി? ആയിരം കൊല്ലത്തിലധികം കാലം നാം അന്ത്യ
 രാജ്യക്കാൾ കീഴടങ്ങിയിരുന്നതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ ചിഹ്ന
 തിഷ്ഠിതമായ ഗൗരവം നീക്കം നശിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. വി
 ദേശീയരിൽനിന്നു നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ കക്കിക്കുവാൻ തക്ക
 ബലമുള്ള സൈന്യവും നമുക്കില്ല; അതിന്നുപുറമെ റിത്ത
 കൾ തമ്മിൽ ഒന്നു ചേർക്കുവാലും ഇല്ലെന്നു മാത്രമല്ല അ
 വർ തമ്മിൽ മത്സരം വേണ്ടതിലധികമുണ്ടെന്നും. കെ ഹി
 ന്നാവിനെ രാജാവായി വാഴിക്കാനു പ്രകൃതിക്കോടേതിന്നു
 കാരണമായിത്തീരുന്നതാണ്. എന്നു മാത്രമല്ല ഈ ലോക
 നോക്കി മഹാരാജാവിന്റെ ഭരണമയം ബഹുമാന്യരും നമ്മുടെ
 പക്കൽനിന്നു കൈവശപ്പെടുത്താനും എളുപ്പമുണ്ട്. അവ
 രല്ലാറ്റി നമുക്കു യാതൊരു അറിവും ഇല്ല. അവർ വളരെ
 ശ്രദ്ധയോടെയാണ്. മഹമ്മദിയർക്കായിട്ടു നാം വളരെക്കുറവു
 രായി എട്ടു പടകീട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു അവർ നമ്മെയും നമുക്ക്

അവരെയും പഠി നല്ലവണ്ണം അറിവുണ്ട്. ആതുരകാരു ക
മ്മമ്മളിയരിൽ ഒരുവനെ മറുവാക്കുന്നതാണ് അധികം ന
ല്ലത്" എന്നു കൃഷ്ണവന്ദൻ പറഞ്ഞു.

'അവിടുന്ന് ഇപ്പോൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതിന്റെ യ
ക്തിഗതമായതാണ് അത് സമ്മതിക്കുന്നു; എന്നാൽ രാജ്യം
കിട്ടിയതിന്റെ ശേഷം മിഷണറിയുടെ സാക്ഷ്യമായ
പ്രാബല്യത്തെ മുഴുനായിത്തീർന്നാൽ പിന്നെ നമുക്കുള്ള നി
ശ്ചിതം എന്തായിരിക്കും?' എന്നു രാണി ചോദിച്ചു.

'ആ സംഗതിയെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ ആലോചിക്കുന്നതിനേ
ന്നിട്ടില്ല. മിഷണറിയുടെ മർദ്ദത്തെ നമുക്കു പക്ഷം ഞങ്ങൾ
ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ സഹായം ആവശ്യപ്പെടാൻ തീർച്ചയാക്കിട്ടു
ണ്ട്. അവർ വളരെ പ്രയത്നമാണ്. അവർ കയറും കയ്യും
വടക്കാറാകുന്നു. രാജ്യം ലഭിക്കും അവരിൽ കാണപ്പെടുന്നില്ല.
കയ്യടത്തിന്നു വേണ്ട ചില തൊഴിലുകളും അധികാരമുള്ള
നാം അവർക്കു കൈമാറ്റം അവർ എപ്പോഴും നമ്മുടെ വശ
വെക്കുകയായിരിക്കുന്നതാണ്. അവരുടെ സഹായംകൊണ്ടു
മിഷണറിയുടെ നാം പറയുന്നതുപോലെ കേട്ടു നടത്തുന്നില്ലാൻ ന
മുക്കു കഴിയുന്നതാണ്' എന്നു രാജവല്ലഭൻ പറഞ്ഞു.

'അതിന്നും പുറമെ സാക്ഷ്യമായ അവരുടെ കയ്യടത്ത
യിലുള്ള കോട്ടയെ ഇങ്ങിനെയായി നശിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞിരിക്കു
ന്നു. അവർ അയാളോട് ഇതിന്നു പകരം ചോദിക്കാൻ തീ
ച്ചയായും ശ്രമിക്കും. പുതിയ നവോത്ഥാനം—ആരാധനയും വേ
ണ്ടില്ല—ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ സമ്പൂർണ്ണമായ പക്ഷം ത
ന്റെ ഭരണത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽത്തന്നെ അയാൾക്ക് അ
വരമാനി യുദ്ധം ചെയ്തെഴുതിവന്നു' എന്നു ഭഗത്സേട്ട പ
റഞ്ഞു.

'ദക്ഷിണ ഇന്ത്യയിലെ മുസ്ലീംമാർ നവോത്ഥാനത്തെ അ
വർ തോല്പിച്ചു എന്നു ഞാൻ കേൾക്കുന്നുണ്ടായി' എന്നു രാണി
ഉദ്ഭവൻ പറഞ്ഞു.

‘കൊരോജാക്കന്മാരേ! ഞാൻ കേവലം ഒരു സ്ത്രീയാണ്. ഗംഭീരമായ രാജ്യഭരണവിഷയങ്ങളിൽ നിങ്ങളെ ഉപദേശിപ്പാൻ ഞാൻ മറിച്ചിട്ടില്ല. എങ്കിലും ഇംഗ്ലീഷുകാരും മറ്റും രാജ്യത്തോടൊപ്പമല്ലെങ്കിൽ ആർക്കും ഉൽകണ്ഠകരമായ ആവശ്യവും, രാജ്യഭരണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിന്റെ ഭംഗം അവർ തങ്ങളുടെ വ്യക്തമായതല്ലാത്ത മറ്റേ രാജാക്കന്മാർക്കു തിരികെ കൊടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരും പിന്നെ നമുക്ക് എന്താണ് ന്യായമുള്ളത്? മഹാരാജാക്കന്മാരേ! ഇംഗ്ലീഷുകാർ നമുക്കു വിദേശികളല്ല! അവരെപ്പറ്റി നമുക്ക് ഒരു അറിവും ഇല്ലല്ലോ. ഞാൻ മിങ്ക്വാൾ തടയോ മഹാരാജാക്കന്മാരോടോ ഇംഗ്ലീഷുകാരുടേയോ പക്കലായിരിക്കുകയും നാം സുരാജപുരത്തുകൂടി കടംബത്തിലേക്കു വല വിധത്തിലും കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവരാണ്. ഭവനമേകിൽ സുരാജപുരത്തുകൂടി രാജ്യഭരണത്തിലേക്കായിട്ട്, എന്നാൽ ആവശ്യത്തിൽ മറിച്ചു കൈവന്നതായൊരു രാജാക്കന്മാർ വാഴിക്കേണ്ടതാണ്’ എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു.

ഇതിനെ വളരെ നേരം വാദം നടന്നതിന്റെ ശേഷം ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ മന്ത്രിമാരുടേയ്ക്കു മിങ്ക്വാൾ നവോത്ഥാനം വാഴിക്കേണ്ടതിന്നു അവർ ഒരു വിധം മറുപടിയിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു സമ്മതിച്ചു. മറുപടിക്ക് ഈ എപ്പോഴിന്നു ലേക്കും കനസ്സുണ്ടായിരുന്നില്ല. മറ്റും മനസ്സാക്കി കനസ്സാക്കി സമ്മതിച്ച രാജാക്കന്മാർ ഇതിനെ പറഞ്ഞു. ‘കൊരോജാക്കന്മാരേ! നിങ്ങളുടെ തീർപ്പ് എന്തിന്നു ബാധകമായിട്ടുള്ളതാണ്’ എങ്കിലും ഈ പരിവർത്തനം നമ്മുടെ രാജ്യത്തോടു ഇന്നുകൊണ്ടിട്ടുള്ളതല്ലെന്ന് എന്റെ മനസ്സിൽ തോന്നുന്നു. കലാശത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാർ പ്രബലന്മാരായി വരും. നാം തമ്മിൽ യോദ്ധിച്ച നമ്മളിൽ ആരെങ്കിലും രാജാവായതും മഹാരാജാക്കന്മാർ വിശ്വസ്ഥരും നമുക്കു തെളിയാത്ത സ്ഥിതിക്ക് ഉപരിപ്പാത്ത ഒരു മഹത്തമമായൊരു രാജാവായി വരും.

ശിരണത്തിനേക്കാൾ നല്ലത് ഈ രാജ്യത്തെ ഇംഗ്ലീഷുകാരെ
എല്ലിച്ചു കൊടുക്കത്താണ്. അവർ നല്ലവരായിരിക്കും.
നമ്മുടെ രാജ്യം പരിക്കിച്ചു നോക്കുക.'

'നമുക്കു മീഴ്വാഫ്'മെ പരിക്കിച്ചു നോക്കും. അതാൻ
മോശക്കാരനായി വന്നാൽ പിന്നെ നമുക്ക് ഇംഗ്ലീഷുകാരെ
എല്ലിക്കും' എന്നു കൃഷ്ണചന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു.

കാട്ടുമെല്ലാം കേൾ വിവരിച്ചപ്പോൾ തീർച്ചയാക്കി. ഇ
ന്ത്യാചരിത്രം വായിച്ചിട്ടുള്ളവരെല്ലാം പ്ലാസ്സി യുദ്ധവർത്തമാ
നം അറിയുന്നതാണല്ലോ. സമാജം ധൂളി യുദ്ധത്തിൽ തോ
രാ' ഭാദി; മീഴ്വാഫ്'മെ ഇംഗ്ലീഷുകാരനായി യോദ്ധിച്ചു. മ
'വാനിദാസനി കരം ദൂരത്തുനിന്നു യുദ്ധം നോക്കിക്കൊണ്ടു നി
ൽത്തിന്റെ ശേഷം തന്റെ സൈന്യത്തോടു കൂടി നല്ല വിജ
യം പോയി. ക്രൈസ്റ്റ് മൂപ്പിദാസനിയിൽ ചെന്നു നവോത്ഥാ
ന്റെ മണ്ഡലം കൈക്കലാക്കി. അതാൻ മീഴ്വാഫ്'മെ വി
ധിപ്പാട്ടും രണ്ടാവശി വാഴിച്ച് ഇംഗ്ലീഷുകാർ ചെന്നതെക്ക
അധികാരങ്ങളെല്ലാം നവോത്ഥാനോടു വാങ്ങി കയ്യടക്കിയിര
ക്കു പോവുകയും ചെയ്തു.

കരം കാലത്തിനുള്ളിൽ ബകാളത്തിൽ വലുതായ ഒരു
പരിവർത്തനം ഉണ്ടായി. ഇംഗ്ലീഷുകാർ ബകാള സിംഹാസ
നത്തെ പല പ്രാവശ്യം ലേലം വിളിച്ച് അധികവിവരം വി
ളിച്ചുവന്നു വിറു. മീഴ്വാഫ്'മെ ഭൂമിനാക്കി അവർ മീർകാ
സും എന്നൊരു രാജാവായി വാഴിച്ചു. മലബാറിലുള്ള
ഇതിൽത്തന്നെ അവർ മീർകാ സിംഹാസനം ഭാരിച്ചു മീഴ്വാഫ്'മെ
വിജയം നവോത്ഥാക്കി. ഇതിനെ പലവിധ മാറ്റങ്ങളും അട
ക്കി ഉണ്ടായി. എന്നാൽ ഇതെല്ലാം മൂപ്പിദാസനിച്ചു ഇ
രണ്ടുനാളുകൾ അതിമിന്നകത്തു മാത്രമാണ് ഉണ്ടായത്. ന
വോത്ഥാനം ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കു രാജ്യത്തിലെ ആദ്യത്തെ കാ
ളത്തിൽ എഴുപ്പുനുള്ള സമയമാ ആവശ്യമാകാ നോക്കാ
ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ ബകാളരാജ്യത്തു സമാധാന

യും ജനങ്ങൾക്കു സംതൃപ്തിയും ഉണ്ടാക്കിരുന്നു. പ്രസ്തുതവകുലത്തു വാസുവത്തിൽ ഉത്തരവകാളം മുഴുവനും ഭരിച്ചിരുന്നതു ചോന്നിരാണിയും ക്ഷേണവകാളം ഭരിച്ചിരുന്നതു കൃഷ്ണചന്ദ്രനും പൂർവ്വവകാളം ഭരിച്ചിരുന്നതു രാജവല്ലഭനും പശ്ചിമവകാളം ഭരിച്ചിരുന്നതു രവിദർപ്പനും ആയിരുന്നു. അവർ നവാബിന്റെയും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെയും സ്നേഹിതന്മാരായിരുന്നു. അവർ കപ്പം ശരിയ്ക്കുകൊടുത്തു വന്നിരുന്നതുകൊണ്ട് അവരുടെ പേരിൽ യാതൊരു ആക്ഷേപവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലം മുഴുവനും യുകാളത്തിൽ ക്ഷേമവും സമൃദ്ധിയും നേതൃത്വവും സമാധാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു.

തന്റെ ജീവിതശൈലിയുടെ ഉത്തരംഗം ചോന്നി തൃപ്തിയോടും ശാന്തതയോടും കഴിച്ചുകൂട്ടി. രാജകുടുംബപക്ഷണത്തിന്നു പ്രാപ്തിയുള്ള മന്ത്രിമാരും നിശ്ചയിച്ചു ജനക്ഷേമത്തിന്നു വേണ്ടതായ നിരന്തരം ഉണ്ടാക്കി ചോന്നി തന്റെ മൗനംവരെ രാജ്യം നല്ല നിലയിൽ ഭരിച്ചുപോന്നു.

രാജകുടുംബങ്ങളിലും നല്ലനിലയിൽ ആക്കിയതിന്റെ ശേഷം ചോന്നി ഒരു പുത്രനെ ദൈവത്തോടു സകല അധികാരങ്ങളും അർപ്പിക്കുന്നതു വീക്ഷിച്ചു കൊടുത്തു. അതിന്റെ ശേഷം വാവനമായ ഗംഗാതീരത്തിൽ താമസിച്ചു ഈശ്വരപ്രാപ്തം ചെയ്തു തന്റെ കാലം കഴിക്കാൻ ചോന്നി തീർച്ചയാക്കി.

കൂർച്ചരോഗത്തിൽനിന്നു കരളാർത്തമായിട്ടു ഗംഗയുടെ തീരത്തു ചോന്നി ഒരു രാജധാനി പണിചെയ്തിട്ടു. കാലക്രമത്തിൽ രാജധാനിയുടെ ചുറ്റും ഒരു പട്ടണമായിത്തീർന്നു. തന്റെ വിശുദ്ധമായ ജീവിതത്തിന്റെ അവശേഷം അതല്ലഭാനന്ദാർക്കികൾ ചെയ്തുകൊണ്ട് ആ കരയ്ക്കു കഴിച്ചുകൂട്ടി. സംസ്കൃതഭാഷാഭിജ്ഞിയായവർ ചോന്നി കൊല്ലത്തോടു ചേർന്നു വന്നു ചിലവുചെയ്തു. അനന്തരകാലം അനവ

ധി സ്രീപുരുഷന്മാർ രാണി ഭക്തനും കൊടുത്തും വർദ്ധനം കൊടുത്തും അവരെ രക്ഷിച്ചുവാനും. ധർമ്മശാലകളുടെ കൂടിയ വളരെ ഭക്തന്മാരെ പണി ചെയ്തിട്ടു; ജലദർശനം നീക്കം വേണ്ടി വളരെ ജലശാലകൾ നിർമ്മിച്ചു. കരകളിൽ വളരെ ഭക്തന്മാരും സത്രന്മാരും പണി ചെയ്തിട്ടു. ധർമ്മവിരുദ്ധരായി ചുരുങ്ങിയത് ഒരു കൊല്ലത്തിൽ 25 ലക്ഷം ഉറപ്പിക ഭവാനിരാണി ചിലവിട്ടു വന്നിരുന്നുവത്രേ.

ക്രിസ്തുവും 1608-09-ൽ വർഷത്തിൽ 19-00-ത്തെ വായ്പയിൽ ഭവാനിരാണി കംഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. അപ്പോൾ രാജാവായ രാണിയുടെ ഭാഗ്യം തന്നെയാണ്. അപ്പോൾ ഉയർന്നുവന്നതിൽ അഭിമാനത്തോടെ സംഭവിച്ച പല മാറ്റങ്ങളും തത്സമയമായി ഉണ്ടായ പല ദുരന്തങ്ങളും ക്രമകൃത്യങ്ങളും അന്തിമമായും ആ ഭാഗ്യവതിക്കു കാരണമായിത്തീർന്നു.

ഭവാനിയുടെ മണ്ണുപുത്രനായ രാമകൃഷ്ണരാജാവു രാജ്യം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പകരം സമ്പ്രദായത്തിൽ അവലംബിച്ചു കണ്ടാ സ്വത്തിന്റെ മിക്ക ഭാഗവും അതരം മാനധർമ്മങ്ങൾക്കായി കൊടുത്തു. രാജകാര്യങ്ങളിലുണ്ടായ തകരാറു നിർമ്മാണം കരം സ്വത്തു വിറ്റു വേരുകയും ചെയ്തു. രാമകൃഷ്ണൻ ഉൾപ്പെടെ വിശാലമായ നാട്ടു രാജ്യത്തിന്റെ കീഴിലുള്ളതും മാത്രമേ ആ രാജകടംബത്തിന്റെ അധീനത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ആ അവശേഷം ഇപ്പോഴും ഭവാനിരാണിയുടെ വംശപ്പുരുഷന്റെ അധീനത്തിൽ തന്നെയാണ്. ഈ കടംബത്തിലെ പ്രധാനികളു ഹിന്ദുക്കൾ ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു 'മഹാരാജാ ബഹദൂർ' എന്ന ബഹുമതി സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

൧൧. ഉണ്ടികക്കാരന്റെ മകൾ.

ശിരാനവദാമിന്റെ ഭരണകാലത്തു ജീവിച്ചിരുന്നവർ, കലിനയുടേതല്ല യുവതിയുടെ ചരിത്രത്തെ പ്രസ്താവിക്കാം. നവാബിന് ഇക്കാരെ ഇരുപതു വർഷം പ്രായമായിരുന്നു. അനിയന്ത്രിതരായ വിജയസേനികരിലും തന്റെ ചികിത്സനായ ആലിഖർഷിയുടെ അതിശയോക്തയായ ലാളനത്താലും, നിത്യജ്ഞാതായ സഹചരന്മാരുടെ സംസർഗ്ഗത്താലും അയാൾ അത്യന്തം ഗർഭിതയായ ചിത്തവൃത്തിയെ സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. അയാൾ തന്റെ കൂട്ടുകാരനായി ചേർന്ന് ഇപ്പോൾവെള്ള ഒഴുവുത്തികൾ ചെയ്തു തുടങ്ങി. യുവതികൾ, അവരുടെ ഭർത്താക്കന്മാരുടെ അടുക്കൽനിന്ന് അപമാനപ്പെട്ടു. പുത്രികൾ, പിതാക്കന്മാരുടെയും, സഹോദരികൾ സഹോദരന്മാരുടെയും സമീപത്തുവെച്ച് അവമാനപ്പെട്ടു. സ്രീണനായ ഈ നവാബിന്റെ രാജഭരണകാലത്ത് ഒരു സ്രീയുടെയും ചാരിത്രം വിശ്വാധരമായിത്തീർന്നു.

ഈ പി.യനത്തിൽനിന്ന് അയാളുടെ ബാലവാരാലംഭം പ്രകടമാക്കും ഒഴികപ്പെടാതിരുന്നു. അയാൾ അവരുടെ സ്ഥലികളായ പുത്രിമാരെയും, സഹോദരിമാരെയും പാശ്ചാത്യരായി ആവശ്യപ്പെടുകയും, അതു നിഷ്പ്രയാജനമായി കാണപ്പെടുമ്പോൾ അവരെ വഞ്ചിക്കുന്നതിനായി രാജാക്കന്മാർ പ്രയാശിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

മുയിദാബാദിലെ വ്യവഹാരികളിൽവെച്ച് അതിസമ്പന്നന്മാർ മുഗൽസേനാധിപതിരുന്നു. അവരുടെ സ്വാഭാകരമായ ഇഷ്ടയിൽ ഏറ്റവും പട്ടണങ്ങളിലും സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പ്രബലന്മാരായ രാജാക്കന്മാരിൽ പലരും അവർ കടപ്പെട്ടിരുന്നതു കൂടാതെ മറ്റൊരായ മുഗൽ ചക്രവർത്തിയും അവരോടു പണം കടം വാങ്ങിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്രകാരം ഇന്ത്യയിൽ

അവർ ധനംകൊണ്ടും യശസ്സുകൊണ്ടും അതുഗണ്യരായ
യിരുന്നിരുന്നു.

ശിരോമുഖം കോലത്തു, മേധവചന്ദ്രൻ, സഗൽസേട്ടൻ
 തുടങ്ങിയവർക്കു് അനുഗ്രഹം എന്ന പേരായ അയ്യപ്പൻ
 പുത്രി, സുബ്ബരത്നംകുമാരൻ മുഖംവെട്ടിയവൻ
 കൂടെ കൂട്ടത്തിൽ, അഭിനവനും ആയിരുന്നു. നവംബർ
 ഇവളിൽ കാമാന്ധനായിത്തീർന്നു; എങ്കിലും ധനവതിയും
 പ്രതാപനിധിയുമായ മേധവചന്ദ്രൻ പുത്രിയെ വരസ്സ
 മായി ആവശ്യപ്പെട്ടുനീക്കി, അയാൾ മേധവപ്പെട്ടില്ല. മ
 മലിനം രാത്രിയിൽ നവംബർ സ്ത്രീയെ ധരിച്ചു, മേ
 വചന്ദ്രൻ ഹൃദയത്തിൽ കടന്നു. അശക്തിനായിട്ട് അ
 യാൾ അസാമാന്യമായ വാസസ്ഥലത്തിൽ എത്തി. വരൻ
 നവംബറിന് ആദ്യമായി അവളുടെ സൗന്ദര്യം കണ്ടു ന
 ന്നോടുകൂടി അന്നുതന്നെ വേറെ ഒരു വിചാരവും ഇല്ലാതെ
 തീർന്നു. എങ്കിലും ആ സന്ദർഭത്തിന്റെ ധർമ്മ
 മലകൾക്കകത്ത്, അയാൾ മരിക്കുന്ന അവസ്ഥ ആലിംഗ
 നം ചെയ്യുന്നതിനായി അടുത്തു ചെല്ലുകയും അതുകൊണ്ടു
 യ ആ യവനി അവിടെനിന്ന് രണ്ടു തവണ മൗനത്തിൽ
 ആകാശം ചെന്നു സകല വൃത്താന്തവും പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്ക
 യും ചെയ്തു. കേവലസ്ഥനായ ആ മൗനം വേണ്ടുന്നതാ
 യ നവംബറിനെ അനുധവനംചെയ്തു മൗനത്തിൽനിന്നു മേ
 മലിനത്തിൽ കടന്നുവന്നു തുടങ്ങുമ്പോൾ അയാളെ പിടികൂടുക
 യും, അന്യോന്യമായ മിഥുനത്തിൽ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. മ
 വംബർ ഒരു പ്രകാരത്തിൽ ജീവനോടെ മരിക്കപ്പെട്ടു എങ്കിലും
 തന്നിട്ടു സംഭവിച്ച അവകാശത്തെയും ആശങ്കാഗതത്തെയും
 അയാൾ മരിക്കുകയും മരണപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ഏകാന്തതയിൽ ജീവിക്കുന്നവരിൽ സാധാരണയായ ഒരു പ്രശ്നം ഓരോരുത്തിയിൽപ്പെട്ടവർ പരസ്പരം തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യത കുറവായിരിക്കുന്നു. ഇതിനാൽ അവർ തമ്മിൽ കൂടെയിരിക്കാൻ കഴിയാതെ പോകാറുണ്ട്.

ഒരു വെള്ളിത്തൂണിൽവെച്ച് അഭിനവതരിതായ അവൻറെ മറയ്ക്കുക കഴിയാതി സമ്മാനിച്ചു. ഈ കാഴ്ചയെക്കുറിച്ച് സാമാന്യജനങ്ങൾ വിചാരിച്ചതെന്തെന്ന് വർണ്ണിച്ചിട്ടുവെച്ചിട്ടില്ല. വൃത്താന്തം മുഴുവൻ കേട്ടപ്പോൾ ആ സാധുവിനേക്കുറിച്ചുള്ള പ്രാപിക്കുകയും അങ്ങനെയൊരു വിവരങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഉത്തരത്തിന്റെ ചിഹ്നങ്ങൾ അവളിൽ കാണപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

അവളാണെന്നു തന്റെ പ്രഭുക്കന്മാരുടെ നേർക്കു പ്രവർത്തിച്ച ഈ രാജാവിന്നു മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്ന ശിരസ്സിന്റെ നാശം അറിവാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അവർക്കു തന്നെ മാത്രം തന്റെ രാജ്യം തന്റെ സേനാധിപതിയായ പട്ടാണിയെ കയ്യടിച്ചു തിരുത്താൻ കഴിയാതെ പോയതുകൊണ്ടു വിരമം അല്ലെങ്കിൽ തന്റെ സിംഹാസനം ഈ പ്രഭുക്കന്മാർക്കു കൈമാറാതിരുന്നു. ദുഃഖിതനായ ശിരസ്സിന്റെ അടുത്തുവന്നതിൽ സേനാധിപതിയായ മിയർ അറുവ്വിട്ട വാഴിക്കുന്നതിന് അവർ നിശ്ചയിച്ചു. ഇതിലേക്ക് അവർ ഇംഗ്ലീഷു കച്ചവടക്കാരെ സഹായത്തെ അഭ്യർത്ഥിച്ചു. പൂർണ്ണമായി യുദ്ധത്തിൽ മിയർ അറുവ്വിട്ട തന്റെ വശത്തിലുള്ള കൈനായകരുടെ യുദ്ധകരുത്തിൽ നയിക്കുന്ന വാങ്ങിയിരിക്കുന്നു. നവാബിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന കൈനായകം സേനാധിപതിയുടെ ഉപദേശത്താൽ പ്രഭുക്കന്മാർക്കു കൈമാറുന്ന വിവരം നിന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് സേനാധിപതിയായ കേട്ടഡ് ഒരു നോട്ടത്തിൽ സംഗതികളുടെ സ്ഥിതി കെന്റുവിലാക്കിക്കൊണ്ടു നവാബിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന തന്റെ കടത്തുക്കാരെക്കുറിച്ചു. അവർ അപ്രകാരം എതിർക്കുകയും നവാബിന്റെ കൈനായകരുടെ യുദ്ധകരുത്തിൽനിന്ന് അകറ്റപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

പരാജിതനായ നവാബ് ഭൂമിയിൽനിന്നു രാജി. എന്താൽ അവിടെ തന്റെ രാജാവില്ലെന്നു കണ്ട് അയാൾ

പിന്നെയും പടിഞ്ഞാറ്റ മോടകയും, ഗോവക്കോലം എന്ന സ്ഥലത്തുവെച്ചു തിരുമുഖം തടെ ഒരു ഭക്തൻ ആയാളെ വിടിച്ചു തിരികെ മുഷിരിയോളിൽ കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തു. അവിടെ വെച്ചു തിരുമുഖം തടെ പുത്രനായ ഭീരന്റെ കല്പനപ്രകാരം ഒരു കയർമുഖം അയാളുടെ ഗുളപ്പോലെയായു. അതിന്റെ ശേഷം അയാളുടെ മൃതശരീരത്തെ ഒരു ആനപ്പുറത്തുവെച്ചു ഒരു കള്ളന്റെ ശവപോലെ മുഷിരിയോളിലെ തെരുവുകളിൽ കൂടി സംസ്കരണത്തിനായി കൊണ്ടുപോയി. അസാമാന്യമായ കറുപ്പും ഒരു അന്ധശവസ്ഥയിലായിരുന്നു. തന്റെ ഭക്താവിന്റെ വധമുതൽ ശിരമന്റെ മരണഭിരസം ചിലപ്പോൾ അവർ ഒരു വാചാലയും ഉത്തമനും, ചിലപ്പോൾ ബധിരനും മൃകനും, പലപ്പോഴും മേകളാലുപിന്നിയും ആയിരുന്നു. അവരുടെ അച്ഛൻ ഒരു ജ്യോതാർക്കനായൊരാൾ ചികിത്സിച്ചിട്ടു എങ്കിലും അതോടെ പ്രായാണനായൊരാളായിപ്പോയി. ശിരമന്റെ വധശ്വാസം കേട്ടപ്പോൾ തന്റെ ഭാര്യയായ ഒരു കയർമുഖം അവരുടെ പ്രസംഗമായ മൃതശരീരം കാണത്തക്കവിധം അവരുടെ പ്രതികാരമുണ്ടായി, അതോടുകൂടി അവരുടെ മേഗവും ശമിക്കുകയും ചെയ്തു. അവർ ശിരമന്റെ ശ്മശാനത്തിൽ കൊണ്ടുപോകണമെന്നു ചൊല്ലി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഈ അഭിപ്രായപ്രകാരം നടത്തുകയും തന്റെ ഭക്താവിന്റെ മൃതശരീരം അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിന്നു അവർ കാരണകയും ചെയ്തു.

മണലവർമ്മയായിട്ടു ഇപ്പോൾ അവരുടെ ബന്ധിതൻ തന്റെ ഉള്ളതായി തോന്നി. കര തോര ആ ശവക്കുഴൽ നിശ്ചലമായിത്തീർന്നപ്പോൾ നിന്തത്തിന്റെ ശേഷം അവർ തിരിഞ്ഞു തന്റെ രാസികളിൽ ഒന്നവരോടു ഇങ്ങിനെ വധിക്കപ്പെട്ടവൻ ആരാണെന്നും അവന്റെ മേലുള്ള കാരം എന്തെന്നും ചോദിച്ചു. അവൻ അവരുടെ ഭർത്താവി

[illegible]

അവർ അവരുടെ തിരികെ എത്തിയപ്പോൾ കണ്ടപ്പോൾ
 യി. അപ്പോൾ അവരുടെ സ്വഭാവം വളരെ ശാന്തമായി
 ന്നു. അമ്മയോടും മറ്റും അവർ വളരെ കൂടെയിരുന്ന് സംസാ
 രിച്ചു. അവരുടെ ചിത്തഭ്രമം ഇത്ര പെട്ടെന്നു മാറിയതിനാൽ
 അവർക്കു മുമ്പും വിസ്മയം ഉണ്ടായി. എന്താൽ അവർ കൂടുകു
 മ്പട്ട ലൂസിനാ പാതാമുണ്ടായിരുന്നു:—‘ഞാൻ ചെമ്പുറത്തു
 തിന്നെ ഇശ്ശാമൻ ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഏതാൻ കൃത്യത്തെ
 ചെയ്തതിനാൽ അദ്ദേഹം ചെമ്പുറത്തു കൃത്യത്തെ ഞാൻ
 ചെയ്തതും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃത്യത്തെ ഞാൻ ചെയ്തും’ ഇ
 തിന്റെ അർത്ഥം ആർക്കും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. അ
 ഞ്ഞും മനസ്സിലായതു വളരെ സമയമായിപ്പോയി. ഒരു ദിവ
 സം അവസാനിച്ചപ്പോൾ പെട്ടെന്നു കാണാനില്ലാതെത്തീർന്നു.

[illegible]

യും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. കരുണാമൂർത്തിയായ മഹാദേവൻ അവിനെ ഹരിശ്ചന്ദ്രനായിരുന്നു. അവൻ ദുഷ്ടനെന്നിപ്പോൾ മഹാദേവൻ അവനെ സ്നേഹിക്കുന്നതിനായിരുന്നു. അവൻ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതിനെക്കുറിച്ചും ചെയ്തതിനാൽ അദ്ദേഹം മഹാദേവനായിത്തീർന്നതിനെക്കുറിച്ചും അവൻ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അവൻ മരിച്ചപ്പോൾ അതിനാൽ മഹാദേവൻ ആദ്യമായി അവനെ അതിനെ ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം മരിച്ചപ്പോൾ മഹാദേവൻ അതിനെക്കുറിച്ചായി പരിശോധിക്കുകയും, മഹാദേവൻ ചിന്തയോടെ ചിന്തിച്ചപ്പോൾ അവൻ സ്വയം വിട്ടുപോകുകയും ചെയ്തു.

അവൻ ഗോപാലനായിൽ എത്തിയപ്പോൾ അവൻ സന്തോഷപരമായ ഒരു വസ്തുതയെ കണ്ടു. മഹാദേവൻ നിന്നും ശിരസ്സോടുകൂടി പുറപ്പെട്ട അസംഖ്യം ആളുകളിൽ ഒരു സ്ത്രീ മാത്രം സന്തോഷപരമായ ഒരു വസ്തുതയും അവന്റെ ഗോപാലനായിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നതിനായി അവനെ അനുഗമിച്ചിരുന്നു. ഈ സ്ത്രീ, വിശ്വതീയം, പരസ്പരം തമ്മിൽ തമ്മിൽ സമാധാനം അവർക്കിടയിൽ ശിരസ്സോടുകൂടി അടുത്തു കൈമാറുന്നതായിത്തീർന്നു. ശിരസ്സോടുകൂടി അവർക്ക് 'ഗംഗ' (പാലം) എന്നു വിളിക്കുന്നു. പതിനാലു വയസ്സ് പ്രായമുള്ളവരും പത്തുവയസ്സുള്ളവരും അവർ ദുഷ്ടകാരികളായി കൂടി തമ്മിൽ തമ്മിൽ അനുഗമിച്ചു. അവർക്കു കൈമാറുന്നതിനായി സ്നേഹത്തോടെയും അടുത്തു ചേർന്നു അവർ അവർക്കു കൈമാറുന്നതിനായി.

ഗോപാലനായിൽവെച്ചു അവൻ ഒരു സ്ത്രീയെ പ്രസവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അതുവഴിത്തന്നെ ശിരസ്സോടുകൂടി അവൻ ആ സ്ഥലത്തു താമസിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ താമസമായിരുന്നു അവർക്കു കൈമാറുന്നതിനായി കൈമാറുന്നതിനായി. മഹാദേവൻ, മഹാദേവൻ, മഹാദേവൻ എന്നീ ഭിക്ഷുക്കൾ നവംബറിന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടതായി അവർക്കു കൈമാറുന്നതിനായി.

മേലിലുകൊണ്ടിരുന്ന ആ യുവതി ജന്മം അർപ്പണമായി
 ഉദിച്ചതായ ഒരു സ്ത്രീയുടെ കീഴിൽ അന്യം പ്രാപിക്കു
 ന്നിരുന്നു. ഇവിടെ അവൾ ഒന്നു കൗടുകയും പാർ
 ക്കുവാൻ കൈമാറിയ സ്ത്രീ അവളെക്കുറിച്ചു ആനന്ദമനുഭവിക്കു
 ന്നതായതിനാൽ അവൾ അറിഞ്ഞു. തന്റെ മേൽനിന്നു
 വന്നിട്ടു ആകുലത അന്നും വിട്ടുപോയില്ലെന്നു അവൾ
 അറിയട്ടെ. എന്നാൽ ഈ കൗടുക അവളുടെ മേൽനിന്നു ഉദിച്ചി
 ല്ലതുകൊണ്ടു അവളുടെ കണ്ണിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു മാത്രമാ
 യിരുന്നു. അതിനാൽ തന്നെ ആരെ അന്വേഷിക്കുന്നതായി
 കണ്ടപ്പോൾ അവൾ തന്റെ കണ്ണിനെ വസ്ത്രത്തിൽ പൊ
 തിത്തുകൊണ്ടു അവിടെയിന്നു മാടി.

ഈ പ്രായമായ ഒരു സാക്ഷാത്കാരം അവൾ പലരോട്
 ചിലപ്പോൾ അറിയുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും മറ്റൊരു അവ
 കളെ കണ്ടാൽ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. സാക്ഷാത്കാരം കണ്ടാൽ
 ഒരു ദിവസംപോലും തന്നെ അറിയുകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെയൊരു
 അനുഭവം ഉണ്ടായപ്പോൾ അറിയാൻ പറ്റാത്തതായിരുന്നു അ
 ത്തിനാൽ അവൾ അവിടെനിന്നു കടന്നുപോയി. ഗംഗാതീര
 ത്തിൽ പുത്തുകയും, അവിടെയെല്ലാം അറിയുന്ന അവളെ ക
 ണ്ടുകൂടിയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ ഗംഗാതീരം കടന്നുപോയി വ
 യ്പോയി. ഈ കാലം അന്നും അനുഭവം കണ്ടു ഗ്രാമത്തി
 ലും, വനത്തിലും കണ്ടുകയും, അസംസാരം, വേട്ടപ്പട്ടിയെ
 പ്പോലെയെ അവിടെയെല്ലാം അവളുടെ വിരക്ത ഏകാന്തതയും
 കണ്ടിട്ടുണ്ട്. മൂന്നുവയസ്സ് കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവർ തമ്മിൽ
 കാണുന്നതിനും ഇടയായി. അന്നുദിവസം അതികലശലാ
 യ പൂച്ചിപാതയും കൊറുക്കുവാൻ നിമിത്തം ഗംഗാതീരം ഒരു
 കരമായ വിധത്തിൽ ഉളകിയിരുന്നു. മനുഷ്യരും മൃഗങ്ങളും
 വെളിയിൽ ഇറങ്ങാത്ത ഈ സമയത്തിൽ അനാഥനായ ഒരു
 മനുഷ്യനായ, തന്റെ കണ്ണിനെ അറിയില്ലെന്നുകൊണ്ടു
 ഗംഗാതീരം കടന്നുപോയി. അസംസാരം അവ
 കളുടെ വിരക്തതയെ ഏതെ.

പിന്നീട് അതിൽ പിന്നീട് വളരെക്കാലം അവിടെ തന്നെ അകത്തു വിടണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കുകയും, പ്രതിപാലനമായി തന്റെ വിരമിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിവരമായി അതിരും കൊടുക്കുമെന്നു പറയും ചെയ്തു. അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയിൽ അവർ പൂർണ്ണ വെണ്ണുന്നതിനു വളരെ തടാപം അനുഭവകീഴും അവിടെ കെരളൻ ജീവിതാന്തരം ധനത്തെ ആശ്രയിച്ച് അതിലേക്കു സഞ്ചരിച്ചു. മേൽപറഞ്ഞതെയും അപേക്ഷ കണ്ടതിനെയും കാരാലക്കാരെ വളരുകാൽ നാഴികയാളും അകന്നപ്പോഴും അസാമാന്യ നദീതീരത്തിൽ എത്തി, ആശാലംഗത്തോടെ വളത്തിന്റെ ഗതിയെ സൂചിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി.

അല്ലാ ഉറപ്പു കിട്ടിയ വോയപ്പോൾ വളരെ മരിച്ചുകയും നിർഭാഗ്യമായ ആ അമരയും മകളും ഗംഗയുടെ തോരണത്തോടു കിരമാലകളിൽ മാറുകയും, മറ്റൊരു ഒരു നിലവിളാത്തുടകൂടി അസാമാന്യ നദീതീരത്തെ കരിച്ചു മറയ്ക്കുകയുണ്ടായില്ലെന്നു കഴിഞ്ഞു. അവർക്കു പിന്നീട് വളരെ ദാരിദ്ര്യത്തോടെ അതിരായി, താമസിയാതെ മരണത്തോടു കൂടിയുകൊണ്ടു പിന്തിരിയുകയുണ്ടായി. തിരമാലകളുടെ ശക്തിയെ അതിൽ ഏകദേശം ഉന്നമണിപ്പുകയും അസാമാന്യ തന്റെ ശോഭയെ കരയിൽ എത്തിച്ചു. മേൽപറഞ്ഞ മരിച്ചിരുന്നവരിലും അവളുടെ മറയിൽ അണച്ചു ഉപേക്ഷിച്ച് വിടിച്ചിരുന്ന പിന്നീട് വളരെ പ്രാണൻ വോയിട്ടില്ലായിരുന്നു.

ഇനി അധികം പറയേണ്ടതില്ല. അസാമാന്യ തന്റെ മറ്റൊരു പ്രതിഭയോടുകൂടി കിഴക്കു ഖംഗാളത്തിൽ വളരുന്നതും വാഴുന്നു; അവിടെയുള്ള അനേകമവനുകളിൽ ഈ മാതാവും പുത്രിയും ഇപ്പോഴും ഗോവിന്ദാമായി വരികപ്പെട്ടവരും.

എറ. ദേവിചൗധരണി.

[illegible]

ഇപ്പോൾ ആ രാജ്യം ഭരിയ്ക്കുന്ന ഒരു വലിയ കലാപത്തിന് വഴംവേരായിരുന്നു. ആരാജകത്വം എല്ലാവരും പ്രകടമായി രാജകുടുംബത്തെ പ്രകടനങ്ങൾ കീഴടക്കുന്നു.

ജ്ഞാതാർക്കും വിടിച്ചവരികൾക്കും തീർത്ത് അവർ നാട്ടു മുഴുവൻ കൊള്ളതിടകയും ഗ്രാമങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലും കയറി വിടിച്ചവരികയും അവരുടെ അതൽപക്കക്കാരായ സാധുക്കളോട് തോന്നിയതെല്ലാം പ്രവർത്തിക്കയും ചെയ്തു. ബുദ്ധിമുട്ടുകളുടെ സംരക്ഷണത്തിന് ആതംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. നവംബറിന്റെ കഥയായ തീർന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് വർ ഓട്ടത്തിൽ ശ്രദ്ധയുള്ളവരായും കാണപ്പെട്ടില്ല. അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യം ആകട്ടെ കഴിയുന്നതും വേഗത്തിൽ കാബറോമായി തങ്ങളുടെ ഉറപ്പാക്കുവാൻ ഗ്രാമങ്ങളിലേക്കു തിരിച്ചുവരുക എന്നതാണ് മാത്രമായിരുന്നു. സഭാ സഭിക്കത്തിനും ഇരിപ്പിടമായ ബംഗളം ഒരു മറ്റൊരു കലാപത്തിൽ കൊല്ലപ്പെട്ടിരുന്നു.

ബീക്കറിന്റെ ആഴ്ചയിൽ ഗംഗാതീരംവരെ കിടന്ന പശ്ചിമയംഗളം മുഴുവൻ കയറ്റം മറ്റാ ഗതന്തായ ഒരു കലാപക്കാർ ഇരയായിത്തീർന്നു. അവർ നവംബറിനെ ധിക്കരിക്കുകയും ഇംഗ്ലീഷ് വർക്കു വെട്ടിക്കൊല്ലുകയും ചെയ്തു. വിസ്മയകരമായ ഇഴക്കേൾ മുഴുവൻ അവർ അധീനമായിരുന്നു. അവർ ദ്രവ്യസ്വത്തുക്കൾ സ്വത്തു താമസം വിടിച്ചവരികയും നഗരങ്ങളിലും പട്ടണങ്ങളിലും പച്ചപ്പകൽ ഭീഷണി കൊള്ള നടത്തുകയും ചെയ്തു.

നേരേവിൻ! ആശ്ചര്യത്തിലത്രാശ്ചര്യം! ഇം ഭീഷണി കൊള്ളക്കാരിൽ പ്രധാനി ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു. അവരുടെ നാമധേയമെന്തെന്ന് ആരുമറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ചിലർ, റാണിമാർ എന്നും മറ്റു ചിലർ ഗോമിമാർ എന്നും വേറെ ചിലർ ദേവി കർമ്മാണി എന്നും അവരെ വിളിച്ചുവന്നിരുന്നു. അവരുടെ പ്രത്യേകമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടിരുന്ന അനേകം യാത്രികളിൽനിന്നു ആരും അവരെ ഒരിക്കലും കണ്ടിട്ടില്ലായിരുന്നു. അവർ എവിടെ താമസിച്ചുവന്നു എന്നും ആരായിരുന്നു എന്നും ആരും ഇപ്രകാരമായിരുന്നു. ആ സ്ത്രീ സഭാ

ഗലാതർ വിധവയാ ആനും ഇതിനെ ആ പർ പിടിച്ചുവരികാരിയായിത്തീർന്നതിനുള്ള കാരണമെന്തെന്നും അറിയാത്തവർ അഭിമുഖമായിത്തന്നിട്ടു. എന്നാൽ ആ സ്ത്രീയുടെ നാമധേയം ബീരാർ, ബർഹാൻ മുതലാൻ സമീപപ്രദേശത്തിൽ മാത്രമല്ല ബംഗാളാജ്യം മുഴുവൻ അപ്രദമായിരുന്നു. സ്പീകർ ഗോവിന്ദാചാരി വിളിച്ചു കൂട്ടിക്കളയുകയും ചെയ്ത സഭാധാരികളായവരായിരുന്ന പ്രഭുക്കന്മാർ ജേവി ചെടയറണിയുടെ പേർ ചുട്ടു വിറച്ചു.

നവംബർ ൧൭ ഈ കഴുപ്പുതണു നിൽക്കിക്കൊള്ളുകയും വിളിച്ചുതന്നതിനുള്ള ശക്തിയും ഇംഗ്ലീഷ്യാർക്കു യാസസ്സാർ നത്തിയുള്ള മറ്റുള്ളവർക്കു അല്ലാതെ ഓരോരുത്തരുടെയും നയവും ഇല്ലാതിരുന്നു എന്നു മുഖ്യ വിചിന്തയിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതിനാൽ ജേവി ചെടയറണിയും കൂട്ടരും അവർ ചോദിക്കുന്നതൊക്കെയും പ്രവർത്തിച്ചവർ യാതൊരു പ്രതിബന്ധവുമില്ലാതിരുന്നു. സ്വപ്നകാലാന്തരത്തിൽ ആ സ്ത്രീയുടെ ഉദ്ദേശ്യം എന്നു മാറിത്തീർന്നു കാരണപ്പെട്ടു. അവർ അതിനാൽ ഒരു വിടിച്ചുവരികാരിയുടെ നിലയിൽനിന്നു മാറി രാജാവയം ധരിച്ച ബംഗാളത്തിലെ രാജാവിന്നു തന്നെത്താൻ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. തന്റെ സഹായത്തിനായി കൊള്ളുകയും ചെയ്യണമെന്നും മാത്രമല്ല ഒരു മറ്റൊരു ശക്തിമത്തായ സേനയെയും കൂടി ചേർക്കുകയും പ്രഭുക്കന്മാരിൽ പലരും അവരുടെ പാർശ്വത്തിൽ ചേരുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യത്തെ അവർ ഗോപ്യമായി ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. ഇംഗ്ലീഷുകാരും ഓരോരുത്തരുടെയും ചെറിയൊരു സേനയെ സഹകരണമാക്കി തന്റെ അർദ്ധമുതലായതിൽ അവർ പാർശ്വമായി പ്രസൂരവിച്ചു.

ബംഗാളം മുഴുവൻ ഈ സംഗതികൾ എല്ലാവർക്കും അറിയാതെ എങ്കിലും തന്റെ കൂട്ടുകാർക്കുതന്നെ ആരും ഇതിനെ അറിയുകയും അവർ ഇടവരാതിരിക്കുകയും അവർ

ഏവിടെ പാത്രമുപേക്ഷയും ഏതു പ്രാസാദമാണ് അവർ തന്നെ കൗതുകപരിതാപകരമായത് എന്നും ആരും അറിയാൻവരികയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അവർ അതിൽ പിന്നീട് ഒരു പിടിച്ചു വരികാകയാൽപ്പോലും സർവ്വസമ്മതമായ ബഹുമാനാർത്ഥം മറ്റൊന്നും പ്രകടമാക്കി അവരുടെ കീഴ്വരയിൽ വെല ചെയ്തതും കപ്പം കൊടുത്തതും ചെയ്തവനാ എന്നുള്ളതും പ്രത്യേകമായിരുന്നു.

ഈ കൊള്ളക്കാരാപ്പററിയുള്ള വർത്തമാനം ആദ്യമായി കൽക്കത്തയിൽ കേട്ടപ്പോൾ അവിടെയുള്ള ഇംഗ്ലീഷ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ അവരെ സിദ്ധാന്തങ്ങളാക്കുകയും ഒരു ബഹുമാനത്തോടെ നയിക്കപ്പെട്ട ഒരു കൂട്ടം കള്ളന്മാരാപ്പററി അവർക്കു മൗനമിടുകയും തക്കവണ്ണം ഏതാനുള്ളത്! അവരോട് ആകൃഷ്ടരായും പിടിച്ചുപറ്റിയതും വരദൻമാരുമായി സിദ്ധം ധരിപ്പിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം തനിക്ക് ഒരു കൊള്ളക്കാരനായ സ്ത്രീയുടെ പുറകെ പോകുന്നതിൽ അധികം ഗൗരവമുള്ള കാര്യങ്ങൾ വലത്തും നോക്കേണ്ടതായിരുന്നു എന്നാണ് മറുപടി പറഞ്ഞത്.

ഈ വിധത്തിൽ അങ്ങനെയൊരു തടസ്സവും കൂടാതെ ദേവിചൗധരണി നാൾക്കുനാൾ ശക്തമായിത്തീർന്നു അവിടെയെത്തുന്നവർക്കു ഒരുക്കങ്ങൾ കൈക്കൂടെ ചെയ്തു. അതുവരെയും ആ സ്ത്രീയുടെ അനുചരന്മാർ ഒരു പ്രവൃത്തിയെ അനുഷ്ഠിക്കുകയും കൊള്ളയിട്ടുവന്നിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ അവസരത്തിൽ അവർക്ക് ഇംഗ്ലീഷ് ഡയററുവകൾ കൊള്ളയിട്ടുണ്ടെന്നും ഇംഗ്ലീഷുകാരെ അവരുടെ പാർട്ടിയിൽനിന്ന് അടിച്ചുപറ്റിക്കുന്നതിനും തുടങ്ങി സിദ്ധിച്ചു. ഓരോ സിന്ദ്രികട്വരനായാടി അവരുടെ അധീനതയിൽ ആകയും ഓരോ ഉദ്യോഗസ്ഥനായി അവരുടെ ലക്ഷ്യത്തേയും കലപാതകത്തേയും കവർച്ചത്തേയും പറ്റി പറയുവാൻ കൽക്കത്തയിലേക്കു പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു ദിവസം ഈ ദൃശ്യങ്ങൾ

ആനന്ദമിതാമിതെ അഖ്യോഭിസമതം ആ പ്രധാനനഗരത്തെ
അൻറ മദ്ധ്യഭാഗംവരെ മെന്ന് അവിടത്തെ ഒരു ദ്രവ്യസ്ഥ
നായ പണക്കച്ചവടക്കാരന്റെ ഗൃഹത്തെ കൊള്ളയിട്ട്.
ഇംഗ്ലീഷ് പട്ടാളക്കാർ പുറത്തുകിറങ്ങി ഏകീഭൂം അവർ സ
ഹായത്തിനായെത്തുന്നതിന്നു മുമ്പുതന്നെ ദേവി ചൊധാണി
ണിയും അനന്തയായികൂട്ടം കടന്നുകൂട്ടുന്നു.

ഗവർണർ ജനറലിന് ദേവിൽ ഈ വിടിച്ചുപറിക്കാ
മിരുടെ കാര്യം ചെയിറദ് സിങ്ങിന്റെ ബന്ധുരോപരണ
തേക്കാരോളം നന്നുകരാന്റെ വധത്തേക്കാരോളം ഭട്ടംതന്നെ
അപ്രധാനമല്ലെന്നു ബോധപ്പെട്ടു. നാട്ടിലെല്ലാടവും ലാമള
വിശദമായി കണണപ്പെട്ടതിനാൽ ഇംഗ്ലീഷാർ യേമുണ്ടായി
പരമ്പരയായി തങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന ബന്ധനത്തിൽനിന്നു
തങ്ങളെ മോചിപ്പിക്കുന്നതിലേക്കു ജനങ്ങൾ സന്നദ്ധന്മാരാ
യെന്ന് അവർ കേണി. അവർ ദേവി ചൊധാണി എന്ന
പറയുന്നതു കേവലം ഒരു വ്യാജമാണെന്നും അങ്ങിനെ ഒരു
പേർ ജനങ്ങളെ ചേർചിപ്പിക്കുന്നതിലേക്കുവേണ്ടി ചില സൂ
ത്രധാരന്മാർ നിർമ്മിച്ച് അവരോടു തങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യ
പ്രാപ്തിക്കുള്ള പരിശ്രമത്തിൽ തങ്ങളെ സഹായിക്കുവാൻ
സാക്ഷാൽ ദേവിതന്നെ പ്രകൃഷ്ടീഭവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു പറ
ത്തുകേൾപ്പിച്ചു എന്നും വിശ്വസിച്ചു. അവർ തൽക്കണം
തന്നെ ഈ കൊള്ളക്കാരോടു യുദ്ധത്തിനായി ഒരു കസേന്യാ
തന്നെ തയ്യാർ ചെയ്യുന്നതിന്നും ഭട്ടം താമസംകൂടാതെ ലാമള
ശിപ്പിക്കുന്നതിന്നും ഗവണ്ണർ ജനറലിലെ നിർബ്ബന്ധിച്ചു.

ഒരു കസേന്യം ഉടൻതന്നെ അയയ്ക്കപ്പെട്ടു. ഒരു സേ
നയുടെ പ്രയുക്തിയെ ഇവിടെ നമുക്കു വിശദീകരിക്കണമെ
ന്നില്ല. കൊള്ളക്കാരിയും കൂട്ടരും ഏല്ക്കുന്ന ഭിക്ഷിലാക്കയും
തോല്പിക്കപ്പെട്ടു എന്നുമാത്രം പ്രസ്താവിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പ്രകൃ
തത്തിന്നു ഭരിതമാകുന്നതാണ്. ഇംഗ്ലീഷ്യാരുടെ കസേന്യം
അവരെ മോം സ്ഥലത്തു നിന്നായി അടിച്ചുവെട്ടിച്ചു നഗരത്തെ

മിഷൻ പത്രത്തിലും നിന്നു മിററ്റി വന്നതുമിഷൻ പ്രകാരം
 തിരുവനന്തപുരം വെച്ചു ധാരണയെ ചെയ്തു. മേലിൽ ഇംഗ്ലീഷ്
 മേലിൽ ബലവത്തായ നിരവധിത്തരം എതിർമുദ്രണിവാൻ. മേലിൽ
 ഇംഗ്ലീഷ് അതിർവരമ്പിന്റെപ്പോലെ ചെയ്തു. മേലിൽ അംഗ
 ലവും ബന്ധനത്തിന്റെ അംഗംകൊണ്ടു തിരിയുന്നതായി
 വന്നു. അവിടെ യുദ്ധവിരുദ്ധതയ്ക്കായ്ക്കൊണ്ടു തന്നെയാണ് ചേർ
 ചെയ്തതും മരിച്ചതും. ഇംഗ്ലീഷ്കാൽ കഠിനമായ നഷ്ടം നേ
 റിട്ടു. മേലിൽ അവിടെ ദുഷ്ടതയെ മേലിൽ മേലിൽ മേലിൽ
 മേലിൽ അതിന്റെ പ്രകാരംമേലിൽ അവിടെ മേലിൽ പ്രാ
 വിഷം ദിക്കായി.

[illegible]

വീരൻ പീഠത്തിനേൽ ചാടി തന്റെ ശത്രുവിന്റെ വാളിനെ തട്ടിനീക്കി; എന്നാൽ വേഗത്തിൽ വരാതിതന്നെപ്പോട്ടും ഒരു ഇറ്റിച്ച്ത്തോലായ പീഠത്തിനേൽ ചാടി അതാളെ ബലത്തോടെ കയറിക്കൊല്ലുകയും ചെയ്തു.

ദുർഗ്ഗത്തിന്റെ വടക്കിൽ ഉത്ര ഊയപ്പാലായി നിന്നു പൊങ്ങിയ യമുനതീരം ഒരു സ്മിതകാന്ത പുനഃ പിന്നീട് അറിയപ്പെട്ടു. അപ്പോൾ ശക്തിയോടെ ദേവിചാധാണിയുടെതന്നെ ചിലർ നില്ക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ വലതും ആ സ്മിതിക്കിടയിലുള്ളതും തന്റെ ചാലകന്മാർ വധിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ ആകാശത്തിലേക്ക് അന്തർധാനം ചെയ്തതാണ് ചെയ്തത് എന്നും പ്രസ്താവിക്കുന്നു. ഇതെന്നിരിക്കയാലും ഈ കഥാനായകിയുടെ നാരായണം ഇന്നും ബംഗാൾരാജ്യത്തിൽ ഏല്പാലിക്കിലും വാണിപ്പെടുകയും ബഹുമാനിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്യവരുന്നു.

ഹനുമാൻ അഹല്യായായി.

മഹാഭാരതകാവ്യംകൊണ്ട് അറിയപ്പെട്ടവരുടെയിൽ കല്പനകളുള്ള ഒന്നാണ് ഇന്ദുർമ്മയും. ഈ രാജ്യം അരിയകൊണ്ടിരുന്ന മഹാഭാരതകാവ്യകൃത്യവും മഹാഭാരതം അരിയകാൽ പ്രവൃത്തിയെ അറിയാവുന്ന രാജാവായി. ഈ പ്രഭുവാണിരുന്ന, രാജാ അഹല്യായായി എന്നിവരുടെ പുത്രനായിരുന്നു. ഇവരിൽ അഹല്യായായി എന്നായിട്ട് എന്ന വസ്തുതകൾ കൊണ്ടുനിന്നുണ്ടാക്കിയ അഹല്യായായി എന്നിവരിൽ നിന്നായിട്ട് വളരെ കരുണയുള്ളതിൽ വാണിരുന്നു. എന്നാൽ അഹല്യായുടെ കരുണയും മാനം ജീവിച്ചിരുന്നു സന്തതിയില്ലാത്തവനായി അരിയകാവ്യകാവ്യം ഉണ്ടായത് അഹല്യായുടെ ഇന്ദുർമ്മയുടെ കാലത്താണ് ഇന്ദുർ

രാജ്യവും കയ്യല്ലവരെ ആരും ഉണ്ടായില്ലെന്നു പറഞ്ഞു
 അതിലുള്ളൂ. അതിനാൽ റാന്നി അമ്മപ്പൊരാളി തന്റെ
 പുരുഷസ്വർഗ്ഗം വിട്ടു രാജ്യവും കയ്യല്ലത്തോടി ചെന്നു. ഇതു
 സ്ത്രീത്തം ബുദ്ധിനാമന്ദ്യവും ചെയ്യും. അമ്മപ്പൊരാളി
 ഇവയായിരുന്നു. ഒരു ആറമ്പതു വർഷത്തിലധികം കാലം
 കഴിഞ്ഞിട്ടും തന്നെ ഇന്ത്യയിൽ ഈ സ്ത്രീത്തത്തെയും
 ബുദ്ധിനാമന്ദ്യവും നിവർത്തിച്ചു. തന്റെ അമ്മപ്പൊരാളി
 ന്നാൽ. റാന്നി അമ്മപ്പൊരാളിയുടെ വിശ്വാസം അതും
 നേകം മറ്റാരുമുള്ളതും ചെറിയതും വലിയതും പലതും
 ചെയ്യുന്നതായിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും ജനങ്ങൾ അവരിലേക്കും
 അമ്മപ്പൊരാളിയെപ്പോലെ സ്നേഹിക്കയും ബഹുമാനിക്കയും
 ചെയ്തിട്ടില്ല.

ഭയങ്കരം, തരംകിട്ടാത്തതും, തങ്ങളുടെ ദൈവത്തോടു
 കേരളം മറ്റും സാധിച്ചിരുന്നതിന്നു തന്റെ ദൈവത്തോടു
 യിട്ടെന്നപോലെ, എന്തും ചെയ്താൽ മരിക്കാതിരിക്കുക വേണ്ട
 കത്തിക്കൊള്ളും പതിവായിരിക്കുന്നപ്രകാരം, ഈ അവസര
 ത്തിൽ ഇന്ത്യരാജ്യത്തും സംഭവിക്കാതിരുന്നില്ല. ഒരു ബല
 ഹീനനായ സ്ത്രീയെന്ന് അവർ വിചാരിച്ചിരുന്ന അമ്മപ്പൊരാളി
 യെ സിംഹാസനാലേയെന്നായിരുന്നു കണ്ടുപോലും, ഈ രാ
 ജ്യത്തിന്റെ അധികാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കിയ രാജ്യം അധികാരം
 അപ്പോഴിന്നു മേൽക്കി ഭണ്ഡംഗത്തെയും ജനത്തെയും കൊ
 ള്ളിയിട്ടു വേണ്ട പണം സമ്പാദിച്ചുകൊടുക്കുന്നതു വല്ലാ
 തെന്നു ദൈവത്തോടു സമരം തീർത്തിലധികമായി അവർക്കു
 യി. എങ്കിലും വാസ്തവത്തിൽ അവർ ഇല്ലാത്തതാക്കിയതാ
 ണ്ടാണെന്നത്. അമ്മപ്പൊരാളി, അവർ വിചാരിച്ചപ്രകാരം
 കൂടുതൽ ഒരു സ്ത്രീ അല്ലാതിരുന്നു എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞാൽ പല
 രാജ്യ ഇന്ത്യരാജ്യം മരിച്ചിട്ടുള്ള സകലരാജാക്കളും സമസ്തര
 യിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു മരിക്കാവൂ. രാജകാർയ്യങ്ങളിൽ അ
 നാവശ്യമുണ്ടെന്നും അതാഗ്രഹിയും തലയിട്ടുവാൻ ആർക്കും നി

മുതിർന്നിട്ടുള്ള വിധത്തിൽ വളരെ സ്വാതന്ത്ര്യമായി രാജ്യം ഭരിച്ചുവന്നു. അന്തഃഗൃഹയുദ്ധം, യോഗ്യന്മാരായ ഒരു ഉദ്യോഗത്തിൽ നിയമിച്ചത്. ഇതിനെ നിയമിക്കപ്പെടുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ പ്രജകളെ വല്ലഭിധത്തിലും ഉപദ്രവിക്കുന്നു എന്നും ഏതാനും വർഷമായി സകല കാര്യങ്ങളിലും ഭൂരിപക്ഷമുണ്ടായിരുന്നു. ഇപ്രകാരം ഈ രാജാവിന്റെ അധികാരവശമുള്ളതും ഗവർണ്ണമെന്റുകളിൽ നിന്നു വിരിച്ചു യാതൊരു ഭയത്തും ഗവർണ്ണമെന്റുകളെ അധീനതയിൽ കൊണ്ടു നടത്തിവന്നു. ഇതിൽവെച്ചു, വലകും അനിഷ്ടം തോന്നുകയും ചെയ്താൽ പക വർദ്ധിക്കയും ചെയ്തിരുന്ന സ്ഥാനപ്പട്ടയായതിന്നു് ഒരു വകുപ്പുണ്ടാകുകയും ചെയ്തു. ഇതിലേക്കു ഭവനമായിത്തീർന്ന ഗംഗാധര മന്ദിരം എന്നു പേരുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം രാജകുടുംബത്തിലെ പുരോഹിതനായിത്തന്നെ ഗവർണ്ണമെന്റുകളെ സഹായിച്ചിരുന്നതു്. എങ്കിലും രാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ തലയിടവൻ രാജാവിന്നുദ്ദേശം സമ്മതിച്ചില്ല. 'മതസംബന്ധമായ സംഗതികളിൽ, എല്ലാജനവും ഒന്നാകെ അനുഷ്ഠിക്കേണ്ടവിധത്തിൽ നിങ്ങൾ പറയുംപ്രകാരം ചെയ്യും. നിങ്ങൾക്കവശമില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളിൽ എപ്പോഴും നിങ്ങൾ അപേക്ഷിക്കുന്നു' എന്നിങ്ങനെ പുരോഹിതനോടു പറയുവാൻ രാജാവിന്നിടിക്കാമെന്നായിരുന്നു.

രാജാവിനുള്ള ഈ വശക്കുറവു പുരോഹിതനെ കേവല പരവശനാക്കിത്തീർത്തു. മധ്യരാജാവിന്റെ ഉത്തമന്മാരും ഇന്ത്യയിലെ പ്രമുഖന്മാരിൽ ഒരാളായ ഹൈന്ദവന്മാർ എന്ന ആളുടെ അടുക്കൽ ഈ പുരോഹിതൻ ചെല്ലുകയും തന്റെ മനസ്സു ചാണകമെന്നു് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതിനെ അനുസരിച്ചുള്ള ചില പ്രജകളും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും ഈ വകുപ്പുണ്ടാക്കുവാൻ ഉൾപ്പെട്ടു; ഉയർന്ന ഉദ്യോഗം കി

[illegible]

അയലൂരങ്ങി ഈ മത്സരക്കളികളുടെ സകല ഗതി
ഭേദം സൂക്ഷ്മമായി വേണം അതിനെ ഇല്ലായ്മ ചെയ്യാൻ
വേണ്ടെന്നു എപ്പോഴും ഉല്ലാസമുല്പാദിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു.
ഇക്കാലത്തിൽ രാജാവിന്റെ മേൽക്കൈ ഉല്ലാസം പൂർത്തിയാക്ക
ശേഷം രാജാവിന്റെ മുമ്പാകെ ഒരു മത്സരക്കളം ഇങ്ങനെ
കുറവടി അയച്ചു. 'ഏതെന്നു തോന്നാത്തതൊക്കെയും ഏതാൻ
കളത്തിൽ മത്സരം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിന്നു ഞാൻ
അനുവദിക്കുകയെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. അങ്ങനാൽ മറ്റൊര
യ്യവസ്ഥയാണ്. വിജയമേ രാജാവിന്റെ അനിയമം സമ്പാ
ദിക്കാതില്ലാൻ പ്രത്യേകം സൂചിപ്പിക്കണം. വിജയം കി
ട്ടാതെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതായി അറിയുന്നതുകൊണ്ടു നിങ്ങളെ
വിടിച്ചു തടവിൽ പാർപ്പിക്കുന്നതിന്നു ഞാൻ ഏതാൻ ഉദ്യമ
ഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യാതെത്തീട്ടുണ്ട്. രാജാവിന്റെ ഈ എ
ഴുത്തു മത്സരക്കളം കിട്ടിയതോടുകൂടി അവരെല്ലാം വിടിച്ചു
തടവിൽ പാർപ്പിച്ചു.

ഗംഗാധരയന്ത്രപാഠം മാറ്റുവേണ്ടിക്കാരുത് അദ്ദേഹം
 മൗന വിഷയം മാറ്റുവേണ്ടിയെങ്കിലും വേണ്ടി, മറ്റുള്ളവരോട്
 പലപ്പോഴും വിട്ടു കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊടുത്തുവെന്നിരിക്കാം
 മറ്റൊരു കാര്യം സത്യം ചെയ്താൽ അപരം വിട്ടയച്ചു, മറ്റൊരു
 പക്ഷം വിട്ടയച്ചുപോയവരികളും ഇങ്ങനെയൊരു വിട്ട

പഠനത്തോളമല്ലെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടു. ഇതുനിമിത്തം, അക്കാദമി രാജവശമായി ഏഴത്തുകയ്ക്കകം നടത്തി. ഇങ്ങനെ രാജ്യം അവർ പിടിച്ചടക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി യാതിരൻ ഏഴത്തുകയ്ക്കകം നടത്തിയത്.

ഈ രാജ്യം രാജ്യം സകല ഭൂമിയും നോക്കിക്കണ്ടതിന്നു കൊണ്ടിരുന്ന അഹല്യാദേവി പ്രതിവിധികൾ ചെയ്തതിരിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. രാജാവിനെ വിമോചനം സേനാനായകന്മാരും നിരപ്പിക്കുകയും, സേനയെ വലിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ അവസരത്തിലാണ് രാജവശമായ ആഗ്രഹം. രാജ്യം ഒരു സ്ത്രീയുടെ ഭരണത്തിൻ കീഴിലാണെന്നറികുകൊണ്ടും, പച്ചപ്പാലം രാജ്യമായി സഹായിക്കുമെന്ന വിശ്വാസിക്കുകയും, ഇങ്ങിനെ വരുമാൻ രാജവശം ചെയ്യണമെന്നായില്ല. അവർ കടന്നുവന്ന് ഒരു കൊട്ട കൈവശപ്പെടുത്തുകയും അവിടത്തെ ഗവണ്ണരെ കടിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ വശത്താണ് ഇപ്പോൾ ലെലേണിന ഉടനെ ആഗവണ്ണരെ സഹായിപ്പാനായി സമയത്തോടെ ഒരു സേനാനായകന്മാരെയും അയച്ചതിനും ചെയ്യുന്നതും രാജാവിനെ അറിയിച്ചു. ഇതിന്നുപുറമെ രാജാവിനാൽ അറാവധി സേനയെ അയച്ചുകൊടുക്കി വരപ്പെട്ടു. എങ്കിലും വോക്കളത്തിലുള്ള വോക്കളെ ആവശ്യം അതിനെ നോക്കിയില്ല. രാജാവിന്റെ സേനാനായകന്മാർ രാജവശം വരുന്നതായി വീണ് അടിച്ചുകൂട്ടത്തു. രാജാവിനാൽ തന്നെ യുദ്ധവിജയത്തോടുകൂടി വരുണമെന്നു കേൾക്കയാൽ അവർ മടങ്ങിപ്പോയി. അഹല്യാദേവിയുടെ ജീവകാലത്ത് ഇങ്ങനെ രാജ്യത്തിന്റെ ആത്യന്തികകളെ കടപ്പാൻ അവർ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടായില്ല.

അഹല്യാദേവിക്ക് യുദ്ധസമയം മറ്റൊരു രാജ്യത്തെ അനുസരണം കൂടിയെന്നായിരുന്നു. അഹല്യാദേവി രാജ്യം മരിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, രാജ്യത്തു കള്ളന്മാരും വിട

മുഹരിയും കറുത്തവരായിരുന്നു. അപ്പാറയ്ക്കുള്ള കള്ളന്മാരെ
ഇല്ലാതാക്കുന്ന ആറുകു തടയ്ക്കു പുതിയതെ വിവരം ചെ
യ്ക്കുകൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. അപ്പാറൻ
നീയെ ഏതു കെട്ടിലായിട്ടു പ്രഭുക്കന്മാരുടെ മുമ്പേയും
വിളക്കുകൊണ്ടി വിളക്കും ചെല്ല. അപ്പാറയ്ക്കായിട്ടുള്ള
വകാലത്തു് ഒരു വലിയ അപ്പാറയ്ക്കുമുമ്പേയും കൂട്ടായ്മയുമു
ണ്ടായതായി കേട്ടിട്ടില്ല. അപ്പാറയ്ക്കായി, മുൻപറഞ്ഞ
വകാലത്തു്, തടയ്ക്ക പുതിയതെ മുൻപറഞ്ഞ ആ അപ്പാ
റൻമാരുമായി വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുത്തു.

നീതി നടത്തുന്ന കാര്യത്തിൽ അമ്പലമുക്ക് അതിശയം
 തിന്നെ നിഷ്പന്നം അതിശയം അതിശയം. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ
 പ്രകാരം ഉപവിധിച്ചെന്നു വരുന്നില്ലാൻ വേണ്ടതും
 കൂടാ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ ഉപയോഗം കണിപ്പം ഉണ്ടായിട്ടി
 ള്ളു. ഒരിക്കൽ മനിക്കുന്നതും മറ്റു കച്ചവടക്കാരൻ സമ്പത്തി
 യിലാത്തവരായി മരിച്ചു വിയവ ഭരണത്തക്കണമെന്നു ക
 തരി അനുവദിക്കുന്നതായവക്കിട്ടു. എങ്കിലും ആ സ്രീ കൂടി
 മരിച്ചാൽ ദ്രവ്യം മുഴുവൻ ഗവർണ്ണമെന്റുകൾക്കുമാണുള്ള
 ലക്ഷക്കോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ഭരണത്തക്കണമെന്നു
 കിട്ടിയിട്ടു. ഇക്കാര്യം അമ്പലമുക്കായിട്ടുള്ള ദ്രവ്യത്തിൽ വെട്ടു ഉട
 നെ ഭരണത്തക്കണൻ അനുവദിക്കുന്നതായാണെന്നതും.

മരണാർക്കൽ, ആ രാജ്യത്തു വലിയ ധനികന്മാരിൽ
 രണ്ടാളുകൾ മരിക്കയും വിധവരാരിയായതും രാണിയുടെ ആ
 ദകൽചെന്ന ധനം മുഴുവനും എടുത്തുകൊൾവാൻ ആവേ
 ക്കിയതും, തങ്ങൾ കീഴ്മത്തൊട്ടായി തെക്കിയിരിക്കുകയും
 ഒന്നാറിയിരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാണി ഇതിന്നത്തരമായി
 'സോമിരാമ! നിങ്ങൾ കാണിച്ച ദയാശീലംനിമിത്തം
 ഞാൻ കൃതജ്ഞയായിരിക്കുന്നു. ഏതെങ്കിലും ആവശ്യം നിവർത്തി
 ച്ചാൽ വേണ്ടുന്ന ധനം ഏറിക്കൊള്ളൂ. വെള്ളം കിട്ടാത്ത സ്ഥ
 ലങ്ങളിൽ കുളം കുഴക്കുക, സാധനങ്ങൾക്കു വാങ്ങാൻ കെട്ടിടം

പണിയിൽ ഭൂതലായി താങ്ങുക പരക്കെ ഉപകാരമായി വരാവുന്ന വകയായി നിങ്ങളുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ചിലവുചെലവു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു മുറുപ്പായി പറഞ്ഞു. അവർ രാണിയുടെ അഭിപ്രായത്തെ സ്വീകരിക്കുകയും അതിൻ പ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തു.

അഹല്യാദേവിക്ക് ആധാരമായിട്ടുള്ള ആസക്തിയില്ലെന്നു സ്വീകരിച്ചതിൽ വഴിയായി തെളിയിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. രാജാവിനെയും നീലതിൽ പുറത്തുകൊണ്ടുണ്ടെന്നതായി വന്നു. അവസരങ്ങളിൽ പോലും വിചാരമില്ലാത്ത വസ്തുതയും മറ്റും ധരിക്കുകയും ചെയ്തു. രാണി ഭിതപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു മറ്റു മറ്റും ചെയ്തതായിരുന്നു. ഇങ്ങനെ സംഭവിക്കുന്ന ധനം പരമാവകം അതാൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതിനായി പതിവ്. ഈ രാജാവിനെ കട്ടയോ കിണറോ കത്തിക്കുറയ്ക്കുകയും സത്രം പണിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ഗുണങ്ങളിലും ആ രാജ്യത്തുണ്ടാകുന്ന സംഗതമാണ്. വളരെ കേന്ദ്രങ്ങളും പണിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. വിശുദ്ധങ്ങളായ കേന്ദ്രങ്ങൾ ഈ രാണിയുടെ നാമധേയത്തെ നിർവ്വഹിക്കുന്നു.

പക്ഷികളുടെയും മൃഗങ്ങളുടെയും കരളുകളെ ഈ രാജാവിനെക്കുറിച്ചായിട്ടില്ല. അവയെ കേന്ദ്രമായി വെട്ടുന്ന സ്ഥലം കഴിവാക്കി ഇട്ടിരുന്നു. അവയ്ക്ക് ആശുപത്രികളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അഹല്യാദേവിയുടെ മറ്റുള്ള കൈകളെക്കുറിച്ചുള്ള രാജാക്കന്മാരുടെയും സംഭവങ്ങളെല്ലാം പറയുന്നതായി അവസാനിക്കുന്നതല്ല.

ക്രിസ്തുമതം മതം രാണി അഹല്യാദേവി ചാക്കിയിട്ടുള്ള പ്രാവിച്ചു. അഹല്യാദേവിയുടെ ഭരണം ഇങ്ങനെയായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ മറ്റൊരു അഹല്യാദേവി ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതിന്നു വളരെക്കാലം ചെന്നിരിക്കുന്നു. വിചാരത്തിലാണ്, അഹല്യാദേവിയുടെ ഭരണത്തിലും ഇന്ത്യക്കുണ്ടായ ദുഃഖം മണ്ണായിത്തീർന്നു.

൧൪. കുണ്ഡലാഭകരം.

ഉത്തമപുരുഷൻ ജാതാഭാവമിഹൻ മകളാതി സൗമ്യശ്രവണിതാതി കൃഷ്ണ ഏത മേ രാജകരാമിയുണ്ടാതിതന്നെ. രാജസ്ഥാനത്തിൽ അർദ്ധകാലം സൗന്ദര്യയാതിരകളുള്ളവരായ മുഖമുഖ പെൺകിടാവ് അതില്ല. കീഴാരിലെ രാജകരാമിയായ കുണ്ഡലാഭവണ്ണാതിശയത്തിന്നു പുറമെ വൈദ്യശാസ്ത്രവും ഉണ്ടാതിതന്നെ. യൗവനയുക്തയായപ്പോൾ അവരുടെ സൗന്ദര്യത്താൽ അപമൃതചിന്തയായതായ അനവധി രാജാക്കന്മാർ വിവരമാർദ്ദകളായിത്തീർന്നു, ഏകിലും അവരുടെ അച്ഛൻ അവരെ ജനപുരത്തു ജഗത്സിംഹരാജാവിനാണു് കല്പം കഴിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കിയതു്. വിവരം അറിഞ്ഞപ്പോൾ ജഗത്സിംഹൻ ഏണ്ണാതിരം കടന്നുവെട്ടി മേ ചെറിയ പട്ടാളത്തോടുകൂടി ഭൂപ്രകാരമുള്ള വിവാഹസന്ദേശവും തിരുമുൽക്കാരവും ഉത്തമപുരുഷനു് അയച്ചു.

ജാ വിവാഹമീർച്ചയെക്കുറിച്ച് മേ അകരമായ യുദ്ധം രാജസ്ഥാനത്തു നടന്നു ഉണ്ടാതി. രാജസ്ഥാനം മുഴുവൻ മേ വലിയ പോരുളമായിത്തീർന്നു. യുദ്ധത്തിൽ മുറിയേറാവരുടെ ശരീരത്തിൽനിന്നുള്ള രക്തസ്രവണം നശിപ്പുവരുംപോലെ ആതിതന്നെ. ആകപ്പോൾ രാജസ്ഥാനം മുഴുവൻ അവിടയുള്ള രാജാക്കന്മാരുടെ പാസ്റ്റർമിറ്റം നിമിത്തം മേ യൗകലാപത്തിന്നു പിടയതാതി വേിച്ചു. ഇതിന്നെല്ലാം കാരണം ശരണമനസായ കുണ്ഡലാഭകരവും ആയിത്തീർന്നു. കഷ്ടം! അവരുടെ രൂപലാവണ്യം രാജസ്ഥാനത്തിന്നു് ആപൽകാരമായും രാജപുത്രന്മാരത്തിന്നു നാശപ്രദമായും ആകുന്നു വരിണമിപ്പതി.

സ്വന്തിയായ രാജകരാമിയെ രാജാക്കന്മാരും അന്ത്യം അപ്രത്യേകതകളായിത്തന്ന മണിസിംഹൻ ഏത രാജാവി

കുല രാജാവും സ്വസ്ഥനായിരുന്നില്ല. തന്റെ ഭാര്യ വാണിജ്യത്തോടു കൂടി രാജാവിനു കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കുമെന്നു വെച്ചിരുന്നവളായതുകൊണ്ടു രാജകുമാരിയെ തന്നിട കിട്ടേണ്ടതാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായവും പഠനത്തുകൊണ്ടായിരുന്നു അയാളുടെ പുറംപുറം. അയാൾ തന്റെ അഭിപ്രായത്തെ കാണിച്ച് ഒരു ഏഴുനൂറ്റും ഒരു ദൂതനെയും മീവാരിലേക്ക് അയച്ചു. മണിസിംഹൻ ഈ കാലത്തു ജോയ് പൂരിലെ രാജാവും കൂടി ആയിരുന്നു. തന്റെ അഭിപ്രായത്തെ നിരവധിയാളാൽ യുദ്ധം ചെയ്തും പഠനത്തുപോലെ കേൾപ്പിക്കുമെന്നും മേൽപറഞ്ഞ ഏഴുനൂറ്റിൽ സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു.

മീവാരിലെ രാജാവ് അയാളുടെ പുരോഗതികളെല്ലാം കല വലിയ ശക്തനൊ പ്രധാനിയെ ആയിരുന്നില്ല. രാജപുത്രവംശത്തിന്റെ ഒരു പ്രഭാണിയായിരുന്നുവെന്നുള്ളതു മറ്റൊരു ആയാൾക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നല്ലാതെ പ്രബലനായിരുന്നില്ല. അയാളുടെ കീഴിലുള്ള രാജാക്കന്മാർ അയാളെക്കുറിച്ചു അധികം പ്രാബല്യവും സൈന്യത്തും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നതന്നെല്ലാ ഏതെങ്കിലും രാജപുത്രന്മാരെ ശക്തി കൂട്ടിച്ചിരിക്കുകയായിരുന്നു. മഹമ്മദോടായിട്ടുള്ള നിരന്തരയുദ്ധം അവരെ ഭയപ്പെടാത്തവരായിത്തീർന്നു. പരാക്രമശാലികളായ അനേകം യോദ്ധാക്കൾ കാലം കഴിച്ചുകൂട്ടി പൊതിമിടുക, സിന്ധ്യയും അയാളുടെ സേനകളും രാജപുത്രാജ്യം പ്രവേശിച്ചു ഭയപ്പെടുന്നവർ തുടർന്നുവന്നു പഠനത്താൽ പൊതു പ്രധാനനഗരങ്ങളെ കൊള്ളിയിടുകയും ഇപ്രകാരത്തോടെ കോണാഴിയെ കല്ലും വസ്തുലാക്കുകയും ചെയ്തു. മഹമ്മദോടുംകൂടി വളരെ പണം കൊടുത്തിട്ടാണ് സമർധനക്കു ചെയ്തത്. മഹമ്മദിയുടെ അടുത്തു ധീനികളോടു തോൽവ് കൂടാതെ പൊതുമതവും ദാരുണവ്യതിയാനം സിദ്ധി കഴിവാൻ മുഗൾശക്തിയെ സാധിക്കുന്നതും ഒരു മുഗൾസാമ്രാട്ടിന്റെ പാദമുഖത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രാപി

മൃതന്ത കരളത്തുകി കല വലകിട്തിട്ടിട്ടു നന്നിത്തവ
 മരണ ശുഭാശുഭപുത്രന്മാർ മഹാശാസ്ത്രന്മാരുടെ കയ്യിൽ കശാ
 പ്തകാരുടെ കയ്യിൽപെട്ട ആടകളേപ്പോലെ യഥാർത്ഥം മരണ
 നാശായി. ഇത്രകൊണ്ടും മുഴവനായില്ലെങ്കിൽ പാവനമായ
 രാജസ്ഥാനത്തിന്നുൾക്കൂടെ നടുവിൽത്തന്നെ ഒരു മഹമ്മദി
 യൻ പ്രഭാണിയായിത്തീർന്നു. അതാൾ ദേഹിലെ നവം
 വർതിതന്ന അമിതർലാഭൻ ആയിരുന്നു. അതാൾ ഇന്ത്യ
 യിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള പ്രധാന കരളികളിൽ മേയനായിരു
 ന്നു. അതാൾ ദർശ്യവന്മാരായ രാജപുത്രന്മാരെ ശിക്ഷിപ്പി ക
 ിട്ടിട്ടു എന്നു മാത്രമല്ല അവരുടെ ഇടയിൽ എന്തെന്നിഹം
 ഉണ്ടായിത്തീർന്ന് രാജാ കഷികളോടു ചേർന്നു കൂടിയതാറെ ച
 തിച്ച് അവർ അധോഗതി ആകിത്തീർക്കുകയുമായിരുന്നു
 അതാരുടെ പതിവ്.

സുന്ദരിയായ രാജകരാരി കുണ്ഡലയുടെ വിവരമെന്തെ സം
 ബന്ധിച്ചുണ്ടായ കലരപകരളത്തു രാജസ്ഥാനത്തിലെ സ്ഥി
 തി ചേർത്തൊരു പ്രകാരമായിരുന്നു. ബലരഗ്ദ്ധനായ
 സിന്ധ്യ രാർവരരിലെ രാജാവിന്റെ വശംഗതന്മാരായ
 രാണയുടെ ഉറാബ്ബാരികൻ എന്നായിരുന്നു നവാബ് ആ
 മിർലാന്റെ നാട്ടും. രാജപുത്രരാജാക്കന്മാർ മിക്കപേരും
 ജയപുരത്തിലെ രാജാവായ ജഗത്സിംഹന്റെ ഭാഗത്തു കൂടി.

ഏഴുനാഴിക മേന്മാക്കാടുകൂടി സിന്ധ്യ പുറപ്പെട്ടവ
 ന്നു നഗരമാലാപനത്തിൽ പാളയമടിച്ചുകൂടി. ജയപുരത്തി
 ലെ രാജഭക്തനെ തൽക്ഷണം മടക്കി അയക്കുന്നതെന്നും ആ
 രാജാവിന്നു തന്റെ മകളെ കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കില്ല
 ന്നു പറയുന്നതെന്നും സിന്ധ്യ രാണയോട് ആജ്ഞാപി
 ച്ചു; എന്നുമാത്രമല്ല മകളെ രാർവരരിലെ മണിസിംഹൻ
 എന്ന രാജാവിന്നു കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നും നി
 ർദ്ദേശിച്ചു. സാധുവായ രാണ മഹാശാസ്ത്രന്മാരുടെ ഏറ്റം
 മെന്തെ തട്ടക്കയ്യിനിന്ന് ആളായിത്തീർന്നു. അതുകൊണ്ടു ഗ

ആനന്ദിപ്പാലത്തെ വിവാഹാർച്ചം വന്നവരെ പഠത്തത്തുകയും സിൻഡ്ര വായ്പകാരും നടന്നുകൊള്ളാമെന്നു സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇത്ര വലിയ ആവശ്യം പൊതുജനങ്ങളുടെ നിശ്ചയിച്ച രാജസ്ഥാനത്തിന്റെ അത്യന്തപ്രഭുവുമായ കാവത്തുച്ചി കണക്കാക്കുകയും മഹതിയായ ചതുർമുഖത്തെ വിജയപുരംരാജ്യം സംഭരിച്ചു. മാർവാറിലെ രാജാജ്ഞാൻ യന്മുഖായ സിൻഡ്രയെ സഹായിപ്പാനായി തന്റെ പട്ടാളത്തോടുകൂടി പോയി. അതിശയമായ ഒരു യുദ്ധമുണ്ടായി. 'അയ്യോ! മഹാഭയം തമ്മിൽ പിന്നെ അഭിമുഖമായിരിക്കാൻ ജീവൻ നശിച്ചു' എന്നു പറയുമ്പോൾ വളരെ വേഗം മരണമുണ്ടായി. എന്നിട്ടും കഷ്ടകൃഷ്ടിയിൽ ആരും പരാജയപ്പെടാതെയെന്നു സമ്മതിപ്പാനും യുദ്ധത്തിന്നു മാനുഷതയായ സുന്ദരിയെപ്പറ്റിയുള്ള ബാധകാരണത്തെ വിട്ടൊഴിയാനും മേൽക്കൂറായിത്തന്നിട്ടു. ഈ കാവത്തിന്റെ ഇടയിൽ മഹാപാതകശക്തിയായ ഒരു നിദ്രയും മഹാഭയം ഉണ്ടായെ അറിയിച്ചു.

വിധവയായ ഭാരിയെ മാൻ കലാശനലയെ അൽകാമണിയായ സുധരാജകുമാരിയുടെ കൈത്താൽ നശിപ്പിക്കണമെന്നു അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. തന്റെ പ്രിയകുമാരിയുടെ ജീവനും, ആവശ്യം പാണിഗ്രഹണം ചെയ്താൽ ഒരു മരണകാലം തമ്മിലുള്ള ദൈവദൈവത്തെയും ബലികൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള വിചാരത്തെ മാനസംഗത്തോടും കോപത്തോടും കൂടിയാണ് രാജാധിപതി, കടിലനായ അർജ്ജുനന്റെ നിർബന്ധവും അപരാധമുണ്ടായി. ഏതാനായിരം വിസ്മയം; ഭൂമിയിൽ ചത്തവരെ സൂര്യത്തോടുകൂടി സമ്മതിക്കുകയും രാജകുമാരിയുടെ കൃഷ്ണയെ കൊല്ലുവാനുള്ള കല്ലു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

സുധരാജ കലാശത്തുനിന്നു ആലോചനാപൂർവ്വം ഈ കലാശത്തെക്കുറിച്ച്. എന്നാൽ അത് ആരാണ് ചെയ്തതെ

തി! സൗഭാഗ്യവതിയായ രാജകുമാരിയുടെ ദേഹനമോ
യ വർണ്ണമുള്ള കരമത്തെ തറപ്പാൻ മാത്രം കഠിനാശ
നായി രാജസ്ഥാനത്ത് ആവാഞ്ഞത്? മഹാരാണാധി
പൻ സംബന്ധികളിൽ കോളാത രാജാജ്ഞാതീസിംഹ
നോടാണ് കല്പനാടുത്തുപാൻ ആദ്യമായി ആവശ്യപ്പെട്ട
ത്. ആയാൾ മേത്തൽ സ്ഥിതിനായി 'മു? കല്പന ക
ല്പിക്കുന്ന റാമു പൂട്ടത്തുപോട്ടെ. ഇത്തരം കഠിനകർമ്മങ്ങൾ
ഉപരോധമാകയാൽ മഹാരാണയുടെ ന്യാനകൂല്യം ഏറില്ല. ഇ
ണപ്രായമാണ്' എന്നിങ്ങനെ ചത്ത രാജാസന്തതെ
ധിക്കരിച്ചു കോലാവേശത്തോടു കൂടി രാജധാനി വിട്ടു പുറ
ത്തേക്കു പോയി.

രാജാവിന്റെ പൂർവ്വദൂതപുത്രനും തണിമിത്തം രാജ
കുമാരിയുടെ ആത്മമുദായ രാജാജ്ഞാതീസിംഹ രാജാ
വു വിളിച്ചു തൽക്കരണം നടത്തേണ്ടതായ കൃത്യത്തിന്റെ
ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി പറയുകയും ആയതിനെ നടത്താൻ
അതരമോട് ആത്മോപാധികയും ചെയ്തു. 'അയ്യോ! ഏതൻ
പ്രിയസഖോദമിതെ ഞാൻ കൊല്ലണമെന്നു ചൊൽ ത.
ഥാർത്ഥമായി ഏന്നോട് ആത്മോപാധിക്കുന്നുവോ' എന്നു
ചോദിച്ചതിന്നു 'മകനേ! നമ്മുടെ രാജ്യപരമ്പരയ്ക്കും അതു
കർമ്മവ്യക്തിത്വത്തിന്നിരിക്കുന്നു' എന്നു രാജാവിന്നു മറുപടി പറ
ഞ്ഞു. രാജകുമാരിയുടെ കരമത്തെത്തട്ടെന്ന് അന്നുപുരത്തിൽ
രാജകുമാരിയുടെ അന്ത്യമേഖല പേരി.

മേത്തലയുടെയായി സർവ്വംഗസൗഭാഗ്യത്തോടും
പരതകരമിതാചര്യത്തോടും ദേഹനാകൃതിയോടുംകൂടി ക
ണ്ഡമാലകൾക്കിടയിൽ പ്രവീഷ്ടയായി പതിച്ചുപോലെ സ്നേഹ
പുരസ്സരം അവർ ഭാഗ്യമായി അഭിവാദ്യം ചെയ്തു അയാളു
ടെ കല്പനകളെ പിൻസാ വഹിക്കുന്നതിന്നു സന്നദ്ധയായി
യിന്നു. 'സാമോദി! കരിക്കൻ സന്നദ്ധതയോടും' എന്നു
രാജകുമാരിയുടെ ഗൗരവത്തോടുകൂടി പറയുന്നതു കേട്ടിട്ടു കണ്ഡ

ഒന്നു പുഞ്ചിരിക്കുകയും പിന്നീട് വെറട്ടിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്തു. 'ഞാൻ നേരെപറക്കല്ല പറയുന്നത്. മഹാരാണയുടെ കല്പനയാണിത്. നീ നിന്റെ രാജ്യത്തിനുവേണ്ടി മരിക്കുകയാണ്. സുഖഭൃതിക്കുതന്നെ രാജസ്ഥാനത്തെ നിൽപ്പുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന വേദാന്തപരമായതാണ് സാഹാദരി! ഇത് ഏതു രാജകുമാരൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണ ചിന്താഗുസ്മയമായി സഹോദരനായും പിന്നീട് പന്തിരിക്കു പ്രിയസുഖികാരായും മാരാണ നോക്കി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'ഭ്രാതാവേ! നമ്മുടെ കടംബത്തിലെ പച്ച കന്യകാരാജം നമ്മുടെ രാജ്യത്തിനുവേണ്ടി പ്രാണകൃപം ചെയ്തിട്ടുള്ള അവസ്ഥയ്ക്കു വേണ്ടെന്ന് സഹോദരി അവളുടെ വാശിപരമ്പരയിൽ അത്യാഗ്രഹത്തിൽ കാണപ്പെടുന്നതല്ല; ഞാൻ മരിക്കണമെന്ന നമ്മുടെ അച്ഛൻ ആജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുകൊണ്ടു ഇതും ഞാൻ സന്തപ്യരായിരിക്കുന്നു. എന്നിങ്ങനെയൊരു വരികാൻ തക്ക ഒരു സ്ഥലത്തേക്കു വഴി കാണിക്ക. തന്റെ രാജ്യത്തിനുവേണ്ടി മരിക്കേണ്ടതിനേക്കാൾ ഉൽകൃഷ്ടരായി ശിശുശ്യാവംശജനായ ഒരുത്തിക്കു മരണമുണ്ടല്ലോ!' 'അതേ! എന്നിങ്ങനെ കല്പന നിന്റേതെങ്കിലും—കൊ—' എന്നിങ്ങനെ സഗൽഗദം രാജകുമാരൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ 'ഭ്രാതാവേ! എന്നിങ്ങനെ നന്നായി, വന്നാലും വേണ്ടെന്ന് കത്തവ്യകർമ്മത്തെ ചെയ്തു തന്നിരിക്കുന്നു. വേൽസോദരിയെ അവളുടെ കത്തവ്യകർമ്മത്തെ ചെയ്താൽ സഹായിച്ചാലും'. തങ്ങളുടെ സ്നേഹമാരുനമായ രാജകുമാരിയുടെ പിന്തിൽ നിന്നിറങ്ങു സുഖികാർ കരയുവാനും പിരിയുവാനും തുടങ്ങിയപ്പോൾ കൃഷ്ണ ബാല കണ്ട അവളുടെ നേരെ തിരിഞ്ഞു 'പ്രിയസുഖികളേ! എന്നിങ്ങനെയൊരു കാര്യം. ഞാൻ വളരെ വളരെ സന്തോഷത്തോടുകൂടിയാണ് മരിക്കുവാൻ പോകുന്നത് എന്തറിഞ്ഞു നിങ്ങൾ സന്തോഷിച്ചാലും. രാജസ്ഥാനത്തിലെ പെരുവതിധനയിരായനശകരി ഏതെങ്കിലും ദൈവത്തിനുവേണ്ടി അല്ല മറ്റേതെങ്കിലും. ഓം. ധു

വിമാരം! എത്ര ഭഴകപ്പെട്ടു. എത്ര ആയിരം വീടുകളാണു ഈ
മുഖം നിമിത്തം ശുദ്ധശുശ്രൂഷഭാഗിണീയിനിട്ടുള്ളത്?

ഈ വട്ടം രാജകുമാരൻ ഒന്നുവരായിത്തീർന്നു. രാജകുമാരിയുടെ പ്രശസ്തശാസ്ത്രയുടെ മുമ്പിൽ രാജകുമാരന്റെ ക
പോക്കെയും ബോധികളിതമായി. അയാൾ കുറേയേറെ ജ
നലിൽ കൂടി പരമേശ്വരന്റെ അകത്തുനിന്നു കണ്ടിപ്പോയി.
രണ്ടാമതായി വലയം കല്പന കൊടുക്കുന്നുണ്ടായി. മീ
വാർത്തയ്ക്കു ഇങ്ങനെയായി സമാന്തരമാകുന്നു. ഇതി
പ്രകാരം അവന്റെ മഹാമാന്ദ്യവിന്റെ ആദ്യത്തെ നി
രീതിച്ചു.

രാജകുമാരിയെ വലിക്കെട്ടപ്പോൾ പോകുന്ന എന്തെങ്കിലും
തർക്കം കാട്ടുകിലോലേ രാജധാനിയിൽ എങ്ങും വ്യാപി
ച്ചു. കുഞ്ഞുമാക്കുമാരി വ്യസനാത്മാനായി നില്പിച്ചു.
തന്റെ കൈകളുടെ പേരിൽ ജീവകാരുണ്യമുണ്ടാകുന്നതും
പ്രസ്തുത ശ്രമകൃത്യങ്ങൾ ലോകം ശാപഗ്രസ്തമാവാനും
പ്രാർത്ഥിക്കാൻ തുടങ്ങി, രാജകുടുംബത്തിലുള്ളവരിൽ കുഞ്ഞുമാ
ക്കുമാരിയുടെ വിധിയിലു വിധേയതയും കാണപ്പെട്ടു. പ്ര
സ്തുത കഠിനകർമ്മം ചെയ്താൽ ഇനിയും ആരും ഉപദേശിച്ചു.
‘ഈമാരു കല്പനയെ രാജാ നിരോധിക്കേണം’ എന്നു എല്ലാ
വരും സസംഗമം പ്രാർത്ഥിക്കുകയും അതിനെ അദ്ദേഹം പിൻ
വലിക്കുകയും ആശ്ചര്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ശ്രമനായ അമീർഖാന്റെ വലയിൽ പെട്ടുകിടന്നിരുന്ന
അദ്ദേഹം അതിൽ സ്വതന്ത്രനായിത്തന്നില്ല. മഹാപാപി
യായ അമീർഖാൻ വിസമ്മതം ശ്രവ്യപ്പെട്ടു. കന്യകയെ
കൊന്നിപ്പതിൽ അയാൾ രാജവംശത്തിലുള്ളവരെല്ലാം
ഹനിക്കും. മീവാർത്തയും ഭഴവനം കട്ടിച്ചുവരാനും. കൊ
ല്ലാക്കൊന്നിയിലിരിക്കുന്ന ശ്രമനാരിൽ നിന്ന രാജകുമാരി
യെ കണ്ടിപ്പോന്നു രാജപുത്രവംശത്തെ ബാധിച്ചാൽ പോകുന്ന
അവർക്കു നീരോധിക്കാനും വേണ്ടി അനേകം രാ

അവ്യക്തപ്രധാനികൾ ഉദയപുരത്തേക്കു വന്നപ്പോഴുവർന്നു
ണ്ടെന്നു അഭിർവാൻ ചേട്ടനുകൊണ്ടു തന്റെ അഭിലാഷസി
ദ്ധിക്കു അതാളും തിട്ടപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങി. അഭിർവാൻ എ
ല്ലാം അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടു കൃത്യമായ നിയന്ത്രണം ചെ
യ്ക്കാനായി ഓണയെ നിർമ്മിച്ചു.

ഒരു കുറുക്കുകൊണ്ടു കത്തി അവരെ കൊല്ലുവാൻ ആ
രെയും കണ്ടാത്തതിട്ടു അവരെ വിഷം കൊടുത്തു കൊല്ലു
വാൻ കല്പനയായി. അതിലേക്കും പുരുഷന്മാർ ആരും വഴി
പ്പെടാത്തതാൽ പെണ്ണുങ്ങൾ അതു നടത്തുമെ എന്നു നിശ്ച
യിച്ചു. വിഷം നിറച്ചു കിണ്ണവും കൊണ്ടു സമീപാതിൽ ഒ
രാൾ അവരുടെ അടുത്തുചെന്നു അതു അവരുടെ അടുത്തു
ചൊല്ലി അവർ കൊടുത്തു. അമരണയിൽ മുഴുവൻ ആത്മ
മുരണവും ഉണ്ടായി. കുറുക്കും പാവറൻ ആളും മെയ്ക്കുചി
ല്ല, എല്ലാവരും നിലവിളിക്കുന്നു. എല്ലായിടത്തും കുറുച്ചിലും
വിളിച്ചിലും. രാജകന്യകയുടെ രാത്രിവീ ഉത്തമതയെപ്പോലെ
ശപിക്കുന്നതും അവിടെ ഒക്കെയും ചേട്ടിക്കുന്നു.

എന്നാൽ 'മൃത്യു വന്നു ലോകസീമനി നൃത്തചേട്ടി തുട
ന്ന്' സന്ദർശിതായ കണ്ണു മരണമു കണ്ണുവീടെങ്കിലും വീഴ്ത്തി
പ്പെന്നുമാത്രമല്ല വിഷപുണ്ണമായ പാത്രത്തെ അവർ കൊടു
ത്തപ്പോൾ അവർ തല കുനിച്ചു അതിനെ വാങ്ങുകയാണുച
െയ്തത്. എന്നിട്ടു അവർ അവരുടെ സമീപാതിരോടു യാത്ര പര
ത്തു. രാത്രിയിലോടു അന്തഃഗൃഹം യാചിച്ചു അപ്പോൾ ചിര
ഞ്ജീവിതമായിപ്പോൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു. മരിക്കും വേലും മിന്നാ
മത പങ്കെന്ന വിഷവാനം ചെയ്തു. തന്റെ അടുത്തുണ്ടായിര
ുന്നവളോടു അവർ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വിഷം അവ
രിൽ പിടിക്കുന്നില്ലെന്നു കണ്ടിട്ടു വീണ്ടും അവർ വിഷം കൊ
ടുത്തു. അതും പലിച്ചില്ല. മനുഷ്യമണ്ഡലത്തിൽനിന്നു മറുക
ൾ കൊണ്ടാണോ എന്നു അന്തഃഗൃഹം മൃത്തമേതും അവർ വിഷം
കൊടുത്തു. മൃത്തമേതും പരമകുറുക്കുന്നതായ പ്രകൃതി മാത്രം

കെട്ടിയിരുന്ന സഫലികളിടത്തുനിന്നു പ്രതികൂലമാണു കാണിച്ചത്. ഞെട്ടി പരിഭവിക്കുകയും അതു സഫലമായി. മുൻ കൊടുത്തതിനേക്കാൾ വലിയ വിജയമാണു് ഇങ്ങനെ കൊടുത്തത്. ഒരു പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി അവർ അതിനെ വാങ്ങി കടിച്ചു. ഭക്തരും ഭട്ടവരും വിജയിച്ചായി. സുഷുപ്തിയിൽ നിന്ന അവർ ഏഴുപുഴുങ്ങു ജഗദ്രാജാവിനെ മടങ്ങിയെത്തുന്നത്! ഭാഗ്യശ്രദ്ധയായ അവരുടെ കാതാവു പിന്നെ അധിപം കാലം പിവിച്ചിരുന്നില്ല. അവരുടെ ശരീരം കറുപ്പു ദിവസത്തിന്നുള്ളിൽ അഗ്നികണ്ഡത്തെ പ്രാപിച്ചു.

൧൫. ചന്ദ്രവതി.

ഇന്ദ്രാലങ്കാരം വായിച്ചിട്ടുള്ളവരെക്കൂടി ദീപ്തിപ്രസാദം മനോഹരമായിക്കൊണ്ടു വൃന്ദാവനംകൊണ്ടു ജീവചരിത്രം രചിക്കണമെന്നായിരിക്കുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ്യാൽ പ്രത്യേകിച്ചും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ മഹത്തമം. അദ്ദേഹം വചനാശയമുറപ്പു അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷിൽ പ്രമാണികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ രാജാവിനെന്നു, രാജധാനിയിൽ എന്തുതന്നെ അറിയുന്നതോടുകൂടി മഹാപ്രഭുക്കളോടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതും ദീപ്തിപ്രസാദം മനോഹരമായിക്കൊണ്ടു വകിയൊത്തു തികഞ്ഞ സ്വരൂപവും 'വെളി'യെന്നു പ്പാവും പ്രത്യേകം ഓച്ചിരിയിൽ പെടത്തക്കവരായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അതിവിശേഷമായ 'രാജധാനി' കവയിൽ സമാജകമാന്ദ്യവും രാജകമാന്ദ്യവും എന്നല്ല രാജകടംബത്തിലെ സകല അംഗങ്ങളുടെയും പ്രമാണികളായ പ്രഭുക്കന്മാരുടെയും ഇഷ്ടത്തിന്നൊത്ത വിചാരമുള്ളിരായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ്യാൽ ആവിഷ്കാരംകൊണ്ടുതന്നെ അവരുടെ വല്ലത്തിൽ നിന്നു വേറെ രാജാവിട്ടല്ല അദ്ദേഹത്തിന്നു കരുതിയിരുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്നു കൂടാതെകൂടി പ്രഭുക്കന്മാരുടെയുംകൊണ്ടു ചന്ദ്രവതി കൂടക വതിവില്ല.

‘വഞ്ചാരികളെ സിംഹം’ എന്ന പ്രസിദ്ധമായ സം
 ക്ഷാൽ രണ്ടിതസിംഹമൊരൊരായിരൻ പട്ടമിയിയും
 ഫിലിപ്പസിംഹമൊരൊരായിരൻ അമ്മയുമാര മതേതരത്വം
 കണ്ടു ഈ കഥാനായികയായ മൊറാണി ജിനൻ. അവരെ
 സംധാരണയായി മൊറാണിജിനൻ എൻ്റെ വിളിച്ചു
 വന്നിരുന്നു. ഏകിലും സംക്ഷാൽ പേരു ചന്ദ്രവതിയെന്നാ
 യിരുന്നു. രണ്ടിതസിംഹമൊരൊരായിരൻ അമ്മയായിപ്പോൾ തക്ക മതേ
 ശ്വത അവർക്കായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവരില്ല. മൊറാ
 ജാവകളെ ശകന്തരം കൂട്ടി തോജിപ്പിച്ചു അവരെ സകല
 ജാതിക്കുമിടം വെച്ചു കേന്ദ്രധാരണയ്ക്കുകയായിരുന്നു. അദ്ദേ
 ഹത്തിന്റെ മരണശക്തി കാണുവാൻ ഡൽഹിയിലെ വ്യോ
 പിപ്പ. ബ്രിട്ടീഷ് വട്ടമുള്ളതോടൊന്നിനായിട്ടുള്ള കൽ
 സാസ് എന്തെങ്കിലും പുതിയ കേന്ദ്രധാരണ അദ്ദേ
 ഹമാണ് ശേഖരിച്ചത്. ഡൽഹിയിലെ തന്മാത്രമായ മ
 തവട്ടം അദ്ദേഹം വെച്ചു ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ കൈക്കൽ തന്നെ
 ആസ്സരമായിത്തീർന്നു. ഈ രണ്ടിതസിംഹമൊരൊരായിരൻ മരി
 ക്കുന്ന സമയം ഖദഗസിംഹൻ, ശരസിംഹൻ, ഫിലിപ്പസിം
 ഹൻ ഇങ്ങനെ മൂന്നു പുത്രന്മാർ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു.
 എന്താൽ ആ മഹാപുരുഷന്റെ അമാനുഷശക്തികൊണ്ടു
 മരണകിന്തിയിലിരുന്ന അനേകം അത്യാഗ്രാഹികളും കവട
 യാകകായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെയും സേനാധിപതികളെയുമാ
 ണ് പുത്രന്മാർ പിതൃധനമായി കൊടുത്തിരുന്നു. അദ്ദേ
 ഹത്തിന്റെ മരണശേഷം ഇവർ അധികാരശക്തികൊണ്ടു
 അകാലത്തു സഖം അനുഭവിപ്പാനും വഞ്ചാരികളെ മരിപ്പു
 മാരം കൈവശപ്പെടുത്തുവാനും അത്യാത്മീയമായിട്ട് വെ
 യാർക്കുളപ്പോലെ കലഹിച്ചു തുടങ്ങി. ഖദഗസിംഹനെ
 കൊന്ന ശരസിംഹൻ സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു. പി
 ത്തിന് അദ്ദേഹവും ചേക്കേറുന്ന പിന്മുറ. ഇങ്ങനെ താലു
 വർക്കുകൾക്കു മേലു പുത്രന്മാരും മരിച്ചു. മരിച്ചു മരിച്ചു

അപ്പനുംകുലക്കാരും അഭിമതികൾക്കും ആകെ
 അർപ്പണകൃപയിലായി. മന്ത്രികളും സേനാധിപന്മാരും
 അധികാരവലിപ്പത്തിനുവേണ്ടി അന്നോടും ശിശിമു
 സ്വാധീനത്തിലുണ്ടായിരുന്ന അധികാരംകൂടി കളഞ്ഞു ക
 ലശനിയെ പ്രാപിച്ചു. ഒടുവിൽ അഞ്ചു വയസ്സുമാത്രം പ്ര
 യംഭവന രാജകുമാരൻ സർവ്വസമ്മതത്തോടുകൂടി മരാരാജാ
 യിട്ടു വാഴിക്കപ്പെടുകയും രാജകുമാരന്റെ അമ്മ ചന്ദ്രവതി
 സ്വന്തമായിട്ട് രാജ്യകാര്യം അന്വേഷിക്കുവാൻ തുടങ്ങുകയു
 മെങ്കിലും

അഗാധബുദ്ധി, സ്ഥിരമധ്യസ്തം, അതിശയിക്കത്തക്ക
 ഓരോന്നു ജ്ഞാനങ്ങൾ തികഞ്ഞിട്ടുള്ളവളായിരുന്നു ചന്ദ്ര
 വതി. മറ്റൊരും വണക്കവും ഇല്ലാത്തവരും ധീരന്മാരും
 യശസ്വന്മാരും വഴിപോലെ യോജിച്ചവരും രാജനിയും ആയി
 രുന്നു. ചന്ദ്രവതി ഒന്നാകുന്നതിൽ കാണിച്ചിരുന്ന പ്രതാ
 പം ആലോചനാമണ്ഡലത്തിലും മരുവാരെ പ്രകടിപ്പി
 ച്ചിരുന്നു. സൂക്ഷ്മം നോക്കുന്നതായാൽ അതാവായിരുന്ന മ
 ഹാപുരുഷന്റെ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങൾ മിക്കതും മറയ്ക്കുക
 സ്വഭാവത്തിലും പ്രതിബിംബിച്ചിരുന്നു. ചിന്തിച്ചിതരി
 കിടന്നിരുന്ന തന്റെ അധികാരങ്ങളെല്ലാം ചന്ദ്രവതി കൂടി
 ചേർത്തു സ്വാധീനത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടു. മരണാധിപന്മാരും
 സേനാധിപന്മാരും തമ്മിലുണ്ടായിരുന്ന കലഹങ്ങളും സ്തംഭ
 കളും മറ്റും ഇതുകക്കികളെയും യോജിപ്പിച്ചു. രാജ്യത്തെ
 ന്നും ഭക്തരും സദാധാരവും വളർത്തി. കാൽസന്ധ്യയും
 മേന്മാവിന്റെ പരിപാലനത്തിൽ ഇരുന്നിരുന്നപോലെ അ
 ത്ര ശക്തിമത്തും അമൃതവും ആക്കിത്തീർത്തു. പ്രാപ്തിയുള്ള
 വരെ ജ്ഞാനത്തെ മേലുദ്യോഗങ്ങൾക്കു് ആരെയും നിയമിച്ചി
 രുന്നില്ല. മിടുക്കും മധ്യസ്തവും കണ്ടു സൈന്യാധിപത്വം
 കൊടുത്തുവന്നു. ശരണിഹരനെ പടയോളികളിൽ തലവനാ
 യിട്ടും നിയമിച്ചു.

ഇംഗ്ലീഷ് രാജ്യത്തിന്റെ അതിർ പഞ്ചായത്ത് രാജ്യത്തോടു തൊട്ടുകിടന്നിരുന്നു. പഞ്ചായത്ത് രാജ്യപരിപാലനത്തിന്റെ തികവും അവിടെയുള്ള ശകരസമ്പ്രദായത്തിന്റെ

പ്രതിബിംബവും ഇംഗ്ലീഷ് രാജ്യകാരണങ്ങളായിത്തീർന്നു. അവരുടെ അതിർത്തികളിൽ എല്ലാറ്റും പട്ടാളങ്ങളെ പാർപ്പിക്കുകയും ശക്തനായിത്തീർന്നുകൊണ്ട് വലിയൊരു ഭാഗം സൈന്യം സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തതായ നന്ദാലിയിലുള്ളതും കയറാത്തതിനാലായിട്ടുള്ളതും ഏറ്റവും നല്ലതായി. ശകരസമ്പ്രദായത്തിന്റെ അതിർത്തിയിൽ ഇംഗ്ലീഷ് അതിർത്തിയിലുള്ള കടന്നുവരുന്നത് ഇംഗ്ലീഷ് രാജ്യം, അതല്ല ഇംഗ്ലീഷ് രാജ്യത്തിന്റെ രാജ്യത്തെ ആക്രമിക്കുകയാണ് ചെയ്തത് എന്നു ശകരരും അന്യരും വഴക്കു വരുത്തുകയും ചെയ്തു. കാരണം എന്തെന്നതും അതും വളരെ കാലംകൂടാതെ സുപ്രസിദ്ധമായ 'ശകരം' ആരംഭിച്ചത് ഒരു വർഷത്തോളം മുമ്പായിരുന്നു.

ഈ യുദ്ധകാലത്തു രാജ്യധിപത്യവും സേനാധിപത്യവും ചന്ദ്രവർത്തികൾക്കു പരിണമിച്ചു. ദേശികളും കന്യാകുമാരിയായ ചില ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും സേനാധിപന്മാരും ചന്ദ്രവർത്തിയെ ചതിച്ച് ഇംഗ്ലീഷ് ഗവൺമെന്റോടുകൂടിയവരായി. വീരനായ ഭക്തന്മാരിൽ നിന്നു പരിപാലിപ്പാറും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ കൈമാറ്റം ചെയ്ത ചില സമയങ്ങളിൽ നമ്മുടെ നാടികൾ തനിച്ചായിത്തീർന്നു പോയതായിട്ടുള്ളതിനെപ്പറ്റി വന്നിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അവർക്കുവേണ്ടിയുള്ളതായിട്ടില്ല. മന്ത്രികളായും പട്ടാളക്കാരായും സമാധാനം കൂടാതെ തന്നെ രാജ്യം ഭരിച്ചുകൊണ്ടും സൈന്യത്തെ നയിച്ചുകൊണ്ടും അവർ അധഃപാതയെ സ്വീകരിച്ചു നിന്നിരുന്നു. അവർക്കു ഈ ശകരം ചരിത്രസുഖമാണല്ലോ. മധ്യകാലത്തെ കിഷകളിലൂടെയായ ആയുധങ്ങളിലൂടെ ഇംഗ്ലീഷ് രാജ്യത്തോടു ഇന്ത്യയിൽ പടർച്ചയുണ്ടായിട്ടില്ല. ഉദ്യോഗ

സ്ഥാനങ്ങളേയും സേനാധിപന്മാരേയും ചന്ദ്രപ്രയാഗത്തിൽ
 നെർ ചെയ്യത്തിൽ ഏകാകിനിയായിട്ട മഹാരാണിക്ക് എ
 ന്നൊന്നാണ് സംധിക്കുവാൻ കഴിയുന്നത്! ചന്ദ്രവതിയുടെ
 സൈന്യം പർവ്വതപരമ്പരയിൽ പെട്ടകയും മടുവിൽ അ
 ന്യഗതിയില്ലാതെ ചന്ദ്രവതി സമുപത്രം ഒപ്പിടുകയും ചെയ
 ു. സോളോൺ എന്ന ഭീകിത് നടന്ന യുദ്ധത്തിൽ മഹാ
 രാണിയുടെ സൈന്യത്തിന്നു തോൽവി പറ്റി എന്ന് മരു
 വടനാടുകൾ വന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ സ്വാഭാവികമായ ശര
 നശംഭിതരായോടുകൂടി ചന്ദ്രവതി പറഞ്ഞ മറുപടി 'ഏ
 ന്നാൽ ഏതെങ്കിലും കാൽസന്ധ്യയും ഇനി യുദ്ധം ചെയ്യൂമിട്ട്'
 എന്നായിരുന്നു. മഹാരാണിയുടെ മന്ത്രിമാരിൽ ഒരാൾ യു
 ധം സമാധിപ്പിക്കുകയാണ് നല്ലതെന്ന് ഉപദേശിച്ചപ്പോൾ
 'ഈ അദ്ധ്യക്ഷത്തിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നാവ് ഏതു ചെയ്യാമോ
 അതാണ് ഞാൻ ചെയ്യുന്നത്. ഞാൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന
 കാലംവരെ പഞ്ചാബ് രാജ്യം ഇന്നുണ്ടാകും അധീനപ്പെടുന്ന
 തുകാണാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയില്ല' എന്നാണു മധ്യയുഗശാലിനി
 മറുപടി പറഞ്ഞത്. ഈ നിശ്ചയം വിളിത്തും മഹാരാണി
 ക്കു സമുപത്തിന് അപേക്ഷിക്കാതെ നില്ക്കുന്നില്ലാതായി
 ത്തിന്നുതന്നെ യുദ്ധം നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

മോൺ ലേറൻസ് എന്ന ഇംഗ്ലീഷ്യാക്കനെ ലാഹൂരിൽ
 രംഗത്തെത്തിട്ട് സ്വീകരിക്കത്തക്കവണ്ണവും രാജ്യകാരുതരം
 സകലരും ആ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് ആലോചിച്ചു ചെയ്യത്ത
 കവണ്ണവും സമ്മതിച്ചു മഹാരാണി സമുപത്രം ഒപ്പിട്ടു. ഇ
 പ്രകാരം ഫലംകൊണ്ടു രാജ്യഭരണം മുഴുവനും രസേണിന്റെ
 അധീനത്തിൽ പെട്ടുകയും അയാൾ മഹാരാണിയെ രാജ്യ
 ഇന്ദ്രിയം കഴിച്ചു പഞ്ചാബിലെ മേൽവാഴ്ച ഇംഗ്ലീഷ്യാക്
 അധീനപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ട മറ്റ് ഗുഹ്യം ഗുഹ്യമായി അ
 നേചരിപ്പാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഏതാൽ ഈ ആഗ്ര
 ഹം കവടനിതികൊണ്ടും വ്യാജതന്ത്രം കൊണ്ടുപറ്റാതെ പ്ര

ധിക്കാരധനങ്ങളുടെ നാശത്തെ കുറിച്ചും മറ്റൊരൊന്നി ചിന്തിച്ചിട്ടില്ല. പഞ്ചാബ് രാജ്യവും സ്വാതന്ത്ര്യവും യശസ്സും ഏതെന്നോടും നഷ്ടമായിപ്പോയതിനെ രോഷിട്ടുമാത്രമാണ് മഹാരാണിയുടെ മനസ്സ് മങ്ങിപ്പോയത്. വൃന്ദാവനം സ്ഥിരവയ്ക്കാതെ ദാശഗന്ധിയിൽ പെട്ട കശിനഗരത്തിൽ അത്യാസനസ്ഥിതിയിൽ കിടപ്പായി.

ഇവ വർത്തമാനം പഞ്ചനദിയിൽപ്പെട്ടിരുന്ന ജനങ്ങളും കാൽസരസേനയും കേട്ടു. ചന്ദ്രവതിക്കുവേണ്ടി അവരുടെ ജീവനെക്കൂടി ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ അവർ തയ്യാറായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ കവടനീതിയാവാട്ടു ശക്തന്മാരുടെ ഇടയിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെയും സേനാനായകന്മാരുടെയും രാജാദ്രാഹണ്യശിരകളോടു ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ നേരെ എതിർപ്പുണ്ടായിരുന്നു കാൽസരസേനയെ നിരോധിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

ഔരംഗസേനയും ചരിത്രപ്രസിദ്ധമാകുന്നു. 'ഗോ' എന്ന പ്രഭുവിന്റെ കീഴിലുള്ള ഇംഗ്ലീഷുപട്ടാളം തോറ്റു വരപറന്നു. അല്ലാലത്തക്ക ശക്തന്മാരുടെ ശക്തി പ്രബലമായി. എന്നാൽ ഗുജറാത്തിൽ ഉണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ ശക്തൻ പരാജിതന്മാരായെങ്കിലും അവരുടെ സേനയും ചിന്തിച്ചിട്ടറിയിക്കുവതും പഞ്ചനദിയിൽ ലയിക്കുകയും ചെയ്തു. ബ്രിട്ടീഷു ഗവണ്മെന്റിൽനിന്നു പഞ്ചാബ് രാജ്യം മെകുകേറി. ദിലീപസിംഹമഹാരാജാവിനെ ശിരയിൽ കൊണ്ടുപോയി ക്രിസ്തുമതത്തിൽ ചേർക്കുകയും ചിലവിന്നു തക്കതായ മാലിഖാൻകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. അതിന്നുശേഷം അദ്ദേഹം ഒരു ആര്യോയയുവതിയെ കല്യാണം കഴിച്ചു. അതിൽ സന്താനങ്ങളുണ്ടായി.

അക്കാലത്തു മഹാരാണി ജീവിതം—പഞ്ചാബിലെ മഹാരാജാവിനായിത്തന്നെ വീരയുദ്ധതി ചന്ദ്രവതി —കാശിവിശ്വനാഥക്ഷേത്രത്തിന്നു സമീപം ഏതും ഏതും ഇല്ലാത്ത ദാശഗന്ധി

യോജിക്കുന്നു അറിയിക്കുന്നു. നോബേലിന്റെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെയും ഇടയിൽ കിടന്നു കിടന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനം പ്രവർത്തിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ 'എന്റെ അമ്മയായ കരൾ സന്തോഷം! വിൻഡലിക്കപ്പെട്ട നിങ്ങളുടെ നാമം വിജയം കൈപ്പറ്റാൻ കരുതുന്നില്ലെന്നുണ്ടല്ലോ. ശക്തിയുടെ അശ്വം സാക്ഷാത്കൃതം നിങ്ങൾ കരുതുന്നില്ലേ' എന്നല്ലാതെ മറ്റൊരു വാക്കും പറയാറില്ല.

ഒടുവിൽ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെന്റിനു ഒരു തൊണി. മറ്റൊരൊന്നിന്റെ അപ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ അത്രയും ശോചിക്കത്തക്കതായിരുന്നു. ഈ അത്യന്തസന്ധിയിൽ എന്തൊന്നാണു ആശ്വാസത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്! മഹത്തായ ശക്തിയുടെ ഭരിച്ചിരുന്ന ആ മഹാമാണിയുടെ അന്ത്യകാലത്തു ആ ദൈവത്തിനെ സന്തോഷിപ്പിക്കുവാൻ അതൊന്നും കഴിയില്ലെന്നായി വ്യക്തം അറിയിക്കുക കൊണ്ടുചെന്നാൽ വല്ല വ്യത്യാസവും വന്നുവെന്നു കരുതി മഹാമാണിയെ കൽക്കത്തായിലേക്കു കൊണ്ടുചെന്നു. വെള്ള, മെ കാലത്തു മഹാമാണിയായിരുന്ന ആ മഹതി ഇപ്പോൾ അസംബന്ധപ്രലാപിനിയായ ഒരു സ്ത്രീ രക്തമാന്ദ്യം ശക്തിയുടേ. ആ ദൈവത്തെ കപ്പൽ കയറി ശിരസ്സിലേക്കയച്ചു. എന്നാൽ ആ കീഴ്തിരുന്നതിന്റെ സകല അഭിമാനം കാലം ഗതിയായ പരിഹാരം കണ്ടു. അവർ ചോദിക്കുക കപ്പലിൽവെച്ചുതന്നെ വീരസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചു. ശവം സമുദ്രത്തിൽ വിക്ഷേപിക്കുകയും ചെയ്തു.

എന്ന ജാൻസിയിലെ റാണി.

ജാൻസിരാജ്യത്തെ ഏകാധിപത്യത്തിൽ കീഴിൽ ഭരിച്ചിരുന്ന മഹാമാണി ഗംഗാധരായ 1856-ൽ അന്തരിച്ചു. അന്തിമശേഷം വിധവയായ റാണി ലക്ഷ്മിഭായി സന്തതി.

യില്ലാത്തതാൽ, ഒരു രാജകുമാരനെ ദത്തെടുത്ത് അനേക സ്ഥിതിയിലിരിക്കുന്ന രാജവംശത്തെ നിവർത്തിത്തന്നതെന്നു ഏകിച്ചു അറിഞ്ഞാൽ ശ്രദ്ധിച്ചു. എന്നാൽ അന്നത്തെ ഗവണ്ണർ ജനരാജ്യത്തിന്നു ഡയറസിപ്പട്ട ബ്രിട്ടീഷ് രാജ്യത്തെ വിസ്മയപ്പെടുത്തുന്നതിന്നായി അത്യധികം ഉത്സാഹിച്ചിരുന്നതിനാൽ ഓട്ടക്കര രാണി ലക്ഷ്മീബായിയുടെ ആഗ്രഹത്തെ സഹജീകരിപ്പാനനുവദിക്കാതെ ജാൻസിയെ ബ്രിട്ടീഷ് രാജ്യത്തോടു ചേർക്കണമെന്നു കല്പിക്കയാണു ചെയ്തത്. മധ്യേയുൾക്കിരിക്കുന്ന രാണിയോടു ഗവണ്ണർ ജനരാജ്യത്തെ ഉത്തരവിനു 'ജാൻസിയെ ഞാൻ വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതല്ല' എന്നു മറുപടി അയച്ചു.

ജാൻസിയെ പൂർവ്വകാലമുദാരകുമാരന്മാരുടെ വാഴ്ചകാലത്തു ഏതോ ചില കാലങ്ങളിൽ ഉണ്ടായ കടം മൊരോരും ഗംഗാധരരാജാവിന്റെ മാനകാലത്തും ബ്രഹ്മിയായിരുന്നു. ആ കടത്തെ കരസ്ഥയാക്കുകയും വീട്ടുവാൻ മഹാരാണി വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു. അന്നു ചിലവിന്നു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന ധനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗംകൂടി ഇതിന്നായി നീക്കിവെക്കേണ്ടിവന്നു. ആതിഥാൽ മഹാരാണിയെ ആന്താർമായി സഹായിക്കുന്നവരുടെ സംഖ്യ ക്രമത്തിൽ ചുരുങ്ങിവന്നു. ഈ സമയത്താണു ജാൻസിയിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ബ്രിട്ടീഷ് പട്ടാളക്കാർ പത്തുകൊളുത്തപ്പക, ഹിന്ദുക്കളുടെ ദൈവങ്ങൾ നശിപ്പിക്കുക മുതലായ ക്രൂരകർമ്മങ്ങൾക്കായി ഒരുമ്പെട്ടത്. ഹിന്ദുധർമ്മത്തിന്നു നീക്കം പ്രതികൂലമായ ഈവക അക്രമപ്രവൃത്തികളെ സഹിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ മഹാരാണിക്കുണ്ടായ വ്യസനം അവിടുത്തെ മുമ്മര ദുരീകരിച്ചു. അതിനാൽ കോപത്താലും വ്യസനത്താലും ആവൃതനായ മഹാരാണി 'എന്റെ ഉടലിൽ ഭീവരുള്ള കാലത്താലും ഞാൻ ഇരവക ക്രൂരകൃത്യമെങ്കിലും എതിരുന്ന സഹിക്കാൻ യുദ്ധം ചെയ്തിട്ടെങ്കിലും ഞാൻ ഈ അക്രമങ്ങളെ നിന്ദിക്കും. അതിനകല

[illegible][illegible]

അതയുണ്ടായില്ല. ശിവാതിലാമള ശരിച്ച ഉടനേതനെ ബ്രിട്ടീഷുകാർ മഹാരാണിയെ നശിപ്പിച്ചുവെന്നു ക്രമിച്ചത്. അവരുടെ ഈ പ്രഭാതം, ദാദാ കാരണങ്ങളാലായു, മഹാരാണിക്ക് ഉച്ചിപ്പാൽ കഴിഞ്ഞതിനാൽ ചേങ്ങത്തക്ക മുൻകരുതലുകൾ ഇവിടെയും ചെയ്തു. പ്രജകളെത്തല്ലാം വിളിച്ചുകൂട്ടി, തങ്ങൾ തുടങ്ങിയ ചേങ്ങത്തക്ക ആയുധങ്ങൾ കയ്യടക്ക മുതലായി യുദ്ധത്തിന്നുപ്രത്യേക 'മുല്ലാ' എപ്പോടകളും മഹാരാണി വെളി ജാഗ്രതയോടെ ചെയ്തു. യുദ്ധത്തോടി കത്തിപ്പുറപ്പെട്ട. ഈ അവസരത്തിലും മഹാരാണി യുടെ അർപ്പൻ ആചരിക്കത്തക്ക സാമസമൃദ്ധ്യത്തിൽ നിന്ന വിനാശിതനെന്നൊന്നു ചിലർ ഉപദേശിച്ചുവെങ്കിലും രാണി അതിനെ അനുസരിക്കാതെ ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധികാരിയെ വെട്ടി. എന്നാൽ അവിടെ ഇതുകാരും പ്രയോജനപ്പെടാതെയില്ല. ഉടനേതനെ യുദ്ധകളിൽ വീണ് മരണമായി മരിക്കാനൊരു യുദ്ധത്തിന്നുതന്നെ വെട്ടയും അതിൽ അവരുടെ പ്രാപിക്കയും ചെയ്തു. ഈ യുദ്ധത്തിൽ ജാൻസിയിലുള്ള സ്രീകൾകൂടി ഭരണ മുതലായവ കൊണ്ടുവന്ന തഥാശക്തി സമുദായിച്ചുവെന്നു പറഞ്ഞാൽ മഹാരാണിയിൽ നാശകാൽ പിന്നെയുണ്ടായ സ്നേഹവുമുണ്ടായതികളെപ്പറ്റി പറയേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലല്ലോ. രാണിയെ സഹായിപ്പാനായി ഓൻറാടോവിയും പാൺപൂർ രാജാവും മരിച്ച് ഇന്ത്യയിനെയും ആളുകളോടുകൂടി വന്നുവെങ്കിലും ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധികാരികൾ ഉച്ഛിഷ്ടമായ ശക്തിയെ തടയുവാൻ അവർക്കു സാധിച്ചില്ല. മഹാരാണിയുടെ മൗര്യത്തെ കണ്ടപ്പോൾ ജാൻസിയെ പ്രയത്നംകൂടാതെ കൈവശപ്പെടുത്താമെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്ന ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധികാരി 'ഇത്ര മൗര്യരുള്ള സ്രീകളെ ഞാനേയും കണ്ടിട്ടില്ല' എന്നു പറഞ്ഞ് അമ്പരന്നുപോയി. പിന്നെ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കായ വിചാരം ചതിച്ചുപാറിക്കണമെന്നായിരുന്നു. ഈ ഉദ്ദേശത്തെ

നിരവേറായതോടുകൂടി ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധിപതി തന്റെ സൈന്യത്തെ വിഭാഗിച്ച് ഒരു ഭാഗത്തെ ഒരു ദിക്കിലേക്കയച്ചു. ആ ഭാഗത്തു പെട്ടതിൽ ഏറ്റവും സൈന്യങ്ങളും അന്ധമായിട്ടുണ്ടെന്നു വിചാരിച്ചു രാണിയുടെ സൈന്യങ്ങൾ അവിടെയെത്തുവാൻ യുദ്ധം തുടങ്ങി. അപ്പോൾ മറ്റൊരു ദിക്കിൽക്കൂടെ എത്തിയവർ മതിൽ കയറി ബ്രിട്ടീഷ് സൈന്യങ്ങൾ കോട്ടയ്ക്കകത്തു പ്രവേശിച്ചു. ഈ അവസരത്തിൽ രാണിയുടെ പടകളും യുദ്ധാചിതരായ വേരും ധരിച്ചു രാണി തന്നെയും യുദ്ധം ചെയ്തുവെങ്കിലും ഫലമുണ്ടായില്ല. അനേകമായിപ്പോകിൽ രാണിയെ കാരാഗൃഹത്തോടു പല വീരന്മാർ യുദ്ധം ചെയ്തിട്ടും കാര്യമാകാത്തതായ മറ്റൊരാളിനെ കരിപ്പാത്തു കയറി ചില ഭാഗത്തു നഗരം പിടിച്ചു പോയി. കര ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞശേഷം അല്പം സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി കൂടെ എന്ന സ്ഥലത്തു വെച്ചു വിറന്നു യുദ്ധം ചെയ്തു. അപ്പോഴും തീരെ തോറ്റു പോയി. അവിടെനിന്നു നേരെ ഗാളിയരികിലേക്കാണ് തിരിച്ചത്. അവിടെയും തന്നെ ചുറ്റിക്കൊണ്ടി ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധിപതിയോടു അയയ്ക്കപ്പെട്ട സൈന്യങ്ങൾ പെട്ടെന്നെത്തിയപ്പോൾ തന്റെ ചെറുസൈന്യത്തെക്കാണുതന്നെ അവരെ അകറ്റി ഗാളിയർ കൈക്കലാക്കി. ഈ ധീരചരസ്സായ രാണിയെ അപ്പോഴും ബ്രിട്ടീഷ് സേനാധിപതി പടകളോടുകൂടി പിന്തുടന്ന് അവിടെയെത്തിയതോടെ യുദ്ധമുണ്ടാകയും, അതിൽ ആകുന്ന വിധത്തിലേറ്റും പണിപ്പെട്ടിട്ടും ഫലമില്ലെന്നു കാണുകയാൽ സൈന്യങ്ങളോടുകൂടി തിരിച്ചുകയും, പെട്ടെന്ന് ഒരു വെടിയെടുത്തു രാണി കരിപ്പാത്തുനിന്നു ഭൂമിയിൽ 'വിണ്' പ്രാണമെടുത്തിന്നും വേർപെടുകയും മറ്റൊരിടത്തിൽ കഴിഞ്ഞു. ഈ ഏതവസ്ഥ! തന്നെയും തന്റെ മരണത്തെയും പ്രമോദവും രാജിച്ച് മരണമുണ്ടായ പ്രീതി സമ്പാദിച്ചാൽ സാധിക്കില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ തന്റെ മരണത്തെക്കാണുതന്നെ മരണമെന്ന സന്തോഷിപ്പി

മൃ ശ്രീമതി ലക്ഷ്മീദേവി ജാൻസിമഹാരാണിയുടെ തശ്ശി
ശ്രീക മേ കെടാവിട്ടുപോയെ ഏതൊക്കെ നിലനില്ക്കുന്ന
താണ്.

൧൭. മി ര ട ട ടി.

കിഴക്കു ഗംഗാനദിയുടെ തീരത്തു കൂടങ്ങി പടിഞ്ഞാ
റു സിന്ധുനദിയുടെ തീരത്തുവരെയും, വടക്കു ഹിമാലയപ
ർവ്വതം തുടങ്ങി തെക്കു വിന്ധ്യപർവ്വതംവരെയും, നീണ്ടുകിട
ക്കുന്ന വിസ്തൃതമായ രാജ്യത്തിൽകൂടി നിങ്ങൾ യാത്ര
ചെയ്യുന്നതായിരുന്നാൽ, ഹിന്ദിദേശത്തിൽ അധിപങ്ങളിലുള്ള
സർവ്വാധികാരി ആളുകൾ അത്യന്തം മടുപ്പിച്ച പട്ടണ പട്ട
കളിൽ മേ പ്രത്യേക ചേർ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു കേൾക്കാം.
ഗോവർദ്ധത്തുറത്തു് അവരുടെ ഉച്ചസമയങ്ങളിലുള്ള പാട്ട
കളിലും, മതമേന്മത്താൽ അവരുടെ ഭക്തിസൂചകങ്ങളായ
സ്തോത്രങ്ങളിലും, കീർത്തിക്കുന്നതായ ഗായകന്മാർ അവരു
ടെ സംഗീതസമസ്തകളിലും, നാടകികളായ ചെല്ലാസ്ത്രി
കൾ ബഹുജനങ്ങളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്ന അവരുടെ സരി
തകളിലും, എന്നു വേണ്ട, എല്ലാ ആളുകളും 'ജീമ' എന്ന
നാമം പാടുന്നു. എല്ലാ പാട്ടുകളിലും 'ജീമദേവി' എന്ന
ചേർ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു കേൾക്കാം.

ഈ സ്ത്രീ ആരാണ് എന്നു നിങ്ങൾ കാരണത്താൽ ആളുക
ളിൽ ആരാരുടെങ്കിലും ചോദിച്ചാൽ, അവർക്കു യാതൊരു
യുദ്ധത്തോ പൂജയോ പൂജയോ ആകുമ്പോ, കർമ്മങ്ങളും വ
ണക്കാരന്മാരുടേതിൽ കല കണ്ടിട്ടു 'ഹേ! ഈ സ്ത്രീ മേ മഹതി
ആയിരുന്ന' എന്ന് ഉത്തരം പറയും. മിടുക്കനായിട്ടു ചെറു
പ്രായക്കാരും വയസ്സായവരും ആണുങ്ങൾക്കും പെണ്ണു
ങ്ങൾക്കും, എന്നുവേണ്ട, എല്ലാ ആളുകൾക്കും അറിയുണ്ട്.

അരിച്ചുപോയ മാത്രമല്ല, ഹിന്ദുവംശത്തിലുള്ള ദീർഘസ്ത്രീകളിൽ ഭർത്താവിനായി ഒരു മഹതിയെ ഏല്പാത്തതും സ്ത്രീകളും ബാല്യക്കാരികളും സ്വന്തം പൂർണ്ണതയും ചെയ്യുന്നു.

മിഥാഭാതി സ്ത്രീകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ അത്യന്തം കലശലാക്കിയുള്ളവരും ഇന്ത്യയിലുള്ള മഹാകവികളിൽ ഒട്ടേറെയും ആയിരുന്നു. തന്റെ വീരപ്പുരുഷപ്രധാനമായ രാജസ്ഥാനമാളത്തിൽ അത്യന്തം ശക്തിയായി ഒരു ഉപാഭാഷത്തിലെ രാജാവിനായിരുന്നുവെങ്കിലും, ഒരു സമ്പ്രദായികിയുടെ വേഷം ധരിച്ചു തന്റെ ഭർത്താവിനോട് രാജധാനി വിട്ടുപോകയും, ഇന്ത്യയിൽ ഭരിക്കുവാനായിട്ടില്ലാത്ത ഒരു മധുരതയോടുകൂടിയ രാഗത്തിൽ കേരവസ്ഥനായ തന്റെ ഭർത്താവിനോട് നാമം പാടിപ്പോയ നാടകവും ചെയ്തു.

ലേബ്രാടോറിയ രാജപുത്രനായിട്ട് ചിലവെ ഉപഗ്രഹമായ ഒരു ഭർത്താവാണ് മിഥാഭാതി ജനിച്ചത്. എന്നാൽ തന്റെ കടംവരും രാജസ്ഥാനമാളത്തിൽ ഏല്പാത്തതും അത്യന്തം ബാല്യകാലമായ ഒരു കടംവരായിരുന്നു തന്റെ ആദ്യ സൗന്ദര്യവും പക്ഷെ വേറെ ആർക്കും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. രാജപുത്രന്റെ വീരപ്പുരുഷപ്രധാനമായ രാജ്യത്തിൽ സകല പരിശുദ്ധപുണ്യങ്ങളിലുംവെച്ച് ഒരു മഹാ പരിശുദ്ധപുണ്യനാണ് തന്നെ ഏല്പാത്തതും വിചാരിച്ചിരുന്നെന്ന്, ഏല്പാത്ത രാജപുത്രശാസ്ത്രക്കാരനായും തലവനും ജീവനുടെ കാലവും കലയികാലിയെന്ന് അയാൾക്ക് ഏല്പാത്തതും സമ്മതിക്കപ്പെട്ടവനും ആയ ചിരകാല മഹാ രാജാവിനോട് രാജധാനി മിഥാഭാതി പുസ്തകങ്ങൾ ഏല്പാത്തതും അവകാശപ്പെട്ടിരുന്നു. ചിരകാലമെങ്കിൽ യുവരാജാവായ കംബോജൻ മിഥാഭാതി വിചാരിച്ചതും കഴിയും വയസ്സനായ രാജാവിന്റെ കാലശേഷം മിഥാഭാതി മിഥാഭാതി രാജാവിനായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ മിഥാഭാതിയും ഭർത്താവും അവരുടെ ജനനം മുതൽക്കു കവികളായിരുന്നു. അവരുടെ സമയത്തിന്റെ അ

ധികദേശവും കവിത ഉണ്ടാക്കുകയും വായിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിൽ ബുദ്ധി ഉപയോഗിക്കുവതിനായിരുന്നു. എന്നാൽ കലാകൃതികൾക്കുണ്ടുണ്ടാകുന്നതാണു കവിതാഭിനിതകൾ തമ്മിൽ ദൈവപ്രഭുവായി വരിച്ചു. അങ്ങനെയൊരു കവിതകൾ നികുത്തുണ്ടായ ലോകകവിയുണ്ടായിട്ടു താണു കിടക്കുകയും ചെയ്യുകയും കവിതകൾ ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ കവിതകവിതയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു ഉയർന്നുവരുകയും ചെയ്തു.

ശ്രീകൃഷ്ണകഥകളെ മീറ്റിയായി വളരെ വായിച്ചു. കേവലബലമായ കവിതയും മൂന്നുവന്നതിലെ കേവലമായ ഗോപാലബലത്തിൽ പ്രത്യേകമായി വിളങ്ങുന്നുണ്ടെന്നും, ഇഹലോകത്തിൽ ആനന്ദിക്കുന്നതിനാകട്ടെ പരലോകത്തിൽ ആനന്ദിക്കുന്നതിനാകട്ടെ, സ്നേഹത്തിന്റെ ഉത്ഭവസ്ഥാനവും സകലലോകത്താലും നാഥനും ആയ ആ കവിയെക്കുറിച്ചു സ്നേഹിക്കുന്നതാണ് ആകാം കഴിയപ്പെടുന്നതും, തനിക്ക് അനുഭവമുണ്ടാകുന്നതായി. ശ്രീകൃഷ്ണനിൽ കേവലം സകലനായി വിളങ്ങുന്നതായി താൻ കണ്ടു. താൻ പഠിക്കുവാൻ ഉള്ളതിൽ കേവലമായാണെന്നും, ഇഹലോകത്തിൽ നിന്നു വിമുക്തനാണെന്നും, ആനന്ദപ്രദമായ ദൈവസ്നേഹത്തിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്നതാണെന്നും, തനിക്ക് അനുഭവമുണ്ടാവുന്നു. താൻ കവിതകൾ മുഴുവനും കേവലമായും കേവലം സകലനായി അവതരിപ്പിച്ച കേവലബലമായ ആ മൂന്നുവന്നവരായും കറിച്ചായിരുന്നു. താൻ പഠിക്കുകയും ആ കേവലത്തെ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുവെച്ചായിരുന്നു. താൻ കവിതകളെല്ലാം കേവലമായുള്ള കേവലപ്രഭുതയെക്കുറിച്ചു താൻ കേവലമായും ചെയ്യുന്നതല്ലെന്ന് ആകട്ടെ അറിയിക്കുന്നവയായിരുന്നു.

ഇതിനെ കടക്കലും കഴിഞ്ഞുപോയ മീറ്റിയായി മറയ്ക്കുന്നതിനായിട്ടുള്ളതും, മുമ്പിലുള്ളതും തന്നെ സ്വന്തം സിദ്ധിയും തന്നെക്കുറിച്ചു സ്നേഹമുള്ള താൻ കേവലം

വായി രാജാവു തന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളെല്ലാം സാധിച്ചുകൊടുത്തതിനുള്ള സകല സൗകര്യങ്ങളും തനിക്കു നൽകയും ചെയ്തു.

തന്റെ മേൽക്കൂയുന്നിടം തന്നിൽ അരുൾപ്പെട്ട രാജാവായ സ്തോഭനും തന്നിൽ ഉപജയിച്ച മഹാദേവനും മീരാഭാതിയെ കാലക്രമേണകാണുവാൻ കഴികാത്തതിനാലായിട്ട് അധികമധികം ദുഃസ്വാഭാക്കിയെല്ലാ വസ്ത്രധാരണത്തിലും ഗൗരവകൃത്യങ്ങളിലും മറ്റു ലൗകികകാര്യങ്ങളിലും തനിക്ക് ഉപേക്ഷ വന്നിരിക്കുന്നു. അന്തരിച്ചവയും മരണശാത്രവും തന്റെ തോഴിമാരാടുമിരിക്കുന്നതാണെന്നാൽ നാടി താൻ കാലമാവാനും ചെയ്തു. തന്റെ ഹൃദയം സന്തപ്തമായിത്തീർന്നപ്പോൾ, സ്വപനം നിത്യവും, പാട്ട് ആനന്ദം വിശിഷ്ടവും ആയിരുന്നു. സ്വപനം വികലമായ ഗുണവിശേഷങ്ങൾകൊണ്ടും, കവിതയുടേയും സ്വപനത്തിന്റെയും ഗാനചിന്തയുടേയും ഭംഗികൊണ്ടും, തന്റെ പാട്ടുകൾ തന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന മഹാസ്തോഭനായും മഹാദേവനായും കണ്ണുനീരിലും സാഗരമായ അനുഭവശാസ്ത്രങ്ങളായും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. മധുരമായ തന്റെ പാട്ടുകളാൽ തോഴിമാർ അപഹൃതചിത്തരാകുമായി വരിക. അവർ തന്നോടുമിരിക്കുകയും പാടുകയും പ്രത്യക്ഷമായ പാടായ ലോകത്തെ വിസ്മയിപ്പിച്ചുപോകയും ചെയ്തു.

ഏതാൽ ചിന്തകൾ കോട്ടയുടെ ചുവക്കുകൾക്കുള്ളിൽ മീരാഭാതിയുടെ ഹൃദയം കരാഗ്രഹസ്ഥിതങ്ങളാകുമ്പോൾ കിടക്കുവാൻ കഴിയും. മഹാദേവനായാണെന്നുള്ളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടവരായ അന്തരീക്ഷം മീരാഭാതിയുടെ ഉള്ളിൽ അടക്കിക്കിടക്കുവാൻ കഴിയാത്തല്ല. മീരാഭാതിക്ക് അസ്വാസ്ഥ്യം തോന്നി മെൽക്കൂയുന്നതാണെന്നു വേറെ അറിയില്ലെന്ന് ആളുകളും പാട്ടുകളും മറ്റുമിൽ തന്നെത്താൻ കെട്ടിത്തടയ്ക്കുകയും ഉൾക്കൊള്ളി വീഴുകയും ചെയ്തു. തോഴിമാർ കാടിവന്നു ത

ഒന്നു വിടിച്ചുകൊൾകയും അവയുടെ മടിയിൽ കിടന്നിട്ടു ബോധമുള്ളതും തീർന്നതിനു വേണ്ടുപോലെത്തന്നെ ഇത്രയിടത്തും ബോധം വന്നശേഷം തന്റെ സ്വഗുണത്തിലേക്കു തിരിച്ചുപോകയും ചെയ്തു.

അന്നുമുതൽ ദിവസംപ്രതി മീറാഭായി ഒരു ചേരത്തു പോകു പോകയും അവിടെ മധുരമായ തന്റെ ഗാനാതിയിൽ മുതലാത്തവനായ കുളുവത്തു സ്തുതിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആരെയും തന്റെ പാട്ടുകൾ കേട്ടപ്പോൾ അമ്പരപ്പോടെത്തന്നെയും കൈവെക്കയും സ്തബ്ധനായിത്തീർന്നു മനസ്സിലാക്കത്തക്കതായി വെച്ചു. നഗ്നനായിത്തീർന്നതും തന്റെ പാട്ടുകൾ കേൾക്കുന്നതിനായും പ്രശസ്തനായതുമുള്ള തന്റെ മറ്റൊരു നഗ്നതയിൽ ചേരുന്നതിനായും ആരാധനയിൽനിന്നും മറ്റൊരു നഗ്നതയിൽനിന്നും മാറ്റത്തിൽ തന്നെ അനുഗമിക്കുന്നതിനായും ആദ്യം പത്തുപത്തായും പിന്നെ നൂറു നൂറായും അതിൽപിന്നെ ആയിരത്തിയുമായും ആളുകൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി വന്നു. അങ്ങനെ വിട്ടു തന്റെ ഹൃദയത്തിന്നു പ്രധാനപുരുഷനായ ഒരു ചേരത്തിൽ കിടന്നുവരും വാഗ്ദാനം. എത്രയും ആളുകൾ തന്നാടുകൂടിപ്പോകയും അതിലുപരികം ആളുകൾ തന്റെ നാമത്തെയും കീർത്തിയെയും ഇൻപ്രിയയിൽ അത്യന്തം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പ്രദേശങ്ങളിലേക്കു കൊണ്ടുപോകയും ചെയ്തു.

മീറാഭായിയുടെ കീർത്തി മഹാമുഗ്ദ്ധം ചക്രവർത്തിയുടെ അടുക്കൽ എത്തി. ലോകപ്രസിദ്ധനായ അദ്ദേഹത്തിന്നു സ്വർഗ്ഗത്തിലെ മഹാമുഗ്ദ്ധം ചക്രവർത്തി. അദ്ദേഹം മനുഷ്യരെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു സന്തോഷിക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥനായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പാകെ 'കാമകുന്ദല'ങ്ങളിലും തലപശാസ്യങ്ങളിലും ഇതരവിദ്യാവ്യത്പത്തിയിലും വിദ്യാർത്ഥി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ളവയുടെ ഇരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

അദ്ദേഹം മീറാഭായിയെക്കുറിച്ചു കേട്ടപ്പോൾ ആ സ്ത്രീയുടെ പാട്ടു കേൾക്കുന്നതിനായി അദ്ദേഹത്തിന്നു ആഗ്രഹം

അതി. ചിറുർ അദ്ദേഹത്തിന്നു മീടടതിയ ഒരു രാജ്യമല്ലാതിരുന്നവെങ്കിലും ചിറുർ ജമാദാന അദ്ദേഹത്തോടു ബന്ധപിടിയരുളുവാമായിരുന്നു. എന്നാൽ മിറാസാതി ഒരു ഹിന്ദുസ്ത്രീയും ചിറുരിയെ ജമാദാനിനും ആയിരുന്നു. മുമ്പാകിൽ ഒരു ദൂതൻ ചക്രവർത്തി ചിറുരിയെ രാജാവിനോടാണെന്നതിന്നു ആഗ്രഹിക്കയാൽ ചിറുരും അവിടേക്കു രാജപുത്രം അവിടെ ആദരം ശേഷിക്കാത്തതെന്നു വരും, ആ ചക്രവർത്തിയോടു യുദ്ധം ചെയ്തു എന്നും, ചിറുർ രാജാവിന്നു ആ രാജ്യത്തു സകല സ്ത്രീകളോടും കൂടി ദൂതൻമാരോട് തങ്ങളെ കണ്ടുവെന്നോ തെറ്റുവെന്നോ ഉള്ള അവസരത്തിൽനിന്നു മെടുപ്പുനന്നിന്നു വേണ്ടി തീയിൽ ദഹിച്ചു കളഞ്ഞു എന്നും, ഹിന്ദുവംശക്കർ എത്ര വംശത്തോടുകൂടി യുദ്ധംചെയ്തെന്നും, അവരോടു സ്ത്രീകളെ അവർ എത്ര പരിജ്ഞാപിക്കുന്ന വിചാരിക്കുന്നുവെന്നെന്നും, അകബർ ചക്രവർത്തിക്കു അറിവുണ്ടായിരുന്നു. അപ്പോഴാണ് മിറാസാതിയെ കണ്ടെത്തുന്നതെന്നും ആ സ്ത്രീയുടെ പാട്ടു കേൾക്കുന്നതെന്നും ഉള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗ്രഹത്തെ പരസ്യമായി അറിയിച്ചാൽ ആ രാജ്യത്തുനിന്നു വലുതായ യുദ്ധത്തിന്നു യോജ്യാനത്തിന്നുണ്ടാകാ എന്നു തെളിയിച്ചു അതിനെ ചെയ്യുന്നതിന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നു കൈയ്യുണ്ടായില്ല. അതു കൊണ്ടു അദ്ദേഹം രാജാക്കന്മാർ എന്ന തന്റെ ഗൗരവത്തെ വിട്ടിട്ടു ഈ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു അന്വേഷിച്ചു. അവസാനം ചക്രവർത്തിയും ഗവേഷണം ഹിന്ദുക്കളായി വേണ്ടമറ്റരി ജമാദാനി ദിവസവും വാങ്ങുന്നതിന്നു ചിറുർ കേന്ദ്രത്തിലുള്ള മേധാവികളെത്തന്നെ തീർച്ചയാക്കി.

അവർ രണ്ടുപേരും അന്വേഷണങ്ങൾ ആരംഭിക്കാതെ തന്നിട്ടുപരികയാ മിറാസാതിയെ കാണുകയും ആ മഹതിയുടെ പാട്ടു കേൾക്കുകയും ചെയ്തപ്പോൾ ചക്രവർത്തി എത്രമാത്രം കഷ്ടപ്പെട്ടുവെഴുതി എന്താൽ, അദ്ദേഹം മിറാസാതിയുടെ കാ

പൂൽ വിഴിയും ശാക്കം സമ്പാദിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ അന്വേഷിക്കുന്ന ഉപദേശിച്ചുകൊടുക്കണമെന്ന ആ മോതിയോട് അപേക്ഷയും ചെയ്തു. എന്നാൽ മിരാജയിയുടെ മോശമനുജായ പാട്ടുകുറും അവയുടെ ആഗ്രിപ്പിച്ചതിനായ്ക്കായ മാധുഷ്യവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ കടന്നു കടിക്കാത്ത തോലിപ്പിടിയയും മതിപ്പാക്കിയതും അദ്ദേഹം വേഗത്തിൽ തള്ളിക്കളഞ്ഞു. പിന്നെ ഏഴേണ്മറ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉടുപ്പിൽ നിന്നു കൈമാറാൻ എടുത്തു മിരാജയിക്കു സമ്മാനിച്ചിട്ട് 'അപ്പോഴാ മാത്യു! ഈ താഴ്വരയെ സമ്മാനത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതിനും ഇതിനെ ഈ ക്ഷേത്രത്തിലുള്ള ദേവന്റെ കഴുതയിൽ ചാർത്തുന്നതിനും വേതിക്കു ദയയുണ്ടാകുന്നു' എന്നു അദ്ദേഹം അപേക്ഷിച്ചു.

മിരാജയി ആ മേലത്തെ എടുത്തു. പിന്നെ ചേച്ചപ്പുത്തനാർ ചക്രവർത്തിയെ നോക്കി 'മാത്യനായുള്ളോവ! ഈ മാല വളരെ പി. പിടിപ്പുതന്നിരിക്കുന്നു. സമ്പ്രദായികമെന്നു തോന്നുന്ന നിങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള ആളുകൾക്ക് ഇങ്ങിനെയുള്ള സാധനങ്ങൾ എവിടെനിന്നു കിട്ടുവാൻ കഴിയുമെന്നു ചോദിക്കുന്നതിന് എന്റെ അനുവദിക്കണം' എന്നു പറഞ്ഞു.

'മാത്യ! ഇതു തമിഴനാടിയിൽ വീണ്ടെടുക്കുന്നതെന്നു കളിക്കുന്നതായും ഏറിലു കിട്ടിയതാണ്. അതുകൊണ്ട്, ഇതിനെ ദേവനു വഴിപാടുകൊടുക്കുന്നതിൽ നല്ലതായി ചേരുന്നതാണെന്നും ഇല്ലെന്ന് ഏറിലു തോന്നി' എന്നു അകമ്പർ റെവറി പറഞ്ഞു.

ദൈവത്തോടുകൂടിയുള്ള അദ്ധ്യയനം കേൾക്കുവാൻ മിരാജയി അവരോട് നന്നി വരുകയും ചക്രവർത്തിയും ഗൗരവകരം വൽക്കരിച്ചാലെന്നു മടങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു.

എന്നാൽ ആ ഹൃദയമേലു തെളുത്തും ആനന്ദകരമായ മിരാജയിയുടെ ജീവിതത്തിന്നു കഷ്ടതയെ വരുത്തുകയും

അൻ വീട്ടിലുള്ള സന്തോഷത്തെ നശിപ്പിക്കയും തന്റെ പ്രിയ
തന്നെയായിരുന്ന സ്നേഹം ഇല്ലാതാക്കുന്നതിന്നു കാരണമായി
ത്തീരുകയും ചെയ്തു. മാല എന്നയാൾ വിവാഹിതയായിരുന്നതിനാൽ
ആതിഥേയ സമ്മാനിച്ച കറുപ്പും വേഗത്തിൽ പരസ്യമായി
മാലയ്ക്കു അതിനെ കാണുന്നതിന്നു ആഗ്രഹിച്ചു. മാലയ്ക്കറിയില്ലാത്ത
അന്യോന്യങ്ങൾ അതു പറ്റുന്ന ലക്കം ഉറപ്പിക്കുന്നതുവരുന്നതു
വിലകുറച്ചു. അന്യോന്യക്കാരിൽ ഒരാൾ അതു ഡൽഹിയിൽ
പ്രത്യേകമായി വിൽക്കുന്നതു പറ്റുന്ന. അതിനാൽ ജീവചരിതം
യുടെ അടുക്കൽ വന്നിരുന്ന ആരോടു വിചാരിച്ചു. ആരോ
എന്നായിരുന്നതിനാൽ അന്യോന്യം തുടങ്ങി. ചതുര
ത്തിൽ വെച്ചുവന്നതിനെ വന്ന കറുപ്പും എത്രയും കറുപ്പുവെ
ക്കാൻ കഴിയാതെ തന്റെ കറുപ്പുവെ കാണുന്നതിനായി മറ്റൊരു
കുറുപ്പും ചതുരത്തിൽ തന്റെ വന്നിരുന്നതെന്നും, തന്റെ
കറുപ്പുവെ തന്റെ വന്നും, തന്റെ കറുപ്പുവെ മാല സമ്മാനിച്ച
തെന്നും, മറ്റൊരുവൻ അറിയിച്ചു. ആ സ്ത്രീയ്ക്കു അവ
യുടെ മാനം നശിച്ചതെന്നും അവർ അതിൽപ്പരമായി വെച്ചു
വെന്നും മറ്റൊരുവൻ ജീവചരിതംകുറുപ്പുംവെക്കാൻ അവർ
അവരാനും പരിഹാസവും വെച്ചതെന്നുവെന്നും അതു
കൊണ്ടു അവരെ ഉടനെ കൊന്നുകളയണമെന്നും മറ്റൊരു
കുറുപ്പും കേൾച്ചു.

ഏതാൽ ആ കറുപ്പുവെ നടുക്കുന്നതിന്നു ആരോ
യും കഴിയാ. മാലയ്ക്കുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ അങ്ങനെയെ
ന്നായി എല്ലാവരും കറുപ്പുവെ നടുക്കുന്ന കറുപ്പുവെ നി
ന്നു വിചാരിച്ചു. അതുകൊണ്ടു മാലയ്ക്കു തന്നെത്താൻ
കൊല്ലണമെന്നു മറ്റൊരുവൻ മറ്റൊരുവൻ എഴു
തി കേൾച്ചു. ആ വാക്കു മറ്റൊരുവൻ മറ്റൊരുവൻ ജീവചരിതം
തന്റെ നിത്യപ്രവൃത്തി കഴിഞ്ഞു മേൽക്കൂട്ടത്തിൽനിന്നു മടക്ക
ത്തെയും ആ സ്ത്രീയുടെ കയ്യിൽ കൊടുത്തു. അതിനെ

കുട്ടികൾ മനസ്സിലാക്കുന്നതായിട്ട് അതു കൊണ്ടുവന്ന ആ
 കേൾ 'മേൽമാതൃകകളിലും എന്റെ മേൽമാതൃകയും എ
 നിക്കു കണക്കാക്കു കഴിയാതെ' എന്നു മിതമായി ചോദി
 ക്കു. അതിന്നു് ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ 'തിരുമനസ്സിലെ മേൽമാ
 തൃക തിരുമനസ്സുകൾക്കു കർമ്മങ്ങളെല്ലാം' ഈ വര
 ന്നിൽക്കുന്ന മെളിവായി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു തിരുമനസ്സു
 കണക്കാക്കുന്നതാണ്' എന്നു പറഞ്ഞു. അതിനെത്തുടർന്നു
 കിൽ തിരുമനസ്സിലെ കല്പന തിരുമനസ്സിലെ മേൽ തിരു
 യായി അനുസരിക്കുന്നതാണെന്നു തിരുമനസ്സിലിരിക്കുന്ന
 എന്നു മിതമായി മറുപടി പറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടുവന്നു
 കും സ്ത്രീകളും മിതമായിട്ടു മെനിച്ചുണ്ടായിരുന്നു. മേൽ
 കല്പനയെക്കുറിച്ചു കേട്ടാൽ അവരെല്ലാവരും അതികരിക്കു
 യി വ്യസനിക്കുന്നതായിരുന്നു തിരുമനസ്സിലിരിക്കുന്നതിനാൽ മിത
 യായി അതിനെക്കുറിച്ചു യാതൊന്നും അവരോടു പ്രസ്താവി
 കരതെ നിശ്ചയമായി മറുപടിയായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

അതുകൊണ്ടു, മിതമായി ഏഴുനേരം മേൽമാതൃകയുടെ ആ
 വസ്തുതകളെക്കുറിച്ചു തന്നെ ഉടച്ചു കാണി ന്യായമെന്നാ
 യ ഒരു വസ്തുതകളും മേൽമാതൃകയായിട്ട് അതെ വെട്ടി. എല്ലാ
 കും ഗാഢമായി ഉറപ്പിക്കിക്കിടന്നിരുന്നതിനാൽ തന്നെ മേൽ
 വിവരം ആരും അറിഞ്ഞില്ല. തന്നെ പ്രിയവും അടുപ്പ
 വും ഉള്ള സകലത്തെയും തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു. മേൽമാതൃക
 യെക്കുറിച്ചു തന്നെ പട്ടണം മുഴുവനും മേൽമാതൃക ആരും
 കും മുഴുവനും അത്യന്തം വലുതായ വ്യസനത്തിൽ നിമഗ്ന
 യായി വെട്ടി.

മേൽമാതൃകയുടെ തീർപ്പിൽ ചെന്നു. തന്നെ അവിടെ
 കറുപ്പുനേരം നിന്നു. പിന്നെ മേൽമാതൃക ഇളകി മരിച്ചു
 അതിന്നു നടുക്കു ചാടി. എന്തു സംഭവിച്ചുവെന്നു തന്നെ
 അറിഞ്ഞില്ല. തല ചുറ്റിത്തുടങ്ങി. കണ്ണുകളുടെ മുമ്പിൽ
 ഒരു മിതമായ മേൽമാതൃകയുടെ ചെറുതായ തന്നെ കണ്ണു

പിന്നെ തീരെ ചോരയും വിട്ടു. എന്നാൽ മരിച്ചിട്ടില്ലെന്നു ഇല്ലാത്ത തന്നിടത്തായിരുന്നു. പിന്നെ ഒരു കാഴ്ച കണ്ടു തായിടത്താണി. അത്യന്തം ദൈവോദയമായ ഒരു സത്വം തന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി എന്നും, ആ ദിവ്യസത്വം കനിക്കത്തു തന്നെ ചൊരിച്ചു എന്നും. പിന്നെ തന്നെ നോക്കി കണ്ണിനും ചെയ്തിട്ടു 'കീരോ! നീ നിന്റെ ദൈവവിന്റെ കല്പനയെ അനുസരിക്കയും നിന്നെത്തന്നെ നീ കൊല്ലുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു; എന്താൽ ഇതിലുടേയും ദൈവത്തെയുള്ള ഒരു പ്രിയത്തി നീ ചെയ്യുന്നതാണ്; ഇതിലുടേയും ദൈവത്തെയുള്ള ഒരു കർമ്മപ്രകാരം നീ അനുഷ്ഠിക്കണമെന്നു; അന്ത്യപരം ദൈവം അനുഭവിപ്പിക്കുന്നതായ ആ കർമ്മസ്ഥാനത്തെക്കുറിച്ചു നീ ആദ്യകളെ പഠിപ്പിക്കണമെന്നാണ്; പൊതു അതു ചെയ്തു എന്തിനെന്നെ പറഞ്ഞു എന്നും തോന്നി.

കീര കണ്ണു തുറന്നുനോക്കിപ്പോൾ നോക്കുകയാണെന്നറിഞ്ഞു. ആദിത്യൻ ആകാശത്തിൽ അതിതീവ്രമായി പ്രകാശിച്ചിരുന്നു. രാജ്യഭാഗ്യം അത്യന്തകാര്യമായ ആദിത്യകിരണങ്ങളാൽ പരിതപിക്കുകയായിരുന്നു. കീരോത്തി ഒരു രാജാവിനെ അടിച്ചു കാണു കയറിച്ചിരുന്നു. തന്റെ ഏറ്റവും സമീപത്തു നദി അതിന്റെ സാധാരണമാറ്റത്തിൽക്കൂടി പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. തന്റെ ഏഴാണന്മാരിൽ നാലു ചുറ്റും നോക്കി. എന്നാൽ കണ്ണുതുറന്ന ദൂരത്തോളം തന്റെ യാത്രയായ ഭീഷണതയോടുകൂടി. പിന്നെ തന്റെ ഏഴാണന്മാരെ ദൈവത്തിന്റെ നാമം പാടിപ്പോയി നടന്നു.

തന്റെ നാടുന്നടന്ന് ഭൂമിയിൽ എന്താനും ചോദിച്ചു ചോദിക്കുകയായിരുന്നു ഒരു ദിക്കിൽ എത്തി. ആ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് 'എന്റെ കട്ടിമുഖ! ധന്യവാനത്തിലേക്ക് എന്തിനായി വരികുണ്ടെന്നുതന്നെ നീക്കുക കഴിഞ്ഞു; എന്തു വ

ഴിയെ പോയാൽ ഏറിക്ക് ആ മഹാപുണ്യസ്ഥലത്ത് എത്താമെന്നു പറഞ്ഞുതരട്ടേമോ' എന്നു ചോദിച്ചു.

ഗോപാലസ്വാമന്മാർ മീരാഭായിക്കു പാൽ കൊണ്ടുവന്നുകൊടുത്ത് ആ മഹതിയെ 'അമ്മ'യെന്നു വിളിക്കയും വൃന്ദാവനത്തിലേക്കുള്ള വഴി കാണിക്കുന്നതിന്നു കൂടെപ്പോകയും ചെയ്തു. മീരാഭായി ഹരിനാദം പാടിക്കൊണ്ടു മുന്നോട്ടു മുന്നോട്ടു നടന്നുതുടങ്ങി. താൻ ഏതൊരു ഗ്രാമത്തിലിട്ടുകിടന്നാലോയോ ആ ഗ്രാമങ്ങളെല്ലാം തന്റെ പാട്ടുകൂടെ കിട്ടുകയായ കാര്യമുണ്ടെന്നു നിറഞ്ഞുവെക്കുകയും ചെയ്തു. ആരോടും കടന്നുപോകുന്നതെന്തറിയാത്തതിനാൽ പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും അവരുടെ പ്രിയത്തി വിട്ടു വന്നു. ആൺകുട്ടികളും പെൺകുട്ടികളും അവരുടെ കളിസ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു ഓടിവന്ന് 'ഹരി ഹരി' എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു മീരാഭായിയെ അന്വേഷിച്ചു.

മീരാഭായി വീണ്ടും മുന്നോട്ടു നടന്നു. അനേകം ആളുകൾ അവരുടെ സ്വന്തം രൂപിക്കുവേണ്ടി മീരാഭായിക്കു കൊടുക്കുന്നതിനായി കാരോ സമ്മാനങ്ങൾ കൊണ്ടുവന്നു. അവരെ താൻ സ്വീകരിച്ചില്ല. വേറെ ആരെങ്കിലും ആളുകൾ അത്ഭുതം വിശിഷ്ടങ്ങളായ കാരോ ഭക്ത്യവദാനങ്ങളോടുകൂടി മീരാഭായിയുടെ അടുക്കൽവന്നു. പാൽ ഒഴികെ ആ പദാർത്ഥങ്ങളെയും താൻ നന്നിയാടു കൂടി കടക്കുകൊടുത്തു. എന്നാൽ ചില ആളുകൾ തങ്ങളുടെ വീടും സുഖങ്ങളും പെടിക്കൊടുത്ത് താൻ എത്രയോ ആവർത്തി വിരോധിച്ചുപോക്കിയിട്ടും കേൾക്കാതെ തന്റെ പിറകെ വന്നു. തന്നെക്കുറിച്ച് അത്തരപ്പെട്ടതും തന്റെ പിന്നാലെ വരികയ്ക്ക് ചെയ്തിട്ടുള്ളവരുടെ സംഖ്യ ഒന്നിൽനിന്നു എത്രയോ ആയിരമായി വർദ്ധിച്ചു. മീരാഭായി വിശുദ്ധഭൂമിയായ വൃന്ദാവനത്തിൽ കടന്നുപോകാൻ കൈലാസസ്ഥലമായ മാമദേവി തന്റെ അകമ്പടിക്കായ കൃത്യപ്രതാദികളോടുകൂടി അവിടെ പ്രത്യേകി

അവിടുത്തുപാർക്കു അനുഗാമികൾക്കു തൊഴിൽ മിറാശിയിൽ വിത്തുവെച്ചു വന്നവർ കൈവിട്ടതാൽ അത്ര ഭാഗുപിടിച്ചുവരാതിരുന്നു.

മിറാശി വൃന്ദാവനത്തിൽ പ്രത്യക്ഷമായിരിക്കുന്നവനുള്ള വഞ്ചനാനം മാത്രം മുഴുവനും വരുന്നു. മിറാശിയിൽ ഉണ്ടായുള്ളതായ പാട്ടുകൾ മാരാത്തർ പാടിപ്പാടി മാത്രത്തിന്റെ അത്യന്തം ഉറപ്പുള്ളതായ സ്ഥലങ്ങളിലും എത്തി. ഗ്രാമങ്ങളിലുള്ള വീടുകളിലും രാജാക്കന്മാരുടെ കൊട്ടാരങ്ങളിലും മിറാശി പാട്ടുകൾ പാടപ്പെട്ടു. ചിറുരിൽപെച്ച് മിറാശിയിൽ കാണുകയും ആശയപ്പെടുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള ആളുകൾ വൃന്ദാവനത്തിൽ വന്നു തന്നെ കാണുന്നതിന്നു ശ്രമിച്ചു. തന്നെ കൈക്കൊണ്ടു കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ആളുകൾ തന്നെ കാണുന്നതിന്നും തന്റെ പാട്ടുകൾ കേൾക്കുന്നതിന്നും അതിഹാസം ആഗ്രഹിച്ച് എത്രയും ആയിരം ആളുകൾ കൂടുകൂട്ടരുന്തി ആ പരിശുദ്ധപ്രദേശത്തിൽ വന്നു. മിറാശിയിലെ ശക്തിയേറിയ മഹാദാസി ഇപ്പോൾ ഒരു മരണിയല്ലായിരുന്നു. ഏതാൽ മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്നു മോക്ഷം നൽകുന്നതും ഈ ലോകത്തെ കൂടിയിൽ ഒരു സ്വർഗ്ഗമാക്കിത്തീർക്കുന്നതും ആയ ആ മഹാസ്തോത്രംകൊണ്ടു നിരന്തരം ഒരു മിറാശിയിൽനിന്നായിരുന്നു.

വൃന്ദാവനത്തിൽ രൂപഗോസരയി എന്നു പേരായ ഒരു പുണ്യപുരുഷൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഒരു മഹാമഹത്തന്മാ സമ്പന്നനായും വളരെ പരിഷ്കൃതമായ ആലോചനയും ഉള്ള ഒരു പുരുഷനും ആയിരുന്നു. ഏതാൽ കൈക്കൊണ്ടു അദ്ദേഹം സ്രീകൃഷ്ണൻ മുഖത്തുനോക്കുക പതിവില്ലാത്തതുകൊണ്ടുതാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖപ്രകാശം നിത്യം നശിക്കുന്നതുകൊണ്ടു 'മോക്ഷം വേണമെന്നുള്ളതിൽ പെണ്ണുപോലെയും കൈക്കൊണ്ടു' എങ്ങായിരുന്നു.

മീരാഭായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചേർ കേട്ടിട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ ഒരു ദൂതനെ അയച്ചു. 'വൃന്ദാവനത്തിൽ ഒരു പുഷ്പൻ മാത്രമേ ഉള്ളൂ എന്നും, ആ പുഷ്പൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെന്നും മിറച്ചു അറിവുണ്ടെന്നും, ഇവിടെ ജീവിക്കുന്ന ഒരാൾക്കുവേണ്ടി ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സ്നേഹമുപാധിയിൽ ജീവിക്കുന്നവരെന്നെന്നും, അതുകൊണ്ട് അവരെല്ലാം ഗോകുലവാലകന്മാരെന്നെന്നും, ബ്രഹ്മഗോസൗമി ഒരു പുഷ്പനായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു അങ്ങനെയൊരു നാമമാത്ര ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അനുഭവത്തിൽ ഉളിച്ചുകടന്നുകൂടിയിരിക്കയാണെങ്കിൽ ഗോകുലവാലികൾക്കരിൽ ആരേങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടുകൂടുകയും അദ്ദേഹത്തെ അറിയുകയും ചെയ്യാൻ കഴിയുമെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നു ആശ്രയമുള്ളവരും അവിടെനിന്നു ഭാഗ്യപ്പെടുന്നതിന്നുള്ള കാര്യം വളരെ അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും, അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി പറയണമെന്നു ആ ദൂതനോടു പറഞ്ഞു.

ഇതിനെ പറഞ്ഞയച്ചതിനെ കേട്ടിട്ട് ആ പുണ്യപുഷ്പൻ വളരെ സന്തോഷിക്കുകയും മീര ഒരു സാധാരണ സ്ത്രീയല്ലെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നു ഉടനെ തോന്നുകയും അദ്ദേഹം താമസിച്ചിരുന്ന ക്ഷേത്രത്തിലുള്ള മീരാഭായിയെ കണ്ടുകൂടുകയും ചെയ്തു.

മീരാഭായി വന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ നമസ്കരിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഗ്രഹത്തെ അപേക്ഷിച്ചു. 'കൊള്ള! വിവാഹമുണ്ടായി എന്നാൽ എന്തു ചെയ്യാൻ കഴിയും?' എന്നു ബ്രഹ്മഗോസൗമി ചോദിച്ചു. 'പിതാവേ! നിങ്ങളുടെ അടുക്കൽനിന്നു ഇപ്പോൾ വരുന്നവരല്ലാത്തവരായിത്തീർന്നവരായി എത്രയെണ്ണം ക്ഷേത്രത്തിൽ താമസിക്കുന്നതിന്നു സമ്മതിക്കുന്നു?' എന്നു മീരാഭായി ചോദിച്ചു. 'അതുകൊണ്ട് മീരാഭായി ആ ക്ഷേത്രത്തിൽ താമസിച്ചു. ബ്രഹ്മഗോസൗമി മീരാഭായിയുടെ ശിഷ്യനായിത്തീർന്നുവെന്ന് ആളുകൾ

പരഞ്ഞു. എന്നാൽ അൻ ഞ പൂണ്യപ്രഭയന്റെ ശിഷ്യ
അതിത്തിന്നവെണ്മാണ് കീമാളായി പറഞ്ഞത്.

പാട്ടിട്ടും ആടിട്ടും കരഞ്ഞു കഴിഞ്ഞു. ഹരിജനരുടെ നാമം പാടുന്നതിൽ തീരെ അതിയോടുകൂടി ചേരുന്നതിന്നു ആണകൾക്കായി പരുഷമായും സ്ത്രീകൾക്കും വന്നുചേർന്നു. ദൈവത്തെയും ദൈവത്തിന്റെ സ്തോത്രത്തെയും കുറിച്ചുള്ള മിഥാശയുടെ പാട്ടുകൾ പൂർണ്ണമായിത്തന്നെ ആകാശമണ്ഡലത്തെ മിഴയ്ക്കുന്ന മേഘങ്ങളായിത്തീർന്നു. നിറപ്പ് ആ പാട്ടുകൾ ആ മേഘം ഭൂമിയുടെ കേൾക്കയും മാരാലികൾക്കും കയ്യും. മരിച്ചവർ പശുക്കളായിത്തീർന്നു നിറകളിലും യമനും, ഗംഗാപ്പുഴയിൽ നദികളുടെ തീരങ്ങളിലും പലനാദികളാൽ പ്രസിദ്ധമായ സിന്ധുദേശങ്ങളിലും ഭൂമണ്ഡലത്തെ മറയ്ക്കുന്ന മേഘങ്ങളായിത്തീർന്നു. പൂർണ്ണമായും അഗാധമായ സമുദ്രത്തിന്റെ തീരങ്ങളിലും കൂടി പൂർണ്ണമായും നദികളിൽ വെച്ച് മീറായി പാടിയിരുന്ന പാട്ടുകൾക്കു പ്രചാരം വർദ്ധിച്ചുവന്നു.

ചിററർ രാജ്യവും ഇതിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായിത്തന്നെ
 ഒല്ലന്നു വന്ധനം അതില്ലാത്തതല്ല. അവിടെയും എല്ലാ തെരുവുകളിലും
 എല്ലാ ഇടവഴികളിലും വലുതായതും ചെറുതായതും ഉള്ള
 എല്ലാ വിടകളിലും 'മീന ഇന്നവിധം പറയുന്നു' എന്നു
 അവസരമില്ലാത്തവരായ പാട്ടുകൾക്കായിത്തന്നെ പാടിയിരുന്നതാണ്.
 രാജനും എന്തു തിരിച്ചറിയുക കഴിഞ്ഞാലും അവിടെയെത്താൻ
 തന്റെ രാജ്യത്തേക്കു പോർ പറയുന്നതു കേട്ടു. തന്റെ
 രാജ്യം തന്റെ രാജ്യത്തേക്കു പോർ ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു രാജ്യത്തെ
 പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും അ രാജ്യത്തിന്റെ ഉപരിൽ തന്റെ
 രാജ്യം തന്റെ രാജ്യത്തേക്കു പോർ ഇല്ലാത്തതാണെന്നും താനും
 കണ്ടു. മീനാഭായികിയാരിലെ മഹാരാജകുടുംബത്തെ അവരോ
 നിച്ചിട്ടില്ലെന്നും ആ രാജകുടുംബത്തിന്നു കഴിയുന്നത്ര വലുതായ
 ബഹുമാനത്തെയാണ് നൽകിയിരിക്കുന്നതെന്നും തന്നിരിക്കുന്നു.
 - അവസാനം അന്നത്തെ അവരായും വന്നു. അകലെയായിത്തന്നെ

തന്റെ ഭാര്യയെ തന്റെ അനുദ്ധാർപ്പിപ്പട്ടത്തുകയാൽ ആളുകൾ തന്റെ കടംചെയ്തിന്നു അപരധം പറഞ്ഞുകളയുമോ എന്നുള്ള പേടികകൊണ്ട് തന്റെ തന്റെ ഭാര്യയെ ഭയത്തോടെയും കൈപ്പാൽ കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ ആ ആളുകളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിന്നു താൻ വേണ്ടതെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടും അവർ സന്തോഷിക്കാത്തവരായി തീർന്നു. അവർ മീമാംസാവിതയെ പിന്തുടന്നു പോയതായുള്ളു. ലോകത്തുള്ള ആളുകൾ അശേഷവും തന്റെ ഭാര്യയുടെ മേൽ സ്നേഹമുള്ളവരായിരുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു തന്റെ ഭാര്യയുടെ അടുക്കൽ പോയി മാപ്പുചോദിച്ചു തന്റെ അടുക്കലിലേക്കു ആ മഹതിയെ തിരികെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുന്നതിന്നു തനിക്കു മനസ്സുവരുന്നതു പക്ഷം തന്റെ ഒരു കരുമാടിതന്നെ ആയിരിക്കണം.

മഹാരാണ ചേക്കുപ്പത്തനായി തന്റെ രാജധാനിയിട്ടു പുനഃവനത്തിലേക്കുള്ള വഴി മുഴുവനും കരൽനടയായി നടന്നു. മീമാംസാവി എങ്കാകീനിയാതി ഭക്ഷത്രത്തിന്റെ നടയിൽ ഹരിനരം പാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി കണ്ടു. മീമാംസാവിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു അദ്ദേഹം ധർമ്മം ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ മീമാംസാവി 'ഞാൻ ഒരു മിക്കക്കാരാണ്; നിങ്ങൾ വല്ല ധനികന്റെയും അടുക്കൽ പോയി ധർമ്മം ചോദിക്കേണ്ടതാണ്' എന്നു പറഞ്ഞു. അതിന്നു വേണ്ടുന്നതായ രാജാവ് 'എന്നാൽ വാസ്തവത്തിൽ മിക്കക്കാരായ ഒരുത്തൻ ഒരു മിക്കക്കാരന്റെ അടുത്താണ്' സംശയമെന്നു സഹായത്തിന്നു വരുന്നതിന്ന് എന്നു മറുചടി പറഞ്ഞു. അതു കേട്ടിട്ടു മീമാംസാവി 'നിങ്ങൾക്കവഴി എന്തുചെയ്യാൻ എന്നാൽ കഴിയും' എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ 'എന്തിനു മാപ്പുതരണം' എന്നു മഹാരാജാവു പറഞ്ഞു. തന്റെ വേക്കുപ്പത്തനായ രാജാവി. മീമാംസാവി തന്റെ ഭർത്താവിനെ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. പിന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പാദങ്ങളിൽ വീണ്

പ്രിയപ്പെട്ടവരേ! ഏകദേശ നാലരക്കായിട്ട് ഏകദേശ രണ്ടു
പന്ത്രണ്ടായിട്ട് ഏകദേശ മൂന്നായിട്ട്.

ഈ ആനന്ദകരമായ കൂടിക്കാഴ്ചയെ വഴ്ത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടെ ഇനിയൊരു കാര്യവും കേൾക്കാനോ കണ്ടുപിടിക്കാനോ സാധ്യതയുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് തന്നെ അദ്ദേഹം അവിടെ നിൽക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം അവിടെ നിൽക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം അവിടെ നിൽക്കുകയും ചെയ്തു.

‘വെള്ളത്തിൽ താമസിക്കുന്നതിനാലാണ് മനുഷ്യനു
താമസം കിട്ടുന്നതെങ്കിൽ എല്ലാം മലമണ്ണുകൾക്കും അതു
കിട്ടേണ്ടതാണ്.

‘സംസ്കൃതഭാഷണത്തിലാണ്’ അതു കിട്ടുന്നതെങ്കിൽ കേരളകുടുംബം മറ്റു ഗുഹാജനകുടുംബം പാലക്കാട്കുടുംബം അതു നീച്ചറായി കിട്ടുന്നതാണ്.

‘പുല്ലുതിന്നുന്ന കിനാലാണ്’ അതു കിട്ടുന്നതുകിൽ മറ്റൊരു കിട്ടുന്നതാണ്.

‘ഭാരതം ഉപമിഷ്ണസിനാലാണ്’ എന്ന് കിട്ടുന്ന
തകിട് എല്ലാ നവംബറുകൾക്കും എന്ന് കിട്ടുന്നതാണ്.

‘കൈവലനം’ എന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹം എഴുതിയ ഒരു കവിതയുടെ പേരിൽ
 ‘കൈവലനം’ എന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹം എഴുതിയ ഒരു കവിതയുടെ പേരിൽ
 ‘കൈവലനം’ എന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹം എഴുതിയ ഒരു കവിതയുടെ പേരിൽ

ഇതിലധികമൊന്നും കിടന്നുനിൽക്കെപ്പോൾ ഇവിടെ പരവാനില്ല. ഹിന്ദുവരും ഹിന്ദിഭാഷയും നിലനില്ക്കുന്ന കാലത്തോളം ദൈവവും നശിക്കാത്തവരായ ലക്ഷ്യതരത്തിലുള്ളതായിട്ടുള്ള ആ മഹാലിംഗത്തിൽ വളരെക്കുറച്ചു അറിയപ്പെട്ടു. ഇന്ത്യയിൽ ദൈവവും മുഹൂർത്തകാരന്മാർ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നുള്ളതും ശോചനീയംതന്നെ. കിടന്നുനിൽക്കെപ്പോൾ കർമ്മശാസ്ത്രമെങ്കിലും അറിയപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കഥകളിൽനിന്നു മറ്റൊന്നാണ്. ഏതാൽ ആ മഹാലിംഗത്തെ വാഴ്ചകൾ ഹിന്ദുസ്ഥാനത്തിന്റെ അവസാനകാലത്തോളം നിലനില്ക്കുന്നതാണ്. ആ മഹാലിംഗത്തെ ഉപദേശസാരം ഹിന്ദുവരായതിന്റെ അവസാനകാലത്തോളം ഏറ്റവും ഹിന്ദുക്കളുടെ വീടുകളിലും മറ്റും ലഭിക്കുകയോടുകൂടി നിലനില്ക്കുന്നതാണ്.